

Riksdagens protokoll

2013/14:47

Måndagen den 16 december

Kl. 10.00 – 21.14

Protokoll
2013/14:47

---

1 § Justering av protokoll

Protokollen för den 9 och 10 december justerades.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att *fredagen den 20 december kl. 9.00* skulle interpellationssvar lämnas.

3 § Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2013/14:10 för torsdagen den 12 december från civilutskottet och
prot. 2013/14:14 för torsdagen den 12 december från miljö- och jordbruksutskottet.

4 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 29 november hade kommit in.

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2013/14:188

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:188 ROT-fusket
av Leif Jakobsson (S)

Interpellationen kommer inte kunna besvaras inom föreskriven tid.

Stockholm den 13 december 2013

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

6 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:
Trafikuskottets betänkanden 2013/14:TU1 och TU4
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2013/14:AU2

*Tillgänglighet och
deltagande i val*

7 § Tillgänglighet och deltagande i val

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU9
Tillgänglighet och deltagande i val (prop. 2013/14:37)
föredrogs.

Anf. 1 JONAS ÅKERLUND (SD):

Herr talman! Dagens debatt gäller konstitutionsutskottets betänkande KU9 *Tillgänglighet och deltagande i val*.

De ändringar som föreslås syftar till att vallokaler ska vara tillgängliga för var och en, vilket innebär att den nuvarande möjligheten för kommuner att använda vallokaler och förtidsröstningslokaler som inte uppfyller kraven på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning tas bort.

Lagändringarna syftar även bland annat till att underlätta för utländska unionsmedborgare att ställa upp som kandidater i val till Europaparlamentet samt att möjliggöra för utländska unionsmedborgare med diplomatisk immunitet att delta i val till Europaparlamentet, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige.

Vissa av förslagen till lagändringar är ett led i genomförandet av ett unionsdirektiv, och ändringarna föreslås träda i kraft den 28 januari 2014. Vi har inga problem med betänkandet. Det allra mesta tycker vi är mycket bra, så när som på ett undantag: Vi anser att rösträtten ska vara förbehållen svenska medborgare.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 2 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! För utskottets majoritet vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Principen om att det ska vara möjligt för personer som är bosatta i Sverige men saknar svenskt medborgarskap att delta i de kommunala och landstingskommunala valen är sedan flera årtionden en ledande princip

för denna frågeställning. Jag kan därför inte se att reservationen är berättigad i dag.

Prot. 2013/14:47
16 december

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

8 § Hälsovård, sjukvård och social omsorg

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU1
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (prop. 2013/14:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 3 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Det är lite grann av jultradition att så här i adventstider få debattera statsbudgetens utgiftsområde 9, som handlar om hälso- och sjukvård, folkhälsa, äldreomsorg, sociala tjänster, ANDT och barnrättspolitik. Det ger mig som företrädare för Centerpartiet möjlighet att berätta hur jag ser på de prioriteringar som regeringen har valt att göra.

Med tanke på att det nu är den åttonde budget som alliansregeringen lägger fram går det att se de stora förändringar som har skett sedan 2006. Budget handlar slutligen om hur statens pengar ska fördelas. Den intressanta frågan blir förstås vilka resurser som ska avsättas för området. Det handlar även om att se på vilka förändringar som skett sedan 2006.

I regeringens förslag till budget 2014 satsas inte mindre än 62 miljarder kronor på utgiftsområde 9. Det ska då jämföras med motsvarande siffra i budgeten 2006, som var den sista budget som den nuvarande oppositionen lade fram. Då satsades 47 miljarder på utgiftsområde 9. Det är en ökning med 15 miljarder eller närmare 30 procent. När det i högstämnda toner talas om att alliansregeringen har gjort nedskärningar inom välfärden ska man nog påminna sig om hur verkligheten ser ut. Detta är en ökning, om man bara ser till utgiftsområde 9, med 30 procent från 47 till 62 miljarder.

I Sverige är det inte staten utan framför allt kommuner och landsting som är ansvariga för stora och viktiga delar av välfärdspolitiken. För att få en bra bild av alliansregeringens prioriteringar på välfärdsområdet räcker det därför inte med att bara se till vårt utgiftsområde – socialutskottets utgiftsområde 9. Man måste också se vad som har hänt med de generella statsbidragen till kommuner och landsting. I budgeten kan man se att det mellan åren 2006 och 2014 har skett en ökning från 58 till drygt 90 miljarder. Inte heller här är det fråga om någon nedskärning, utan dess raka motsats.

För kommunernas och landstingens ekonomi är det dock inte statsbidragens storlek som egentligen är det viktigaste. Helt avgörande för kommunsektorns ekonomi är hur många människor som har jobb och därmed betalar skatt. Fler i arbete ger mer pengar till vård, skola och omsorg. Finanspolitiska rådet har i sina rapporter pekat på att en enda person som går från arbetslöshet eller sjukskrivning till arbete ger ett plus på 250 000–300 000 kronor i skatteintäkter. Vi har i dag minst 200 000 fler i arbete än 2006. Det är den viktigaste förklaringen till att kommun-

sektorn 2014 beräknas ha intäkter på mer än 880 miljarder – jämfört med 656 miljarder 2006.

När man ser på den totala effekten har de samlade utgifterna på välfärdsområdet sedan 2006 ökat med 67 miljarder kronor i fasta priser. Bara för hälso- och sjukvården handlar det om en ökning med 28 miljarder kronor. Omvandlat till procent innebär det en ökning med 13 procent.

Herr talman! Jag vill vara den förste i den här debatten att erkänna att behoven inom välfärdssektorn långt ifrån är tillfredsställda. Det finns äldre som inte får plats på särskilda boenden, sjuka som inte får den rehabilitering de har rätt till och människor i glesbygd som inte får den närhet till sjukvård som de har rätt till. Men den som beskriver denna utveckling inom välfärdsområdet med begrepp som nedskärningar och att man har raserat välfärden har antingen inte läst på de siffror som årligen tillkännages i statsbudgeten eller utgår ifrån att väljarna inte har gjort det.

Pengar är inte detsamma som kvalitet i välfärden. Det finns ett samband, men det är svagt. Att en kommun lägger ned mycket pengar på äldreomsorg är inte lika med att kommunen har en äldreomsorg av hög kvalitet. Det är därför viktigt att inte bara titta på hur många kronor som stoppas in utan också vad det är för välfärd som kommer medborgarna till del.

I OECD:s index för resultat av hälso- och sjukvård placerar sig Sverige på en andraplats med bättre siffror än vi hade 2006. Vi har i Sverige den jämnast fördelade hälsan inom hela OECD-området. Inget annat land har en så jämn fördelning av förväntad livslängd.

Vi har mycket goda resultat vad gäller cancerbehandling och världens näst lägsta barnadödlighet, bara för att ge några exempel på medicinska resultat. Förtroendet för primärvården ökar år från år, väntetiderna minskar och tillgängligheten till apotek och vård har ökat.

I en jämförelse som European Observatory on Health Systems and Policies har gjort konstateras att Sverige har det bästa sjukvårdssystemet bland 43 jämförda länder. Om alla länder i Europa bedrev sjukvård på samma nivå som Sverige skulle årligen två miljoner liv räddas.

Icke desto mindre går det inte en dag och absolut inte en vecka utan att vi blir påmindra om de stora utmaningar som det svenska välfärdsbygget står inför. Hur ska vi långsiktigt garantera finansieringen av svensk välfärd? Hur ska vi gå vidare för att minska de sociala klyftorna? Hur ska vi komma till rätta med skillnaderna, minska byråkratin och samtidigt behålla den topposition vi har i världen? Även om vi har kunnat se stora förändringar till det bättre under senare år finns det fortfarande stora utmaningar.

Herr talman! För de flesta människor är en väl fungerande sjukvård och en bra äldreomsorg något av det absolut viktigaste. För Centerpartiets del kan vi genom samarbetet i Alliansen visa mycket tydliga positiva resultat. Vi kommer också att i god tid före valet redovisa en gemensam vision för hur välfärden ska fortsätta utvecklas positivt i det här landet. Mot Alliansens gemensamma agerande står en splittrad opposition som inte ens kan ge svar på hur en eventuell vänsterregering skulle kunna se ut, än mindre vilken välfärdsolitik den skulle driva.

Vi har en socialdemokrati som inget hellre vill än att återigen styra över resurser från välfärden till bidragssystemet och som genom stora skattehöjningar på företag bromsar ekonomin så att resultatet blir mindre

pengar till välfärd. Det är en socialdemokrati som inte har förstått att pengar till välfärd inte skapas genom kraftiga skatthöjningar utan genom att svenska företag blir framgångsrika i en stentuff konkurrens på en global marknad.

Det finns ett vänsterparti som nu också med stöd från Miljöpartiet vill sätta stopp för all sjukvård och äldreomsorg som bedrivs av aktiebolag som kan ge utdelning till sina ägare. Dessutom finns det ett miljöparti som tycker att köer i vården inte är något större problem och som därför vill avskaffa kömiljarden.

Riksdagsvalet 2014 står mellan å ena sidan en fortsatt utveckling av välfärden med en stark ekonomi och framgångsrika företag som grund och å andra sidan ett kaos med minskande resurser, tvärstopp för entreprenörer och ökande köer.

Herr talman! Med dessa ord vill jag för Centerpartiet och för övriga allianspartier tillstyrka regeringens förslag till medelsanvisningar och begärda bemyndiganden avseende utgiftsområde 9. Vi yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande SoU1 fränsett beslutspunkterna 2 och 4. För tids vinnande avstår vi från att yrka bifall till våra två reservationer. (Applåder)

I detta anförande instämde Karin Östring Bergman (C).

Anf. 4 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Det är dags för mandatperiodens sista debatt om utgiftsområde 9.

Låt mig inleda med att säga att svensk hälso- och sjukvård håller en mycket hög medicinsk standard och utförs av professionella medarbetare. Jag tror att vi svenskar delar en stolthet över hälso- och sjukvården, som är en central och uppskattad grundbult i vårt moderna välfärdssamhälle. Även OECD konstaterade häromdagen att den svenska vården hör till de bästa i världen sett till bland annat medicinska resultat.

Men något håller på att hända. Flera delar av sjukvården har i dag allvarliga problem. I Stockholmsområdet oroar sig dagligen gravida kvinnor över att inte få plats på BB. I Skåne är bristen på vårdplatser så stor att Socialstyrelsen konstaterat dödsfall som konsekvens, och på allt fler akutmottagningar i landet tvingas sjuka, ofta äldre, vänta i timmar på hjälp.

OECD utvecklar problematiken och påpekar att den svenska vården bör bli bättre på att bemöta personer med komplexa vårdbehov. OECD slår också fast att det bör formuleras nationella kvalitetsmål för vården och att ansvariga myndigheter måste se till att de fria vårdvalen inte går ut över patienter som har komplexa vårdbehov.

Barn- och äldreminister Maria Larsson, som också är på plats i kammaren i dag, kommenterar så här till Sveriges Radio: Vi tror att det behövs en bättre samordning av sjukvården och har föreslagit att vi ska titta på att sjukvården faktiskt finns i statlig regi, vilket skulle göra det enklare att styra och få till stånd mer likvärdig vård över hela landet.

Uttalandet väcker flera frågor. Vilka är ”vi” i sammanhanget? Är det endast Kristdemokraterna, eller inkluderar det något större parti eller till och med hela regeringen? Det är högst oklart.

En än större fråga är på vilket sätt det skulle bli enklare att styra sjukvården om den fanns i statlig regi. Och vad talar för att vården skulle bli mer likvärdig över landet för att den styrs från Socialdepartementet när olikheterna i dag finns inom varje enskilt landsting? Kanske kan dagens debatt bringa något mer klarhet i detta.

Herr talman! Jag noterar framför allt att vi inte hör något om resurser, trots att Sveriges Kommuner och Landsting enhälligt inför budgetåret 2014 i princip förutsatte ökade statsbidrag för att kunna bibehålla nuvarande standard på välfärdstjänsterna – men det beror väl helt sonika på att regeringen för åttonde året i rad prioriterar skattesänkningar före resurser till sjukvården och välfärden.

Förutom 120 miljoner kronor för att införa vårdval i specialistvården blir det ytterligare några överenskommelser med SKL som var och en tillför några miljoner till en sektor som omsätter hundratals miljarder. Särskilt utpekad är vården när det gäller kroniska sjukdomar, där en överenskommelse ska göras om en satsning på 70 miljoner kronor.

Vi socialdemokrater tillför i vårt budgetförslag 2 miljarder kronor, eller 18 gånger mer än regeringen om man så vill, till sjukvården eftersom vi ser behoven och menar att vi på olika sätt måste lätta på trycket på vårdavdelningar och akutmottagningar. Alla har rätt till en god sjukvård. Den som blir sjuk ska veta att han eller hon får hjälp av personal som har den bästa utbildningen, tillräckligt med tid och arbetar med de modernaste metoderna och den senaste medicinska tekniken. Detta kräver bland annat resurser.

Herr talman! Det är ändå smått löjväckande att vi ska stå här i kammaren och diskutera om anslagen har räknats upp och också om de har ökat i värde. Välfärden har ju inte tillförts ökade resurser. Däremot har befolkningen ökat med nästan en halv miljon människor. Fler i befolkningen betyder skatteintäkter som ökar i kronor och ören. Men priser stiger och vinster och löner blir högre, och ingen yrkesgrupp, inte heller i vården, har haft stillastående löner sedan 2006, vilket naturligtvis innebär att kostnaderna 2012 för att finansiera samma verksamhet är högre än de var 2006.

Ofta påstår man i samma andetag att skatten sänkts med massor för alla, men det stämmer inte heller. Skatten har sänkts ganska mycket, men bara för löntagare och mest för dem med höga inkomster. Däremot har ojämlikheten mellan människor ökat sedan den moderatledda regeringen tillträdde 2006.

I bästa fall är detta siffertricksande ett sätt att försöka föra väljarna bakom ljuset. I värsta fall är det regeringen som saknar kunskap i grundläggande matematik.

Herr talman! Någon vecka innan OECD:s rapport kom en undersökning från Health Consumer Power House som visade att tillgängligheten minskar. Jag citerar: ”Bara Serbien har nu lika långa väntetider som Sverige. Trots att regeringen pumpat in många kömiljarder händer mycket lite. Det tycks som att landstingen, som borde ha ansvaret, inte bekymrar sig.” I både augusti och september fick ett fåtal landsting del av den så kallade kömiljarden.

Detta ställer ändå frågan om kömiljarden på sin spets. Jag vill understryka – så att ingen behöver ställa den frågan – att kömiljarden var bra.

Den skakade om och bidrog till ett delvis annat synsätt, men den var inte allena saliggörande. Frälsningen var inte kommen.

Om inte socialdemokratiska argument eller professionskritik biter kanske verkligheten gör det till slut, så att vi nu kan ha en seriös diskussion om hur vi ska öka tillgängligheten och undvika de uppenbara brister som vi ser med kömiljarden.

Vi har i flera budgetalternativ föreslagit att patientkontrakt ska införas på bred front. Det handlar om patientkontrakt som upprättas mellan landstinget och patienten och omfattar alla delar i hälso- och sjukvården: besök, undersökningar, röntgen, remisser och inte minst en tidsplan. Bristen på exakta besked och att inte veta när och vad som ska genomföras är ofta frustrerande för patienten och skapar ett missnöje med vården. Vi anslår i vårt budgetförslag medel för att stimulera utveckling av patientkontrakt.

Herr talman! Vi ser det civila samhällets engagemang som viktigt och väsentligt och ökar i vårt budgetförslag anslaget till alla handikapporganisationer och patientorganisationer med 10 procent. Det är medel som vi tror kommer att vara till stor nytta och som vi hoppas ska bidra till att utveckla organisationernas verksamhet.

Herr talman! Vi vill också öka stödet till Ågrenska stiftelsen, för att än fler ska kunna delta i deras familjeveckor. Det är veckor som anordnas för familjer som fått ett barn med en sällsynt sjukdom eller ett sällsynt syndrom. Det är en veckolång vistelse som anordnas för att hela familjen ska få kunskap, stöd och kontakter när livet förändras på ett sätt som inte samhället alltid har beredskap för.

Herr talman! Att jobbpolitiken har misslyckats är uppenbart. Lika uppenbar är oförmågan att minska det så kallade utanförskapet. Förutom statistik som visar att arbetslösheten är högre nu än när regeringen Reinfeldt tog över 2006 kan vi se att försörjningsstödet har ökat och att nästan varannan biståndsmottagare i dag söker försörjningsstöd just på grund av arbetslöshet i stället för att ta del av a-kassa eller annat arbetslöshetsunderstöd.

En konsekvens av detta blir att barnfattigdomen alltmer etableras. Och när regeringen ska vidta någon åtgärd blir det att erbjuda extra ersättning till barnfamiljer med långvarigt försörjningsstöd mot uppvisande av kvitto på barnens fritidsaktiviteter. Syftet må definitivt vara gott, men vi menar att det är bättre att räkna upp försörjningsstödet till samma barnfamiljer i stället för att de med mössan i hand ska visa upp sina kvitton. Än mer häpnadsväckande är det väl att inte heller detta är viktigare än skattesänkningar. Satsningen ska betalas med pengar som skulle ha gått till äldreomsorg.

I Socialdemokraternas budget tillskjuter vi i stället medel för satsning på barn som växer upp i familjer med långvarigt försörjningsstöd, och vi låter äldreomsorgen behålla sina resurser.

Herr talman! När det gäller alkoholpolitiken kommer det ett separat betänkande till våren, baserat på motioner från den allmänna motionstiden. En fråga som garanterat kommer att debatteras då är frågan om hur vi ser till att i lagstiftningen täppa till den uppenbara oklarhet som City Gross har utnyttjat – det handlar om Systembolagets ensamrätt att försälja alkohol, som vi som bekant har ett undantag för i EU. Eftersom regeringen nu för tiden lägger fram alla tänkbara lagförslag i budgeten,

ibland för att skynda på, ibland för att slippa stor debatt, vill jag ta tillfället i akt att fråga ansvarigt statsråd varför inte detta har lagts in i budgeten. Varför agerar regeringen så saktfärdigt när så många kunde förutse just denna utveckling?

Herr talman! Den svenska välfärden och den svenska välfärdsmodellerna är ingen naturlag. Den har vi tillsammans byggt upp under långt mindre än ett sekel. Vi har byggt välfärden medvetna om att vi kostar som mest i början och i slutet av livet. Däremellan har vi tack och lov inte så stor aning om vad som händer, men just därför försäkras vi oss bland annat mot arbetslöshet och sjukdom. Tanken är att vi alla ska känna trygghet och därmed frihet att våga ta nya steg, våga byta jobb, söka en utbildning, bilda familj. Det förutsätter att vi inte ständigt ifrågasätter andras val och sätt att leva livet, och det kräver solidaritet människor emellan. Det kräver att handslaget gäller även vid stora ekonomiska påfrestningar. Det kräver att vi vårdar och underhåller välfärdsbygget och att vi inte tillåter det att gå sönder.

Vi står förstas bakom samtliga socialdemokratiska reservationer och särskilda yttranden, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 2.

I detta anförande instämde Ann Arleklo, Lennart Axelsson, Catharina Bråkenhielm, Gunnar Sandberg och Meeri Wasberg (alla S).

Anf. 5 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna på Lena Hallengren, för här avtecknar sig den stora skillnaden i hur vi ser på svensk välfärd. Vi är helt och hållet överens om att det behövs betydligt större ekonomiska resurser.

Jag kan förstå att Lena Hallengren väljer att bortse från att resurserna till välfärdsområdet sedan 2006 har ökat med 67 miljarder kronor. Trots att Sverige har gått igenom två av de svåraste lågkonjunkturerna i mannaminne har vi alltså lyckats tillskjuta 67 miljarder till välfärdssektorn. Jag har förståelse för att det är ett besvärande faktum för Lena Hallengren. Men den viktiga principiella skillnaden handlar om frågan: Hur ska vi se till att vi framgent kan få mer resurser till välfärden?

Karin Söder, en av mina förebilder inom socialpolitiken, brukar säga så här: Anders, glöm aldrig bort att pengar till välfärden inte kommer likt manna ramlande från himlen, utan de kommer genom att svenska företag är framgångsrika på en global marknad.

Det är klart att detta är den stora skillnaden mellan Alliansens politik och Socialdemokraternas politik. Vi ser att mer pengar skapas genom att vi får bättre fart i svensk ekonomi, fler människor i jobb och fler människor i sysselsättning. Socialdemokraterna tror i stället att det är genom kraftiga skattehöjningar för företag och även till viss del för individer som man kan få in mer pengar.

Vi har, herr talman, inte minst med tanke på förra veckans diskussion sett hur skattefrågan direkt påverkar tillväxten. Min fråga till Lena Hallengren är därför: Hur kan man tro att vi får mer pengar till svensk välfärd genom att bromsa den svenska ekonomin genom att göra stora skattehöjningar?

Anf. 6 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jag trodde att den arbetsmarknadspolitiska debatten ägde rum förra veckan. Därför gjorde jag inget långt arbetsmarknadspolitiskt inlägg utan höll mig till just socialpolitik, hälso- och sjukvård och många andra områden som vi har på utgiftsområde 9.

Det är naturligtvis inte så att det kommer någon manna från himlen. Den som vill får tro på det. Jag har aldrig förespråkade det. Det har inte heller Socialdemokraterna som parti gjort.

Man jämför kronor 2012 med kronor 2006, som om mer kronor och ören till kommuner och landsting skulle innebära att man får ökade resurser. Anders W Jonsson kan ägna sin andra replik åt att förklara det. Man kan räkna antalet anställda i den kommunfinansierade sektorn. År 2006 var det ungefär 132 personer per 1 000 invånare. År 2012 hade det sjunkit till 126 personer per 1 000 invånare. Det är ett annat sätt att mäta om man faktiskt kan bära de kostnader som vi bör göra, den välfärd som vi har bestämt oss för att vi ska bedriva.

Det är naturligtvis ett problem att regeringen talar om kronor och ören när verksamheterna ska betala löner och omkostnader som stiger i takt med inflationen.

Anf. 7 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Den centrala frågan är hur stora ekonomiska resurser man är beredd att satsa på välfärdssektorn, å ena sidan genom statsbidrag, å andra sidan genom att bedriva en framgångsrik politik som får fler människor i arbete. Det handlar dessutom om att mäta hur resultaten i sjukvården och äldreomsorgen har förändrats under de senaste sex åren. Där talar fakta sitt tydliga språk. Vi kan i dag uppvisa betydligt bättre resultat inom äldreomsorgen och framför allt inom sjukvården än de resultat som vi hade 2006.

Det är ett läge där man har fått 67 miljarder kronor mer till välfärdssektorn, dessutom 200 000 fler skattebetalare. Det är klart att det ger en helt annan effekt även vad det gäller resultaten i välfärdssektorn. Det går inte att bortse från det.

Men här är den stora skillnaden i välfärdsdiskussionen. Vi är helt överens om att det kommer att behövas betydligt större ekonomiska resurser till sjukvården, äldreomsorgen, sociala tjänster och så vidare. Men hur skapas de resurserna? Där har vi helt olika uppfattningar från Alliansens sida och från vänsteralternativets sida. Min fråga kvarstår: Hur kan man tro att det blir mer pengar till välfärden genom att bromsa ekonomin genom jättelika skattehöjningar?

Anf. 8 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Anders W Jonsson representerar ett av fyra partier i en regering som på sju års tid har sänkt skatten med 130 miljarder. Varje krona har varit ett medvetet val. Där har inte välfärden varit det val som ni har gjort. 130 miljarder kronor hade räckt till rätt mycket skola, vård och omsorg.

Man påstår att vi gör gigantiska skattehöjningar när vi säger att vi ska höja restaurangmomsen, till exempel. Jag tycker att det är att ta i. Däremot handlar det om att faktiskt se att utvecklingen går framåt. Det handlar om satsningar på kunskap och utbildning och på kompetens för dem

som arbetar i den här sektorn men också i samhället som helhet. Du representerar en regering som drar ned kraftigt på utbildningssystemet. Det är bara ett exempel på hur vi kan skilja oss åt när det gäller att skapa resurser och utveckling för framtiden.

Anf. 9 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkande SoU1, med undantag för punkterna 2 och 4. Jag avstår alltså från att yrka bifall till våra två reservationer. Jag vill också hälsa statsrådet Maria Larsson välkommen till debatten.

I dagens debatt kommer jag att fokusera på hälso- och sjukvårdsfrågorna. Min kollega Margareta B Kjellin kommer att tala om de ansvarsområden som hon har, alltså frågor om äldre och funktionshinder.

När alliansregeringen tog över regeringsmakten 2006 såg vi många utmaningar för den svenska sjukvården. Här fanns en undermålig tillgänglighet. Det var långa köer som inte följdes upp och inte ens mättes. Det resulterade i stora kunskapsluckor om vårdens egentliga resultat. Vi såg en närmast obefintlig valfrihet för patienter och anhöriga i fråga om vilken vårdcentral, vilken hemtjänst eller vilket äldreboende man skulle bruka.

Sedan dess har mycket hänt. SKL:s verksamhetsstatistik visar hur utvecklingen har sett ut mellan 2006 och 2012. Antalet vårdcentraler har ökat med 190. Tack vare regeringens valfrihetsreform har vi de senaste åren sett en viktig utveckling i den starkt ökade tillgängligheten. De nya vårdcentralerna har gjort att 80 procent av Sveriges befolkning i dag har mindre än fem minuters bilresa till sin närmaste vårdcentral.

År 2006 var Sverige ett av få länder med en reglerad apoteksmarknad och ett statligt monopol. Sedan alliansregeringen avreglerade apoteksmarknaden har 330 nya apotek öppnat, en ökning med 36 procent. Det gör att många inte längre behöver åka lika långt för att hämta ut sina mediciner. Apotekens öppettider har också ökat markant från i genomsnitt 42 till 53 timmar per vecka.

Lagstadgad vårdgaranti och kömiljard har bidragit till att köerna på flera viktiga medicinska områden har minskat dramatiskt. Det må vara svårt att jämföra hur det såg ut innan 2006, eftersom Socialdemokraterna inte gjorde någon som helst uppföljning eller kontroll av vårdköerna, men det man kan se är att väntetiderna för patienterna har kortats väsentligt de senaste åren, och starkt bidragande till den positiva utvecklingen är just den nationella vårdgarantin och kömiljarden. Enligt Socialstyrelsen, som på regeringens uppdrag har följt upp vårdgarantin och kömiljarden, har kömiljarden varit ett viktigt incitament för att få landstingen att bli mer engagerade i frågan om att minska väntetiderna inom vården.

Andelen patienter som behöver vänta längre än 90 dagar har mer än halverats. Andelen genomförda läkarbesök inom sju dagar har ökat från 89 procent 2007 till 93 procent 2012. Antalet patienter som väntar på ett besök eller en behandling inom specialistvården har minskat. År 2007 hade 73 procent av patienterna väntat kortare tid än 90 dagar. År 2012 fick 90 procent tid för specialistbesök inom 90 dagar.

Antalet medarbetare inom vården har ökat sedan 2006. Antalet sjuksköterskor ökade med drygt 5 200 mellan 2006 och 2010, en ökning med 5 procent. Under samma period ökade antalet läkare med drygt 3 500, en

ökning med 11 procent. Sverige har i dag flest läkare per tusen invånare i världen.

Alliansregeringen har också genomfört satsningar på öppna jämförelser och kvalitetsregister för att öka kunskapen hos patienter och anhöriga om var de kan få den högsta kvaliteten i vården.

Alliansregeringen har vidare tagit fram strategier inom en rad olika områden, exempelvis patientsäkerhet, läkemedelsförskrivning och cancervård, för att öka kvaliteten inom dessa områden.

Slutligen har Alliansregeringen beslutat om att ta fram en ny patientlag där det är patienten och inte systemet som ska stå i centrum. Lagen syftar till att stärka patientens ställning inom vården, bland annat genom ökade möjligheter till valfrihet.

Herr talman! Oppositionen vill gärna ge väljarna bilden av att sjukvården krackelerar och att resurserna till välfärden står emot skattesänkningar. Verkligheten är en annan.

Sedan 2006 har de totala resurserna till vård, skola och omsorg ökat med 67 miljarder kronor i reella mått mätt. Enbart sjukvården har fått 28 miljarder kronor, vilket är detsamma som 13 procent i ökade resurser. Det är oerhört viktigt att arbetslinjen får fortsätta råda i Sverige för att vi ska kunna finansiera en god välfärd.

Herr talman! I Sverige har vi en lång och stolt tradition av att satsa på hälso- och sjukvård. Oavsett vad man har i plånboken eller vilken sjukdom man än skulle drabbas av finns ett välutvecklat skyddsnät med en sjukvård i världsklass att tillgå.

Sverige ligger i världstopp vad gäller förväntad livslängd. En hälso- och sjukvård som kommer alla med behov till del gör att vi svenskar lever längre än människor i de flesta andra länder i världen. I internationella jämförelser är chansen att överleva när man drabbas av cancer hög. Det är ett resultat av våra satsningar på forskning, högkvalitativ vård, läkarutbildning och god tillgång till rätt mediciner och rätt behandlingar. Att regeringen har satsat 4 miljarder på forskning och innovation är därför mycket glädjande, eftersom vi kan fortsätta att leda utvecklingen inom de här områdena.

Herr talman! I internationell jämförelse har Sverige i dag den jämnaste fördelningen av livslängd i världen. Ändå finns många patienter som kan vittna om den ojämlikhet som råder inom vården. Högutbildade kan vissa gånger få en bättre vård än lågutbildade, trots att vården är skattefinansierad och det därmed inte är inkomstnivån som styr tillgången till vård. Stora skillnader mellan olika delar av landet i vårdköer och vilka läkemedel man har rätt att få är en stor politisk utmaning som kräver flera lösningar.

De nationella riktlinjerna som tagits fram för sjukvården har till syfte att skapa en mer likvärdig insats över landet. Dock tolkar landstingen riktlinjerna olika, och här behövs mer informations- och utbildningsinsatser för att förbättra situationen.

Öppna jämförelser har gjort det enklare för patienter att välja bästa möjliga vårdcentral och synliggör skillnaderna mellan landstingen. Detta är ett mycket viktigt steg för att närma oss en jämlikare sjukvård.

Herr talman! Även om mycket har blivit bättre kvarstår flera utmaningar för sjukvården både på grund av den demografiska utvecklingen och utifrån geografiska aspekter. En av de största utmaningarna är att

kunna erbjuda en god hälso- och sjukvård och omsorg på lika villkor oavsett var i landet man bor. Här har landstingen ett stort ansvar.

Hälsoresultaten i Sverige är nu bland de bästa i världen. Sverige hade före 2006 världens friskaste befolkning men var samtidigt det land som hade flest sjukskrivna. Detta har alliansregeringen nu ändrat på i positiv riktning. De medicinska resultaten är bland de bästa i världen. Även om utmaningar nu kvarstår ska vi vara oerhört stolta över den svenska hälso- och sjukvården.

(Applåder)

Anf. 10 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Det var ett moderat anförande från Saila Quicklund.

Jag hör Saila Quicklund, liksom andra moderata och borgerliga ledamöter, å ena sidan förneka kopplingen resurser–kvalitet, å andra sidan hävda med emfas att skatteintäkterna har ökat så mycket att det finns nästan hur mycket pengar som helst att göra sjukvård för. Jag undrar vilken fot ni egentligen står på? Finns det en koppling mellan resurs och kvalitet? Ja eller nej?

Det är ett faktum att ni hela tiden för fram lösningen skattesänkningar, marknadsinspirerade ersättningssystem och privatiseringar av vården. På vilket sätt ska köerna kortas och vården bli bättre med mer av skattesänkningar, fri etablering och ersättningssystem utan koppling till vårdtyngd?

Anf. 11 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! Lena Hallengren har tidigare uttalat att Sverige håller på att gå sönder, att Sverige far illa av vinstjakten och att skattesänkningar och privatisering inte fungerar. Lena Hallengren ondgör sig över de satsningar som regeringen har gjort där företagandet och den privata delen har varit viktig för utvecklingen – konkurrens och så vidare.

Skiljelinjerna mellan Socialdemokraterna och Moderaterna är tydliga i alliansregeringen. Jag har följt sjukvården på nära håll under 25 år, och jag har sett en fantastisk utveckling, även om utmaningar kvarstår.

Det som berör mig och bekymrar mig är att Socialdemokraterna väljer att lägga 56 procent av sin budget på transfereringssystem, det vill säga bidrag och Amspolitik, och 8 procent till hälso- och sjukvård. Man vill begränsa vinstuttaget för de privata utförare som har gjort att delaktigheten, kvaliteten via konkurrensen, tillgängligheten via de kortare köerna samt valfriheten har ökat. Allt detta vill nu Socialdemokraterna begränsa.

Varför vill ni rasera den politik som har gett så positiva resultat, Lena Hallengren?

Anf. 12 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Vi kan väl gå ut och fråga alla dem som sitter och väntar vid en akutmottagning på den personal som sliter otroligt hårt, alla dem som skulle vilja vidareutbilda sig och som inte får sin kompetens tillvaratagen.

Jag hade två frågor med anledning av Saila Quicklunds anförande. Den ena var: Finns det en koppling mellan resurs och kvalitet? Å ena

sidan förnekar ni den kopplingen, och å andra sidan vill ni påstå att ni har tillfört mycket ökade resurser.

Saila Quicklund nämnde ytterligare någon siffra som handlade om bidrag inom hälso- och sjukvård som jag inte känner igen. Däremot kan jag konstatera att skatteintäkter räknat i kronor och ören ökar när befolkningen ökar, när priserna stiger och när vinster och löner blir högre.

Jag kan ge ett annat exempel. Under perioden 2002–2006 låg skatteinivån nästan still, men intäkterna ökade med 23 procent. Det är ingen politisk match att bara följa med i den utvecklingen. Frågan är vilka övriga politiska prioriteringar som regeringen har för avsikt att göra. Jag konstaterar att för åttonde året i rad är det skattesänkningar som står överst på den moderata agendan. Det verkar inte vara någon skillnad.

Återigen: Finns det någon koppling mellan resurs och kvalitet? På vilket sätt ska köerna ytterligare kortas med skattesänkningar, fri etablering och ersättningsssystem utan koppling till vård? Det är de modellerna som ni så här långt har valt och som ni är nöjda med.

Anf. 13 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! I många av debatterna, oavsett ämne, den senaste veckan i riksdagen har vi sett att Socialdemokraterna samlar sig utifrån att man absolut vill angripa regeringen med att skattesänkningarna slår mot välfärden. Det är skattesänkningar som ni faktiskt godkänner. Ni har godkänt de fyra första jobbskatteavdragen, och nu har ni sagt att ni även ska genomföra det femte. Det är då märkligt att ni kritiserar och säger att det skulle minska välfärdssatsningarna.

Anders W Jonsson preciserade i ett tidigare anförande att 28 miljarder har satsats på hälso- och sjukvården, vilket har ökat tillgängligheten, kvaliteten och delaktigheten för patienterna. Allt fler patienter är mer nöjda. 16 av de 20 bästa hälsocentralerna har privata utförare, något som Lena Hallengrens parti i dag ondgör sig över. Man vill försvåra vinstuttaget. Av de 14 000 privata företag som finns inom vård och omsorg har 10 000 färre än 20 anställda. Det är småföretagare som Lena Hallengren ondgör sig över. Många av dessa har en kvinna som vd och ägare. Det är en viktig jämställdhetsaspekt.

Vi har sänkt skatterna, och skatteintäkterna har ökat. Som jag nämnde är satsningarna på 28 miljarder till hälso- och sjukvården, i lågkonjunktur. Gentemot oss och regeringen inför valet är det en tydlig skiljelinje: Bidragslinjen står mot arbetslinjen. Alla vet här att arbete, och det måste även oppositionen erkänna, är det som ger en bättre välfärd. Socialdemokraterna väljer att lägga sina satsningar på det som inte ger tillväxt i landet eller en bättre välfärd. De som inte arbetar ska premieras. Här är skiljelinjen tydlig.

Anf. 14 AGNETA LUTTROPP (MP):

Herr talman! Jag yrkar naturligtvis bifall till alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande lyfter jag reservationerna 3 och 7.

Utgiftsområde 9 är ett väldigt brett och stort område. Det är omöjligt att tala om allt, och jag kommer att koncentrera mig på ett par områden. Innan jag börjar med det vill jag säga att jag är glad och stolt över att Sverige har en så bra sjukvård som det har. Annars hade Sverige inte kommit tvåa i OECD-jämförelsen. Som många tidigare har sagt finns det

väldigt många utmaningar. En del av dem handlar om folkhälsa, en del handlar om omfattande administration och en del om den ökade psykiska ohälsan.

Miljöpartiets vision på sikt är en annan hälso- och sjukvård än den vi har i dag. Folkhälsoperspektivet behöver på ett helt annat sätt än i dag genomsyra politiska beslut och skapa betydligt bättre förutsättningar för hälsa. Samtidigt är det helt centralt att ha en tillgänglig vård. Ett problem som då och då förekommer är brist på samverkan mellan kommun och landsting. Det drabbar alltför ofta individen. Det är naturligtvis individens behov som ska stå i centrum.

Vi vill satsa 56 miljoner mer än regeringen under de kommande fyra åren på att få mer förebyggande arbete med bidrag till folkhälsa och sjukvård. I stället för den så kallade kömiljarden, som bara använts av hälften av kommunerna, föreslår vi en hälsomiljard. Vi vill ersätta kömiljarden. Det gör vi för att ha ett hälsofrämjande och långsiktigt arbete för att minska köerna.

Vi avsätter 50 miljoner till en folkhälsokommission för mer hållbara och jämlika levnadsvillkor. Inom äldreården avsätter vi 540 miljoner kronor mer än regeringen.

Personliga ombud, som ju inte är ett måste för kommunerna och som vi ibland ser minska i antal, tycker vi är en väldigt viktig insats. Där vill vi öka anslaget med 50 miljoner.

Vi vill vidare ge mer pengar till Ågrenska stiftelsen, som också Socialdemokraterna tog upp, som utför ett väldigt viktigt arbete med sällsynta diagnoser.

Herr talman! Jag tror att många av oss har uppmärksammat att tre professionella yrkesgrupper har protesterat mot den ökande administration som försvårar för dem att vara just professionella. Det gäller poliser, lärare och läkare. Det är centralt att vi som politiker tar ansvar för att läkare i första hand ska få ägna sig åt sin läkarprofession, det vill säga mötet med patienter. Nu citerar jag: "Samhället måste lita till kunskapen hos de i verksamheten – en ödesfråga för välfärden." Så skrev fackordförandena för lärare, läkare och polis tidigare i år på DN Debatt.

Jag fortsätter: "Debattörerna menar att verksamheterna i dag har en större administrativ överbyggnad än tidigare. Verksamheter styrs av statistik. Tilliten till det professionella ansvaret har ersatts av kontrollsystem som riskerar att sätta den professionella etiken ur spel och som hotar den grundläggande mänskliga kvaliteten i verksamheterna."

Det är klart att detta inte är bra, utan vi behöver göra någonting åt de professionellas frustration över att inte kunna ägna sig åt sin grundupp-gift. Vi måste lita på professionen och lita på deras goda omdöme.

Som patient vill man känna sig trygg med att det finns en fungerande sjukvård den dag man behöver den, en sjukvård med kompetent personal som jobbar enligt de senaste rönen och har tid och möjlighet att ägna sig åt sina patienter. Den som utbildar sig inom vården vill å sin sida naturligtvis få bra arbetsvillkor. Det sammanfaller delvis med patienternas önskemål, men inte alltid helt. Utvecklingsmöjlighet, att få ägna sig åt det man vill och är bra på och en inte alltför stressig tillvaro är någonting som man behöver.

En bra arbetsmiljö är alltså grundläggande. Att ha tid och möjlighet att utföra sitt arbete på ett bra sätt är det som har störst betydelse. Tid för

handledning och reflexion är någonting som det måste finnas utrymme för.

I dagsläget är administrationen en tung del. Vi i Miljöpartiet anser att den behövs granskas och systemen förbättras. Det är inte bra att varje landsting har sitt eget kostsamma system. Det skapar allt annat än effektivitetsvinster.

Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över den administration som belastar personalen i vården. I detta uppdrag bör ingå att se över de bristande it-system som finns i vården. Vi anser även att Arbetsmiljöverket bör få i uppdrag att inleda ett särskilt utvecklingsarbete för en bättre arbetsmiljö i vården.

Herr talman! Världshälsoorganisationen, WHO, förutspår att depression kommer att vara den största orsaken till ohälsa globalt sett 2020. I Sverige står nu depression för den största kostnaden av alla diagnoser hos Försäkringskassan. Därför vore det bra om det hände mer inom psykiatri i Sverige. Regeringen har gjort satsningar, men de har ofta varit kortvariga och inte lett till någon märkbar förbättring.

Under senare år har forskningen om psykisk ohälsa och olika behandlingar ökat. Det har visat sig att psykoterapeutiska metoder har god effekt på de vanligaste formerna av psykisk ohälsa. På lång sikt har psykologisk behandling ofta bättre resultat än medicinsk behandling. Även om medicinering i många fall är nödvändig kan den också föra med sig nackdelar som olika biverkningar och miljöskador både vid produktion och vid konsumtion.

Trots att Socialstyrelsens riktlinjer anger att de flesta depressioner och ångesttillstånd i första hand ska behandlas med psykoterapi ökar förskrivningen av antidepressiv medicin. På kort sikt är det ofta billigare för vårdgivaren att skriva ut medicin än att erbjuda samtalsbehandling, eftersom medicinen är subventionerad.

Samhället subventionerar besök hos enskilda läkare och sjukgymnaster för vård av fysisk hälsa, men inte för besök hos enskilda terapeuter för vård av psykisk ohälsa. Hälsoekonomiska beräkningar visar att nettovinsten för samhället av behandlad ohälsa i tid uppgår till ca 7 miljarder kronor per år. Psykisk ohälsa innebär stora kostnader för samhället, inte bara i form av utgifter för vård och läkemedel utan även indirekt genom kostnader för förlorad produktion som en följd av sjukskrivningar och förtidspensioneringar.

Miljöpartiet anser att besök hos legitimerade psykoterapeuter eller psykologer bör ingå i högkostnadsskyddet och att detta bör utredas.

Anf. 15 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Agneta Luttröpp från Miljöpartiet säger att man vill satsa mer på hälso- och sjukvård.

Det landsting som jag verkar i, Gävleborg, fick 2006 – det vill säga den budget som Miljöpartiet hade inflytande över – 1,4 miljarder i statsbidrag. Landstiget i Gävleborg får i dag 1,6 miljarder kronor i statsbidrag. Satsat mer på välfärden och på sjukvården är någonting som den här regeringen i allra högsta grad har gjort. Det är bra att Miljöpartiet tycker att det är en klok politik.

Men jag blir oroad över Miljöpartiets resonemang om köerna. Enligt Miljöpartiets resonemang är köerna inget problem. Man vill komma åt

köerna genom att ta bort kömiljarden och i stället satsa på en hälsomiljard. Det är jätte viktigt att vi satsar på förebyggande åtgärder, men kan Agneta Luttröpp förklara för mig hur köerna i sjukvården skulle minska beroende på att fler människor drar ned på sitt rökande, dricker mindre alkohol och rör sig mer? Långsiktigt är det säkert så, men de människor som köar på akutmottagningen ser nog inte riktigt det sambandet.

Här i närheten ligger Capio Sankt Görän, ett fantastiskt akutsjukhus i Stockholm som Miljöpartiet och Agneta Luttröpp ifrågasätter ganska starkt. Det beror inte på att personalen är missnöjd, eftersom personalen tycker att det är ett fantastiskt ställe att arbeta på. Det beror inte heller på att patienterna skulle vara missnöjda, eftersom de flesta patienter är väldigt nöjda, mer nöjda än på andra Stockholmssjukhus. Sankt Görän är ett sjukhus som toppar de flesta kvalitetsjämförelser.

Men man ifrågasätter att sjukhuset sedan lång tid tillbaka ägs av ett riskkapitalbolag. Är det inte dags att Miljöpartiet fokuserar på kvalitet, nöjd personal och nöjda patienter i stället för att likt Vänsterpartiet haka upp sig på ägandeformer?

Anf. 16 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! När det gäller att byta ut kömiljarden till en hälsomiljard handlar det om det långsiktiga hälsoarbetet. Du var inne på det, Anders. Vi vill att människor ska leva ett hälsosamt liv. Vi ser också att det behövs mer än bara sjukvård. Detta behöver spänna över flera olika områden. Vi bör underlätta för människor att kunna leva mer hälsosamt med till exempel cykelbanor. Vi är övertygade om att om man lever mer hälsosamt är chansen stor att köerna till sjukvården minskar.

Det är ju inte alla som använder sig av kömiljarden. Med en hälsomiljard kommer det förhoppningsvis att bli fler som använder den än som använder dagens kömiljard.

Kömiljarden har också haft en del negativa effekter. Effekterna var positiva speciellt i början. Köerna har kortats. Men det är många inom sjukvården som säger att det har blivit svårare med det andra besöket, dit det kan vara långa köer. Kömiljarden kan ge incitament för att man hellre tar sig an de enklare fallen. Så kömiljarden har inte bara haft goda effekter.

Anf. 17 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Jag ifrågasätter inte att man ska göra stora satsningar på förebyggande åtgärder och se till att människor lever mer hälsosamt. Men det jag inte kan förstå är kopplingen. Plötsligt behövs det ingen satsning på kömiljard, utan man ska i stället satsa på det förebyggande arbetet.

Under ett antal år har det pytsats ut miljarder till landstingen, och det har inte påverkat köerna ett dugg. Men kömiljarden innebar en drastisk ökning av tillgängligheten för svenskar. Köerna har minskat högst avsevärt.

Agneta Luttröpp svarade inte på min andra fråga. Jag känner inte igen mig i Miljöpartiet, ett miljöparti som tidigare alltid har prioriterat kvalitet i sjukvården, varit mån om att patienterna och personalen skulle vara nöjda och varit öppen för nytänkande i sjukvården. Sedan blir man nu – liksom Vänsterpartiet – fullständigt fixerad vid driftsformen.

Bara för att ett av Stockholms sjukhusen ägs av ett riskkapital ska man sabotera verksamheten genom att ställa helt andra krav. Varför fokuserar inte Miljöpartiet som tidigare på kvalitet, patientnöjdhet och nöjd personal? I stället fixerar man sig likt Vänsterpartiet helt och hållet på driftsformen, vilket för de flesta patienter är fullkomligt ointressant. När jag går till en akutmottagning bryr jag mig inte om ifall sjukhuset ägs av ett riskkapitalbolag eller inte. Detta är också tämligen ointressant för personalen. Dessutom har riskkapitalbolaget i en Stockholmskontext visat sig driva ett av de absolut bästa sjukhusen kvalitetsmässigt.

Varför har Miljöpartiet övergivit den tidigare mycket sunda inställningen till förmån för en ren vänsterpartistisk politik där man jagar driftsformer?

Anf. 18 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Det kongressen har tagit beslut om och det vi säger om vinst är att det främsta för de privata företag som finns inom sjukvård och skola ska vara sjukvård och undervisning. Det ska alltså inte vara vinsten utan det man håller på med som är det främsta. Vi är övertygade om att det inte saboterar vare sig kvalitet, patienternas nöjdhet eller personalens trivsel.

Vi sätter verkligen kvalitet i främsta rummet – det gör ju alla partier. Patienterna är de allra viktigaste. Att de får den vård de behöver är det allra viktigaste. Vården behöver inte bli sämre därför att vinsten inte ska vara den främsta drivkraften. Det är det vi säger, och det var det vår kongress tog beslut om.

Jag återgår till kömiljarden, eftersom det fortfarande fanns tvivel om den. Vi tror först och främst att en hälsomiljard kommer att utnyttjas mer än en kömiljard.

Jag har varit på hälsocentraler i min hemkommun Västerås, och där är det någonting som verkligen används. De används väldigt mycket i förebyggande syfte. Det är det som är syftet med hälsocentralerna. De är välbesökta, och de får väldigt goda resultat både för individen och för samhällets ekonomi.

Anf. 19 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! Jag fick snabbt göra om min fråga. Jag hade nämligen också tänkt ställa frågan angående borttagande av kömiljarden till förmån för hälsomiljarden. Men jag byter fråga.

Jag ser att Miljöpartiet vill lägga 500 miljoner på nya platser på läkarutbildningen. Under mitt anförande belyste jag just satsningarna från regeringen på läkarutbildningen. Sedan 2006 har man utökat antalet platser på utbildningen med 36 procent. Sverige har alltså flest läkare per tusen invånare i världen. Ändå väljer ni att lägga en så pass stor andel på att vidareutveckla platserna, alltså ett större antal platser på läkarutbildningen.

Min fråga till Agneta Luttröpp blir då: Hur tänker ni? Du får gärna motivera det.

Anf. 20 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! En motivering är att det är svårt att få vissa kategorier läkare även om vi har flest. Det är ont om läkare inom en del specialiteter, som psykiatri och geriatrik.

Dessutom får många läkare i dag åka till utlandet för att utbilda sig. Det är uppenbart att det finns ett behov. Många av de läkare som finns inom den svenska sjukvården har åkt utomlands för att utbilda sig.

Dessutom tvingas många landsting ha hyrläkare, vilket är otroligt dyrt.

Det är några av de skäl som vi har för att föreslå ett utökat antal platser på läkarutbildningen.

Anf. 21 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! Vi vet att det inte är brist på läkare. Däremot ser vi stora problem för primärvårdsläkarna. Mätningar visar att 80 procent av deras arbetstid går till administration och 20 procent till patientmöten.

Jag kan ge ett exempel från det landsting som ni styr, mitt eget landsting i Jämtlands län. Läkarna på operation där har komplodigt på fredagar, men övrig operationspersonal finns där, med operationssköterskor, undersköterskor och så vidare. Men läkarna finns inte tillgängliga. Det är något slags systemfel som gör att vi inte nyttjar läkarkompetensen.

Vi ser också att flera arbetsuppgifter säkert skulle kunna utföras av andra professioner för att avlasta läkarna.

Det ter sig då märkligt att Agneta Luttröpp väljer att inte se den problematiken utan ensidigt satsar på ett utökat antal platser på läkarutbildningen. Du får gärna kommentera varför ni väljer den här lösningen i stället för att åtgärda den problematik som jag nu påtalar. Vetenskapen och professionen själva har också berättat om att detta är den verkliga problematiken.

Anf. 22 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Jag tvivlar inte på det. Jag har själv tagit upp det. Frågan om personalen kommer upp mer i nästa debatt, när vi ska prata om personalförsörjning. Det här är väl en typisk fråga om personalförsörjning.

I det län som jag kommer ifrån, Västmanland, har man en otrolig brist på allmänläkare. Det är tyvärr det län i landet som har den största bristen på allmänläkare.

Jag tror också att administrationen säkert skulle kunna göra en hel del, och jag tror att det är ett systemfel. Men jag tror inte att det räcker. Inom olika områden är det väldigt svårt att få läkare, och det är inte minst inom de områden jag tidigare nämnde, psykiatri och geriatrik. Många läkarstuderande åker från Sverige, till exempel till Polen, för att utbilda sig.

Vi tror att det behövs fler läkare i Sverige, så att det finns läkare i hela Sverige och inte bara i de mer befolkningstäta områdena.

Anf. 23 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Herr talman! Folkpartiet har samma yrkande som Centern och Moderaterna, så det upprepar jag inte här.

Vi ska ju inte gå utanför vårt utgiftsområde, men jag kan inte låta bli att göra det med tanke på vad som står i särskilda yttranden om den ”kastastrof” som är på arbetsmarknaden.

I går fick vi läsa att arbetslösheten går ned. Den var 7,8 procent förra månaden, och nu är den 7,5. Man förutser nästan arbetskraftsbrist nästa år. Det tycker jag att vi ska ha med oss här.

Vi har delat upp debatten så att Maria Lundqvist-Brömster tar sociala frågor, funktionsnedsättning och psykiatri, och jag ska använda min tid till sjukvård, frågor kring årsrika och eventuellt folkhälsa.

Som folkpartist måste jag säga att jag är stolt över de framsteg som har gjorts under de snart åtta år som vi har varit i regeringsställning. Men det är naturligtvis mycket kvar som behöver göras. Jag vill ta upp några områden här.

Jag är stolt över att jag fick igenom beslutet om vård för gömda och papperslösa. Men Folkpartiet vill ju att vi nu också ska få en definition på vård som inte kan anstå. Jag som läkare har väldigt svårt att se hur man kan göra en avgränsning där, men det är min personliga synpunkt.

Vi har fått myndigheten Inspektionen för vård och omsorg, som ska garantera patientsäkerhet och kvalitet i vård och omsorg. Folkpartiet ser det som väldigt viktigt att man utvecklar metoderna för att garantera kvalitet. I dag har det kommit in många anmälningar till myndigheten, men vi i Folkpartiet tycker att kommuner och landsting måste ta ett större egenansvar för att det ska vara en hög kvalitet och ta hand om patientsäkerhetsärendena. Här finns en utvecklingspotential.

Att vi har fått en lagstiftning om patientrörlighet i EU är också mycket bra, inte minst för människor med sällsynta diagnoser. Det underlättar för dem att få vård och insatser vid specialistcentrum. Men Folkpartiet ser också att det finns en fara här med spridning av multiresistenta bakterier. Det är något som vi måste hålla ögonen på.

Köerna har det talats mycket om.

Beträffande jämlik vård finns det – det ser vi i alla kvalitetsjämförelser – mycket kvar att göra. Det är ett arbete som måste ske i samarbete mellan staten, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting. Man har kommit överens om vilka riktlinjer det bör vara för till exempel p-pillerförskrivning. Nu gäller det också att landstingen anammar de riktlinjerna, så att det blir samma möjlighet över hela landet. Det är något som Folkpartiet följer mycket noga, liksom andra frågor som gäller riktlinjer för en jämlik vård.

Det kommer en patientlag, som jag ser fram emot mycket. Visst är hälso- och sjukvårdslagen tydlig när det gäller patientens självbestämmande och rättigheter, men vi ser att det fortfarande finns en paternalism i hälso- och sjukvården. Vi ser fram emot en lag med jämbördiga förhållanden mellan vårdgivare och vårdtagare.

I fråga om årsrika människor har det faktiskt gjorts stora framsteg. De senaste mätningarna visar att 89 procent av dem som får vård och omsorg i den här generationen är nöjda eller mycket nöjda. Men det är 11 procent som inte är så nöjda, och dem läser vi också om i medierna ganska ofta. Det är så mycket att det faktiskt skrämmer människor att söka sig till äldreomsorgen för att arbeta där.

Folkpartiet skulle vilja se mycket mer av presentationer av framgångar som görs i de olika boendena på olika håll. Det har nu kommit en

skrift med 19 fallbeskrivningar, hur man har arbetat med stöd av de pengar som regeringen har satsat. Där kan man lära en hel del.

Vi har fått den nationella värdegrunden som en etisk plattform att stå på inom vården och omsorgen. Det är mycket viktigt. Vi har fått parboende, som ger människor rätt att bo tillsammans intill det att de lämnar detta jordeliv.

Men det är viktigt med den kvalitetsuppföljning som vi gör. Jag har varit ganska länge i politiken, och jag har aldrig sett så många utvärderingar av ny lagstiftning som har gjorts sedan 2006. De utvärderingarna ger oss underlag för att utveckla den lagstiftning som vi har trott på och som i långa stycken har visat sig vara bra men där det finns en del kvar att göra.

Kvalitetsjämförelserna har i och för sig kritiserats för att de tar mycket resurser. Men när det gäller vårdkonsumtionen och hur den fördelas och den läkemedelsregistrering som vi har visar jämförelserna mycket tydligt vilka kommuner och landsting som måste göra mer.

När det nu har talats mycket om resurser och resurstillskott vill jag avslutningsvis ta upp att det finns resurser som kunde användas bättre i hälso- och sjukvården, i vården och omsorgen, inte minst när det gäller årsrika människor. Får vi fason på läkemedelsbehandlingen kan människor till och med skrivas ut från vård- och omsorgsboenden. Kostnaden för en plats i vård- och omsorgsboende ligger på 500 000–700 000 kronor om året. Kan man skrivas ut med hemtjänst sjunker kanske kostnaden till 150 000 kronor.

Jag kan ge rader av exempel, men mina anmälda sex minuter har för länge sedan gått, så jag avslutar mitt anförande.

(Applåder)

Anf. 24 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Eftersom Barbro Westerholm valde att sluta med resursfrågan tänker jag att Barbro Westerholm med sin erfarenhet och kunskap både politiskt och från myndighetsvärlden skulle kunna reflektera lite grann över det faktum att det finns så många alliansföreträdare som påstår att man har *satsat* 28 miljarder på sjukvården mellan 2006 och 2014 – när helt enkelt budgetarna har ökat med 28 miljarder.

Är det ett resonemang som Barbro Westerholm delar?

Anf. 25 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Satsningarna tycker jag är helt riktiga. Men samtidigt måste man se till att det inte blir ”förgiftade pengar”, som Sveriges Kommuner och Landsting brukar säga – pengar som styr fel. Det är därför vi har alla dessa uppföljningar.

I Folkpartiet är vi väldigt noga med att vi också ska se var vi kan hämta hem resurser. I samordnad vård och omsorg för årsrika människor finns det mycket att hämta enligt Mats Thorslunds och Ulla Gurners utredning. Det har också gjorts en del försök. Det är här som regeringen har satsat stimulansmedel. Lite grann finns redovisat i beskrivningen av 19 ställen där man har arbetat på lite olika sätt. Det finns också beskrivet från Norrtälje, Tiohundraprojektet. Det är mångmiljonbelopp som man kan vinna om man lägger hälso- och sjukvårdspengarna och omsorgspengarna i samma påse.

Det har komplicerats lite grann av Alliansens lagstiftning om vårdval. Det är något som vi ska rätta till, så att vårdvalet kan gälla hela paketet och inte delar av paketet.

Detta är en del av de lärdomar som vi gör på Allianssidan när vi sätter nya reformer i sjön. Vi går vidare med dem i bagaget.

Anf. 26 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Det Barbro Westerholm nu säger om vårdvalspaketet var intressant. Jag tror att vi är många som söker det. I dag är det ett otroligt pusslande för den enskilde när man erbjuds så många vårdval, så många val och så mycket valfrihet, när man kanske egentligen vill göra ett enda val och garanteras ganska mycket, som då ska vara välfungerande inom ramen för det paketet.

Men jag vet inte om Barbro Westerholm förstod min fråga riktigt. Det är klart att man ska effektivisera och samordna och se till att de olika påsarna mellan stat, landsting och kommuner verkligen används på allra bästa sätt.

Det jag vill fråga om gäller detta. 28 miljarder kronor på åtta år har anslagen räknats upp med. Men lönerna har ökat, utbildningskostnaderna stiger och kostnaderna för inköp av materiel, läkemedel och vad det kan vara ökar. Då vill jag fråga: En årlig uppräknings, är det samma sak som en satsning?

Anf. 27 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Vi kan hålla på och diskutera ord. Vi ser att de rationaliseringsvinster som finns och som kan täcka in lönehöjningarna är en sida. De här pengarna är avsedda för satsningar och inte bara för att rinna in i den vanliga budgeten. För dem som tittar på den här debatten blir det till slut en obegriplig lek med ord.

Jag tycker att man ska skilja på två saker.

Vi har den rationalisering som landsting och kommun måste göra och som det finns möjlighet att göra för att där få fram pengar för löneökningar. Jag lärde mig faktiskt väldigt mycket av Tiohundraprojektet, där vi kunde klara den delen med rationaliseringar.

Det är en annan sak när man ska göra nya satsningar. Ta till exempel att använda ny, modern teknik – e-hälsa, Skype och annat – i hälso- och sjukvården för att minska bland annat sjukresor till vårdcentraler. Där gör sådana här investeringspengar mycket stor nytta.

Vardagen kan man klara. Men för utvecklingen är den här typen av pengar oerhört väsentlig.

Anf. 28 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Vi debatterar nu *Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg*. Det är ett stort och viktigt område som berör oss alla förr eller senare.

Politik är att prioritera och välja väg. För oss sverigedemokrater är sjukvården och omsorgen högt prioriterade områden. Därför satsar vi sammanlagt 3,5 miljarder mer än regeringen inom detta område, och det är behövligt. Alldeles nyligen släpptes nämligen en rapport som visar att Sverige under 2013 tappade fem placeringar i en sammanställning över

sjukvården i 35 europeiska länder jämfört med året innan. Detta är naturligtvis en oroande utveckling som måste vändas.

Herr talman! Hundratals patienter drabbas varje dag av bristen på vårdplatser i Sverige. I september i år tog svenska sjukhus varje dag emot 430 patienter som de egentligen inte hade plats för. Det är lätt att man tror att detta bara är siffror och inte tänker mer på det. Men bakom varje siffra finns det människor av kött och blod.

I medierna kunde vi nyligen läsa om en tvåårig pojke som kom in till sjukhuset med vattkoppor. Han hänvisades först till infektionskliniken för vuxna, men när tillståndet blev värre fanns det inte någon plats vare sig på barnintensiven eller på vuxenintensiven för denna lilla pojke. I väntan på en vårdplats blev pojkens tillstånd livshotande, och han avled trots läkarnas försök att rädda hans liv.

Det här mycket tragiska fallet med den tvååriga pojken är bara ett av många fall där patienter avlider på grund av att det saknas vårdplatser.

På Skånes universitetssjukhus har man konstaterat att bristen på vårdplatser har varit direkt avgörande då åtta patienter har avlidit. Det är inte acceptabelt i ett välfärdsland som Sverige. De svenska sjukhusen är många gånger kroniskt överbelagda, och det är mer regel än undantag att det är brist på vårdplatser ute på landets sjukhus.

Antalet vårdplatser per invånare har minskat konstant de senaste tio åren. Denna utveckling får inte fortsätta. Vi vill i stället öka antalet vårdplatser ute i verksamheterna, och därför satsar vi sverigedemokrater extra resurser på vårdplatser under kommande budgetperiod.

Herr talman! Undersökningar visar att 77 000 personer avstod från att hämta ut sina mediciner då de ansåg att de inte hade råd med det. 48 000 avstod från att söka sjukvård med samma motivering, alltså att de inte hade råd. Även patientföreningar vittnar om att allt fler inte har råd att hämta ut sin medicin på apoteken.

Därför är vi sverigedemokrater fortsatt negativt inställda till en höjning av högkostnadsskyddet som genomfördes vid det förrförra årsskiftet. Höjningen innebar en försvårad situation för många sjuka och äldre som nu tvingas lägga en allt större del av sin inkomst på läkemedel och sjukhusbesök.

Vi vill återställa högkostnadsskyddet till 900 kronor för besök inom sjukvården och till 1 800 kronor för läkemedel. Detta skulle innebära en klar förbättring för dem som har det allra sämst ställt i vårt samhälle.

Herr talman! En nyligen publicerad rapport från Socialstyrelsen visar att väntetiderna på landets akutmottagningar ökar och att skillnaderna mellan sjukhusen blir allt större. De flesta sjukhus har infört ett mål om en total väntetid på akuten på fyra timmar för 90 procent av patienterna. Men bara sju av Sveriges akutmottagningar når detta mål, och läget har också försämrats sedan 2010 då den förra granskningen gjordes. Detta är ingen bra utveckling, utan den måste vändas. Därför anslår vi sverigedemokrater 1 miljard extra för att förbättra akutsjukvården och öka tillgängligheten inom detta område.

Herr talman! När hon föddes på BB fanns sköterskor och doktorer beredda. När hon gick bort var vi ensamma och fick ingen hjälp från någon. Det värsta var inte att min flicka dog; det värsta var att hon hade så ont och att vi inte kunde hjälpa henne.

Dessa skakande ord kommer från en pappa till en fyraårig flicka vars dotter hamnade mellan stolarna när det gäller att få tillgång till den palliativa vården. Varken kommunen eller landstinget ville ta ansvar för den här lilla flickan i livets slutskede, och det fick förödande konsekvenser.

De flesta familjer önskar att deras svårt sjuka barn vårdas hemma så långt det är möjligt. Då är det mycket viktigt att det finns tillgång till palliativa hemsjukvårdsteam oavsett var i landet man bor, så att barnen och deras föräldrar kan känna sig trygga med den vård som de får. Men i dag är tillgången till den palliativa vården för barn ojämnt fördelad över landet. I dagsläget spelar ofta ålder, diagnos och bostadsort stor roll för vilken hjälp man ska få.

När det gäller vuxna har kommunen skyldighet att erbjuda hemsjukvård. Men barn har inte samma skyddsnet på grund av att kommunerna har ansvar bara för hemsjukvård från och med en viss ålder, oftast från 18 år och uppåt. Problemet uppstår när det inte finns tydliga överenskommelser mellan kommuner och landsting, vilket innebär att föräldrar och barn kommer i kläm.

Vi sverigedemokrater anser att det är hög tid att införa ett lagstadgat krav på överenskommelser mellan kommuner och landsting som tydliggör och förstärker deras ansvar på området, så att fler liknande och tragiska händelser som den som drabbade denna flicka och hennes familj aldrig mer ska behöva inträffa.

Herr talman! Till sist vill jag yrka bifall till reservationerna 6, 9 och 10.

Anf. 29 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det har varit mycket diskussion tidigare här i debatten om ekonomiska resurser, och pengar är förvisso mycket viktiga för den svenska välfärden. Men det finns en sak som är ännu viktigare, nämligen alla de fantastiska människor som varje dag går till äldreomsorgen och sjukvården och bär den på sina axlar. Utan dessa människor vore sjukvård och äldreomsorg över huvud taget ingenting. Många av dem som gör det är utlandsfödda. Äldreomsorgen i Sverige är i stort sett helt beroende av människor födda i andra länder. Även sjukvården och den avancerade sjukvården är det. Man räknar med att uppemot 30 procent av dem som jobbar i äldreomsorgen är utlandsfödda. 25–30 procent av våra tandläkare är utlandsfödda, och 25–30 procent av våra läkare är utlandsfödda.

Per Ramhorn representerar ett parti som i sin ideologi har att ständigt misstänkliggöra människor födda i andra länder. Hans partiledare har sagt att ett av de största hoten mot Sverige och den svenska välfärden är de människor som har islam som religion.

Jag skulle vilja fråga Per Ramhorn hur det känns att stå här och debattera svensk välfärd i framtiden och företräda ett parti som konsekvent underskattar och konsekvent misstänkliggör mer än en tredjedel av de människor som faktiskt bär välfärden på sina axlar, de människor som vi är helt beroende av och som vi i stället borde vara oerhört tacksamma mot.

Anf. 30 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Först vill jag säga till Anders W Jonsson att vi inte misstänkliggör någon över huvud taget. Jag håller med dig fullständigt om att många utlandsfödda gör ett fantastiskt jobb inom äldreomsorgen och sjukvården. Det har inte minst jag själv erfarenhet av. Den största andelen av dem som jag har jobbat med har varit utlandsfödda och har gjort ett jättebra jobb. Det har över huvud taget ingenting med det att göra.

Att vi vill göra minskningar när det gäller invandringen och använda dessa resurser för att förstärka sjukvården ser jag inget problem i. Politik handlar ju om att prioritera. Vi satsar hellre dessa resurser på sjukvården.

Men, som jag sade, att utlandsfödda jobbar inom sjukvården har jag absolut inget problem med, och den största andelen av dem som jag har jobbat med har varit utlandsfödda.

Anf. 31 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Svensk sjukvård och svensk äldreomsorg är beroende av att vi även framgent kan få hit människor som är beredda att jobba i äldreomsorgen och som är beredda att ta arbete som läkare och sjuksköterska.

Varje år importerar vi 1 500–1 600 läkare från utlandet till Sverige. Den politik som Per Ramhorn förespråkar, det vill säga begränsningar av invandringen, skulle på sikt få fullkomligt förödande konsekvenser för det svenska välfärdsbygget. Vi måste ha hit fler människor som är beredda att jobba i välfärden, inte färre.

Men det allvarliga är kanske inte hur detta ser ut framöver, utan det allvarliga är att Per Ramhorn företräder ett parti som inte bara vill minska invandringen framgent utan som dessutom ifrågasätter många av de människor som gör heroiska insatser i den svenska sjukvården. I ett läge där man utmålar att ett av de största problemen för det svenska samhället är de människor som har en muslimsk bakgrund baktalar man också många av dem som gör fantastiska insatser i svensk sjukvård.

Min fråga kvarstår därför: Hur kan man stå i riksdagens talarstol och tala sig varm för välfärd men samtidigt baktala de människor som gör de här insatserna – och dessutom vara beredd att vidta åtgärder som drastiskt skulle minska möjligheten att få läkare, sjuksköterskor och inte minst personal i äldreomsorgen till Sverige?

Anf. 32 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Som jag sade tidigare baktalar vi inte de människorna över huvud taget. Som jag sade gör de ett fantastiskt jobb. Det har inte med den saken att göra att vi vill minska invandringen.

Det är ju så att vi har ett enormt utanförskap. Vi ska se till att de människorna får jobb innan vi ökar utanförskapet ännu mer. Sedan är vi inte emot arbetskraftsinvandring av spetskompetens – behöver vi läkare kan vi mycket väl fortsätta ta in läkare, helt enkelt.

Anf. 33 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2, som handlar om det alltmer administrativa i sjukvårdens arbete, och reservation 10, som handlar om ersättning till dem som drabbades av övergrepp och vanvård efter 1980.

Herr talman! Det är ett stort område vi talar om nu, och jag ska ta hela området ensam – jag har ingen partikamrat som kommer senare. Alla som lyssnar får alltså stå ut med att det kanske blir lite långt.

Vänsterpartiet vill ha ett tryggt och värdigt samhälle byggt på omtanke och solidaritet, och vi ser nu hur välfärdssamhället krackelerar alltmer. Högerregeringen har sedan 2006 lagt 27 gånger mer på skattesänkningar än på den gemensamma välfärden i kommunsektorn, det vill säga vård, skola och omsorg. Samtidigt som man sänkte skatterna med 140 miljarder kronor mellan 2006 och 2014 har de sammanlagda statsbidragen till kommunerna i fasta priser endast ökat med 5,2 miljarder. Det ger effekter vi kan se ute i verksamheterna.

Vi kan se det i kunskapskillnader och i att vi har stora grupper på fritis och förskola, och vi kan se att det är personalbrist inom sjukvården. Jag möter effekterna när jag träffar socialarbetare som säger att de inte längre kan känna att de gör det jobb de ska göra enligt den lagstiftning de ska följa. Jag ser det också när jag går med hemtjänsten eller när jag besöker ett äldreboende där personalen känner att de inte längre räcker till.

De ekonomiska klyftorna har också ökat, och tryggheten har försämrats för sjuka och arbetslösa. Jag möter allt fler människor som säger: Nej, nu får det vara nog – vi vill inte ha fler skattesänkningar. Vi vill i stället ha en bättre välfärd och ett samhälle som kan erbjuda alla ett värdigt liv.

Eftersom jag kanske får frågan i en replik vill jag säga till Anders W Jonsson och andra här: Ja, vi har också en jobbpolitik. Vi satsar på fler jobb för ungdomar. Vi skapar jobb genom att se till att det kommer att byggas bostäder och att vi får en infrastruktur som fungerar. Vi satsar på småföretagen, och vi satsar på en grön omställning.

Det jag vill säga är att det finns ett tydligt politiskt vägval: egoismens väg eller den omtankens och solidaritetens väg vi i Vänsterpartiet väljer. Vi säger att vi satsar på välfärden i stället för på skattesänkningar. Vi satsar på att höja de generella statsbidragen till kommuner och landsting – vi räknar upp pris- och löneökningar. Vi gör riktade satsningar på sjukvården, skolan och äldreomsorgen. Det innebär hög kvalitet och fler anställda inom välfärdsverksamheten men också att vi trycker tillbaka den utveckling som är på gång, nämligen att vi kvinnor oavlönat ska ta hand om alltmer omsorgsarbete.

Det finns de som säger att äldreomsorgen inte behöver mer resurser utan att det gäller att jobba smartare. Det där tror jag inte ett dugg på. Visst behövs det utveckling och förändrade arbets sätt, men det behövs också mer personal. Därför öronmärker vi i Vänsterpartiet resurser till 6 000 fler anställda i äldreomsorgen. Det gör vi för att det ska finnas tid att tillgodose äldre personers individuella behov på äldreboendena och för att vi vill ha en hemtjänst där det så långt som möjligt är samma person som kommer – och där personalen ska slippa stressa mellan de äldre för att hinna med dagens schema.

Att detta behövs kan man se i en färsk rapport från Kommunal som heter *Stress och låg bemanning i äldreomsorgen*. Mer än en femtedel av Kommunals medlemmar vill byta jobb inom tre år, och ser man på dem som är yngre än 35 år det en tredjedel. När man tar fram varför de inte vill jobba kvar i äldreomsorgen pekar de på den stress och tidspress det är när de ska ge vård och omsorg till de äldre. Om inte arbetsvillkoren i

äldreomsorgen blir rimliga, hur ska vi då få fler människor som vill jobba i äldreomsorgen framöver? Det vet vi nämligen att vi behöver när vi får fler äldre.

Herr talman! Det finns ett upprop som har fått mer än 9 000 underskrifter från läkare, sjuksköterskor, psykologer med flera. Det heter Läkaruppropet. Jag citerar en del från uppropet:

”Där politiker jublar över ökat antal sjukvårdsbesök ser vi hur kvaliteten försämras. Där politiker gläds över kapade vårdköer ser vi undanträngning av kroniskt sjuka till förmån för patienter med lättare åkommor. Där politiker ställer krav på kortare handläggningstider på akutmottagningarna ser vi hur patientsäkerheten hotas. Där politiker ser rationaliseringar, ser vi brist på vårdplatser och måste ägna en stor del av vår arbetstid till att leta sängar till patienter, eller skicka hem sjuka i brist på platser. Där politiker uppfattar kortade vårdtider som effektivisering oroas vi över ökat antal återinläggningar och komplikationer.”

Man avslutar uppropet med: ”Vi vill ha en sjukvård som styrs utifrån patientens behov. Vi vill ha en sjukvård där vi får agera utifrån vår professionalitet. Vi vill ägna oss åt det vi är utbildade för; att vara goda doktorer som tar hand om patienter på ett kunnigt, etiskt och empatiskt sätt. Låt oss få detta utrymme!”

Det är dags att se över den sjukvård som styrs utifrån marknads-mekanismer och där alltmer av läkares och övrig personals tid går åt till administration i stället för att gå till patienterna. Vi vill se en sjukvård som styrs utifrån människors behov, inte utifrån vad som är lönsamt. Vi säger nej till kommersialisering av sjukvården. Vi vill inte låta patienter med privata sjukförsäkringar gå före i kön.

Det är människor som ska välja, inte vårdföretagen, och därför vill vi inte ha den fria etableringsrätten. Vi ser med oro på den borgerliga privatiseringspolitiken i Stockholm och hur den slår sönder en sammanhållen sjukvård – det privata vårdföretaget Capio kan bygga upp en sammanhållen vårdkedja medan vårdkedjorna slås sönder i landstingets egna verksamheter. De får nämligen inte vara med och driva den specialistsjukvård som flyttas ut från sjukhusen.

Vi säger också nej till kömiljarden, på grund av de undanträngnings-effekter som finns, och satsar i stället på att stärka primärvårdens förebyggande arbete med extra tyngdpunkt på socialt utsatta områden. Vi öronmärker också 1 ½ miljard till sjukvården. Landsting och regioner ser olika ut, och därför tycker vi att man lokalt ska prioritera hur pengarna ska användas. Det skulle dock räcka till 3 000 fler anställda.

En av sjukvårdens stora utmaningar är att få tillräckligt med personal med rätt kompetens. Vi har i dag stor brist på specialistsjuksköterskor, vilket hänger samman med att man får betala sin utbildning själv och i stort sett inte får någon löneökning när man har gått den. Vi måste vända den utvecklingen, för den hotar kvaliteten i hälso- och sjukvården. Därför föreslår vi att sjuksköterskor ska få utbilda sig på betald arbetstid genom så kallade utbildningsanställningar.

När klyftorna ökar hamnar barn i kläm. Medan de rikaste i Sverige har ökat sin disponibla inkomst med 79 000 mellan 2006 och 2011 har den fattigaste tiondelen i vårt land faktiskt fått det sämre. För oss är det självklart att barnkonventionen ska bli svensk lag, men barndomen går inte i repris. Därför ökar vi underhållsstödet till ensamstående föräldrar

och satsar på barnomsorg på obekvämt arbetstid. Vi vill ha maxtaxa i förskolan. Glasögon ska alla barn kunna få; vi vill ha ett statligt glasögonbidrag. Läkemedel för barn ska också vara gratis.

Regeringen inför ju en fritidspeng på högst 3 000 per år, mot uppvisande av intyg, för barn i årskurserna 4–9. Vänsterpartiet väljer en annan väg – vi satsar på alla barn genom en höjning av riksnormen med 300 kronor per barn och månad.

Vi arbetar också för att förbättra barns och ungas villkor i den sociala barnvården. Vi kommer att debattera detta senare i dag när det gäller kompetenskrav.

Det behövs ökad kontroll men också ökat stöd till familjehem, och det är viktigt att fortsätta arbetet med att följa upp de barn och ungdomar som är omhändertagna och att lyssna på vad de själva har att säga. Vi har pengar till ett barnfricentrum för att stärka arbetet när det gäller barn som utsatts för våld och övergrepp.

Att barn och unga far mycket illa när de omhändertas och placeras i fosterhem eller på institution vet vi genom att kvinnor och män har berättat för Vanvårdsutredningen vad de varit utsatta för. Upprättelseutredningen visade också att det sker i nutid och i dag.

Att frågan om ersättning gick från att det inte skulle bli någon till en bred uppgörelse här i riksdagen var viktigt. Vi kan se nu att det inte är utan problem med ersättningen, men redan under överläggningarna lyfte vi från Vänsterpartiet fram att vi ansåg att gränsen 1980 inte var ordentligt motiverad och utredd. Det är i dag 33 år sedan den gränsen sattes. Därför lyfter vi fram frågan i vår reservation.

Till sist vill jag ta upp frågan om funktionsnedsättning.

I dag får Torsdagsaktionen STIL-priset på hotell Malmen. I 1 193 dagar har funktionshinderrörelsen protesterat utanför Regeringskansliet Rosenbad mot att bristande tillgänglighet inte blivit diskrimineringsgrund utan bara fagert tal. Nu hoppas jag i alla fall att vi snart får ett regeringsförslag i frågan.

Attityden mot människor med funktionsnedsättning har hårdnat och levnadsvillkoren försämrats. Den redan höga arbetslösheten bland människor med funktionsnedsättning stiger. Den försämrade sjukförsäkringen slår hårt. Alltmer ifrågasätts det av ekonomiska skäl om vi har råd att ge människor möjlighet att leva ett självständigt liv och vara delaktiga i samhället. Det är nästan 20 år sedan vi fick LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

För många människor innebar den personliga assistansen att man äntligen kunde leva ett självständigt liv. Man kunde bo i egen lägenhet, skaffa familj, leva ett jämställt familjeliv, lämna barn på dagis och om man inte kunde arbeta kunde man delta i och utveckla sina egna intressen och ha ett självständigt liv. Nu ser vi att den rättigheten har urholkats. Vi ser att människor förlorar assistans, för det görs tuffare omprövningar. Men vi ser också att när det gäller hela LSS görs det mycket striktare bedömningar ute i kommunerna. Tv-programmet *Kalla fakta* visade ju ett avskryvart synsätt på människor med funktionsnedsättning.

Jag har aldrig mött en handikapp- eller funktionshinderrörelse under alla de år som jag jobbat med de här frågorna som är så arg, besviken och orolig för vad framtiden ska föra med sig. Man ser att det blir försämringar på område efter område.

Vi i Vänsterpartiet kommer att fortsätta att aktivt bekämpa diskriminering och fördomar. Självklart måste lagstiftningen om bristande tillgänglighet komma, men det måste också göras något åt att människor står arbetslösa, att människor blir fattiga och lever i fattigdom hela sitt liv. Vi måste också återupprätta intentionen med LSS, att människor med funktionsnedsättningar ska kunna leva som oss andra. Mänskliga rättigheter för alla går före skattesänkningar och vinstintressen för Vänsterpartiet.

Anf. 34 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det främsta kännetecknet för Vänsterpartiets politik på välfärdsområdet numera är att sortera bort allt privat företagande från hela välfärdssektorn. Det handlar om totalt 14 000 företag.

I stora delar av norra Jämtland, där Vänsterpartiet styr tillsammans med Socialdemokraterna, är man beredd att stänga ned primärvården. Det är inte på grund av bristande kvalitet, att personalen inte är nöjd eller att patienterna inte älskar hälsocentralerna i Hammerdal, Strömsund och Hoting, utan det är av ett enda skäl, nämligen att den driftiga entreprenör som har sett till att dessa har fungerat har tagit ut utdelning från sitt aktiebolag. Där detta inger mest oro är bland de assistansberättigade.

I augusti 2013 var det 15 766 svenskar som hade rätt till personlig assistans. Av dem hade 48,5 procent, eller 7 646, valt en privat utförare, ett privat aktiebolag. De har den rätten enligt nuvarande lagstiftning. De får välja kommunal assistans, privat assistans, anställa själva eller välja ett vinstdrivande privat företag som erbjuder assistans.

Min fråga till Eva Olofsson är: Varför ska man ta ifrån dessa människor den rättigheten, så att de fortsättningsvis inte får välja den assistansordnare som har ett aktiebolag bakom sig utan bara vara hänvisade till andra möjligheter? Det här, Eva Olofsson, inger stor oro hos de assistansberättigade i Sverige.

Anf. 35 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tror faktiskt inte att det gör det, i alla fall inte om de har hört vad Vänsterpartiet säger, för vi har inte lagt fram något sådant förslag när det gäller den personliga assistansen. Det har jag berättat för Anders W Jonsson, så det vet han egentligen.

Däremot ser vi med oro på att riskkapitalbolagen har brett ut sig och plockat ut en massa pengar som i stället borde ha kunnat gå till de människor som behöver assistans. Vad jag förstår ser regeringen också över timschablonen. Jag hoppas att man då kan göra en förändring – det kan Anders W Jonsson svara på – som inte gör det besvärligare för de kooperativ, mindre företag och kommuner som bedriver personlig assistans. Oron är nämligen stor i dag att man faktiskt kommer att få försämrade förutsättningar. Det vore väldigt bra om du kunde garantera att man inte får det.

Vi är däremot emot vinstintresse i skola, vård och omsorg, och vi är det utifrån att vinsten styr fel. Den styr inte efter behov. Den styr inte jämlikt. Den prioriterar sådant som är lönsamt. Så ska vi inte ha det på dessa områden. Och vi är inte ensamma om att tycka det. Vi har hela Landsorganisationen bakom oss och också en majoritet av Anders W Jonssons väljare och andra väljare här i Sverige.

Jag trodde att det bara var Moderaterna som hade en majoritet som tycker att det är bra att plocka ut skattepengar till vinst i stället för att låta dem gå till välfärdsverksamhet. Frågan är snarare var du står i förhållande till dina väljare.

Anf. 36 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! För Centerpartiet är det två saker som är helt avgörande vad gäller välfärden. Det handlar om att det ska vara högsta möjliga kvalitet. Dessutom ska individen ha rätt att välja.

För Eva Olofsson och Vänsterpartiet är det en helt annan ingång. Där handlar det om att individen inte ska ha rätt att välja utförare av välfärd, oavsett om det handlar om skola, äldreomsorg eller sjukvård, där det på något vis kan finnas ett aktiebolag i bakgrunden.

Det är snarast en logisk kullerbytta som Eva Olofsson och Vänsterpartiet gör när de säger att man inte ska ha rätt att välja skola om det kan finnas ett aktiebolag bakom och att man inte ska ha rätt att välja äldreomsorg om det är en privat utförare som har möjlighet att plocka ut vinst ur företaget. När det sedan plötsligt kommer till det mycket mer känsliga området assistans, där det i dag är 50 procent som har valt en privat utförare varav ett antal bedriver en verksamhet med hög kvalitet och dessutom genererar en hel del vinst, vågar inte Vänsterpartiet gå fram med ett förslag.

Signalen till de grupper som har valt privata utförare inom assistansen är den grundhållning som Eva Olofsson torgför här, nämligen att individens val ska begränsas, inte av kvalitet utan av ägandeform. Vid detta är Vänsterpartiet fullständigt fixerat. Det märkliga är att Vänsterpartiet inte då är konsekvent och vågar gå fram med ett förslag på ett område där det faktiskt finns vinstdrivande företag som genererar vinster och som dessutom oftast har hög kvalitet.

Vad jag inte kan förstå är varför Vänsterpartiet helt har släppt diskussionerna om kvalitet, nöjda patienter, nöjda brukare, nöjd personal och blivit så fullständigt fixerat vid denna enda fråga, nämligen ägandeform.

Anf. 37 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att något svar på frågan om timschablonen fick jag inte från Anders W Jonsson.

Den stora oron i dag handlar om att människor förlorar sin personliga assistans och inte kan leva sina liv som andra. Synskadades Riksförbund uppvaktade socialutskottet och sade: I vissa kommuner kostar det våra medlemmar 300 kronor att ta en promenad, för man har helt enkelt tolkat det så att ledsagningen inte ingår i LSS utan i socialtjänstlagen.

Det är det här som oroar människor med funktionsnedsättning i dag: skattesänkningar, tryck på kommuner, att man påstår att assistansen kostar så mycket och att man gör striktare bedömningar av grundläggande behov. Här är det regeringen som kan göra en ändring. Det är regeringen som kan säga: Nu förtydligar vi besluten så att de grundläggande behoven inte blir så strikt bedömda som de har blivit nu, utan människor kan fortsätta att leva de liv som de vill leva.

När det gäller vinst i välfärden är kvaliteten i välfärden viktig för oss. Därför finns det ingen anledning att plocka ut skattepengar ur en välfärd

som har brist på resurser. Välfärden ska styras efter behov så att vi får en jämlik välfärd. Det ska vara öppet, demokratiskt och fritt för människor att välja men inte för företag att lägga sin verksamhet där det är mest lönsamt.

Vi ska ha goda arbetsförhållanden. Vi vill inte ha företag som saknar kollektivavtal och som utnyttjar kvinnlig arbetskraft genom deltid, timanställningar och osäkra anställningar.

Vi vill ha en välfärd som fungerar bra såväl för de människor som ska få sina behov tillgodosedda därifrån som för dem som har sin arbetsplats där. Vi ser ingen anledning att flytta makt från demokratiskt styrda organ till riskkapitalbolag som inte ens vill skatta i Sverige.

Vi slår vakt om en välfärd av hög kvalitet och att vi gemensamt, inte riskkapitalisterna, ska kunna bestämma över välfärden.

Anf. 38 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Jag är bekymrad över att Vänstern och du, Eva Olofsson, målar upp en bild av hälso- och sjukvården och äldreomsorgen som om allt vore elände. Jag tog i mitt anförande upp hur det skrämmer bort inte minst unga människor från att välja vård och omsorg eftersom de tror att allt bara är elände.

Eva Olofsson måste ha besökt ett antal ställen där det har varit bra. Kan du inte tänka dig att beskriva även dem för att visa att det finns positiva exempel, att det går att inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser klara en bra verksamhet?

Sankt Görans sjukhus har nämnts. Jag vill också nämna Sophiahemmet, som har landstingspatienter i långa rader. Där har man genom att återinföra sekreterare, vaktmästare och sådant förändrat arbetslivet för dem som är utbildade för ren hälso- och sjukvård, och det visar sig spara resurser.

Jag har varit på äldreboenden där personalen har jagat tidstjuvar och funnit att det är bättre att en person springer ned i källaren och hämtar blöjor och glödlampor i stället för att alla gör det. Man har sparat in tjänster på det.

Kan Eva Olofsson tänka sig att lyfta fram sådana exempel, eller har Eva Olofsson inte sett några?

Anf. 39 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jo, det har jag gjort. Jag var ansvarigt kommunalråd för äldreomsorgen i Göteborg i åtta år, men det är ett tag sedan. Som äldreomsorgspolitisk talesperson har jag varit ute på många äldreboenden och sett både bra saker och saker som inte fungerar.

Personalen är helt klart engagerad, och jag träffar många som älskar sitt jobb. Tyvärr säger en del av dem att de inte orkar jobba heltid och att de oroar sig för mer helgtjänstgöring, delade tider, neddragning av tjänster och kommunala nedskärningar.

Problemet är att denna bild finns i alldeles för hög grad i dagens äldreomsorg. I stället för att få ökade resurser får många ställen veta att det ska tas bort ytterligare en tjänst eller att man får klara sig med mindre. Det är förödande för utvecklingen av äldreomsorgen.

Gerdas gård i Göteborg blir jag mycket glad av att besöka. Här är utgångspunkten att det är de äldres hem. De ska vara med och bestämma

vad boendet utvecklar för verksamhet och hur pengarna används. De åker på semester, de har byggt ett spa och de har en pub, och de boende är med i arbetsgrupper om de vill.

Det är en underbar kontrast till det som många säger om att alla på våra äldreboenden är så dåliga så att de inte kan vara med på något. Visst behöver de äldre mycket stöd och omsorg, men när de får vara med kan de faktiskt göra riktigt mycket. Jag ska gå med en undersköterska på Gerdas gård en heldag under helgerna.

Jag är orolig för den ökande ojämlikheten vi ser framför oss i äldreomsorgen, Barbro. Finns denna oro hos dig också?

Anf. 40 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Mycket talar för att äldreomsorgen går åt rätt håll, inte minst genom de kvalitetsjämförelser som görs och som visar en stor nöjdhet bland människor som bor där, vilket jag nämnde i mitt anförande.

Vi ska alltid kritiskt granska hur frågorna är ställda så att vi får korrekta svar. Här kommer alliansregeringen att gå vidare. Vi har både Myndigheten för vårdanalys och Inspektionen för vård och omsorg som penetrerar detta ytterligare.

Tycker Eva Olofsson att kommuners och landstings egentillsyn är tillräcklig?

Anf. 41 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tror att det kan vara både och: bättre i vissa kommuner, sämre i andra. Jag tror dock inte att det är den stora frågan.

Jag ser hur privatiseringen och alla vårdval gör att resurser i äldreomsorgen läggs på att bygga upp kontrollapparater. Dessa pengar kunde ha använts bättre.

Jag har inte sett någon ordentlig uträkning på vad vårdvalet i äldreomsorgen kostar. Barbro Westerholm kan inte svara nu, men jag skulle vilja fråga om Alliansen ska tvinga på hela Sverige Stockholmsmodellen med över 120 vårdval. Det har man förstås inte överallt i Sverige, men de stora städerna Göteborg och Malmö skulle kunna hamna i samma situation som Stockholm om man mot deras vilja tvingade på dem privatisering av äldreomsorgen.

Vi behöver göra mycket mer för äldreomsorgen. Vi behöver jobba med den utveckling som Barbro Westerholm talar om, men det räcker inte. Vi ser att man inte får ihop det med vettiga arbetsscheman och arbetsvillkor. Får vi inte bra personal till äldreomsorgen drabbas kvaliteten. Blir det fler delade turer och konstiga scheman är det inte lika attraktivt att jobba i äldreomsorgen.

En del av de pengar som regeringen lade på utbildning hade sådana villkor att kommunerna inte kunde använda dem.

Vi har lagt fram förslag på en långsiktig kompetenshöjning på tio år, och vi kopplar utbildningsvikariat till så att man ska ha råd att ta in vikarier.

Vi kan också göra mycket mer för att utveckla det som görs på Gerdas gård så att människor kan påverka sin vardag. Där ligger den stora valfriheten.

Anf. 42 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! I betänkandetexten uttrycker Vänsterpartiet följande: Alliansen har en ensidig skattesänkarpolitik som minskar möjligheten till satsningar på en bättre välfärd.

Jag antar att ni bland annat tänker på jobbskatteavdraget. Ni ondgör er över att en sjuksköterska har fått 1 500 kronor mer i portmonnän och att den enskilde har fått mer pengar till konsumtion, vilket ger företagen medel att anställa fler. Vi vet att jobbskatteavdraget har gett 120 000 nya jobb.

Det är alltså en felaktig skrämsepolitik av Vänsterpartiet.

Man säger också att Vänsterpartiets målsättning är att trygga välfärden och att öka jämlikheten och jämställdheten. Det är precis samma som regeringen har. Det frapperande är att vi kan ha så lika målsättning men att vägarna dit skiljer sig så markant.

Vänsterpartiet vill verkligen eliminera företagsverksamheten, det privata utförandet, inom landsting och kommun. Ni talar om riskkapitalister fastän vi vet att 10 000 av 14 000 företag har färre än 20 anställda. 80 procent av LOV-företagen har en kvinnlig vd eller ägare som äntligen kan påverka arbetssituationen och förbättra lönerna.

De upplever också att de trivs bättre med en privat utförare. Vi vet att reformen har inneburit att valfriheten, delaktigheten och tillgängligheten har ökat. Enligt Demoskop uttrycker 90 procent att de vill kunna välja utförare.

Min fråga till Eva Olofsson blir: Vad säger ni till de företag som känner stor oro över den politik Vänsterpartiet presenterar?

Anf. 43 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga till de företagen att om de har idéer och vill göra och tillföra saker för att utveckla äldreomsorgen kan de få fortsätta med det också med Vänsterpartiets politik.

Man får ha ett mindre överskott – styrräntan plus 1 procent – som man kan utveckla och ha till utbildning och annat i sitt företag. Men vi vill inte att man ska plocka ut vinst och använda skattepengarna till annat än verksamheten för äldre och för barnen i skolan.

Vi vill heller inte ha stora företag. Du pratar om antalet företag, Saila Quicklund, men det är de stora – Carema, Attendo och de andra – som står för den största andelen av verksamheten, inte de små företagen.

Jag stör mig alltid lite på när man pratar om jämställdhet. På toppnivån i de stora företagen härskar männen – det är de som plockar hem vinsterna. Man pratar inte om de kvinnor som ska jobba i företagen. Man pratar inte om de kvinnor som inte kan försörja sig och få en fast tjänst och heltid. Man pratar inte om alla deltidsanställningar och att det finns småföretag som inte ens kan tänka sig att ha kollektivavtal.

Man pratar heller inte om de otryggare anställningarna. När Kommunal var ute och frågade sade en majoritet: Vi kan känna att vi kan snacka med vår chef i vårt privata företag, men om vi fick välja skulle vi ändå vilja jobba i kommunen därför att det är en tryggare arbetsplats.

Jag tror att kommunen kan göra mycket för att förbättra sin personalpolitik. Jag tycker att det är väldigt bra att flera kommuner nu tar rätten till heltid och fasta tjänster på allvar. Kvinnor ska kunna försörja sig på sin egen lön. Det är en grundläggande jämställdhetsfråga.

Jag skulle vilja fråga Saila Quicklund: Vad vill du göra åt alla tillfälliga och osäkra anställningar i den privata hemtjänsten i Stockholm? Fixar du det?

Prot. 2013/14:47
16 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Anf. 44 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! För det första är jag helt överens med Eva Olofsson om – och det driver också Moderaterna – rätten till heltid. Men det innebär även rätten till deltid. Det finns äldre människor som vill trappa ned där det inte är möjligt att göra så. Flexibla arbetstider tycker jag är ett bättre ordval.

Du uttrycker att man självklart ska kunna driva företag, men man får inte ha vinster. Jag har varit företagare och haft egen verksamhet inom sjukgymnastbranschen. Jag hade investeringar i utrustning och så vidare som jag måste betala. Att inte få göra vinst betyder att man tar bort företaget. Det säger sig självt. Allt annat är bara att mörka.

När det gäller Vänsterpartiets politik för en bättre välfärd vill jag poängtera att det handlar om *hur* vi kan få en bättre välfärd, inte i detaljer utan övergripande. Jag ska nämna några saker: Ni vill att fastighetsskatten ska tas tillbaka, att arvsskatten ska återinföras, att bolagsskatten ska höjas, att inkomstskatten ska höjas, att restaurangmomsen ska höjas och att valfrihet och tillgänglighet ska minskas.

I ditt anförande, Eva Olofsson, nämnde du att vi ska satsa på jobb för unga. Samtidigt vill du ta bort den halverade arbetsgivaravgiften för dem under 23. Det innebär 3 miljarder kronor mindre till kommun- och landstingssektorn, för så många är det som jobbar i den branschen.

Med alla dessa skatthöjningar – 70 miljarder – och motståndet mot privata utförare, som har gett bättre kvalitet och tillgänglighet – det som människor vill ha och har fått smak på och som de inte vill ta bort i dag – blir min fråga: Hur ger det fler jobb och satsningar på välfärd?

Anf. 45 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att ökade klyftor och större skillnader mellan människor står för en typiskt moderat syn på samhället: Ja, jobbskatteavdrag ger köpkraft, men se det gör det inte om arbetslösa och sjuka får mer pengar att köpa för. Det är helt fel. Det handlar egentligen om vilket samhälle vi vill ha. Ska vi ha det samhälle vi har i dag där vi låter människor leva i fattigdom för att de är sjuka?

Häromdagen, nu i veckan, stod människor med psykisk ohälsa och deras organisationer från Hjärnkoll här ute och hade just presenterat en rapport om vilken fattigdom många av dem lever i. De sade: Vi kommer inte i jobb och blir inte friskare för att vi lever under ekonomisk stress.

Det är denna väldigt olika politik som skiljer oss åt. Vi vill inte ha ett samhälle med ökade klyftor. Vi vill att människor som är sjuka ska kunna vara trygga. Vi vill att man får en försäkring som gör att man kan ställa om. Vi vill satsa på kompetensutveckling och utbildning så att man kan ta de nya jobben. Däri ligger skillnaderna.

Vi vill se till att vi kan bygga bostäder. Det ger en massa jobb genom investeringsstöd. I dag har vi en bostadsbrist som är skriande och hyror som gör att människor inte kan flytta. Människor som är äldre och behöver flytta till en modern lägenhet ska ha en bostadsrätt eller villa att sälja

för att kunna flytta till och med till ett trygghetsboende, som har 8 000 i månadshyra.

Skillnaden mellan oss är att vi vill ha ett jämställt och jämlikt samhälle med ett värdigt liv för alla, medan Moderaterna är beredda att säga: Detta handlar om bidrag, och de ska vi hålla nere. Om du inte kan jobba fullt ut hela tiden ska du inte ha ett värdigt liv. Där är den stora skillnaden mellan oss.

Anf. 46 ANDERS ANDERSSON (KD):

Herr talman! Brister i sjukvården får vi rapporter om med jämna mellanrum. Det som inte fungerar ska uppmärksammas. Det är bra, och det är nödvändigt för ett öppet samhälle. Men vi får inte fara vilse och dra fel slutsatser. För att inte göra det kan man konstatera att Sverige är ett av världens absolut bästa länder och leva och bo i.

Det är ett faktum att tillgängligheten till sjukvården har ökat. Vi har nu över 20 procent fler vårdcentraler. Regeringen har tillsammans med landstingen systematiskt jobbat bort de vårdköer som var ett faktum i vardagen för personal och patienter när Alliansen tog över regeringsansvaret 2006. Mer pengar än någonsin tidigare går nu till vårdområdet.

Gömda och papperslösa får rätt till vård. Vi reformerar psykiatrin och tillskjuter nya resurser för att klara de utmaningar som ligger inom den psykiska ohälsan.

När Alliansen fick regeringsansvaret sjösatte vi en tydlig strategi för att bekämpa cancer – denna sjukdom som har skapat sådan ångest och sådant lidande. Vi vet att cancerstrategin har varit viktig i ett utvecklingsarbete. När Alliansen fick regeringsansvaret sjösatte vi denna reform samtidigt som vi lyfte fram patientsäkerheten och att den måste finnas i fokus på ett helt annat sätt. Vi kan se en utveckling under de senaste tio åren.

Personliga hälsokonton har utvecklats, en ny patientlag är på väg och arbetet med den nationella strategin för kroniska sjukdomar har inletts. Jag välkomnar detta och ser det som en oerhört viktig del i utveckling, trygghetsskapande och fokus på den enskilda patienten och medborgaren.

Herr talman! Vi har fler läkare och sjuksköterskor i vårt land än någonsin tidigare. Vi har patienter som är allt nöjdare med sjukvården. Vi har högre kvalitet på vården än någonsin. Allt detta finns det siffror på i jämförelser i vårt land och internationellt. Det är kalla fakta.

Herr talman! Vi ledamöter väljer ofta att följa våra manus i en riksdagsdebatt. Det är bra för klockan och tidtagningen. Men låt mig här och nu säga att ett av de ämnen denna debatt har satt fokus på är i vilken mån resurser har tillförts sjukvården under de gånga sju åren med alliansregeringen och hur vi ser på framtiden.

I den delen är det ingen tvekan om att från 2006 fram till 2012, under sex års tid, har hälso- och sjukvården tillförts 28,2 miljarder i fasta priser – vi talar om fasta priser. Om vi skulle tala om löpande priser är det över 50 miljarder, men nu talar jag om fasta priser.

Det är ingen tvekan om att detta är en fantastisk utveckling: 13,4 procents ökning – 28 miljarder – mitt under pågående ekonomisk kris i de flesta andra länder. Jag behöver inte nämna Grekland, Spanien eller Italien, utan vi vet att Europa har haft mycket svåra år sedan 2008. Under den här tiden har alliansregeringen med socialminister Göran Hägglund

och barn- och äldreminister Maria Larsson varit med om att se till att vårdsektorn har utvecklats, och hälso- och sjukvården har tillförts 28 miljarder.

Jag tänker på detta och på att Lena Hallengren upprepar det som Stefan Löfven sagt i ett antal program hur många gånger som helst: 2 miljarder, 2 miljarder, 2 miljarder, 2 miljarder. Det är vad Socialdemokraterna ska tillföra vårdsektorn. Det är det som ska rädda sjukvården. Då tittar jag bakåt. Sedan 2006, under sexårsperioden fram till 2012, har alliansregeringen tillfört 4,7 miljarder varje år. Det är verkliga resurstillskott. Det är 4,7 miljarder, inte tillfälligt nästa år, utan varje år.

Jag vill säga att grunden för mig som kristdemokrat när jag ser framåt är en politik som möjliggör ekonomiska satsningar och som har en målmedvetenhet. 2 miljarder, bästa Lena Hallengren och övriga socialdemokrater, är inte någon dundermedicin. Tvärtom är det bara hälften av den resursnivå i fasta priser som alliansregeringen har åstadkommit.

Det brukar vara så att det är på frukten man känner trädet. I det här avseendet har alliansregeringen levererat och visat att social omsorg och sjukvård är en hjärtefråga. Det är därför som jag vågar säga: Framtiden är tryggast med att alliansregeringen får fortsätta att styra i hälso- och sjukvården.

Herr talman! Vi lever i en fantastisk tid där vi kan bota och lindra alltmer. Nya behandlingsmetoder och läkemedel öppnar ständigt nya möjligheter. Som en följd av denna positiva utveckling uppstår nya utmaningar som vi måste lösa och ta oss an. En av utmaningarna är att när vi mäter sjukvården, vilket Alliansen nu gör, till skillnad från hur det var i gången tid, kan vi se att det faktiskt finns ett antal omotiverade skillnader i vården. En sådan omotiverad skillnad handlar om att sjukvård kan vara på olika villkor beroende på var man bor. Det får inte vara skillnad om man bor i Ystad eller Haparanda, Kalmar eller Göteborg. Oavsett ålder, etnisk bakgrund och socioekonomisk tillhörighet, oavsett allt detta har vi rätt till hälso- och sjukvård på lika villkor. Det är utgångspunkten för Alliansens arbete.

Herr talman! En utmaning som vi på allvar måste ta oss an handlar om att möjliggöra för vårdens personal att ägna sig åt det man är utbildad för att göra. Arbetstiden måste få användas för patientmöten. Jag välkomnar därför att vår socialminister under hösten har utsett en samordnare för att analysera och bekämpa onödiga uppgifter som tynger många av vårdens medarbetare. Vi måste snabbare dra nytta av fördelarna med ny teknik, nya behandlingsmetoder och läkemedel. Vi måste se till att personalen får använda den kompetens den har oavsett vilken grupp i sjukvården som det rör sig om. Väntetiderna måste ytterligare förkortas så att patienterna får den vård som de har rätt till. Vården av de mest sjuka äldre måste fortsatt vara ett fokusområde. Detta får vi aldrig överge.

Herr talman! Jag konstaterar att min talartid är slut och vill avrunda med att säga att hur vi organiserar hälso- och sjukvården i framtiden är oerhört betydelsefullt. Jag välkomnar den diskussion som socialministern i sin roll som Kristdemokraternas partiledare har öppnat för och som handlar om hur vi bäst möter morgondagens krav inom hälso- och sjukvården och alltid har patienten i centrum. Vi har kommit långt, men jag

tror att vi behöver sätta fokus på vad vi kan behöva förändra för att tillgodose och säkerställa en likvärdig hälso- och sjukvård över hela landet.

Jag hoppas att Göran Hägglund ska bli framgångsrik i strävan att till-sätta en utredning som skapar en mer ändamålsenlig styrning och organi-sation av hälso- och sjukvården. Vi måste ha ett övergripande patient-fokus, och vi måste också vara beredda att ompröva för att få en sjukvård som är likvärdig för alla oavsett om man bor i Ystad, Haparanda, Kal-mar, Göteborg eller i någon annan del av landet.

Herr talman! Hälso- och sjukvård, äldreomsorg, funktionshinderspoli-tik, folkhälsoarbete och socialtjänstfrågor är grundpelare i vårt samhälle. Därför kommer vi kristdemokrater att vara engagerade för att säkerställa och också utveckla välfärden. Vi tror att vi tillsammans kan göra skill-nad. Därför kommer vi att lägga stor energi på att vara med och utveckla och säkerställa att det vi har påbörjat kan fortsätta efter 2014.

Herr talman! Allra sist vill jag i likhet med mina kolleger yrka bifall till förslaget i betänkande SoU1 frånsett beslutspunkterna 2 och 4, där vi avstår från att yrka bifall till några reservationer. För tids vinnande har vi enbart detta yrkande.

(Applåder)

Anf. 47 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Anders Andersson trodde nog att han skulle slippa re-pliker nu när ministern är på plats, men så blev det inte.

Du är ju egentligen den meste SKL-företrädaren på den borgerliga si-dan, i alla fall i mina ögon. Som före detta SKL-företrädare tycker jag att det är intressant att spåna vidare lite grann om det som du själv tog upp i talarstolen om de ökade statsbidragen och satsningarna som har gjorts.

Jag vill bara slå fast, om det är någon som har missförstått mig, att ja, kommuner och landsting har mer pengar. Men är pengarna värda mer? Kan man köpa mer för dem? Räcker de till mer personal, teknik och medicinsk utrustning? Det är ju det som frågan handlar om, och jag hop-pas att vi är överens om det.

13,4 procent på sju år, tror jag att du sade, Anders. Åren 2002–2006 var ökningen 23 procent. Under samma tid var du landstingsstyrelsens ordförande i Kalmar. Jag tänker att du måste har upplevt att du fick fan-tastiskt mycket pengar då, eftersom det var nya pengar hela tiden. Är det verkligen på fullt allvar, Anders Andersson, som du menar att det är nya pengar det handlar om när man räknar upp pengar utifrån att befolkning-en ökar, utifrån att man har en äldre befolkning, eller yngre, vilket det nu handlar om, utifrån löner, kostnader och inflation? Alla former av löne-ökningar ska alltså ske inom ramen för rationalisering och effektivise-ring, om jag förstår dig rätt.

Anf. 48 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag får tacka Lena för epitetet den meste SKL-företrädaren. Jag har varit landstingsråd under många år, och jag har varit kommunpolitiker under många år. Jag har följt sjukvårdsfrågor och äldreomsorgsfrågor och vet att det avgörande mötet är det mellan patien-ten, omsorgstagaren, och den som ger omsorgen. Det kan vara personal inom äldreomsorgen, en sjuksköterska, undersköterska, läkare, sjuk-gymnast eller kurator som ger insatsen. Det mötet är det avgörande. På

det här området har vi varit med om att tillföra resurser ihop med kommuner och landsting som innebär att den skräckbild som du försöker måla upp inte finns. När jag besöker enskilda vårdcentraler, sjukhus eller äldreboenden konstaterar man: Vi har fått hjälp med att på ett bättre sätt ge lindring i livets slutskede.

Vi fick en rapport där min hemkommun Högsby hade visat sig vara framgångsrik i den palliativa vården. Hade det varit möjligt utan dessa överenskommelser? I det avseendet har socialministern och barn- och äldreministern varit angelägna om att använda överenskommelserna med kommuner och landsting för att utveckla vården med ett ständigt patientfokus.

Jag tror inte att det är många fler än möjligen du och några vänsterkompisar som vill rulla tillbaka bandet och därför säger: Vi vill ha det som det var för tio år sedan. De flesta välkomnar den utveckling vi har haft där resurserna har möjliggjort användningen av ny teknik. Vi har fått hjälp i utbildning som innebär att vi på ett bättre sätt kan ge stöd, hjälp och lindring att också bota, behandla och operera människor som behöver insatser. Den utvecklingen är jag stolt över. Jag vill fortsätta detta arbete. Det är därför som jag hoppas på en alliansregering 2014.

Anf. 49 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Om Anders Andersson tyckte sig höra några skräckbeskrivningar får han väl läsa igenom mitt anförande senare. Det var definitivt inte det jag förmedlade. Ingen vill väl rulla tillbaka bandet tio år.

Frågan är om de 2 miljarder som Anders Andersson raljerade lite grann över i talarstolen spelar någon roll för sjukvården eller inte. Eftersom 70 miljoner kan revolutionera hela vården för kroniskt sjuka borde 2 miljarder kunna revolutionera rätt mycket. Sedan är det naturligtvis inte det enda, men det är vad vi avsätter i den här budgeten.

Om det nu handlar om nya resurser vill jag än en gång säga att 2006 var 132 personer per 1 000 invånare anställda. År 2012 var det 126. Det är en minskning av antalet anställda per 1 000 invånare. Det om något är ett mått på att det är färre anställda; man har råd att anställa färre per 1 000 invånare.

Bekymrar det inte alls, eller räcker alla överenskommelser med SKL?

Anf. 50 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Min ambition är självklart att fortsätta göra satsningar. Varje krona gör skillnad. Men avgörande för att sjukvården ska kunna utvecklas är att antalet skattekröner ute i landsting och kommuner växer. För att skattekrönorna ska öka i Kalmar läns landsting, i Kalmar kommun och i Hultsfreds kommun, där vi finns, är det viktigt att det finns sysselsättning, att arbetslösheten minskar genom att fler kommer i jobb. Det är den avgörande delen för den stora finansieringen.

Utöver det kan staten och regeringen i nuläget tillskjuta resurser. Det har vi gjort när det gäller de mest sjuka äldre. Under den här mandatperioden har 4 miljarder tillförts i en satsning ihop med kommuner och landsting. Avgörande för att vi ska kunna ta ansvar är dock att vi ser till att det finns en skattekraft som innebär nya skatteintäkter i våra kommuner och landsting. Regeringen ska vara med och bidra till detta, och det har vi gjort.

Därför ville jag tydliggöra jämförelsen mellan att regeringen som nu har suttit och som går in i valet 2014 har ett bokslut som redovisar att vi, mitt i ekonomisk kris, har vågat ta ansvar för att vårdsektorn inte ska falla undan. Tvärtom har resurstillskottet ökat med 13,4 procent i fasta priser, när inflationen är borträknad. Detta resurstillskott gör att välfärden har förutsättningar för att utvecklas. Därför kan vi klara av fler personer som drabbas av cancer eller personer som i dag behöver hjärt-kärlsjukvårdens insatser. Parallellt med förebyggande insatser måste vi ha resurser för att klara de aktuella behoven som finns inom hälso- och sjukvården.

Anf. 51 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Var har dina partikamrater gjort av de pengarna i Region Skåne, Anders Andersson? Har de inte fått några?

Jag gjorde ett ganska intressant besök i veckan. Vi var och tittade på det som kommer att bli Sophiahemmens sjukhus nya BB i Stockholm, med kapacitet för 4 000 födslar. Det behövs verkligen.

Det kommer att bli ett bra BB, och det är kompetent personal som kommer att jobba där. De hade velat jobba enligt ett helhetskoncept med kontinuitet från MVC till BB och BVC. Det går inte, säger de, eftersom man då har olika vårdval. MVC har ett eget vårdval, och där man föder barnen har man ett vårdval. Konceptet gick alltså inte eftersom jag inte kan välja ett sådant koncept i Stockholm.

Nu verkar det också uppstå viss oro i Stockholm för hur det ska gå med barnmorskorna. Vi vet att de har en tuff arbetssituation och är missnöjda och nu har ett barnmorskeuppror. Här i Stockholm konkurrerar man om arbetskraften, och det verkar inte finnas någon samlad planering för hur man ska klara det framöver när detta nya BB och den nya neonatalvården öppnar och kommer att vara en attraktiv arbetsplats; det är attraktivt när man startar något nytt.

Det andra problemet som nämndes var att man i Stockholm får välja vilket BB man vill komma till. Det har man alltid fått göra, långt före vårdvalen. Men det finns inget tak. Många väljer ett visst BB, men när man kommer dit och har värkar får man reda på att man inte får plats där utan får åka någon annanstans. När man står precis i en förlossning är det oerhört jobbigt att inte få komma till det ställe man har varit och tittat på.

Är vårdvalet verkligen lösningen för att få en bra förlossningsvård här i Stockholm?

Anf. 52 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag vill säga direkt till Eva Olofsson att när det gäller förlossningsvården och BB är det inte acceptabelt att unga kvinnor tillsammans med sina män har upplevt en osäkerhet om ifall man har någon plats. Av den anledningen skrev Caroline Szyber, riksdagsledamot från Stockholm, tillsammans med Ella Bohlin, vårt kommande landstingsråd i Stockholm, en debattartikel och markerade att vi i vårt parti är beredda att säga att sjukvården måste vara organiserad för att var välkommande. Det gäller särskilt i början och i slutet; när det gäller barnfödslar och när människor har sina sista timmar eller sista år ska de känna att det finns en kapacitet och en skyldighet att ta ansvar.

I det avseendet är jag beredd att säga att förlossningsvården måste organiseras. Men jag vill inte vara förmyndare över Stockholmspolitikerna och säga på vilket sätt och vilka lösningar man ska välja. Att barnmorskor har reagerat på bristande antal platser och på att man inte alltid har kunnat ge tillräckligt stöd och hjälp är uppenbart, och deras reaktion är välkommen.

Jag inledde mitt anförande med att vi inte ska förneka att det finns brister. De ska synliggöras. Det är en del av det öppna samhället.

Jag kan dock lova Eva Olofsson att när det gäller trygghet för unga kvinnor och män som väntar sitt första, andra, tredje eller fjärde barn är vi beredda att organisera sjukvården på det sättet att man har valfriheten kvar – till skillnad från vad ni talar om. Valfriheten ska vara kvar, men man ska också ha en organisation som leder till att man kan föda tryggt i Stockholm.

Anf. 53 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Frågan är om man har hela valfriheten kvar när upplägget leder till att man inte kan välja det helhetskoncept som man nog är intresserade av att utveckla på många håll. Det påminner mig om familjecentralerna där socialtjänst, MVC och BVC samarbetade – vilket ses som väldigt positivt när det gäller förebyggande arbete för barn – som försvann ihop med vårdvalet i Stockholm. Man skulle göra olika vårdval här, och då fungerade inte den samordningen.

Jag tror att det kommer att bli ett bra BB, men om man hade planerat utifrån hela Stockholms situation kunde man ha lagt upp det på ett bättre sätt. Var är det bäst att ha detta BB? Hur kan vi få helhetskonceptet som man kanske vill prova? Hur kan vi försöka ordna det så bra som möjligt och inte rekrytera från varandra och konkurrera om personalen, vilket drabbar de kvinnor och föräldrar som ska ha barn? Det gör man inte nu, och det pekar på att det vi bygger upp är en fragmentisering av vården.

Jag skulle gärna vilja fråga dig, Anders Andersson: När man nu rullar ut specialistsjukvården från sjukhusen i Stockholm har Alliansen i Stockholm sagt i budgeten att det i sina absoluta huvuddrag ska vara privata utförare. Därmed omöjliggör man för den offentligt utförda vården att ens kunna konkurrera på lika villkor och bygga upp vårdkedjor. Är det ett rimligt sätt att sköta hälso- och sjukvården? Ska vi inte ens ha med de offentliga utförarna som en del av hälso- och sjukvården utan lämna över allt till vinstsyftande företag?

Anf. 54 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Eva och jag, från Göteborg och Hultsfred, står i Stockholm och diskuterar Stockholms landstings stora ärenden. Jag tycker att det finns motiv för det ibland eftersom politiken hänger ihop på olika nivåer.

Jag välkomnar ett citat som jag gärna upprepar: ”Jag tror att det kommer att bli ett bra BB.” Sedan hade du några ”men”. Du var dock med så långt, Eva, att du erkänner att det som nu planeras i Stockholm, av Alliansen, kanske ändå är ganska bra för unga kvinnor och män som väntar barn i Stockholm. Det är just detta som har varit Alliansens utgångspunkt. Vi har lyckats med att på punkt efter punkt reformera och

utveckla sjukvården så att den får ett ökat patientfokus, för – som i det här fallet – både barn och föräldrar.

Jag vill dock inte ta ifrån barnmorskor och annan vårdpersonal möjligheten att välja var man vill arbeta och vara anställd. I ditt resonemang är det ingen tvekan om att det bakom hörnet lurar någon form av instängningsmodell där man, av dig eller andra beslutande politiker, ska bli beordrad var man ska jobba.

Jag tror att vi ska ha tilltro till professionens professionalitet, såväl till deras kompetens att ge vård – i det här fallet förlossningsvård – som till deras förmåga att välja arbetsgivare som de ser ger dem utvecklingskraft och möjlighet att använda kunskap, erfarenheter och empati i det viktiga omsorgsarbete som hela hälso- och sjukvården handlar om.

Inte minst när det gäller BB och förlossning är min ambition att behålla både valfriheten för patienter och valfriheten för personalen.

Anf. 55 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Valfriheten när det gäller BB borde också få gälla var man vill föda sitt barn. På BB i Västerås har det under senare tid kommit in ett antal blivande mödrar som bor i Stockholm, och det var kanske inte deras förstaval. Det är inte alltid valfriheten fungerar.

Jag är inne lite grann på samma linje som Lena Hallengren. Det talas om minskad arbetslöshet och så vidare. Men nu har vi inte en minskad arbetslöshet, snarare tvärtom. Det är fler som är i arbete, säger ni, men det finns många siffror, inte minst i det län som jag kommer från, som visar att arbetslösheten ökar, till exempel bland ungdomar.

Min fråga är: Tills vi har en arbetslöshetsnivå som ger mer skattepengar – där är vi inte i dag – vad ska göras under tiden för att förbättra vården? Du säger själv att det behövs mer resurser, och dem ska vi få genom att få fler i arbete. Men vad gör vi under tiden? Vi kan inte låta vården stå stilla så att inget händer, när vi är väl medvetna om att det behövs mer resurser.

Anf. 56 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! När det gäller BB och förlossning i Stockholm är det på det sättet att vi står för valfrihet. Vi ser också att det behövs en utbyggnad, och det har Kristdemokraternas politiska företrädare i Stockholms läns landsting markerat. Vi ser ett utvecklingsarbete. Man ska kunna välja, inte känna sig tvingad. Varken personal eller patienter ska behöva uppleva detta. Det är en utmaning i ett växande Stockholm. Men vi är övertygade om att Alliansen också i Stockholm klarar det på bästa sätt i jämförelse med de alternativ som finns.

När det gäller resurserna till välfärden är väl detta debattinlägg, Agneta, ett typexempel på hur saker snurrar i luften. Du inleder med att säga att arbetslösheten inte har sjunkit utan ökar och att det är färre som kommer i jobb. Men som vi hörde här på förmiddagen har det skett en minskning från 7,9 till 7,5 procent, tror jag det är. Det är den notering som nu finns. Det är alltså fler som kommer i jobb och färre som är beroende av att leva i utanförskap med olika stöd. Mer resurser kan läggas på vården genom att människor kommer i arbete. Det finns skatter till landsting och kommun i Västerås precis som i Kalmar och Hultsfred.

Det är detta som är grunden. Det är därför alliansregeringen har varit framgångsrik. Under ekonomiskt svåra år i Europa har sjukvården och äldreomsorgen tillförts nya resurser tack vare kombinationen av människor i arbete och en ständig profil att lyfta fram de mest sjuka äldre. Jag kan nämna psykiatrisatsningen och patientsäkerhetsatsningen. Vi är beredda att tillskjuta nya miljarder från staten, men grunden finns i att människor har jobb och är med och finansierar den grundläggande hälso- och sjukvården, som innebär att patienter känner trygghet och upplever kvalitet.

Anf. 57 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Då återgår jag nog till det egna länet, Västmanland, och flera andra län och därmed landsting som är i samma situation, nämligen att arbetslösheten inte sjunker. Följden blir naturligtvis att landstingen har mindre pengar, att resurserna till sjukvården minskar och att det blir mindre personal inom en redan trång sjukvård. Anders Andersson nämnde i sin inledning att det inte ser likadant ut över hela landet, och det kan jag skriva under på. Jag kan också skriva under på den andra utmaning som Anders Andersson nämnde, nämligen den med administrationen, som jag även tog upp i mitt huvudanförande.

Jag vill så här i slutet av debatten ta upp någonting som vi inte har pratat om alls i dag men som oroar Miljöpartiet. Det gäller glesbygden och möjligheten till utbildad personal inom hela sjukvården. Där kan man verkligen prata om en utmaning. Vi hörde nyss att man ”importerar” runt 1 600 läkare. Samtidigt som vi gör det tycker ändå Moderaterna att vi inte behöver fler utbildningsplatser. Men min oro gäller alltså glesbygden. Hur ser ni på detta?

Anf. 58 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! När det gäller ojämlikhet över landet har vi ett utjämningsystem, Agneta Luttröpp. Vi har nyligen fattat beslut om reformering av detta. Det är jättekomplicerat; det vet alla som varit i närheten av det. Men vi är glada över att vi har detta mellan kommuner och landsting för att på det sättet få en gemensam likvärdig utveckling av hälso- och sjukvården i hela landet.

Än en gång vill jag säga att arbetslösheten just nu sjunker. Fler får jobb. Därmed blir det fler skatte kronor som kommer in för att svara för sjukvård, äldreomsorg, funktionshinderspolitik och socialtjänstinsatser. Det är glädjande, och detta måste vara huvudinriktningen.

Du tar också upp administrationen. Jag hade i mitt skrivna anförande tänkt ha en extra hyllning till Göran Hägglund. Han har nu engagerat Göran Stiernstedt, som tidigare jobbat på SKL och har 20-årig erfarenhet av hälso- och sjukvården, och lyft in honom i regeringsarbetet med uppdraget att tillsammans med landstingen se till att undanröja flaskhalsar. Det kan ha att göra med den ibland bristande organisationen och den utbildning som kan behövas. Vi ska se till att administrationen inte äter upp den tid som behövs. Fler patienter ska känna att de tilldelas den tid som de önskar, och läkare och sjukvårdspersonal i övrigt ska känna att de har tid med patienterna. Vi fick ett exempel i en tidning förra veckan, där någon skrev att vårdens it-system äter upp läkarnas arbetstid. Det är inte så att regeringen har väntat in rapporterna. Redan nu är Göran Stiernstedt

som samordnare på plats för att se till att personalen får möjlighet att ge den vård som behövs.

När det gäller glesbygden kan jag säga att jag själv bor i ett litet samhälle med 600–700 invånare i en liten kommun i Småland. Jag vet vad glesbygd innebär. Jag inser också att det är viktigt att vi har sjukvård i hela landet, att hälsocentraler kan organiseras och att personal kan rekryteras.

Anf. 59 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Vi i regeringen har i höst lagt fram vår åttonde statsbudget. Jag är väldigt glad över den ekonomiska stabilitet och den tydliga reformagenda som har kännetecknat våra budgetar och som kännetecknar Sverige i dag.

Den ekonomiska politiken har syftat till att både stödja sysselsättningsutvecklingen och förstärka den gemensamma välfärden. Trots den finansiella kris som drabbat en stor del av världen har Sverige genom detta haft en stark ekonomisk politik och därmed kunnat skapa utrymme för att både sänka inkomstskatter och ge människor en förbättrad välfärd. Oppositionen vill göra gällande att dessa två inriktningar är varandras motsatser. Det är tvärtom. De har varit varandras förutsättningar. Bara på omsorgens område har satsningarna ökat med 22 miljarder i fasta priser. Det är en ökning med 11,8 procent. Inflationen är borträknad. Det handlar om satsningar och prioriteringar.

Eftersom tiden i talarstolen är begränsad kommer jag i mitt anförande att uppehålla mig framför allt vid äldre och barn.

I torsdags beslutade regeringen att skicka en skrivelse till riksdagen där jag redogör för den äldreomsorgspolitik som har funnits bakåt i tiden men också hur inriktningen för framtiden ser ut. Kanske har ni redan fått den i er hand.

Välbefinnande, självbestämmande och kvalitet är ledorden för det stora förändringsarbete vi genomfört, däribland

- värdegrund som etisk plattform
- parboendegaranti
- lag om valfrihetssystem
- förbättrad lex Sarah
- ny tillsynsmyndighet
- omvårdnadslyft för personalen
- ledarskapsutbildning
- investeringsstöd
- satsningar på områden som mat och måltid och socialt innehåll
- läkemedelsgenomgång
- ett systematiskt kvalitetsarbete med bland annat användande av kvalitetsregister.

Det är några exempel på vad vi har gjort under de senaste åren med fantastiska resultat. En kvinna från Tierp kom fram till mig för ett tag sedan och sade: Jag har jobbat i äldreomsorgen sedan 70-talet. Det har aldrig hänt så mycket positivt som de senaste åren.

Flera stora internationella undersökningar och jämförelser bekräftar att Sverige ligger i topp när det gäller äldreomsorg. Förra veckan berättade OECD att Sverige är ett modelland för hur äldreomsorg kan göras.

De pekar också på att vi har genomfört rätt reformer. Det är exempelvis med LOV, som skapar en kvalitets- och effektivitetsutveckling, och med införande av öppna jämförelser och brukarundersökningar som mäter kvaliteten.

OECD pekar också på att vi är det land som har högst antal vårdanställda per 1 000 personer över 65 år och satsar näst mest resurser efter Nederländerna på äldreomsorg sett som procentandel av bni.

Jag tror att jag måste säga det en gång till med tanke på de svartmålingar och skräckscenarier som målats upp här i talarstolen. OECD säger att vi är det land som har högst antal vårdanställda per 1 000 personer över 65 år. Vi är det land som satsar näst mest efter Nederländerna i procent av bni på äldreomsorg.

OECD har en rad förslag på förbättringsområden. Så är det. Vi är inte på något sätt färdiga, utan vi vill fortsätta. Global Age Watch jämför 90 länders äldreomsorg och placerar Sverige som etta i en sammanvägd bedömning. Statistik från olika FN-organ ligger till grund för detta.

EU har i sin jämförelse av 27 medlemsländer utsett oss till bästa land att åldras i.

Dessa goda resultat av internationella utpekare och internationella organisationer bestyrks också av den nationella brukarundersökningen där vi frågar de äldre själva och deras anhöriga vad de tycker om äldreomsorgen.

I år är det första gången som det är en totalundersökning. Ca 140 000 äldre och deras anhöriga har svarat. Vi fick undersökningen för bara ett par veckor sedan. Att så många har svarat ger oss också möjlighet att bryta ned resultat på enhetsnivå förutsatt att det är minst 30 personer på en enhet som svarar.

Det är därmed ett spännande material för kommunpolitiker och för professionen för att fortsätta kvalitetssamtalet. Inte minst är det en bra vägledning för de äldre som just ska till att välja utförare av hemtjänst eller boende.

Vi kan konstatera att nöjdheten också i år ökar. Det är 89 procent som är nöjda eller mycket nöjda med sin hemtjänst, och det är fler som anger att de är mycket nöjda. Det är 83 procent som är nöjda eller mycket nöjda med sitt boende. Det är en ökning med 3 procentenheter gentemot föregående år. Tryggheten ökar också.

Dessa resultat går på tvärs mot den mediebild som ofta lyfter fram enskilda exempel där kvalitetsbrister uppstått. De ska självklart uppmärksammas. Det är viktigt. Men det är också viktigt att ge den helhet som är än mer sann, nämligen att det finns väldigt mycket bra äldreomsorg i vårt land.

Det är äldreomsorgens chefer och personalen som gör arbetet som gör skillnaden när resultaten förbättras. Som äldreminister tycker jag att det är väldigt glädjande. Men arbetet är inte slutfört. De 11 procent som ännu

inte är nöjda är utmaningen för vårt fortsatta arbete med att förstärka kvalitet och välbefinnande.

Särskilt gäller det de äldre personer som har flera sjukdomar och som utgör vårdens storkonsumenter. De har rätt att förvänta sig att deras vård och omsorg samordnas och fungerar bättre.

De flesta barn som växer upp i vårt land har det bra och mår bra. Föräldrar älskar sina barn och vill dem väl. Men ibland brister förmågan hos de vuxna och barnen blir beroende av att andra vuxna stöder dem.

Inom den sociala barn- och ungdomsvården har min agenda varit tydlig och klar från allra första början. Det förebyggande arbetet måste bli bättre, och vi har byggt ut inte minst genom föräldrastöd.

De mest utsatta barnen måste få ett skydd. Vi har utökat det skyddet. Vi har förstärkt lagstiftningen i flera omgångar för att inte minst barn ska få göra sin röst hörd, få ta del av information och få vara delaktiga i beslut som rör dem själva och att det finns en tillsyn och uppföljning så att man kan identifiera brister.

Kunskapen om dessa barn har ökat genom öppna jämförelser som fortfarande är under utveckling och genom införandet av verktyget Max 18 som Barnombudsmannen handhar. Vi fortsätter utvecklingen av att förse socialtjänsten med evidensbaserade metoder. De regionala utvecklingsledarna är väldigt betydelsefulla för att ge stöd åt både politiker och socialarbetare ute i kommunerna.

Att det finns barn som lever i Sverige i långvarig social och ekonomisk utsatthet är bekymmersamt. Enligt den undersökning som Rädda Barnen presenterade förra veckan minskar barnfattigdomen i de flesta av landets kommuner. Det är förstås mycket glädjande. Det är mycket i vårt land som går åt rätt håll.

För de barn som berörs är förändringsarbetet synnerligen nödvändigt. Man behöver arbeta med frågorna på både kort och lång sikt. Regeringen tar de frågorna på stort allvar.

Det handlar om att göra många olika saker och inte minst om att se till att antalet jobb växer till och att nyanlända snabbt kan komma in på arbetsmarknaden. Att få ett eget arbete är bästa möjligheten att kunna bryta utanförskapet.

Det handlar också i det kortare perspektivet om den ekonomiska familjepolitiken som är till stöd för dem som befinner sig i en ekonomiskt utsatt situation.

Flera av de åtgärder som regeringen har satt in syns ännu inte i statistiken och inte heller i Rädda Barnens statistik eftersom de har genomförts efter 2011. Förhoppningsvis kommer statistiken att ytterligare förbättras.

Vi har höjt bostadsbidraget. Vi har sett till att föräldrapenningen för dem som har grundnivå eller dem med låg eller ingen inkomst höjs. Vi ha också aviserat inför kommande år ytterligare höjning av bostadsbidraget. Vi vet att det är en åtgärd som har hög träffsäkerhet när det gäller barnfamiljer med risk för ekonomisk utsatthet.

Barn kan uppleva bristande ekonomi som stigmatiserande. De kan inte delta i fritidsaktiviteter på samma sätt som andra barn. Statistiken visar också att de barnen i lägre utsträckning finns i organiserad fritidsaktivitet.

Flera barnrättsorganisationer har på olika sätt beskrivit hur barnen upplever det. Jag har också gett Barnombudsmannen i uppdrag att särskilt lyssna till de barnen i detta avseende.

De barnen har lika stor talang för fotboll eller simhopp, och de har lika stort intresse för scouting eller gitarrspel som andra barn. Därför har regeringen föreslagit en så kallad fritidspeng för barn vars föräldrar mottar ekonomiskt bistånd under en tid av minst sex månader.

De barnen och ungdomarna ska självklart ges möjlighet till en aktiv och utvecklande fritid och att utveckla sin talang och sina intressen. Det är med förvåning jag har sett att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet avstyrker förslaget.

I en barnrättskrivelse som jag avser att lämna till riksdagen i februari nästa år kommer regeringen bland annat att lyfta fram frågan om barn i ekonomisk utsatthet. Precis som Rädda Barnen har regeringen nämligen identifierat att det finns kommuner som arbetar på ett strukturerat sätt med barn i ekonomisk utsatthet medan det i andra kommuner finns betydligt mer att göra. I skrivelsen avser vi därför att föreslå åtgärder för att stödja kommunerna i deras arbete med frågan.

Herr talman! Vi kan konstatera att när utländska bedömare tittar på Sverige konstaterar de att Sverige är världens bästa land att åldras i. Min målsättning är att Sverige också ska vara världens bästa land att växa upp i.

(Applåder)

Anf. 60 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jag vill allra först korrigera statsrådet om hon möjligen har missförstått. Vi avvisar förslaget när det gäller fritidspeng, för vi höjer i stället försörjningsstödsnormen till barnfamiljer med motsvarande belopp. Dessutom lägger vi in 41 miljoner till äldreomsorgen. Vi ser inte riktigt varför resurserna till äldreomsorgen ska minskas med motsvarande summa. Att ställa de grupperna mot varandra låter inte riktigt logiskt.

Eftersom äldreomsorgen är så väldigt bra är väl frågan om vi ska debattera den här. Det är ju inte mycket kvar när jag lyssnar på Maria Larsson. Hon säger någon gång att allt inte är perfekt i teorin, men det är svårt att läsa in att det finns i princip några utmaningar kvar. Jag tänkte fylla på med några stycken och se vad Maria Larsson har för reflexioner om dem.

Det finns allt färre platser på särskilt boende. 30 procent av dem som jobbar i hemtjänsten är obehöriga. Allt fler blir allt äldre, så även om vi tycker att vi i dag har dimensionerat verksamheten hyggligt vet vi att allt fler, rent volymmässigt, är i behov av vård och omsorg inom en tioårsperiod.

Ungefär 3 500 söker omvårdnadsprogrammet varje år. Det är alldeles för få när vi vet att vi på tio år behöver kanske 100 000–150 000 nya medarbetare.

Äldre är utan tillsyn nattetid på våra särskilda boenden. Jag vill absolut inte svartmåla verksamheten, men jag tycker faktiskt att det fordras lite mer balans när man ska försöka beskriva hur dagens äldreomsorg ser ut. Man kan inte bara avvisa de brister som finns som enstaka exempel, för då kan man alltid förhålla sig till något slags medelvärde som inte

säger så mycket om verkligheten och säga: De flesta har det bra, och några har det inte.

Det finns brister, och det är ganska stora utmaningar, skulle jag vilja säga, att hantera dem. Enstaka problem, som sagt – jag hade varit glad och nöjd om det varit det. Då hade vi med några enkla grepp kunnat rätta till det hela.

Men hur hanterar vi egentligen kompetensförsörjning? Hur ska vi hantera det faktum att regeringens anslag – var det 500 miljoner kronor? – som skulle gå till att bygga särskilda boenden möjligen blir ett i Kalmar om man har tur och hittar en bra byggherre för 500 miljoner? Det är ju inte mycket. Frågan är hur vi ska möta de stora, strukturella utmaningarna.

Anf. 61 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Herr talman! Det finns definitivt utmaningar kvar. Det jag vill göra är att sätta upp en motbild till den bild som finns och som är rådande på många håll. Den uttrycks av alla de äldre som jag möter när jag ute på besök nästan varje vecka. De säger: Här hos oss är det bra, men man har ju hört hur det är där borta. Det skapar en oro för att vi har en omsorg som inte kan möta behoven. Men när vi tittar på äldreomsorgen i stort ser vi att vi till stora delar möter behoven.

Därmed inte sagt att det inte finns utmaningar – det är jag den första att bejaka. Det är därför vi inte har lagt ned arbetet utan fortsätter med nya miljarder nästa år för att förstärka. Vi har precis betalat ut prestationsbaserade ersättningar till alla kommuner och landsting som har jobbat med kvalitetsförbättringsarbetet – mer än 900 miljoner gick ut i förra veckan. Nu har vi en satsning på 1 miljard och en ny överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting för att fortsätta med det systematiska kvalitetsarbetet.

Det händer dramatiskt mycket förbättringsarbete. Det är det jag säger, och jag säger också att svensk äldreomsorg i jämförelse med andra länder står sig väldigt väl. Den bilden hoppas jag att vi gemensamt ska kunna förmedla, Lena Hallengren.

Anledningen till att vi vet det här nu är att vi har börjat mäta resultat. Jag kan vara lite förvånad över att inga brukarundersökningar eller öppna jämförelser kom till under alla era regeringsår.

Att vi mäter gör att det kommer upp saker i ljuset som inte har varit där förut. Vi får möjlighet att jämföra kommuner med varandra. Vi ser att skillnaderna är stora mellan kommuner men också mellan olika boenden och enheter i en och samma kommun. Därför måste det här systematiska kvalitetsförbättringsarbetet fortsätta. Därför måste vi också fortsätta mäta.

Anf. 62 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Vi kanske närmar oss varandra något. Jag kan konstatera att det kommer att behövas resurser för framtiden.

Jag vet att både Maria Larsson vid andra tillfällena och andra här i kammaren menar att resurser och kvalitet inte har något samband. Nej, det är klart att man inte kan kasta in pengar, som man ibland uttrycker det, i en verksamhet och tro att de per automatik leder till bättre kvalitet. Men om man inte ser att det kommer att behövas resurser för framtiden

när vi ska bygga ut en verksamhet som omfattar många fler än den gör i dag, då har man problem.

Så här långt prioriterar regeringen skattesänkningar. Det enda som egentligen berörs på äldreomsorgssidan i det här fallet och i den här budgeten är att man tar 42 miljoner och ska satsa dem på något annat angeläget. Frågan är varför två angelägna grupper ska stå mot varandra.

Jag hänvisade till statsrådet i mitt anförande när det gällde förstatligad sjukvård. Eftersom du, Maria Larsson, var den som gjorde uttalandet vill jag fråga: Är det ett förslag som ska ses som ett regeringsförslag eller är det ett kristdemokratiskt förslag?

Om du möjligen hinner svara skulle jag också vilja veta på vilket sätt det skulle vara enklare att Socialdepartementet styrde den svenska sjukvården. Det är ju inte så att gränserna i dag går mellan landsting. De går inom landsting, mellan socioekonomiska grupper, mellan kön. De går på många olika bredder och ledder. Frågan är alltså: På vilket sätt skulle det vara enklare att uppnå likvärdig vård om den styrdes från Socialdepartementet?

Anf. 63 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Herr talman! Det finns ett enkelt samband som oppositionen vägrar se: När vi sänker skatterna betyder det att fler kommer i jobb. I dag är det 200 000 fler i jobb än det var vid vårt regeringstillträde. Det skapar skatteintäkter. Ur dem kan vi skapa välfärd. Det är det enkla sambandet som ni alltid väljer att bortse från. Det är också det som är grunden för vårt fortsatta välfärdsbygge.

Jag tror att det finns väldigt stora utmaningar när det gäller kompetensfrågorna. Jag hann inte återkomma till dem, men där tror jag att den stora utmaningen ligger. Det är därför jag tror att det är viktigt att vi beskriver äldreomsorgen som en framtidsbransch. Det ska finnas karriärmöjligheter, och man ska kunna vara där hela sitt arbetsliv.

En annan organisering av sjukvården är, tror jag, en viktig fråga att adressera. Jag gjorde det som kristdemokrat – enbart. Det framgår också av vad jag sade i den intervjun. Jag vet inte hur det klipptes, men det var i alla vad jag ganska tydligt sade.

Jag tror nämligen precis som Göran Hägglund att det är viktigt att vi börjar fundera över sjukvårdens organisering. Vi ser att det finns svårigheter med kompetensförsörjningen i en del mindre landsting i dag. Ska vi kunna fortsätta vara i toppklass och höja vår effektivitet måste vi också våga titta på de här frågorna.

Vi är inte rädda för framtidsfrågorna. Vi adresserar dem, vi tar oss an dem och vi tänker faktiskt också se till att både sjukvården och äldreomsorgen fortsätter ligga i topp i internationellt avseende.

Anf. 64 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att jag tycker det är jätteroligt att Maria Larsson är med i debatten.

Jag vill säga som Lena Hallengren: Vi yrkar avslag på regeringens förslag, för vi har ett bättre. Vi höjer alltså normen med 300 kronor i månaden för varje barn som lever i en familj med försörjningsstöd. Det kostar också lite mer än regeringens förslag.

Ett område som Maria Larsson inte tog upp och som jag tror att många hade förväntat sig skulle komma med är frågan om situationen för människor med funktionsnedsättning. Maria Larsson är ju ansvarig minister också på det området.

Jag upplever att oron och försämringarna inom det området är större än de varit på många år. Antalet människor med funktionsnedsättning som är arbetslösa är större. Det är svårare att få jobb.

Funkautredningen, som var regeringens utredning på området, har inte kommit. Nu var det oppositionen som lade ett förslag i arbetsmarknadsutskottet om att detta skulle komma tillbaka.

Människor lever i hög grad i ekonomisk utsatthet. Många av dem har funktionsnedsättningar.

FUB var nyligen ute och gjorde undersökningar i kommuner utifrån hur de från sina organisationer upplever situationen för människor med intellektuella funktionsnedsättningar runt om i landet. De upplever att det hela är mer restriktivt, och de upplever att många kommuner ger uttryck för att de inte kan leva upp till lagstiftningen.

Vi kan se vad som händer med den personliga assistansen. Människor förlorar sin assistans. SRF har uppvakat socialutskottet tillsammans med SSR och pekat på att ledsagningen inte fungerar på många håll.

Jag skulle vilja veta vad ministern vill göra för att förändra och vända denna utveckling på funktionshindersområdet.

Anf. 65 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Herr talman! När det gäller fritidspenget kan både ert och Socialdemokraternas förslag synas vällovliga. Men för de barn som det handlar om är det inte säkert att det gör någon skillnad. Ni tar vuxenperspektivet och säger: Det får gå till de vuxna. Det får ingå i den vanliga normen.

Det vi säger är att det inte är alltid som de vuxna prioriterar barns fritidsaktiviteter. Därför vill vi ge detta specifikt till barnen. De här barnen har talang och intressen, men ni vill inte ge dem möjlighet att utveckla det. Vi ser att de i mindre grad deltar i organiserad fritidsaktivitet än andra barn. Vi vill att de ska ha denna möjlighet. Ni vill inte det; ni säkrar inte upp det. Jag tycker att det är synd, och jag tycker att det är motsägelsefullt jämfört med det ni brukar säga i talarstolen.

Funktionshinderspolitiken är, som Eva Olofsson vet, ett område som berör många departement. Socialdepartementet är samordnande departement, men förslagen ligger på många olika håll. När det gäller den del som berör mitt ansvarsområde och som Eva Olofsson tar upp har vi för avsikt att inom en snar framtid ge ett uppdrag till Socialstyrelsen att titta över vissa saker inom LSS, bland annat ledsagningen.

Låt oss också konstatera att även om enskilda personer får en minskad assistans fortsätter assistansen totalt sett på nationell nivå att öka – om man tittar på de nationella siffrorna – när det gäller antal timmar. Antalet personer har varit något mer konstant. Det är alltså fortsatt en ökning. Det talas ofta om detta som en minskning, och det är inte en sann bild.

Eva Olofsson! Jag måste få ställa en fråga. Ni har trovärdighetsproblem. Ingen ska få bedriva enskilt företag med vinst, men när det gäller assistansen ska det alltså vara fullt möjligt. Det går inte ihop. Ni är inte trovärdiga. Vad är det ni håller på med? Ni måste väl känna det själva,

och Eva Olofsson måste kunna säga: Nej, vi har inte en politik som håller ihop i det här avseendet.
(Applåder)

Prot. 2013/14:47
16 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Anf. 66 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Det tycker jag nog att vi har. Jag får svara på samma sätt som förut: Jag upplever att trovärdighetsproblemet i dag ligger i om människor med funktionsnedsättning ska få leva ett liv som alla andra. Ska det som står i LSS gälla? Ska det som Sverige har skrivit under i FN:s konvention om rättigheter för människor med funktionsnedsättning gälla? Det innebär att de ska ha ett liv som alla andra i Sverige motsvarande sin ålder. De ska inte hålla till godo med något sämre. Nu ser livet ut så att människor inte längre kan leva ett liv som andra.

Det är detta man är förbaskat orolig för. Det är när det gäller det här man känner sig trängd. Det handlar också om attityderna. Det talas om kostnader och att den personliga assistansen blir dyr. Har vi råd med det här? I denna debatt saknar jag statsrådets röst. Hon borde kunna gå ut och säga: Jo, det är så vi vill ha det. Människor ska leva på samma sätt som andra när man har en funktionsnedsättning.

Inte minst programmet *Kalla fakta* ställde detta lite på sin spets. Det är en kamp för medborgerliga mänskliga rättigheter. Jag kan säga att varenda del inom funktionshindersrörelsen som jag har träffat på pekar på att människor med funktionsnedsättning har sina levnadsförhållanden tillbakaträngda. De pekar på att man behöver se över och förtydliga LSS.

Samma budskap får man till exempel från Akademikerförbundet SSR när de i sina nätverk talar med LSS-handläggarna. Handläggarna säger att de har ett ekonomiskt tryck och att de ska vara mer restriktiva. De kan inte längre ta något helhetsgrepp om eller ha någon helhetssyn på människors levnadsvillkor. Då måste man titta över och tydliggöra lagstiftningen. Man måste se till att människor kan leva som andra och ha ett självständigt liv. Detta ska inte trängas tillbaka.

Jag vill fortfarande veta vad ministern ska göra. Det vore också lite kul att höra om timschablonen.

Anf. 67 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Herr talman! Det är min absoluta målsättning att leva upp till det vi har skrivit: att man ska kunna leva som andra. Då ingår att vi nu tittar över timschablonen i en utredning, precis som Eva Olofsson vet. Utfallet av det har vi inte klart än.

Att leva som andra innebär också att man får vara beslutskompetent över sitt eget liv. Det är därför assistansreformen har varit så viktig. Det är därför det är viktigt för den enskilde att få möjlighet att välja vem som ska utföra assistansen, vem som ska vara ens ledsagare och vem som ska hjälpa en med det som man inte kan av egen kraft. Man ska ha beslutskompetens över detta. Men det är detta som Eva Olofsson vill frånta alla äldre. De ska inte få vara beslutskompetenta över sitt liv. De ska tvingas tillbaka till ett system där man får stå med mössan i hand och säga tack så mycket när någon säger: Det här får du.

Valfriheten och självbestämmandet hör ihop, och det är en kvalitetsfråga. Det säger ni ja till inom ramen för LSS. Då är det visst okej med vinster; det får till och med finnas riskkapitalbolag. Ni vill inte ändra på

något där. Men ni gör det inte här. Ni vill inte ta till er friheten och hur mycket detta betyder för kvalitet och självbestämmande när det gäller de äldre. Ni fortsätter att inkompetensförklara de äldre när det gäller deras beslutsförmåga. Jag tycker att det är en helt obegriplig politik som inte hänger ihop.
(Applåder)

Anf. 68 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Jag fortsätter lite grann där Eva Olofsson slutade, nämligen med funktionshinderspolitik. Precis som Eva sade är det många som är arbetslösa, speciellt bland yngre. Det är till och med så många som 50 procent. Det är en siffra som det bara inte går att försvara eller knappast ens att förstå.

Det finns verkligen en oro inom rörelsen runt funktionshinder inför allt det som händer inom assistans. Man upplever inte att LSS-intentioner finns kvar, utan det har gjorts till något eget och något annat som handlar om koll, koll, koll och ännu mer koll.

Denna oro är ingenting som jag tror att någon av oss tycker är bra. Jag vet att det pågår en utredning som blir klar om något år. Tiden fram till dess är orolig för många. Något som oroar mig mycket bland allt annat är det som sker när detta kommer över i kommunernas händer. Då säger kommunen ofta att personen inte längre hör till personkretsen, vilket alltså innebär att man inte har någon som helst rätt till någon del av pluslagen LSS.

Frågan är om ministern har tänkt på detta. Nu tittar man mer på den statliga ersättningen för assistans. Är det dags att även titta på de bedömningar som man gör ute i kommunerna av assistans och andra LSS-grejer?

Anf. 69 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Herr talman! Det är en ganska vid fråga som Agneta Luttröpp ställer. Låt mig först säga att jag är djupt bekymrad över arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning, som är högre än den bland personer utan funktionsnedsättning. Detta är mycket olyckligt.

Vi har försökt vidta en rad åtgärder för att förändra situationen. Låt mig bara nämna den strategi som vi har lagt fast för våra myndigheters sätt att arbeta. Där har Arbetsförmedlingen tydliga uppdrag att jobba med dessa frågor, och de har haft en stor informationskampanj.

Vi jobbar med att förändra attityder via projektet Hjärnkoll, som tidigare nämdes här. Arbetsgivaren måste våga anställa. Vi jobbar inom ramen för de statliga myndigheterna med ett praktikantprogram. Där säger vi till alla som är offentliga arbetsgivare att vi har ett ansvar att se till att personer med funktionsnedsättning kommer i anställning hos oss. Vi måste vara föredömen på området. Vi försöker alltså jobba på flera sätt.

När det gäller LSS och personkretsen är det väl definierat vilka som ingår där. Om man upplever att man får ett felaktigt beslut därvidlag ska man överklaga och få det prövat av domstol. Det är min absoluta rekommendation, för det har inte skett några förändringar från vår sida när det gäller personkretsar.

Då måste man få det prövat den lagliga vägen. Vi har överklaganderätt när det gäller den typen av beslut, och den ska man tillvarata. Det är absolut min rekommendation.

När det gäller kontrollen av LSS har vi gjort förändringar för att vi har sett att det finns en hel del fusk och överutnyttjande. Det kan vi aldrig godta, och då måste vi dess värre ha en kontroll. Det skulle vara utmärkt om ett handslag räckte överallt i den här världen, men så funkar det inte riktigt. Det är därför som vi också har fått vidta åtgärder för att komma åt det fusk och det överutnyttjande som finns inom ramen för LSS.

Anf. 70 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Ja, och det drabbar alla, även den majoritet som aldrig fuskar.

Jag vill ändå säga något om detta med tydligheten i personkretsarna. Nr 1 och 2 är tämligen tydliga; det är nr 3 som är problemet. Den kan man inte säga är tydlig. Där skulle det behövas ett förtydligande.

Nu vill jag gå över till något helt annat, nämligen barnkonventionen. Krisen på 1990-talet drabbade barn och ungdomar väldigt hårt genom att man skar ned omkring 30 procent inom både förskola och skola. Då var det en nationalekonom som skrev om krisen och tog med att riksbankschefen säger: Vi höjer räntan med 3 procent, men innan vi gör det måste vi ta reda på hur det slår mot barnen. Detta är en ganska fantastisk utgångspunkt som jag tror att hela samhället skulle må väldigt bra av.

Jag hör till dem som är övertygade om att den riktiga förändringen när det gäller barn och deras område inte kommer förrän vi har fått in barnkonventionen i svensk lag. Jag vet att många kommuner har barnchecklistor. Jag har själv suttit med dem när jag jobbade kommunalt. Men hur ofta gör vi det i riksdagen? Jag vet inte ens om det är möjligt, men det vore spännande att någon gång verkligen ta detta på allvar och se hur de beslut vi fattar drabbar eller gynnar barnen.

Jag undrar alltså: När får vi se barnkonventionen i svensk lag?

Anf. 71 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tillhör dem som tycker att det väldigt ofta är vuxenperspektiv som råder i vårt samhälle och att barnperspektivet används i för liten utsträckning eller tas på för litet allvar.

Vi har sett det i och med att vi har en historia där barn har vanvårdats på ett sätt som är helt förfärligt. Låt oss lära för framtiden och se till att barns rättigheter stärks.

Jag har försökt göra ett sådant arbete i lagstiftning om den sociala barn- och ungdomsvården. Vi har en pågående process med upprättelse för vår historia, men det är också viktigt vad vi gör framåt.

Barnkonsekvensanalyser, ekonomiska barnbokslut och annat som görs i olika kommuner är väldigt positivt. Vi har med statliga pengar satt i gång ett utvecklingsarbete tillsammans med Sveriges kommuner och landsting också på barnrättsområdet.

Sedan har vi som Agneta Luttröpp säkert vet tillsatt en utredning som ska titta på möjligheten och väga för- och nackdelar med att införa barnkonventionen i svensk lagstiftning. Jag och mitt parti Kristdemokraterna tillhör dem som tror att barns rättigheter skulle stärkas. Regeringen är

fullständigt överens om att nu titta på detta i en utredning och att värdera detta. Utredningen ska vara klar i februari 2015, vill jag minnas.

Sedan blir det intressant att se vad remissinstanserna tycker. Alla tycker inte som Agneta Luttrupp och jag – en del tror att det kan försvaga barns ställning. Låt oss alltså se vad utredningen kommer fram till. Jag är övertygad om att även om vi får barnkonventionen som svensk lag kommer arbetet inte att vara fullgjort. Det kommer att krävas mer insatser framöver för att verkligen ge barn den rättsliga ställning som de är värda i vårt samhälle.

Anf. 72 CATHARINA BRÅKENHJELM (S):

Herr talman! I dag, när vi debatterar budgeten, funderar vi på hur vi ska använda våra skattekröner och om de används rätt. I de konservativas anföranden här i dag skymtar inte ens en gnutta ödmjukhet när det gäller huruvida de verkligen är placerade rätt eller om det går att göra på något annat sätt.

Vi lever i en tid då det hellre sänks skatt och beviljas avdrag till höger och vänster än att man ger ett handtag till dem som verkligen behöver hjälp. Det finns en oro ute i samhället för att vi inte längre har råd med vårt gemensamma.

Starka finanser är viktigt, men de resurser som skapas ska komma alla medborgare till del. I den tid vi nu lever i är det de allra mest utsatta grupperna som får betala det mesta. Vi säger med bestämdhet nej till att regeringen väljer att ta medel från de statliga stimulansmedlen för äldreomsorgen för att finansiera fritidspenget för barn och ungdomar i utsatta familjer. I och med detta gör regeringen ett dubbelfel. Man tar från våra äldre och ger ett kränkande bidrag till fattiga barn – man gör det på ett mycket kränkande sätt.

Vi socialdemokrater har tack och med varit med och avskaffat utpekandet av fattiga barn i många sammanhang. Den skamkänsla man gav barnen på 1950-talet vill nu Kristdemokraterna återinföra. Man kallar det fritidspeng, och det ska ges bara till fattiga barn. Det handlar om möjligheten att få 3 000 kronor extra till fritidsaktiviteter per barn och familj – något som man inte skulle ha råd med annars.

Detta är ytterligare ett klassiskt bidrag som man kan få efter att ha ansökt med kvitto i hand, ett av Alliansens alla bidrag. Anders W Jonsson brukar annars i talarstolen vara duktig med att peka ut oss socialdemokrater som de som står för bidragspolitiken, men det är inte sant. Alliansen bara ger den ett annat namn.

Att barn offentligt ska behöva bära skammen av att vara ett fattigt barn och söka bidrag säger en hel del om människosynen och skillnaden mellan framför allt kristdemokrater och socialdemokrater. Det är många i dagens Sverige som har hamnat i gruppen fattiga. Vi vet att i många kommuner har socialbidragen, försörjningsstödet, ökat med över 50 procent. Det är klart att det är många som har hamnat i den gruppen på grund av Alliansens politik.

Vi socialdemokrater gör hellre trygghetssystemet starkare för oss alla. Vi vill ha generella lösningar så att ingen känner sig utpekad, och vi är beredda att lägga mer pengar på barns fritid i vår budget än vad Alliansen gör. Borgerlig välgörenhet av det här slaget vill vi för alltid förvisa till papperskorgen.

Maria Larsson valde också att i sitt tal raljera och säga: Varför ska familjerna inte få bestämma över sina pengar själva? Hon sade det i LOV-debatten, och hon talade också om att man tar ifrån familjerna beslutsförmåga. I nästa stund talar hon dock om att man ska söka riktade bidrag, för annars kanske man inte använder dessa 3 000 kronor till just barnens fritid. I det här fallet var det väldigt viktigt.

Vi vill i stället att normen höjs med samma belopp, alltså de 41 miljoner kronorna, och att det finansieras genom att stimulansbidraget för ökad användning av LOV i specialistsjukvården tas bort. Äldreomsorgen behöver sina pengar, och det trodde jag faktiskt att det betydde när Maria Larsson sade att den var så oerhört viktig. Att ställa två prioriterade områden mot varandra är bedrövligt. Uppenbarligen anser regeringen att ytterligare bidrag till privatiseringar är betydligt mer angeläget än äldreomsorgen.

Vården och omsorgen ska vara till för alla och ges efter behov. Det är en klassisk socialdemokratisk grundvärdering. Den var inte fel förut, och den är inte fel nu. Den som kräver försäkringslösningar säger indirekt att alla inte ska ha den vårdstandard som man anser nödvändig för egen del.

Vissa saker ska inte bjudas ut. De ska inte fördelas efter köpkraft, utan det ska vara en modern, social allemansrätt. Vår gemensamma tillvaro blir mycket bättre då.

En bra framtida omsorg om våra äldre kräver en långsiktig kvalitetsplan som sträcker sig över en tioårsperiod fram till 2025, tycker vi.

Herr talman! Vi vill att äldre med hemtjänst eller boende på äldreboende ska ha möjlighet till ett roligare och mer innehållsrikt liv. Hemtjänsten och insatserna på äldreboendet måste utvecklas så att det inte bara handlar om det allra nödvändigaste, att vara mätt, torr och ren, utan också rymmer saker som gör livet värt att fortsätta leva. Hur möjligheten till egen tid utformas och vilka insatser som ska rymmas är upp till varje kommun att bestämma, men i dag är det alltför stora skillnader mellan kommunerna.

I dag hörde vi på morgonnyheterna hur man på ett äldreboende fick rycka upp de gamla kl. 5 på morgonen för att man skulle hinna duscha dem. Personalen tyckte att detta var vedervärdigt. Man befarade stora sjukskrivningar, för man orkade inte med på det här boendet. Det är alltså varken bra personalpolitik eller bra politik mot våra äldre. Så får det inte vara. Det är inte bra på alla ställen.

Av de runt 1,5 miljarder som staten avsätter i stimulansbidrag till äldreomsorgen går runt 300 miljoner till bidrag för byggande av fler platser i särskilda boenden. Det var en satsning som den socialdemokratiska regeringen inledde på sin tid. Kvarboendepincipen har däremot drivits för långt på många håll. I dag finns det stor platsbrist på särskilda boenden. Dess värre fortsätter antalet platser att minska och är nu nere i ungefär 90 000 platser. Det är en minskning med 8 000 platser sedan 2006. Det går åt alldeles fel håll. Det behövs ytterligare initiativ från regeringen på det här området, inte minst inför den kommande åldersutvecklingen. Det är redan nu stor efterfrågan på boende i många kommuner. Detta är en bidragande orsak till att många äldre känner en otrygghet inför framtiden.

Demens har blivit en folksjukdom. Den som är sjuk är helt beroende av sin omgivning. I dag lever över 150 000 personer med en demensdia-

gnos. Om bara 25 år räknar man med att siffran har stigit till 200 000 personer. Demens kallas ofta för de anhörigas sjukdom. De anhöriga känner tillsammans med den som är sjuk oro och ångest inför sjukdomen. God demensvård måste handla om insatser som riktar sig både till den demenssjuke och till de anhöriga.

Forskningen har gjort att vi vet alltmer om demens i dag, men för att kunskapen ska kunna användas måste personalen kompetensutvecklas så att de får ta till sig av den kunskapen. Det måste in på samtliga grundutbildningar inom vård och omsorg. Vi vill också arbeta för att alla personer som misstänks ha en demenssjukdom ska erbjudas en demensutredning.

Dagens diskussioner om hur samhällsekonomin ska kunna klara en åldrande befolkning utgår från åtstramningar av den offentligt finansierade omsorgen och att den inte alls kommer att klara äldreomsorgens behov. Det skapar en oro för att man kanske inte ska få någon vård när man väl behöver den.

Den minskade offentliga omsorgen ersätts inte i så hög grad som man tror av privata tjänster, utan den ersätts av anhörigomsorg. Offentligt finansierad äldreomsorg kan inte enbart ses som en kostnad, utan den är en otroligt viktig del i den sociala infrastrukturen. Den skapar förutsättningar för en god samhällsekonomi genom att öka framför allt det kvinnliga arbetsutbudet och genom att fler kvinnor kan orka arbeta heltid även om de har en äldre anhörig.

En prioriterad fråga för oss är vården av de mest sjuka äldre, våra mest sköra. Den har i dag stora brister. Vi vill att det tas fram nya modeller för en bättre vård för äldre. För många äldre är det en stor och svår händelse när man blir sjuk och måste ta sig till sjukvården. Man klarar det inte själv. Man tvingas ta sig med ambulans till akutmottagningar och sitta där i många timmar. Därför måste hemsjukvården utvecklas mycket mer, till exempel med hemläkarbilar, så att vården kan komma hem till de sjuka. Vi vill också förbättra direktinläggningar.

Multisjuka behöver en personlig vårdkontakt med ett helhetsansvar. Maria Larsson anser att det har gjorts väldigt mycket inom äldreområdet. Det må vara att intentionerna finns där, men inom Alliansen går pengarna till mycket annat. Vi vet att oerhört många kommuner brottas med en allt sämre ekonomi, inte minst för att utgifterna för försörjningsstöd har fördubblats. Och med den kommunala krympande penningpåsen ska förbättringar av äldreomsorgen göras, när man knappt håller näsan över vattenytan.

Nästa år höjer 106 kommuner och 6 landsting skatten. Vad tyder det på? Är det för att det är så bra och utvecklat i kommunerna? Det skulle vara intressant att få svar på det.

Att ha en hög målsättning på papperet samtidigt som kommunernas ekonomi urholkas går inte ihop. Vi vill ha ett samhälle där konkurrenskraft och anständighet går hand i hand. Skattesänkningar och bidrag, kallade avdrag i de konservativas mun, har gått före äldreomsorgens utveckling för allianspartierna.

Jag yrkar bifall till reservation nr 2 och reservation nr 8.

I detta anförande instämde Ann Arleklo, Lennart Axelsson, Lena Hallengren, Gunnar Sandberg och Meeri Wasberg (alla S)

Anf. 73 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! När jag lyssnade till Catharina Bråkenhielm fanns det ingen hejd på hur hon skulle vilja framställa skillnaden mellan kristdemokrater och socialdemokrater. Jag vill säga att det hon då synliggör är just skillnaden när det gäller ett barnperspektiv. Vi är beredda att se medborgarna ur ett enmetersperspektiv – det handlar om dem som har den längden och om deras behov – i förhållande till det vuxenperspektiv som helt förhärskar i socialdemokratin. Det är dags att barnen har advokater och företrädare som vågar se deras behov.

Vi kan titta i de rapporter som jag hoppas att också Catharina Bråkenhielm tar del av. I SCB:s rapport *Barns fritid* från 2009 pekar man på att barn i ekonomiskt utsatta hushåll har en mindre aktiv fritid än andra barn. Detta är ett faktum. Det ändras inte av enbart normer. När det gäller riksnormen för försörjningsstöd höjde vi den 2012 – jag vill bara påminna Catharina om detta. Vi gjorde en generell höjning. Vad vi nu gör är att vi ser till att de grabbar och tjejer runt om i vårt land som inte har möjlighet att delta i scoutverksamhet, gå på simundervisning, vara på ridläger eller spela hockey ska få den chansen.

Vi ser varje barn. Jag har använt enmetersperspektiv som begrepp här i kammaren förut. Vi vågar ha ett enmetersperspektiv. Våra ögon är ställda på den nivå där barn och ungdomar lever.

Jag är glad över att Rädda Barnen så sent som i förra veckan, tror jag att det var, välkomnade den här reformen. Där finns människor som har ett enmetersperspektiv.

Till sist kommer mina frågor till dig, Catharina: Skulle det här hamna i papperskorgen? Är det dit ni vill ha det? Jag undrar bara vad som hände uppe på SKL i fredags. Kan du redovisa Socialdemokraternas besked i Sveriges Kommuner och Landstings styrelse då man behandlade det här ärendet i fredags? Det skulle vara spännande att få höra din redovisning.

Anf. 74 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr talman! Jag skulle bara vilja tala om att Socialdemokraterna har perspektiv för dem som är en meter och dem som är två meter och dem däremellan. Vi gör ingen skillnad på det.

Alliansens partier har sett till att människor, inklusive barnfamiljer, har hamnat i en utsatt ekonomisk situation. De har det väldigt tufft i dagens Sverige med Alliansens politik. Det är inget enmetersperspektiv i det. Försörjningsstöden har dubblats i många kommuner. Det är svårt att få ekonomin att gå ihop när man betalar en högre skattesats för att man är sjuk. Hur har barnen det i den familjen? Är det ett enmetersperspektiv i det, Anders Andersson? Alliansens politik är ingen barnpolitik alls.

Vi höjer ramen och anser att valfriheten ska finnas för de här familjerna. Och de får detta i sitt försörjningsstöd. Om man vill ha ett enmetersperspektiv kan man höja normen rejält och se till att människor behandlas på ett värdigare sätt. I dag är arbetslösheten skyhögt i Sverige. Det är klart att det slår ut människor. Ni har misslyckats totalt med enmetersperspektivet, Anders Andersson.

Anf. 75 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag vill i diskussionen kring hur barn har det säga att alliansregeringen så sent som 2012 höjde bostadsbidraget till barnhushål-

len med 1,2 miljarder. Det var ett tydligt enmetersperspektiv. Barnfamiljerna skulle få en förstärkning. Vi har också höjt grundnivån i föräldraförsäkringen från 180 kronor per dag till 225 kronor. Det handlar om att barn och föräldrar ska få större möjligheter. Med fritidspengen ser vi nu till att vi inte heller överger de barn vars föräldrar lever i ekonomisk utsatthet. I det avseendet vill vi ge barnen en egen säkerhet i att de också ska få delta i scoutläger, att de ska få delta i hockeymatcher, att de ska få delta i riddävlingar och faktiskt få chansen att delta i olika former av fritidsaktiviteter som andra barn. Det är därför vi lägger fram förslaget.

Jag noterar den totala tystnaden från Catharina Bråkenhielm. Jag lyssnade till ett brandtal mot fritidspeng från talarstolen där borta i kammaren, och sedan blev det tyst. Inte ens en andning om vad partikamraterna gjorde i fredags på Sveriges Kommuner och Landsting.

Det finns hundratals, till och med tusentals, socialdemokratiska kommun- och landstingspolitiker i Sverige. Jag vet det, och du vet det säkert. Dessa företräds av en ledning i Sveriges Kommuner och Landsting som förde en diskussion om fritidspengen. Diskussionen handlade inte om att lägga något i papperskorgen, utan den handlade om det skulle vara fråga om sex eller åtta månader. Det var en deljustering i en inriktning. Jag hörde inga rapporter i helgen från några socialdemokrater på Sveriges Kommuner och Landsting. De politikerna, dina partikamrater i kommunerna som möter barnen med enmetersperspektiven, har respekt för att alliansregeringen visar dem uppskattning, respekt och en framtid.

Anf. 76 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr talman! Allianspartierna har skapat Sveriges största utanförskap. Sverige har en skyhögt arbetslöshet som man inte klarar av att bekämpa, samtidigt som människor får veta att de är mindre värda och ska betala mer skatt. De ska få mindre pengar att handla för, göra saker för sina barn, åka på semester eller göra något annat. Den gruppen har växt la-
vinartat under de år som allianspartierna har suttit vid makten.

Är det verkligen ett barnperspektiv? Ska barnet för att det är fattigt behöva gå till föreningen, be om ett kvitto, tåga upp på socialbyrån och lämna fram kvittot för att få pengar? Det är verkligen inte ett enmetersperspektiv.

Vi vill ha generella bra nivåer där alla människor kan leva ett värdigt liv. Så även där det finns barn. Det ska inte alls vara det segregerade samhället som nu håller på att växa fram. Jag riktigt skäms över hur det är.

Anders Andersson tjar om SKL. Vi befinner oss i Sveriges riksdag och diskuterar här. Vi vill ha samma summa. 41 miljoner kronor lägger vi till barnfamiljerna för att öka normen. Pengarna kan användas till fritidsaktiviteter – om det är det som är nödvändigt. Vi drar inte ifrån pengarna. Vi vill inte tillbaka till 50-talet, då man fick ställa sig upp och bli befriad från avgifter eller få pengar till kläder därför att man levde i en fattig familj. Vi vill inte tillbaka dit, Anders Andersson. Vi vill framåt. Vi är framtidspartiet.

Anf. 77 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! När man lyssnar till Socialdemokraterna får man en känsla av att ni är helt omedvetna om regeringens satsning på de mest sköra äldre.

Har Catharina Bråkenhielm läst rapporten *19 sätt att samverka bättre* i frågan om de mest sjuka äldre? När jag bläddrar i skriften framgår många bra lokala exempel att ta fasta på.

I Malå och Vännäs har man visat att det är möjligt att integrera kommunens och landstingets verksamheter, sjukstuga och äldreboende. Det har lett till positiva resultat.

Försöken har genomförts i både alliansledda kommuner och socialdemokratiskt ledda kommuner. Det är olika politiska ledningar.

I projektet Multi7 i Umeå har man byggt upp ett nytt arbetssätt för omhändertagande i primärvården. I Hägersten-Liljeholmen finns nya rutiner för bättre samordning runt de sjuka äldre. I Västra Götaland finns nya rutiner för säker in- och utskrivning från sjukhusen. I Skellefteå finns multiprofessionella team. I Skåne arbetar man systematiskt med hela vårdprocessen runt sjuka äldre enligt en modell som man använder för stroke och artros. Det finns vidare samordnad vårdplanering. Jag kan göra listan lång.

Har ni inte tagit till er något av allt det som har gjorts?

Anf. 78 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr talman! Jo, det har vi gjort. Självlärt! Det är därför vi vill satsa pengar på de äldre. Vi vill att det ska finnas pengar i landsting och kommuner. Vi har en helt annan politik än de borgerliga. Det är självklart att vi satsar på dem.

Vi har många förslag i vår budget som är just satsningar på de äldre.

Anf. 79 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Om vi dividerar pengarna med 290 eller 21 blir det inte så mycket av dem. Eftersom ni har läst rapporten hade jag förväntat mig att diskutera erfarenheter och lärdomar, till exempel att systematiskt standardiserat arbete lönar sig för de äldre och för ekonomin.

Ting tar tid att vända. Nu har man lokalt gjort dessa framgångsrika försök, men det tar tid att få ut kunskapen. Är ni beredda att föra vidare resultaten, som är en följd av regeringens äldresatsning?

Naturligtvis måste man titta på hinder och svårigheter. Där hittar vi i redovisningen att det finns ett motstånd mot förändring. Vare sig en kommun är alliansstyrd eller socialdemokratiskt styrd måste man försöka arbeta för att få bort hindren och fortsätta arbeta med de framgångsrika projekten. Jag vet att det är lite olika. Vissa gånger när man har fått projektpengar redovisas projektet upp i bokhyllan, och sedan händer inget mer.

Borde inte vi alla på den kommunala eller den landstingskommunala nivån, oavsett partifärg, vara drivande så att de lyckosamma projekten får bli en del av vardagen?

Anf. 80 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr talman! Barbro Westerholm säger att ting tar tid. Jag skulle vilja ändra det till att äldreomsorg tar tid och kostar pengar. Det går inte att

bedriva äldreomsorg bara i projektform. Vi socialdemokrater vill absolut att det ska finnas pengar till äldreomsorgen. Vi ska ta hand om våra äldre. Till det behövs personal och händer. Vi ska inte rycka upp våra äldre klockan fem på morgonen för att de ska få duscha. Det är en bedrövlig äldreomsorg som sker på sådana boenden.

Vi vill att det ska finnas resurser ute i kommunerna till mer personal. Vi kan se att en så stor del av kommunerna, även de borgerligt styrda, tvingas höja skatten och ta ut mer pengar av invånarna. Man ser att verklighetens borgerliga politik inte går att genomföra ute på golvet. Det går inte att dra ned mer. 130 miljarder har plockats bort.

Om äldreomsorgen är så viktig, Barbro Westerholm, varför används inte de pengarna till äldreomsorgen? Varför väljer man att dela ut dem till Danderyd och liknande områden i stället för äldreomsorgen? Det är dit de stora pengarna har gått. Sedan kan man prata om projekt i all ära, vi har ingenting emot dem. Men kvar står dessa gigantiska skattesänkningar. Folk har börjat vakna och tycker att det inte gick att äta kakan och samtidigt ha den kvar.

Anf. 81 MARGARETA B KJELLIN (M):

Herr talman! Regeringens mål för äldrepolitiken ligger fast. Här är det viktigt att veta att äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag. Äldre ska få åldras i trygghet och med bibehållet oberoende. Äldre ska bemötas med respekt. Äldre ska ha tillgång till god vård och omsorg.

Dessa mål, tillsammans med den nationella värdegrunden, skapar ett bättre liv för våra äldre. Det får inte vara så att bara för att man har fyllt 65 och har ett vårdbehov ska man tas ifrån möjligheten att styra sitt eget liv. Att känna välbefinnande och på ett självständigt sätt få påverka sin vardag är en mänsklig rättighet.

De insatser som alliansregeringen har gjort har lett till att vi enligt olika internationella rapporter, som den sammanställning som är gjord av biståndsorganet Help Age, visar mycket goda resultat. Sverige är ett av de bästa länderna att bli gammal i. Enligt den nyligen publicerade OECD-rapporten har Sverige en mycket bra vård för långtidssjuka, för vård vid höftledsfrakturer och vid stroke. Det är sjukdomar som drabbar äldre människor.

Sedan alliansregeringen tillträdde 2006 har vi enträget arbetat för att stärka de äldres rättigheter och för att de ska kunna fortsätta att leva ett självständigt liv och kunna känna välbefinnande – så även i år, herr talman. De 1,7 miljarder som regeringen föreslår att riksdagen ska anvisa för 2014 inom äldrepolitiken ska fortsätta att bidra till att regeringens mål uppfylls. Det är saker som att stimulera kommunerna att utveckla kvaliteten i äldreomsorgen.

Varje gång jag gör ett verksamhetsbesök och varje gång jag möter olika kommuner som stärker kvaliteten är det lika fantastiskt. Det kan vara alltifrån personliga omvårdnadsplaner, där man alltid ställer frågan hur människan som man har framför sig ska kunna uppleva välbefinnande, till att vårdpersonalen diskuterar den nationella värdegrunden och faktiskt sin egen roll i sammanhanget. Likaså kan det vara att öka de äldres valfrihet, trygghet och självbestämmande genom egna val av alltifrån mat och sociala aktiviteter till vem som ska ge dem omvårdnad.

Värdet, herr talman, av att stimulera alla sinnen är mycket underskattat. Ny forskning visar på detta. På många vård- och omsorgsboenden växer listan med olika aktiviteter som musik, läsning, matstunder, opera och frågesporter. Kultur i vården stärker välbefinnandet och motverkar förvirring. Det är också ett område som regeringen satsar på även om det är ett annat budgetområde än det vi just nu diskuterar.

Det kan vidare handla om sådana saker som att höja kompetensen bland personalen och öka kunskapen inom äldreområdet. Det är två prioriterade områden som går hand i hand.

Den insats som jag tror på sikt är den enskilt viktigaste är den nationella värdegrunden. Jag måste säga att det är en insats som jag från början inte trodde så mycket på, men där har man skapat möjligheter till lokala värdighetsgarantier. Det jag möter ute är att medvetenheten och kunskapen om värdegrunden har ökat otroligt hos personalen. Det är ett faktum. Man hör diskussioner som: Hur ska vi kunna åstadkomma välbefinnande? Hur ska vi skapa ett bra bemötande för var och en?

Politiker på alla nivåer måste på ett helt annat sätt diskutera vad som är kvalitet inom äldreomsorgen och kanske i varje kommun bestämma sig för vilken kvalitet som kommunen är beredd att satsa på. Alla behov måste tillgodoses för att man ska kunna skapa livskvalitet.

Häromveckan besökte jag ett äldreboende, ett privat äldreboende i Stockholm, där kvalitetskriterierna fanns uppsatta på stora tavlor på väggen för var och en att läsa, för deras kunder, för anhöriga och för personalen. Kvalitetskriterierna var kopplade till lönekriterierna. Varje dag blev man påmind om vilken kvalitet man kunde förvänta sig. Inget var underförstått, allt var tydligt, samma pris som för alla andra boenden, ingen extra kostnad.

Anhörigstödet, som har berörts här, är också betydelsefullt. Hur det ska utvecklas är viktigt. I dag har vi en lagstiftning som säger att kommunerna ska ha ett anhörigstöd men inte hur det ska se ut. Därför förstärker alliansregeringen Nationellt kompetenscentrum anhöriga för att de ska jobba vidare med detta. Vi lägger mer pengar även på Demenscentrum för att utveckla olika vårdmetoder för demenssjuka.

Sedan vill jag komma till ett annat viktigt fokusområde, och det är boendet. Begreppet kvarboende i hemmet – vad betyder det? Om man inte bor där man hittills har bott, bor man borta då? När man flyttar byter man ett hem till ett annat hem.

Alliansregeringen är medveten om att det behövs fler bra boenden för de äldre i Sverige och fortsätter satsningen, inte med att bygga boenden i alla kommuner men med stimulansmedel till kommunerna för att öka antalet boenden. Det avser också trygghetsboenden. Vi måste prata mer om vad man flyttar till än om vad man flyttar från när det gäller att skapa ett bra liv på äldre dagar. Vi ser att fler seniorboenden växer fram. Seniorboenden och trygghetsboenden mäts inte i antalet vård- och omsorgsboenden eftersom de inte är behovsbedömda, men de skapar likvärdig trygghet för de äldre.

Det är några viktiga områden som stärker varje person som är i behov av insatser på äldre dagar. Vi får inte återigen sätta förmyndare på äldre människor och frånta dem rätten att bestämma själva. Här gäller närhetsprincipen. Besluten ska helst tas av de enskilda själva och, i den mån de inte kan, så nära som möjligt.

Bästa sättet att öka resurserna till äldreomsorgen är att få fler i jobb. Om bruttonationalprodukten ökar med 2 ½ procent ökar medlen till kommunerna med 15 miljarder. Därför är alliansregeringen en bättre förutsättning för mer pengar till vården. En politik för fler jobb är bättre än en politik för fler bidrag. Det är när jobben växer till som kommunerna blir självförsörjande, kommunerna såväl som alla människor som gått från utanförskap till jobb.

Mot den bakgrunden, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i SoU1, utom på punkterna 2 och 4.

(Applåder)

Anf. 82 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr talman! När jag först lyssnade på Margareta B Kjellin tänkte jag: Oj, hon kanske nästan är socialdemokrat. Hon räknade upp otroligt mycket som är viktigt inom äldreomsorgen. Men sedan börjar man fundera i vilken verklighet som Margareta B Kjellin har varit. Är det här saker som Margareta har sett ute, eller är det sådant som saknas? En fråga som naturligtvis kom upp på en gång var: Hur ska det finansieras? Det är min första fråga till Margareta B Kjellin.

Det kan väl inte vara så att de äldre ska hinna gå bort innan alla de arbetstillfällen som partiet för arbetslinjen har skapat genererar pengar som sedan ska användas inom äldreomsorgen? Det är långt bort innan de äldre kan få detta till godo.

Margareta B Kjellin säger att det är ett parti för arbete och att vi är ett parti för bidrag. Jag förstår inte riktigt. Vi har väl aldrig haft så hög arbetslöshet som nu när de borgerliga styr.

Min fråga är: Med vilka pengar ska det göras verksamhet av allt detta fantastiska? När ska det genomföras? Varför använder man inte de pengar som finns i Sverige? Sverige är ett rikt land. 130 miljarder kronor har man över som man har delat ut till dem som är i störst behov av pengar, de i Danderyd och liknande områden. Varför använder ni inte, Margareta B Kjellin, de pengarna till äldreomsorgen och allt det fantastiska som Margareta B Kjellin räknar upp?

Anf. 83 MARGARETA B KJELLIN (M) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Catharina Bråkenhielm aldrig är ute och besöker verkligheten. Jag är där varje vecka, jag besöker äldreboenden varje vecka. Det är inte bra överallt, och det har aldrig någon påstått. Men det är regeringens mål, och det jobbas det enträget vidare med.

Man pratar om finansiering. Först ska vi kanske göra klar en sak: Jobbskatteavdraget har en begränsning uppåt; man kan inte tjäna hur mycket som helst för att få del av det. Den som tjänar mest på det är en sjuksköterska, en undersköterska, en polis. Jag tror inte att de fyller Danderyd. Det gäller inte bara dem som bor där, utan människor i hela landet. De har fått en hel månadslön till per år, trots det har vi uppåt 40–50 miljarder extra att ge, eller kanske tack vare det. Det är där vi har de drygt 200 000 fler arbetstillfällen som kommit till i Sverige.

Oavsett hur de har de har kommit till har de skapat det utrymme som gör det möjligt att finansiera den vård som vi har i dag. Vi har gett 4 miljarder per mandatperiod extra till äldreomsorgen, och vi fortsätter att satsa pengar. Under 2014 satsas det 1,7 miljarder på sådant som vi i alli-

ansregeringen prioriterar. Det som du tycker är så fantastiskt är det som kommer till när man har en politik som skapar jobben och finansieringen, och när man har tydliga målsättningar för det som man vill åstadkomma.

Det är den äldre människan som ska vara i centrum, inte det kommunala systemet.

Prot. 2013/14:47
16 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Anf. 84 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr talman! Nu hörde jag nog fel. Du sa att ni har en politik som skapar jobben. Var är de? Det är ju en jättehög arbetslöshet. Ni har inte skapat några nya jobb. Arbetslösheten har ökat hela tiden.

Vem är det som befinner sig i verkligheten? Jag möter i verkligheten varje dag här, ute på äldreboenden och när jag åker hem. Jag kan inte se att det har skapats några jobb. Jag kan se stora brister när jag besöker äldreboenden. Det fattas personal. Man har delade turer, man kämpar och får ta in vikarier på grund av att sjukskrivningarna har ökat. Det fungerar inte i Sveriges verklighet för våra äldre i dag. Det behövs helt enkelt mer resurser.

Man har frågat människor vilket parti de har störst förtroende för när det gäller vård och omsorg. Moderaterna ligger otroligt lågt. Människor har inte förtroende för Moderaternas vård- och omsorgspolitik. Förtroendet uppgår till ca 10 procent, och det är ju inte mycket att hänga i julgranen. Ändå fortsätter Margareta B Kjellin att med envishet upprepa att det är den nuvarande politiken som ska åstadkomma stora förändringar.

När ska ni nå upp till målet om allt det fina som Margareta B Kjellin räknade upp? Ska det nås utan resurser? Och var ska de komma ifrån? De frågorna skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 85 MARGARETA B KJELLIN (M) replik:

Herr talman! Catharina Bråkenhielm verkar inte vara medveten om att vi har en internationell finanskris. Trots det har det blivit mer än 220 000 nya jobb i Sverige. Det är fantastiskt.

När jag är ute och besöker äldreboenden möter jag människor som jobbar med att titta på den nationella värdegrunden.

Jag har varit i Lycksele på ett äldreboende som var med i tv. Där klarade man till och med att utveckla och förbättra äldreomsorgen trots att man medan tv-programmet spelades in genomgick en minskning av tillförda medel. Man började titta på hur resurserna används. Det måste man också göra. Vi pratar väldigt ofta om pengar som vi inte har. Vi pratar mycket sällan om de pengar som vi har och hur de används.

Det har vi gjort, och det är dessa pengar och skatteintäkter som alliansregeringen har använt till att skapa fler nya jobb. Trots en internationell finanskris har man lyckats med detta. Det är det som har bidragit till att uppfylla de mål som man jobbar efter ute i verksamheterna.

Sedan kan man beklaga situationen i Östhammar, men det kan ju du ta med din kollega i kommunstyrelsen, som är socialdemokrat. Varför i hela friden väcker man de äldre och duschar dem kl. 5? Det är makalöst, tycker jag.

(Applåder)

Anf. 86 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslagen i SoU1 förutom punkterna 2 och 4.

Jag kommer i mitt anförande att fokusera på psykiatri, funktionshindersfrågor och socialtjänst.

Sedan 2007 genomför regeringen en omfattande satsning på psykiatriområdet för att åstadkomma konkreta och varaktiga förbättringar för personer med psykisk ohälsa.

Bara under 2014 avsätter man ca 850 miljoner kronor per år för att förebygga psykisk ohälsa, men också för att förbättra vården och omsorgen. I detta arbete prioriteras barns och ungas ohälsa samt personer som har mer varaktig problematik. Under åren sedan 2007 har regeringen satsat totalt ca 3,7 miljarder inom psykiatriområdet. Det finns en särskild satsning som regeringen gör som förkortas PRIO. Det står för en plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa.

Herr talman! Ett delmål i denna satsning är bland annat att skapa förutsättningar för att minska förekomsten av självskadebeteende bland unga. Antalet ungdomar som skadar sig själva har ökat under de senaste tio åren. Där har SKL och regeringen en överenskommelse för att öka kunskapen både lokalt och regionalt. Det är det som PRIO handlar om. Det handlar om mer kunskap, högre kompetens, mer samverkan och om att jobba med attityder och värderingar kring psykisk ohälsa. I detta arbete är även patienter, anhöriga och brukarorganisationerna involverade.

Herr talman! Rekrytering av psykiatriker är ett annat fokusområde för regeringen, och vi kan nu se att antalet läkare som väljer att göra sin specialitjänstgöring inom psykiatri och barn- och ungdomspsykiatri stadigt ökat under de senaste åren. Regeringen har också förstärkt psykiatri genom en fördjupad psykiatriutbildning för AT-läkare och även satsat på att fortsätta att utbilda inom det psykoterapeutiska behandlingsområdet. Sedan vet vi att tillgänglighetsarbetet fortsätter inom barn- och ungdomspsykiatri. Det finns en del landsting som har lyckats bra med detta, och det finns en del landsting som tyvärr har lyckats mindre bra.

Funktionshinderspolitiken utgör ett annat viktigt område i budgeten. De nationella målen är ambitiösa. Där kan vi bland annat läsa att samhället ska utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhället och att jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar samt män och kvinnor ska gälla.

Vi har här i riksdagen antagit en funktionshindersstrategi som följs upp av myndigheten Handisam – Myndigheten för handikappolitisk samordning – där vi kan få en löpande avstämning kring hur olika myndigheter, kommuner och landsting arbetar med delaktighet och tillgänglighet. Man konstaterar i den senaste rapporten att förändringsarbetet pågår, men att det går väldigt långsamt. Personer med funktionsnedsättning har mindre delaktighet och sämre förutsättningar, men det har skett förbättringar inom vissa områden. Vi får hoppas att vi snart kan få se ett betänkande om att bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering. Det skulle underlätta mycket; det är jag övertygad om.

Herr talman! En stor utmaning är att skapa fler arbetstillfällen för personer med funktionsnedsättning, eftersom de i högre grad står utanför arbetsmarknaden. Arbetsgivare saknar i dag kunskap och incitament för att skapa tillgängliga arbetsplatser. Vad har då regeringen gjort för att

förbättra möjligheterna på arbetsmarknaden? Jo, antalet subventionerade anställningar har ökat. Stöden för arbetshjälpmiddel och personligt biträde har också höjts. Ett praktikantprogram i statliga myndigheter har satts i sjön, och fram till juni i år hade man från myndigheterna anmält att man kan ta emot ca 1 800 praktikanter.

Barn med funktionsnedsättning och deras möjligheter att komma till tals är ett annat viktigt fokusområde som har hög prioritet. Handisam och Barnombudsmannen har fått uppdraget att undersöka hur barn och unga med funktionsnedsättning upplever sin situation.

Mycket är på gång inom funktionshindersområdet och med arbetet att förverkliga intentionerna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Herr talman! Jag vill också uppehålla mig lite vid politiken för sociala tjänster. De övergripande målen för individ- och familjeomsorg handlar om att stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för människor i ekonomiskt och socialt utsatta situationer och att stärka skyddet för barn och unga.

Av de utredningar och rapporter och den tillsyn som görs kan man se att det skett en positiv utveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. Även de öppna jämförelserna visar på en positiv utveckling, men fortfarande finns det alltför stora skillnader mellan kommunerna. Kvalitetsutvecklingsarbetet ska fortsätta. Socialtjänsten ska bli mer synlig och arbeta mer förebyggande. Det är också viktigt med kompetensutveckling hos personalen. Vi ska senare i dag diskutera ett behörighetsbetänkande. Vidare har ju regeringen sedan tidigare infört en jobbstimulans inom socialtjänsten: fritidspengen, som också tidigare talare har nämnt.

När det gäller våld i nära relationer har regeringen riktat både utbildnings- och kompetenshöjande insatser under flera år. Man har också börjat med öppna jämförelser när det gäller kvinnojourer. Jag ser fram emot att ta del av det uppdrag som Carin Götblad har fått av regeringen. Hon har utsetts till nationell samordnare mot våld i nära relationer.

Herr talman! I fråga om LSS, denna rättighetslag, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, vet jag att det pågår ett arbete. Flera myndigheter jobbar med att följa upp dels beslut som togs i 2013 års budget, dels vad som har hänt när assistansen har blivit sämre för en del personer. Genom tidigare politiska beslut, ganska långt tillbaka i tiden, och förändrad rättspraxis har bedömningarna blivit stramare. Några har också nämnt *Kalla fakta* i TV4 där det framgick hur kommuner skickar sina handläggare för att lära sig formulera avslag på assistansansökningar.

Detta är inte acceptabelt. Det handlar om mänskliga rättigheter och ingenting annat. Det är det assistansreformen handlar om. Folkpartiet kommer fortsättningsvis att noga följa denna fråga för att värna LSS och förhoppningsvis också kunna utveckla reformen.

(Applåder)

Anf. 87 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att vi i mycket delar åsikt, Maria, när det handlar om personer med funktionsnedsättning. Jag vill ändå passa på tillfället.

För ett och ett halvt år sedan hade vi en debatt i riksdagen om att göra brist på tillgänglighet till diskrimineringsgrund. Oppositionen var för att göra det, men Alliansen sade nej. Det som ingick i det beslutet var att det inte behövdes några fler utredningar – man tyckte att det var färdigutrett. Nu utreds det här ändå, och det ska vara klart någon gång under mandatperioden.

Den ena frågan är: Hur ser Maria på det beslut man fattade kontra den åtgärd man vidtog?

Den andra frågan gäller det vällovliga i konventionerna och i våra strategidokument om delaktighet.

Vi vet att ungefär hälften av Sveriges skolor är tillgängliga för elever som är rullstolsburna. Om vi tittar på elever som är beroende av slingor och andra hörseltekniska hjälpmedel eller som är beroende av synmarkeringar är det ännu färre. Det är någonting som Skolverket har undersökt. SPSM har tittat på hur elever med funktionsnedsättning bedömer delaktigheten, och de bedömer den inte högt.

Det är en lång väg att gå, och jag undrar om Alliansen har några vägar.

Anf. 88 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund är en oerhört viktig fråga för Folkpartiet. Min förhoppning är att vi snart ska se det resultat som departementet har kommit fram till. Något mer kan jag inte säga. Jag ligger på Erik Ullenhag, som är vårt statsråd i departementet, och jag vet att man jobbar med frågan.

I fråga om delaktigheten känner jag väl till hur det ser ut med tillgängligheten inom skolområdet och även när det gäller elever med funktionsnedsättning och deras brist på stöd. Nu har man tittat på elevhälsan, och vi har i skollagen förtydligat allas rätt till stöd utifrån behov och så vidare. Men vi kan inte bara slå oss till ro, utan kommer dessa rapporter måste man följa upp dem.

Vi har assistansreformen, för det finns också barn med funktionsnedsättning som har assistans. Där har vi delaktighet och inflytande. Sedan är tillgänglighetsfrågan oerhört viktig, för den påverkar väldigt mycket barnens och även andras livskvalitet.

Anf. 89 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Jag har en kort fråga på ett annat område som jag tidigare har ställt till en allianskollega: Hur ser Folkpartiet på att göra barnkonventionen till svensk lag?

Anf. 90 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Folkpartiet har ett landsmötesbeslut på att vi vill att barnkonventionen ska bli svensk lag. Det är svaret.

Anf. 91 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tror att Maria Lundqvist-Brömster träffar funktionshinderrörelsen lika mycket som jag gör, och jag tror att hon är väl medveten om att man inte på många år har känt sig så trängd som man gör just nu.

Hon nämnde förut detta med sysselsättning. Nu är det ju så att arbetslösheten i den här gruppen ökar över låg- och högkonjunktur. Det man egentligen väntar på är Funkautredningen, som många är positiva till, där det tas lite större och rejälare tag. Men den har inte dykt upp. Det vore intressant att höra om den är i antågande. Där tar man ett större helhetsgrepp, och det skulle förbättra rejält.

Sedan har vi hela frågan om personlig assistans och LSS. Jag skulle vilja ställa en rak fråga om du vill se över LSS och om du vill förtydliga 9 §, som handlar om rätten till personlig assistans, och förtydliga frågan om grundläggande behov. Den gör att många människor som har haft assistans i många år nu mister assistansen. Plötsligt räknas inte det som tidigare sågs som grundläggande behov. Det är till exempel om man inte kan göra något med maten, som att föra gaffeln till munnen. Det är om man inte kan göra mycket i situationer som handlar om hygien och det mest intima. Det är likadant med kläder.

Vi har tappat en helhetssyn. Det händer att människor som förut har kunnat leva självständigt och jämställt inte längre kan göra det. Det har också varit situationer där en arbetsterapeut följer med ända in i duschen för att klocka hur lång tid det tar att duscha och göra olika saker. Vi har fått en väldig fragmentisering och ett millimeterpill. Jag vill gärna höra hur du ställer dig till detta.

Anf. 92 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Funkautredningen kom med väldigt många bra förslag. Det kan jag verkligen hålla med om. Som jag förstår det jobbar nu Arbetsmarknadsdepartementet med en del av de förslagen. Tyvärr kan jag inte säga så mycket mer. Men jag har förstått av Folkpartiets representant i arbetsmarknadsutskottet att Funkautredningen är levande och att man ska återkomma med förslag till riksdagen.

Den andra frågan var hur Folkpartiet ser på assistansen och om det behövs ett förtydligande i lagstiftningen. Ja, Folkpartiet har motionerat i den frågan sedan flera år tillbaka. Jag tror att den första motionen väcktes 2010 eller så.

Nu ligger det flera uppdrag på myndigheter, på Socialstyrelsen men framför allt på ISF. Där har vi fått en delrapport som kanske inte sade så mycket, eftersom man ska gå igenom journalhandlingarna manuellt. Slutrapporten kommer i oktober 2014.

Jag är ute och besöker handikapporganisationerna väldigt mycket, och jag träffar många kontakter. Helt klart tror jag personligen att vi måste landa i ett förtydligande i assistanslagstiftningen. Det är också en uppfattning som vi har diskuterat i Folkpartiet. Eftersom vi vill värna assistansreformen är det vad som gäller.

Anf. 93 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Det är väldigt glädjande, för det vill Vänsterpartiet också. Då är vi i alla fall tre partier här – Miljöpartiet också – som står för den linjen. Men jag konstaterar att det tyvärr inte är någon regeringslinje. Det verkar inte som att man i regeringen känner sig speciellt oroad för den här utvecklingen. Det tycker jag är väldigt synd, för många människor är oroliga.

När det gäller Funkautredningen var det faktiskt oppositionen i arbetsmarknadsutskottet som sade till regeringen: Kom tillbaka nu! Sitt inte och håll på den här viktiga frågan! Det skulle betyda mycket för människor som inte har ett arbete i dag.

Den arbetsmarknad vi har i dag, där man ska flaxa omkring, vara flexibel, jobba lite extra här och lite extra där och ha otrygga anställningar, gör det ännu svårare för människor med funktionsnedsättning. De har inte lika stora möjligheter att flytta runt mellan en massa olika arbetsgivare. Det är därför viktigt att Funkautredningen kommer.

Det är också väldigt positivt om det äntligen händer något – jag tror att det har gått 1 193 dagar efter det att remisstiden gick ut på utredningen *Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet som diskriminering*, ett nu i hög grad ironiskt namn på den utredning som tittade på detta med att få en lagstiftning om bristande tillgänglighet som diskriminering.

Vi i Vänsterpartiet har också avsatt pengar för att sätta fart på tillgänglighetsarbetet. Det har vi gjort under ett visst antal år, för man ska ju ha med sig tillgänglighetsfrågorna hela tiden.

Jag tycker att det var positivt att Maria Lundqvist-Brömster tog upp frågan om mäns våld mot kvinnor. Den stora osäkerheten är ekonomin för jourerna runt om i landet. De får projektbidrag och vet inte hur länge det blir. Vi vill ha ett statligt grundbidrag på 200 miljoner kronor till jourerna ute i landet.

Hur vill Folkpartiet säkra jourernas fortsatta existens?

Anf. 94 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Regeringen har gjort en satsning på kvinnojourerna. Maria Arnholm har varit mycket tydlig med att man satsar betydligt mer på att permanenta de resurser som har getts till kvinnojourerna.

Jag har inget annat svar än att det är alliansregeringens linje i den frågan.

Anf. 95 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C):

Herr talman! Ansvaret för att utföra hälsovård, sjukvård och social omsorg ligger till största delen hos landsting och kommun, vars medel avgörs av hur många människor som har jobb och därmed betalar skatt. Statens uppgift inom området är främst att stötta, samordna och – ännu viktigare – att driva en jobbskapande politik, så att det kommer in mer skattemedel till landsting och kommun.

I mina politiska uppdrag hemma i Göteborg och Västra Götaland ser jag att alliansregeringens politik gör positiv skillnad. Till exempel har kömiljarden gjort skillnad. Väntetider följs nu upp och diskuteras, och åtgärder sätts in.

Antalet vårdcentraler i Göteborg fördubblades tack vare VG Vårdval. Nästa steg är att utveckla ersättningsmodellen.

Lagen om valfrihet, LOV, har inte införts i S-styrda Göteborg. Men de har i alla fall blivit påverkade och infört Göteborgsmodellen, en light-version av LOV.

Herr talman! Jag anser att regeringens anslagsförslag inom utgiftsområde 9 är väl avvägt och yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet SoU1, fränsett beslutspunkterna 2 och 4.

Jag vill även passa på att tacka socialutskottet för mina två månader i utskottet. Efter jul återgår jag till mitt arbete på Volvo Personvagnar och deltidspolitiken i Göteborg och Västra Götalandsregionen. Jag tar med mig värdefull erfarenhet härifrån.

Anf. 96 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Jag vill bara ställa samma fråga till dig som jag har ställt till Kristdemokraterna och Folkpartiet: Hur ser Centerpartiet på att införa barnkonventionen i svensk lag?

Anf. 97 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C) replik:

Herr talman! Hade jag vetat att jag skulle få den frågan hade jag letat upp svaret. Jag personligen tycker att det är ett jättebra förslag, men jag vet tyvärr inte vad Centerpartiets officiella ställning i den frågan är.

Anf. 98 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Det var ett ärligt svar. Jag förstår att det kan vara så. Jag försöker bara ringa in vilket eller vilka partier som inte riktigt är med på detta. Folkpartiet vill, och Kristdemokraterna vill. Jag kanske kan få svar på vad Centerpartiet vill en annan gång.

Anf. 99 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C) replik:

Herr talman! Jag tar med mig den frågan och hoppas verkligen att vi står bakom detta. Annars får jag påverka mitt parti.

Anf. 100 MARGARETA LARSSON (SD):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 6, 9 och 10. Det kan hända att jag drar ut några minuter på mitt anförande.

Herr talman! Reinfeldt, vår statsminister, stod här i kammaren den 12 december i en frågedebatt mot en av mina kolleger, som tog upp regeringens misslyckande med dem som hade vanvårdats i samhället och bristerna kring Ersättningsnämnden.

Till svar påstod statsministern, med sin sedvanliga sarkasm i rösten, att det var bra att Sverigedemokraterna visade engagemang för människor som hade kommit till korta och inte fått den uppmärksamhet de förtjänar. Smaka på de uttrycken: ”kommit till korta” och ”inte har uppmärksamats på det sätt de förtjänar”.

Då handlar det om människor som i vissa fall har slitits från sina föräldrar, våldtagits, misshandlats, varit arbetsslav och tvingats äta sina spyor. Statsministern menade alltså som svar att en sådan behandling endast handlar om att man har kommit till korta eller inte fått den uppmärksamhet man förtjänar.

Det säger mycket om hur svenska politiker fortfarande ser på den här gruppen, som i generationer fått sina liv förstörda genom det svenska samhällets försorg. Dessutom ifrågasätter regeringspartierna mitt och partiets engagemang i den här frågan. Då skulle jag vilja fråga samtliga: Varför skulle inte jag eller mitt parti kunna engagera mig i den här frågan?

Min mor åkte själv in och ut på psyket och pumpades full av psyko-farmaka. Hon tog livet av sig, och jag blev föräldralös vid fyra års ålder

och blev placerad. Jag satt på barnhem i omgångar, första gången när jag var åtta månader gammal.

Kanske borde man ha lite mer på fötterna innan man försöker för-ringa någon.

Herr talman! Regeringen hade 2011 en gedigen slutrapport från Van-vårdsutredningen att utgå från. Utredningen hade tillsatts i juni 2006 och pågick i fem år. Slutrapporten var väl underbyggd och understödd av så-väl forskning som faktiska berättelser och djupintervjuer.

Jag vill ta ett exempel. Lille Peter hade stulit vykort och blev placerad i omgångar på barnhem. Han blev utsatt för sexuella övergrepp av andra äldre barn och personal på barnhemmet. Då det blev skandal flyttades han till ett fosterhem och blev återigen sexuellt utnyttjad av sin fosterfar. Däremellan användes han som slavkraft.

Ändå valde Maria Larsson i september 2011 att strunta i utredningen och tyckte att ingen skulle få ersättning. Är det då förvånande att det blev ett ramaskri från intresseorganisationerna, trots att de redan var splitt-rade? På det följde Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet. Me-dierna var inte heller sena att plocka upp frågan när ett statsråd utsattes för så oväntad kritik.

Som en ryggmärgsreflex kände man troligen på departementet att man var tvungen att sy ihop en lösning för att rädda situationen, och förslaget gick igenom riksdagen. Ett mer träffande exempel på spelteori är svårt att hitta.

Det enda parti som hade invändningar mot snabblösningen var Sveri-gedemokraterna, med mig som motionär.

Sedan vet alla vad som hände fortsättningsvis. Ersättningsnämnden inrättades under stenhård styrning från departementet. Intresseorganis-ationerna splittrades ännu mer när de började skylla på varandra för att de hade gått med på uppgörelsen, och regeringen kunde helt enkelt strunta i dem. Medierna glömde frågan och vågar nu inte ta i den därför att vi sverigedemokrater driver den. Och Hillevi Larsson från Socialdemokra-terna fick dörren slängd i ansiktet på sig av Maria Larsson när hon lyfte frågan i en interpellation – hennes parti hade ju sagt ja till överenskom-melsen.

Nu ska jag berätta hur ersättningen man lovat har fallit ut. Totalt har 1 101 beslut fattats. Av dem har 618 varit bifall och 483 avslag. Det är alltså 44 procent som har fått avslag, trots att man enligt uppgift hellre skulle fria än fälla.

Kan det vara som statsministern sade i frågestunden, nämligen att vissa kan försöka få den ersättning som de inte har rätt till?

I modern tid räknar utredningen med 246 troliga fall av övergrepp och allvarlig vanvård under åren 2008–2009, alltså 246 troliga fall under bara två år. Hur många tror ni då råkade ut för övergrepp och allvarlig vanvård under åren 1920–1980, alltså under 60 år? Det har varit fråga om skiftande omsorg, bristfälliga kontroller, tillåten barnaga och anställda pedofiler på barnhemmen.

Herr talman! Många som har vanvårdats av samhället har ringt till mig, och jag har hört åtskilliga berättelser om människor som har fått avslag från Ersättningsnämnden.

En kvinna som blev intagen på riksbarnhem blev ständigt neddrogad. Hon har suttit på åtta tio familjehem, blivit utsatt för övergrepp, fått nä-

san avslagen och fick inte tid att berätta klart sin historia i Ersättningsnämnden. Hon hade varit nykter i tio år före besöket i Ersättningsnämnden. Efter sitt avslag hade hon haft tre återfall på två månader. Dessutom hade hon sagt i sociala medier, som ett rop på hjälp, att hon fick tanken att hänga sig utanför Ersättningsnämnden med en skylt runt halsen där det stod: Tack snälla för att jag blev våldtagen igen.

Herr talman! Inrättar man, som i detta fall, en slit-och-släng-domstol för att uppnå ett visst resultat borde man förstå att det behövs en uppföljning. Regeringen tillsatte Ersättningsnämnden utan vägledande praxis med en fix budget och ett förväntat antal sökande. Jag tror att departementets val av ledamöter, begränsning i budget och en departementskille på plats leder till att färre och färre sökande ges ersättning. I den senaste rundan av avgöranden har 57 procent fått avslag. Kanske börjar pengarna ta slut. Hur kunde det annars gå så fel?

Jag tror att de jurister som man har tillsatt, oavsett hur kompetenta de är, inte klarar av att uppfinna en helt ny praxis inom skadeståndsrätten. Ersättningsnämndens ledamöter gavs en viss summa pengar, ett förväntat antal sökande och sedan ett blankt blad som vägledning – inte mycket i form av förarbete och ingen tidigare praxis.

Herr talman! Detta handlar om barn som varit fosterhemsplacerade sedan tre månaders ålder, blivit slagna, sovit i grisstian, fått äta mat som varit för gammal som bestraffningsmetod och aldrig fått en present på en födelsedag. Om vissa fick julklappar skickade till sig från sina riktiga föräldrar var det inte ovanligt att klapparna gömdes av fosterföräldrarna. Dessa barn har blivit våldtagna av de andra omhändertagna barnen eller blivit sexuellt ofredade av fosterföräldrarnas egna barn, inte bara en gång, som en engångsföreteelse, utan upprepade gånger. Gång på gång har detta skett i varje fosterhem eller på varje barnhem. De har vuxit upp i barnhem, och vissa fall har det bara blivit värre för varje gång de har flyttats. Har de funnit en trygg hamn någon gång har de i alla fall flyttats av administrativa skäl.

Man ska inte heller glömma att allt inte handlar om varje enskilt hugg och slag utan om den sorg som man bär med sig och om otryggheten genom hela uppväxten – att ha blivit sviken gång på gång, att aldrig ha varit trygg och att aldrig ha fått upprättelse eller ett förlåt.

Herr talman! Fortsätter samhället att svika barn i dag? Om man ska tro medierna fortsätter kommuner och stat att placera barn hos personer som förgriper sig på dem. Exempelvis blev några barn i Uppsala återplacerade i en familj efter anmälan om sexuellt övergrepp. Och nu i dagarna ville man låta en dömd pedofil adoptera.

Jag har hört berättelser från personer som inte har lämnat någon ansökan till Ersättningsnämnden för att de tror att de inte kommer att få någon ersättning. Hur mycket rättsförluster, förutom övergreppen i statens försorg, blir inte det?

Herr talman! Jag ska ge ett annat exempel på en berättelse som jag har tagit emot. Det handlar om en kvinna som i nämnden först blivit lovad ersättning. Hon hann dock inte berätta allt på en halvtimme, vilket är standardtiden. Den person som stöttade henne under processen påstod att hon inte fick säga någonting under förhandlingen. Efter förhöret bröt kvinnan ihop för att hon inte hade kommit ihåg allt och för att det var ett mycket svårt samtal hon hade med nämnden. Hon hade inte fått fram

allting, och eftersom den kvinna som fanns med som stöd inte fick säga något under förhandlingen kunde hon inte heller påminna henne om vissa faktaunderlag. Efter några dagar kom beskedet att Ersättningsnämnden hade velat ge henne ersättningen men att övergreppen inte var av tillräckligt allvarlig art.

Förra året fick jag förmånen att få följa med till Ersättningsnämnden. Det var ett syskonpar som ville att jag skulle följa med som personligt stöd. Jag blev bedrövad över mottagandet. Först blev jag utkörd, trots att syskonen ville att jag skulle sitta kvar. Men när jag började ställa frågor och visade en kopia av propositionen fick jag på nåder stanna kvar.

Jag upplevde Ersättningsnämndens upplägg som ett kallsinnigt förhör. Den sökande blev placerad framför fem personer och fick gå igenom hela sin historia på kort tid. Domaren ställde frågor utifrån redan inlämnat material med ledande frågor. Det ena av syskonen var så nervös över situationen att han hade tagit en stor dos lugnande medel för att orka sitta där över huvud taget. Han förväntades berätta om sitt livs värsta minnen inför något som såg ut som en domstol. Han broderade inte ut sina känslor och hur upplevelserna hade påverkat honom. Han var efter mötet i djup ångest. Hade han glömt att berätta något, och ansågs han vara trovärdig? Det gick han och bar med sig i flera dagar innan han fick besked.

En annan kvinna hade innan hon gick till Ersättningsnämnden bestämt sig för att hon skulle sätta på sig en mask och se så oberörd ut hon kunde och undvika risken att bryta ihop i förhandlingen. Hon fick avslag, trots svår psykisk och fysisk misshandel på 70-talet som sedan övergick till sexuella övergrepp på 80-talet. Hon föll alltså på 1980-regeln.

Ytterligare en kvinna har berättat att när hon kom till nämnden sade någon där: Nu känns det väl skönt att få dina pengar?

Hon berättade alltså om sitt livs smärta i barnåren och fick efter några dagar ett okänsligt brev på posten om avslag. Det stod att man hade velat ge henne ersättning men att man inte tyckte att övergreppen var av allvarlig art.

Hon ringde mig efteråt och grät och sade att hon inte orkade leva längre. Hon kände sig lurad av löftet om ersättning och kände sig oerhört förnedrad.

Regeringen med statsministern i spetsen försvarar sina snåla bedömningsramar med att beloppet är mycket stort. Men trots min väl tilltagna lön som riksdagsledamot kan jag notera att beloppet är två månadslöner för statsministern. Regeringens metod verkar vara att historien från de sökande måste ifrågasättas. Annars kommer bara lycksökare att hämta ut ersättning.

Herr talman! Jag ska återgå till min berättelse om när jag följde med till Ersättningsnämnden. Den sökande hade då rätt till matersättning. Många hade rest långt, och många av dessa människor har det dåligt ställt. De är fattiga och utslagna. Matersättningen låg på 60 kronor. För det skulle de köpa lunch i centrala Stockholm. Jag kan berätta att en lunch i riksdagsrestaurangen kostar 80 kronor, och det finns inget billigare runt Ersättningsnämnden på Östermalm. Det var ytterligare ett slag i ansiktet. För 60 kronor kan man knappast äta sig mätt på McDonalds.

Många säger att de som sökande har känt sig ifrågasatta i varje steg. Det är förhör på förhör, och man har kanske en kurrande mage. Det finns en risk att någon som har blivit omhändertagen och ifrågasatt och fått en

futtig upprättelse, alltså gått igenom regeringens mangel, och sedan inte fått ersättning slutligen har knäckts och permanent gett upp.

Herr talman! Vi har under den tid Ersättningsnämnden har varit verksam kunnat se hur man misstolkar begreppet *allvarlig art* för rätt till ersättning. Det fanns en spår i ersättningen, att vanvården skulle vara utöver vad som var tidsenlig barnuppfostran. Sett i detta perspektiv verkar det rimligt. Lagen mot barnaga infördes inte förrän 1979. Men tolkningen av den här spärren, tillsammans med rekvisitet *allvarlig art*, har använts som förevändning för att inte ge ersättning. Detta är något som forskare från Linköpings universitet varit oerhört kritiska mot.

Det har aldrig varit okej att duscha barn i iskallt vatten. Det har inte heller varit okej att använda dem som slavarbetskraft. För övrigt förbjöds barnaga redan 1948 på barnhem. Jag vågar därför påstå att Ersättningsnämnden inte dömer som lagstiftaren har tänkt.

Jag har också hört förhandsuppgifter från jurister och även från de sökande om att ersättningskriterierna spretar väldigt. Om nu Ersättningsnämnden blir en engångsföreteelse kommer den förhoppningsvis att utsättas för betydande granskning i framtiden, något som handledare på de juridiska fakulteterna borde älska att skicka sina juridiska kandidater på som blodhundar för att undersöka ur varje vinkel. Med tanke på att ansökningstiden för ersättning går ut nu till nyår, blir det ett mörkt eftermäle den här riksdagen lämnar efter sig. Jag tror inte att den kommer klara granskningen.

Med tanke på att stupstocken 1980 troligen tog sitt ursprung i något illa genomtänkt från någon jurist på departementet och handlade om dubbelkompensation eller barnagagränsen borde man ha dubbelkollat. Hade man lyssnat på Lagrådet eller en professor i civilrätt – eller kanske sin egen vanvårdsutredning – hade man upptäckt att 1980-regeln läcker som ett såll. Man borde därför ha kurage att förlänga tiden för dem som upplevt riktiga rättsförluster, som den person jag berättade om som blivit vanvårdad både före och efter 1980.

Herr talman! För att byta inriktning: Jag vill även att vi ska tala om struktur och strukturella skillnader. Oppositionen brukar ju vara glada i att diskutera strukturella skillnader i dagens samhälle.

En övervägande del av dem som omhändertogs förr var resandefolk av olika slag. De förföljdes särskilt mycket av samhället, och deras barn togs ifrån dem för minsta lilla. Andra var barn vars föräldrar ansågs olämpliga utifrån rådande normer. En del var barn som var i akut behov av att flyttas från sin uppväxtmiljö till en säker miljö. Här följer ett praktiskt exempel på socialkonservativt tänkande om vad jämlikhet är. Oavsett folkgrupp, oavsett kön, oavsett allting annat använder samhället sina tvångsmedel för att skilja en familj från sina barn. Då menar jag att det finns ett ansvar från samhället att vården och omsorgen ska bli god. I alla dessa delar misslyckades samhället. Man tog barn från en missbruksmiljö och placerade dem hos en pedofilfosterfar.

Lyssna nu! Sverigedemokraterna är det enda parti som är beredda att stå upp för de barn som blivit tvångsvårdade av samhället – oavsett om de tillhör en resandegrupp eller är etniska svenskar, finnar, barn till missbrukare eller förståndshandikappade. Vi kan ha en metadebatt om Sverigedemokraterna och enskilda frågor till tids ände, men det leder inte till

några lösningar. Ni andra partier kan hålla med oss eller låta bli – men tänk på vilka som kommer i kläm.

Herr talman! Vi sverigedemokrater förordar för det första ett mänskligt bemötande inför, under och efter förhandlingarna i Ersättningsnämnden. Vi förordar personligt stöd under förhandlingarna, personligt stöd vid avslag och obegränsad rätt till psykologsamtal. Förövaren staten borde inte tjäna pengar på att inte betala för psykologhjälp. Vi Sverigedemokrater förordar också att man inför en graderad skala för ersättning och att man permanentar Ersättningsnämnden till dess att alla sökanden fått sin sak prövad. Vi vill att man gör det möjligt att överpröva Ersättningsnämndens beslut, för att få en enhetlig praxis. Vi vill även att man gör en oberoende granskning av Ersättningsnämndens befintliga avgöranden, för att se om avgörandena är enhetliga.

Vi förordar att staten i framtiden ska stå som garant för ersättningsbeloppet, liksom när någon blivit felaktigt häktad. Det är ändå tvångsmedel som rör familjen som bara staten kan lagstifta om. Felet behöver dock inte vara statens alla gånger, utan det kan vara kommuner som brister i ansvar och inte avsätter tillräckliga medel till socialtjänsten eller inte prioriterar frågorna. Vi sverigedemokrater förordar att det införs en regressrätt, kopplad till de medel kommunerna erhåller varje år, för de misstag som begås när det gäller omhändertagande av barn.

Vi riksdagsledamöter i Sverigedemokraterna har även fått i uppgift av vår partistämman att verka för ett återinförande av tjänstemannaansvaret. Vi har också tagit fram ett mer heltäckande åtgärdsprogram som vi hoppas kunna presentera före nyår.

Anf. 101 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! De berättelser vi hör har vi nog tagit del av i alla partier, Margareta. Jag tänker inte närmare uppehålla mig vid det.

Socialutskottet är ett av de bredaste, om inte det allra bredaste, utskotten i hela riksdagen. Därför vore det spännande att veta var Sverigedemokraterna står också i en del andra frågor. Det gäller till exempel läkarnas administration eller det jag frågat de andra partierna om, nämligen barnkonventionen i svensk lag och över huvud taget lite frågor som handlar om den svenska sjukvården – som funktionshinderfrågor. Det vore spännande att veta var Sverigedemokraterna står i de frågorna.

Anf. 102 MARGARETA LARSSON (SD) replik:

Herr talman! Ja, snälla Agneta – barnkonventionen hade varit intressant om vi kunde börja sopa rent framför vår egen dörr först, men det gör vi inte. Det jag nyss har berättat om och det som fortsätter att ske med ungdomar när det gäller familjehem är fortfarande ett stort problem. Vi ska alltså sopa rent framför egen dörr innan vi tittar framåt.

Sedan förstår jag inte varför Agneta Luttröpp vill ta upp helt andra diskussioner än den jag tog upp i mitt anförande. Jag talade om Ersättningsnämnden och om vanvården. Det är vad det handlar om.

Anf. 103 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Det här är en budgetdebatt om utgiftsområdet, och då är det naturligt att prata om just budgeten. Där fick jag inga riktigt klara besked.

Anf. 104 MARGARETA LARSSON (SD) replik:

Herr talman! Vi kommer att avsätta medel till det jag har presenterat – vårt åtgärdsprogram – i vårt vårbudgetalternativ.

Anf. 105 MAGNUS SJÖDAHL (KD):

Herr talman! Politik är ett fascinerande skådespel, och jag har förståelse för att det kan upplevas som ganska frustrerande av dem som tar del av den politiska debatten. Vem ska vi tro på, och vad ska vi lita på? Det har i dag, liksom rätt ofta tidigare, målats upp ganska olika bilder av hur det står till i Sverige – vi som representerar regeringspartierna lyfter gärna fram det som är positivt, och oppositionen fokuserar på problemen. Det är lovsånger och klagovisor beroende på vem som tar plats i talarstolen.

Det är väl så att sanningen finns någonstans däremellan. Det är mycket som är bra i Sverige, men naturligtvis är allting inte perfekt. Det handlar om ett ständigt, idogt arbete för att förbättra där det finns brister och skapa ett samhälle som är så bra som möjligt för så många som möjligt. Det är ett ansvar som åligger oss alla på alla nivåer, från den enskilde personens ansträngningar till oss i riksdagen och på regeringsnivå.

Utgiftsområdet Hälsovård, sjukvård och social omsorg debatterar vi nu. Det är alltid vanskligt att uttala sig om hur viktiga olika områden är, och man har självfallet en tendens att tycka att just det man själv ägnar sig åt eller har ansvar för är viktigare än allting annat. Men om man frågar svenska folket hamnar just detta område ofta i topp när de ska gradera vad som är viktigt att det fungerar.

Vi hör ibland i debatten att vi sänker skatterna och sparar in på välfärden. Sanningen är dock att under tiden som vi har genomfört skattelättnader, som har gjort att en vanlig löntagare fått en extra månadslön att disponera varje år, har skatteintäkterna ökat. Satsningarna på välfärden har också ökat. Det har även gett möjlighet för den som så vill att gå ned i arbetstid och få ut lika mycket i lön. Det är en möjlighet som är lagstadgad för småbarnsföräldrar att använda sig av – man kan gå ned i arbetstid, och tack vare skattelättnaden kan man få ut samma lön.

Arbetslinjen i all ära – den omfattar jag naturligtvis – men det jag vill kalla ”relationslinjen” är nog så viktigt. Det handlar om att vi ska hinna med våra närmaste. Jag tror att få människor på sin ålderdom funderar på att de borde ha arbetat mer. Jag tänker att det nog är fler som önskar att de hade lagt mer tid på personer i sin närhet. Familjen och andra gemenskaper tror jag är väldigt viktigt att vi hinner med. Rådet att ge mer tid och mindre pengar till personer i ens närhet tror jag är ett råd vi alla kan ta till oss.

Utgiftsområdet som vi debatterar omfattar 62 miljarder, men det är långt ifrån vad de totala åtagandena för Sverige handlar om. Den största delen ligger på kommuner och landsting. Närmare 300 kommuner och drygt 20 landsting eller regioner hanterar de största kostnaderna för det som ligger under vård och omsorg. Av de 62 miljarderna handlar närmare 80 procent om tre olika poster: den statliga assistansersättningen, bidrag till läkemedelsförmåner och tandvården.

Herr talman! Politik handlar om att beskriva en verklighet och måla en bild av ett samhälle som vi vill skapa. Jag vill lyfta fram två färska rapporter som visar på en glädjande utveckling. Det är inga rapporter

som är författade på Regeringskansliet, utan de kommer från oberoende organisationer.

Den första är Rädda Barnens rapport om det som man benämner barnfattigdom som visar på en minskning. Man anger i rapporten att man ser positivt på flera av regeringens förslag, som man bedömer kommer att leda i rätt riktning när det gäller att ytterligare minska den ekonomiska utsattheten för barn.

Den andra rapporten är från CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, som årligen redovisar skolungdomars drogvanor. Här ser vi en tydlig trend mot minskad användning av såväl alkohol som tobak och narkotika. Det är en utveckling som har pågått under flera år, och även årets resultat pekar på en fortsatt minskning. Det är alltså inte så att summan av lasterna är konstant, som man ibland tror. Det sker ingen överflyttning från det ena till det andra när det gäller tobak, alkohol och narkotika. Här gäller det att vi inte ger vika för de drogliberala krafterna, som tänjer på gränserna och på ett mer eller mindre försåtligt sätt vill tjäna pengar på att sälja beroendeframkallande medel, vare sig det handlar om alkohol, tobak eller narkotika. Det är viktigt att vi håller fast vid den linjen som omfattas av de flesta.

Ett område där det definitivt finns en förbättringspotential – det har nämnts här tidigare och jag vill också lyfta fram det – är de funktionsnedsattas delaktighet i arbetslivet. Ibland använder vi lite slarvigt ordet funktionshindrade när vi talar om personer. Det kan tyckas vara en petitesse, men jag tycker att det är viktigt att vi försöker använda rätt ord. Hindren finns i miljön, och det är dessa hinder som vi ska göra vad vi kan för att undanröja. Personerna som vi talar om har en funktionsnedsättning.

LSS-reformen ska vi värna om. Den har inneburit så mycket för så många, och vi ska se till att den inte urholkas. De som har rätt till insatser enligt denna rättighetslag ska få det också i fortsättningen. Det måste vi hjälpas åt att bevaka med gemensamma ansträngningar.

Jag är glad att ett enigt arbetsmarknadsutskott har ställt sig bakom att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag som tar sin utgångspunkt i Funkautredningens förslag. Här finns många bra idéer. Vissa delar har genomförts, men vi behöver gå vidare här. Arbetslösheten är avsevärt högre bland de funktionsnedsatta än i övriga befolkningen, och det är inte acceptabelt. Det handlar naturligtvis delvis om attityder. Arbetsplatser som har funktionsnedsatta bland sina medarbetare vittnar ofta om vilken tillgång de är. Det finns många goda exempel på detta.

Men det behövs också skarpa förslag som föreslås i utredningen som heter *Sänkta trösklar – högt i tak*. Det är glädjande att vi tycks ha en politisk enighet om att vi kan gå vidare här. Jag ser fram emot att vi når fram på detta mycket viktiga område.

Slutligen välkomnar jag självklart det besked som Maria Larsson gav här i en interpellationsdebatt som jag lyssnade på i fredags. Där uttalade hon att det kommer en proposition om att bristande tillgänglighet ska utgöra grund för diskriminering. Det är något som är efterlängtat, och jag hoppas att det inte ska dra ut på tiden.

Med dessa ord vill jag tillönska herr talman, ledamöter och övriga lyssnare en god och avkopplande julhelg.

(Applåder)

Anf. 106 MEERI WASBERG (S):

Herr talman! Det finns mycket som är bra i Sverige, men utmaningarna är många och stora. Arbetslösheten har bitit sig fast, skolresultaten faller och vården tampas med sina uppgifter.

Moderaterna lovade lägre arbetslöshet och minskat utanförskap, och ambitionen var det inget fel på. Men verkligheten visar att deras svar på varje samhällsproblem, nämligen att sänka skatter och försämra våra trygghetssystem, inte funkar.

Vi socialdemokrater vill se ett land där vi tillsammans samlas för att utveckla vår samhällsmodell. Likväl som vi ställer krav på varandra hjälps vi åt.

Därför, herr talman, vill jag först säga några ord om den utmaning som alltför många människor runt om i landet möter varje dag och om den ansträngning som det också innebär för kommunernas ekonomi.

Det är ingen nyhet att den borgerliga regeringen alltsedan 2006 har monterat ned trygghetssystemen och på det sättet skjutit över kostnader för arbetslöshet på kommunerna. Över 40 procent av dem som i dag är beroende av försörjningsstöd, som vi i dagligt tal kallar för socialbidrag, är det enbart på grund av att de är arbetslösa.

Under det här året har kommunerna visserligen fått utökade möjligheter att ge dessa personer, oavsett ålder, stöd i form av praktik eller annan kompetenshöjande åtgärd för att hitta ett nytt jobb. Det är också kostnader som egentligen borde ligga på staten. Men tyvärr har ju inte heller Arbetsförmedlingen fått rimliga förutsättningar av regeringen att göra sitt jobb. Att människor blir fattigare för dem inte närmare ett jobb. Det handlar snarare om att de utifrån var och ens behov och förutsättningar har rätt till ett individuellt stöd för att finna, få och behålla ett arbete.

Det finns ett mål som är viktigare än andra, nämligen att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i Europa 2020. Det kräver mer samarbete och mer investeringar, så att svenska företag kan möta framtiden genom att växa och anställa. Det är då som vi på bästa sätt kan ta oss an de stora framtidsutmaningarna, som att minska klimatförändringarna och säkra tillväxten i den globala konkurrensen. Med fler jobb får vi också råd med en välfärd att vara stolta över, och om det verkar det i alla fall inte råda något tvivel om man har följt den här debatten.

Herr talman! Nästa område som jag vill beröra under mitt anförande får mig osökt att tänka på finansminister Anders Borg. Han sade nämligen vid ett tillfälle att det ska löna sig att arbeta snarare än att röka och supa. Om detta skulle vi i sig kunna ha en ganska lång debatt, men min fundering är hur det stämmer överens med regeringens sätt att i mycket intensiv ultrarapid ta till sig kritiken mot de hål som finns i alkohollagen, som både Systembolaget och andra har försökt uppmärksamma regeringen på.

Vi har, som har nämnts under debatten, kunnat följa den senaste tidens händelseutveckling. Och om vi i Sverige vill fortsätta med en ansvarsfull alkoholpolitik måste aktionshastigheten hos regeringen öka betydligt. Ansvarigt statsråd har på sitt bord det betänkande som utredaren lämnade i juli och som nu varit ute på remiss till den 1 december. Med tanke på vad utredningen kom fram till får vi innerligt hoppas att den grundliga analys som statsrådet hänvisade till i ett svar på en skriftlig

fråga från mig inte drar ut alltför långt på tiden. Då kanske finansministerns uttalande om vad som ska löna sig kan komma i en annan dager, men det var kanske inte folkhälsoperspektivet som avsågs. Det kanske snarare får ses som ett utslag av moralism över vad de plånboksförstärkande pengarna ska användas till.

Vi socialdemokrater anser att den alkoholpolitiska modellen med folkhälsan i centrum har fungerat väl – en modell där Systembolaget har uppdraget att ansvara för försäljningen av alkohol till konsumenter och som inte har som sin främsta uppgift att tjäna så mycket pengar som möjligt genom att öka försäljningen. Precis som min partikollega Lena Hallengren kan man ju undra varför inte regeringen har petat in det här i budgeten, när man från tid till annan har tagit för vana att lägga in olika lagstiftningsdelar i budgeten.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag bara återknyta till inledningen av mitt anförande. Även jag vill lyfta fram att vi är emot regeringens aviserade utformning av förslaget till en fritidspeng för barn och ungdomar, och det finns flera skäl till det. Vi tycker att det borde vara bättre att höja försörjningsstödsnormen, för vi tror att de här barnfamiljerna, precis som andra barnfamiljer, är kapabla att hantera sin situation och bestämma själva.

Till de partier i Alliansen som i denna debatt har sagt sig vilja göra barnkonventionen till svensk lag kan jag bara säga: Det var synd att ni inte röstade för det när möjligheten gavs för ungefär ett år sedan.

I detta anförande instämde Ann Arleklo, Lennart Axelsson, Catharina Bråkenhielm, Lena Hallengren och Gunnar Sandberg (alla S).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

9 § Internationellt bistånd

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU2
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (prop. 2013/14:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 107 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! För att inte glömma bort det i slutet börjar jag med att yrka bifall till två av de reservationer som Socialdemokraterna har i betänkandet. Jag yrkar bifall till reservation 11 om kapital- och skatteflykt och reservation 16 om styrning, uppföljning och utvärdering. Vi står givetvis bakom övriga socialdemokratiska reservationer också men avstår från att yrka på dem för att spara lite tid i den kommande voteringen. I övriga punkter står vi bakom utskottets förslag till beslut.

Herr talman! Jag vill särskilt lyfta upp det första förslaget till beslut i betänkandet som vi står bakom. Det handlar om målet för utgiftsområde 7, alltså målet för biståndspolitik.

Regeringen föreslog i budgetpropositionen ett nytt biståndspolitiskt mål. Det kan vara värt att påminna om att det tidigare målet formulerades så här: Målet för internationellt utvecklingssamarbete är att bidra till att

skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Regeringen föreslog i budgetpropositionen följande målformulering: förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Man lade till begreppet förtryck utan att göra närmare definitioner eller avgränsningar av hur det skulle tolkas. Skulle det svenska biståndet gå till människor som lever i både fattigdom och förtryck, eller räckte det att vara fattig *eller* förtryckt? Det här skapade olyckliga oklarheter.

I målformuleringen som regeringen föreslog togs dessutom perspektivet att fattiga människor själva ska kunna förbättra sina levnadsvillkor bort. Sammantaget blev målformuleringen olycklig, otydlig och oanvändbar.

Det mål som gäller i dag slogs fast av riksdagen i samband med betänkandet om politiken för global utveckling 2003. Beslutet föregicks av en omfattande beredning som involverade en lång rad organisationer och personer. Det biståndsmål som den processen till slut mynnade ut i var väl och brett förankrat.

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet, att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor, har gällt sedan dess.

År 2008 delades utgiftsområdet upp i två delområden med olika mål. Vi anser att det är bra att man nu återgår till att ha ett och samma mål för hela utgiftsområdet.

Däremot har vi socialdemokrater allvarliga invändningar mot den målformulering som regeringen föreslagit och framför allt mot den närmast totala avsaknaden av process för att arbeta fram ett förslag till nytt mål.

Det nya mål som föreslagits av regeringen i budgetpropositionen för 2014 har inte varit föremål för någon djupare beredning. Vi menar att det är olyckligt att regeringen väljer att hantera det svenska utvecklingssamarbetet på ett så lättvindigt sätt.

Förslaget till mål som regeringen lagt fram har som sagt inte varit föremål för en ordentlig beredning och inte heller föregåtts av diskussioner med riksdagens partier eller med biståndsaktörer. Det som tidigare hantearats som ett riksdagsbeslut i särskild ordning förväntades nu passera igenom i samband med detta budgetbeslut.

Tack vare konstruktiva diskussioner i utrikesutskottet har vi i detta betänkande kunnat enas om en bättre målformulering, dock utan att göra anspråk på att den är vare sig perfekt eller slutgiltig.

Det är en målformulering som till skillnad från regeringens förslag beskriver vikten av att det svenska utvecklingssamarbetet alltjämt ser fattiga människor som aktiva aktörer för sin egen utveckling och inte som passiva mottagare av svenskt bistånd.

Självfallet hade det varit önskvärt att regeringen, för att säkerställa såväl förankring som kvalitetssäkring, hade arbetat fram den nya målformuleringen i en annan anda. Tyvärr har vi många gånger med denna regering sett hur biståndspolitikerna bedrivs i slutna processer, ofta med mindre goda resultat som följd.

Det förslag till biståndsmål som utrikesutskottets nu lägger fram till riksdagen i betänkandet lyder: att skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Människors egna aktiva ansvar och handlingar är åter med i målformuleringen.

Jag yrkar bifall till detta och tackar för ett gott och konstruktivt arbete i utskottet.

Herr talman! Det svenska utvecklingssamarbetet har god kvalitet och ger resultat. Samtidigt behöver biståndet utvecklas och förbättras ytterligare. Styrningen måste förbättras. Den ska vara tydlig, och rätt saker ska mätas och utvärderas.

Jakt på kortsiktiga resultat och lätt mätbara insatser får inte äga rum på bekostnad av långsiktiga arbetssätt. Öppenhet och transparens måste i högre grad än i dag präglade beslutsprocesserna, utvecklingsdebatten och reformarbetet inom det internationella utvecklingssamarbetet.

En samlad översyn bör göras av det svenska utvecklingssamarbetets styrning, organisation och rollfördelning. Där bör analyseras hur Utrikesdepartementets och Sidas roller ser ut efter de genomförda förändringarna. Frågan är om dagens rollfördelning är organiserad på ett optimalt sätt, om olika kompetenser har gått förlorade till följd av förändringar och om dessa i så fall behöver byggas upp på nytt.

I översynen bör det skapas klarhet i vilka krav som ställs på olika aktörer, vilka resultat som förväntas och hur dessa ska redovisas. Kraven ska vara höga på ordning och reda samt resultat i den internationella utvecklingsverksamheten. Samma höga krav och mål ska gälla för alla aktörer, exempelvis Utrikesdepartementet, Sida, folkrörelser och näringsliv. Samtidigt får inte byråkratiseringen av utvecklingssamarbetet fortsätta att växa så att den hämmar verksamheten eller hindrar nytänkande.

Vilken kompetensförsörjning som krävs för att möjliggöra ett utvecklingssamarbete med hög kvalitet är en viktig fråga som bör ingå i översynen.

Genom hög kompetens i utvecklingsfrågor, analys och idéutveckling kan Sverige också i fortsättningen spela en viktig roll i utvecklingspolitiken och bedriva en verksamhet i världsklass.

Arbetet med landkoncentration behöver ses över. Det handlar till exempel om hur länder kan fasas ut ur bilateralt utvecklingssamarbete utan att relationer och kunskap går förlorade, hur en landkoncentration kan få genomslag och hur andra arbetsformer, som multilateralt utvecklingssamarbete och samordning med andra givare, kan spela in.

I översynen av utvecklingssamarbetets styrning, organisation och rollfördelning bör ingå att belysa vilka förändringar som har genomförts och vilka effekterna har blivit samtidigt som perspektiv från omvärldsförändringar och internationella reformprocesser beaktas.

Översynen bör göras i en öppen process och leda till att förslag läggs fram om hur man ska få till stånd en väl fungerande och ändamålsenlig organisation och rollfördelning.

För varje biståndskrona som betalas världen över, inte bara av Sverige utan av alla länder som lägger pengar på bistånd, försvinner tyvärr många gånger fler kronor i kapital- och skatteflykt. Vissa uppgifter tyder på att det rent av är tio gånger så mycket. Det är medel som utvecklings-

länderna behöver använda till fattigdomsbekämpning och samhällsservice för sina medborgare.

Inom exempelvis FN, OECD och EU pågår olika arbeten för att motverka detta. Ett exempel är krav på land-till-land-rapportering som ett verktyg mot skatteflykt och korruption, vilket bör utökas till fler sektorer och företag.

Ökad öppenhet gör det lättare att följa upp företagets verksamhet och leder till skärpt förhållningssätt. Det är självfallet något som jag som socialdemokrat välkomnar.

Likaså måste kraft läggas på att motverka skatteparadis. Automatiskt informationsutbyte är ett viktigt verktyg i det arbetet. Sverige har förutsättningar att vara ett föregångsland för skatteuppbörd och skatteförvaltning och bör därför vara pådrivande i det internationella arbetet med beskattning.

Men som jag har förstått det är den nuvarande regeringen inte intresserad av att driva de här frågorna utan har tvärtom till och med varit avvisande till EU-kommissionens förslag när det gäller informationsutbyte för att försvåra skatteflykt.

Ett av de argument regeringen har är att det i de fattiga länder som drabbas av skatteflykt ändå inte finns några skattemyndigheter som kan ta hand om informationen och använda den. Ja, det är faktiskt så det uttrycks av regeringen i ett PM med förhandlingsinstruktioner om dessa frågor.

Att bekämpa korruption liksom skatteparadis och skatteflykt är viktiga komponenter för att kunna stärka politiska och ekonomiska institutioner. Sverige ska också sträva efter nolltolerans mot korruption i utvecklingssamarbetet.

Ett viktigt verktyg i det arbetet är att skapa ett inhemskt tryck mot korruption genom fri press, ett fungerande och oberoende rättsväsen samt ett starkt civilt samhälle i de länder vi samarbetar med.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill att Sverige verkar för skärpta internationella regelverk för att motverka kapital- och skatteflykt. Det är genom ett aktivt kapacitetsstärkande arbete gällande skatteuppbörd och skatteförvaltning vi kan nå det. Skatteparadis ska motverkas oavsett vem eller vilket land som drabbas.

Anf. 108 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att hälsa nya biståndsministern välkommen till sin första biståndsbudgetdebatt. Vi andra har varit med ett antal gånger redan, och vi är ett rätt pratglatt gäng.

Det har hänt en del sedan vi diskuterade biståndsbudgeten förra året. Inte minst har vi en ny biståndsminister efter att hela havet har stormat under året som gått eller under ett antal år som gått.

Vi i oppositionen har väntat och väntat på den utlovade biståndspolitiska plattformen. Frivilligorganisationerna har väntat på den. Myndigheterna har väntat på den. Ingen har riktigt vetat vartåt vinden blåser förutom att den ibland varit av orkanstyrka. Vi anser att den nya plattformen borde presenteras för riksdagen som en proposition i stället för som skrivelse.

Förankringen i riksdagen har i det stora hela varit obefintlig när det gäller plattformen, och politiken har präglats av ryckighet. Fyrverkeri-

bistånd brukar vi kalla det i Miljöpartiet. Och nu har vi plötsligt utan förankring fått ett nytt övergripande mål för biståndspolitiken, som Kenneth G Forslund precis talade om. Som han också sade har vi i god samarbetsanda lyckats få till en bättre skrivning.

Kritik mot biståndet har förts fram från olika håll, inte minst i reportageserier i tidningarna och av tankesmedjan Timbro. Kritiken har under de gångna åren riktat sig mot folkrörelser, Sida, FN, Sadev, UD, generaldirektörer och ministern själv. Ingen har gått säker för kritik, här i Sverige vill säga. När man befinner sig utanför landets gränser är det i stället idel lovord av det svenska biståndet, precis som tidigare.

I biståndspolitiken har det ena dagen varit ett besked och nästa dag ett annat. Jag hoppas att vår nya minister tar det lite lugnare och låter alla våra mycket kompetenta medarbetare på såväl UD och Sida som i folkrörelserna få fortsätta att göra ett bra och viktigt jobb även i framtiden och att de får arbetsro. Jag säger inte att all förändring är dålig eller onödig, däremot att den behöver vara förstådd, förankrad och kännas genomtänkt.

Herr talman! Jag är nyligen hemkommen från Bolivia, som är ett av de länder som regeringen i och med årets budget bestämt sig för att fasa ut. Jag håller inte med regeringen om det valet, särskilt inte eftersom Bolivia bara för några år sedan var ett land som regeringen valde att ha ett långsiktigt bistånd till på grund av fattigdomsproblem.

Det är sant att det hänt mycket i Bolivia och att det byggs så att det knakar. Landet är dock fortfarande fattigt. Inte minst är det så att det ökade välståndet inte når alla.

När det gäller demokrati bygge har Bolivia fortfarande mycket att lära, liksom när det gäller miljö och respekt för urfolkens mark.

Just nu pågår en konflikt om en motorväg som ska passera på ett dubbelt skyddat område: nationalpark och urfolks mark. Regeringen vill trots det bygga den vilket lett till stor besvikelse bland flera urfolksgrupper som förväntade sig något annat av presidenten, inte minst med tanke på att den nya konstitutionen garanterar naturens egna rättigheter. Inför valet nästa år har de i stället valt att gå ihop i en allians med mina partikolleger i De gröna. En förhoppning är att driva igenom en annan lokalisering av vägen.

I Bolivia träffade jag förutom Miljöpartiets biståndsstiftelse Green Forums samarbetspart Partido Verde också UNDP och Idea på ett möte på ambassaden. Och som vanligt när jag kommer i kontakt med svenskt bistånd känner jag mig väldigt glad och stolt över att allt gott vi åstadkommer i världen. Jag känner också en väldig frustration när jag vet att vi håller på att lämna länder eller avsluta projekt när vi nått halvvägs i arbetet – innan vi nått i mål.

Det är vad som nu sker i Bolivia, och det är vad som höll på att hända också i Guatemala och Colombia men som vi med mångas gemensamma krafter och mycket påtryckningar lyckades stoppa. Än är det inte för sent för regeringen att ångra sig när det gäller Bolivia. Ambassaden har påbörjat utfasningen, men varför inte ta ett steg tillbaka redan när det är dags för vårbudgeten?

Saken är den att goda resultat nu börjar noteras i Latinamerika efter att biståndsarbete har bedrivits under många år för att främja freds- och försoningsprocesser, demokrati och mänskliga rättigheter och inte minst

kvinnors rättigheter. Sverige har spelat och spelar fortfarande en viktig roll inte minst i Colombia och Guatemala.

Att lämna länder där varken fred, försoning, demokrati eller mänskliga rättigheter är säkerställda och där stor fattigdom dessutom råder i delar av befolkningen vore att ge upp på halva vägen. Att inte säkra en kontinuitet i det påbörjade arbetet är lite som att kasta pengarna i sjön.

Herr talman! Sverige och övriga 23 länder i klimatkonventionens grupp av Annex 2-länder har förbundet sig att göra två saker: att minska sina egna utsläpp till hållbara nivåer och att utöver biståndet finansiera utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder i fattiga länder till ett belopp om 100 miljarder amerikanska dollar per år från 2020. Inget land har hittills levt upp till något av löftena.

Klimatinvesteringar bör enligt Miljöpartiet göras utan krav på kompensation i form av mer eller mindre fiktiva utsläppsrätter. Enligt FN:s klimatkonvention ska finansieringen bestå av nya medel. För Sveriges del innebär det att resurser bör avsättas utöver biståndsramen på 1 procent av bni.

Men inte heller i årets budgetproposition avsätter regeringen nya och additionella medel för klimatfinansiering, samtidigt som det är omöjligt att få en samlad bild av vilka klimatsatser som planeras inom biståndsramen.

Miljöpartiet menar att allt bistånd ska vara miljö- och klimatsäkert. Vi säger självklart inte nej till särskilda klimatrelaterade satsningar med finansiering också från biståndsramen, men vi vill att Sverige ska vara ett föredöme och särredovisa vad som är klimatrelaterat bistånd och vad som är klimatskadestånd, det vill säga återbetalning av den klimatskuld vi har.

För att nå upp till de summor som utlovats för att finansiera utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder i fattiga länder måste vi utveckla finansieringskällor utanför statsbudgeten. Miljöpartiet vill att de intäkter som i dag tillförs statsbudgeten genom auktionering inom EU:s handel med utsläppsrätter används till internationella klimatsatser.

Utöver det vill vi tillföra 2 miljarder kronor genom att skapa ett nytt anslag för klimatsatsning i utvecklingsländer under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Klimatfinansieringen ska alltså inte, som i dag, tas från biståndet.

Herr talman! Alltför få länder lever upp till målet att ge 0,7 procent till bistånd. I spåren av den finansiella krisen har många länder uppenbara problem att bibehålla det bistånd de redan har och som dessutom ligger under 0,7. Det blir allt viktigare att mobilisera resurser till de fattigaste länderna, som är de som drabbas hårdast av nedgången i den globala ekonomin.

Det behövs ökade ekonomiska resurser för att kunna nå millenniemålen. En skatt på finansiella transaktioner har under många år förts fram som en alternativ mekanism för att finansiera utveckling, och efter finanskrisen 2008 har frågan vunnit ökat politiskt stöd. En skatt på finansiella transaktioner kan bidra såväl till finansiell stabilitet som till att generera resurser för utvecklingssamarbete och klimatarbete. Den långsiktiga ambitionen bör vara att en sådan skatt införs på global nivå, men i dagsläget ter sig EU-nivån mer realistisk. Vi vill att intäkterna från en sådan

skatt går tillbaka till medlemsländerna, som själva disponerar dessa medel.

En global skatt på koldioxid är ett annat alternativ som skulle ge ökade resurser till FN:s arbete och samtidigt skapa incitament för att minska världens koldioxidutsläpp. En sektorsövergripande skatt på koldioxid bör utformas som en minimiskatt som administreras av respektive land. Gränsöverskridande utsläppskällor som bunkerbränslen för flyg- och sjöfart kan med fördel regleras genom en globalt harmoniserad skatt vars intäkter går till FN:s utvecklingsarbete. Sverige bör verka för sådana skatter internationellt och genom EU.

Herr talman! Trots att det finns tillräckligt med livsmedel för att svält inte ska behöva förekomma saknar en miljard människor mat för dagen. Några av hindren för livsmedelsförsörjning är bristande möjligheter att lagra och distribuera livsmedel, utvecklat jordbruk med stor variation i skördarna och rika länders och regioners jordbrukspolitik. Jordbruket har stor betydelse för sysselsättningen och för livsmedelsförsörjningen i väldigt många länder. En stor del av de fattigaste människorna är jordbrukare. Många är kvinnor.

Världens livsmedelsförsörjning är också beroende av billig olja som bidrar till att markresurser och vattenresurser överutnyttjas på flera håll. En växande och allt rikare befolkning och behovet av att minska konsumtionen av fossila råvaror kommer att öka trycket än mer på markanvändning och hoten mot biologisk mångfald. *Land grabbing* är redan ett växande problem, då odlingsbar mark tas över av stora investerare som ofta utnyttjar den för produktion som inte kommer lokalbefolkningen till del.

Den ohållbara livsmedelsproduktionen rubbar jordens kvävecykel och står också för en betydande del av växthusgaser, förlust av biologisk mångfald och spridning av kemikalier. Därför behöver vi öka såväl det bilaterala stödet som det multilaterala stödet till utveckling av ekologiskt jordbruk, i synnerhet till småskaligt jordbruk i Afrika söder om Sahara.

För att klara klimatpåverkan måste vi inse att en bevarad biologisk mångfald är viktig för ekosystemens förmåga att återhämta sig från störningar som klimatförändringar och för att kunna tillhandahålla livsnödvändiga ekosystemtjänster även i fortsättningen. Skogsskövling och omvandling av naturskogar till skogsplantager, utvidgning och omvandling av jordbruket, fiske och föroreningar är orsaker till att biologisk mångfald går förlorad och därmed också människors möjligheter att producera sin mat. Därför måste Sverige motverka alla satsningar som kan få betydande negativa konsekvenser för biologisk mångfald, både i det bilaterala och i det multilaterala utvecklingssamarbetet samt i det utvecklingssamarbete som genomförs av det privata näringslivet.

Herr talman! Varje år tar Miljöpartiet upp frågan om de allt större avräkningarna av biståndet. Vi menar att regeringen måste kvalitetssäkra de avräkningar som görs. Tidigare försök att finansiera ambassader som inte bedrev biståndsrelaterad verksamhet kritiserades av OECD-Dac, och det tvingade regeringen att ändra beräkningsgrunderna. Den procent av bni som utgör biståndsramen ska användas för att bekämpa fattigdom och förtryck samt bidra till utveckling, inget annat.

Regeringen bör därför upprätta ett tydligt och transparent system som visar hur avräkningarna bidrar till målsättningarna i Sveriges politik för

global utveckling, det vill säga fattigdomsbekämpning. Redovisningen ska förhålla sig till Dacs regelverk, och Sverige ska inte vara ett land som tänjer på tolkningsutrymmet för vad som är bistånd eller inte.

I dag är Migrationsverket Sveriges i särklass största mottagare av svenskt bistånd, och biståndet finansierar ca 90 procent av vårt flyktingmottagande. Det är inte en hemlighet eller nyhet att Miljöpartiet är starkt kritiskt till att regeringen låter biståndet bekosta en så stor andel av Sveriges flyktingmottagande. Enligt OECD-Dac är det möjligt att räkna en viss del av flyktingmottagandet som bistånd, men de stora avräkningar från biståndsramen som Sverige gör i dag innebär att Sverige är ett av de länder som enligt OECD gör de största avräkningarna.

Vi är också mycket kritiska till att ministerns och statssekreterarens löner under flera år bekostades av biståndet. I praktiken har ministern kunnat vara ute och valkampanja, det vill säga utföra påverkansarbete, betald av biståndet samtidigt som informationsanslaget till frivilligorganisationerna för några år sedan halverades och riktlinjerna ändrades för att omöjliggöra folkrörelsernas påverkansarbete med hjälp av biståndsmedel. Det är därför dags att vi ser över det system som Sverige använder för att bestämma storleken på avräkningarna och vad som får ingå. Vi behöver närma oss de beräkningssätt som används av övriga givarländer.

Herr talman! I Miljöpartiets budgetförslag återför vi 1,6 miljarder kronor till biståndsramen från avräkningarna. Av de 1,6 miljarderna som återförs till biståndsramen vill vi öronmärka 68 miljoner kronor till det tidigare halverade informationsanslaget. De nya riktlinjerna för informationsanslaget bör också revideras så att det blir möjligt att använda anslaget för en kritisk och konstruktiv diskussion om Sveriges och EU:s möjligheter och hinder för fattigdomsbekämpning och utveckling.

Vi är, som redan framgått, kritiska till de förändringar av riktlinjerna som genomförts av regeringen. Vi efterlyser också en redovisning av hur nämnda avräkningar bidrar till att uppnå målet för internationellt utvecklingssamarbete om att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Vi i Miljöpartiet står självklart bakom alla våra reservationer i betänkandet, men vi vill särskilt lyfta reservationerna 26 och 28 till omröstning, och därför yrkar jag bifall till dem.

Anf. 109 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att vi naturligtvis står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande väljer jag att yrka bifall till reservationerna 1, 4, 19 och 24.

Herr talman! I dagens debatt behandlar vi internationellt utvecklingssamarbete. Att bekämpa fattigdom, att bidra till att bygga upp svagare samhällen så att de kan bli starka, fria och välmående samt att lindra nöd är för de flesta av oss som har det bättre ställt en självklarhet. Därför är det viktigt för Sverigedemokraterna att bidra med ett bistånd som inte understiger FN:s rekommenderade nivå. Samtidigt vilar det ett stort ansvar på regeringen att förvalta skattepengar på ett ansvarsfullt sätt så att de verkligen når fram till dem som mest behöver det.

Företrädare från regeringen vill gärna ställa sig högst upp på godhetens piedestal för att de har lyckats nå enprocentsmålet vad gäller andelen av svenskt bni som går till bistånd. Frågan man då måste ställa sig är vad

det egentligen är som dessa drygt 38 miljarder går till. Är det verkligen bara att nå procentmålet som är viktigt?

Under året som gått har det framkommit allvarliga brister i UD:s sätt att hantera biståndet, och det är därför av stor vikt att regeringen ökar sin transparens i biståndshanteringen gentemot riksdagen och allmänheten. Det är oacceptabelt att ledamöter i utrikesutskottet ska behöva läsa i medierna om obehagliga överraskningar i UD:s hantering, exempelvis att man räknat in biståndsministrarnas och statssekreterarens löner i biståndet.

Regeringen har också fått kritik för bristande uppföljning vad gäller bidrag till multilaterala organisationer. När vi ger stora bidrag i basbudgetstöd till multilaterala organisationer finns det svårigheter i att verkligen kunna följa upp vad det svenska bidraget går till. Med detta i åtanke har vi minskat antalet multilaterala organisationer att kanalisera bidrag genom och prioriterar FN och Världsbanken. Med tiden skulle vi också vilja se att man i större utsträckning villkorar bidragen och riktar dem till konkreta projekt för att underlätta uppföljningen och att pengarna används till de ändamål som ligger i linje med Sveriges prioriteringar.

Herr talman! De åtgärder som måste vidtas vad gäller UD:s hantering av biståndet är dock bara en liten del av allt som behöver förbättras. Sverigedemokraterna har under flera års tid kritiserat att svenskt bistånd är för spretigt och ofokuserat, vilket också är något som OECD lyfter fram i sin kritik.

Sverigedemokraterna förespråkar ett bistånd som mycket tydligare fokuserar på konkret fattigdomsbekämpning och humanitärt bistånd. Genom en grundlig översyn av ineffektivt bistånd, en större koncentration av biståndet till de minst utvecklade länderna och färre inriktningar kan vi gradvis effektivisera utvecklingsbiståndet och 2015 ha en biståndsram på 0,7 procent av bni, vilket är i linje med FN:s rekommendationer.

Herr talman! Som vi har hört tidigare i dagens debatt har regeringen i budgetpropositionen föreslagit att vi ska ta beslut om ett nytt mål för biståndet. Det är positivt att man på detta sätt synliggör och tydliggör vad det övergripande målet med svenskt bistånd ska vara. Det är dock mindre positivt att regeringens process när det gäller framtagandet av ett nytt mål har varit under all kritik vad gäller kommunikation med riksdagen och representanter från det civila samhället. Att det övergripande målet för svenskt bistånd ska förhandlas fram under några korta veckor i utrikesutskottet med mycket små möjligheter för alla partier och för det civila samhället att vara med och påverka är inte en seriös behandling av en så stor fråga.

En majoritet i utrikesutskottet har dock kommit fram till att målet för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd ska vara ”att skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck”. Även om vi inte anser denna formulering vara perfekt välkomnar vi att man till skillnad från regeringens ursprungliga förslag lagt in vikten av att ”skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor” eftersom perspektivet med hjälp till självhjälp är viktigt.

Sedan kan vi ha lite olika syn på *hur* man bäst uppnår detta mål. Utskottet framhåller sambandet mellan demokrati, mänskliga rättigheter och utveckling. Självklart finns detta samband, men vi menar att det är minst lika viktigt att också se sambandet mellan att ge människor grund-

läggande förutsättningar i vardagen – som vatten, sanitet och tillgång till livsmedel – för att de över huvud taget ska ha någon möjlighet att själva vara med och påverka sitt samhälle i riktning mot demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

I det föreslagna målet ingår också begreppet förtryck, vilket har nämnts tidigare. Vi välkomnar att man lyfter in begreppet förtryck men understryker att det inte kan särskiljas från fattigdomsbekämpning och att prioriteringen i biståndet fortfarande ska vara de minst utvecklade länderna. Mot bakgrund av dessa synpunkter har vi en reservation till motiveringen av detta nya biståndsmål.

Regeringen håller också på att framarbete en ny biståndspolitisk plattform. Även här har dialogen med riksdagen varit mycket undermålig. Regeringen har utlovat att denna nya plattform ska presenteras för riksdagen i form av en skrivelse. Det är ju förvisso bra att vi får möjlighet att skriva följdmotioner, men den borde framställas som en proposition i enlighet med ett förslag från Miljöpartiet. Detta är ju något nytt. En skrivelse går bra när man berättar om något som har varit, men jag tycker inte det duger när det handlar om nya förslag och riktlinjer. Det är också märkligt att Socialdemokraterna i sin motion klagar över att plattformen ska presenteras i form av en skrivelse; men ni kan inte tänka er att stödja Miljöpartiets förslag om att den borde presenteras som en proposition. Kom då inte och klag om ni inte vill vara med och påverka frågan!

Herr talman! Krig och naturkatastrofer skapar stora flyktingströmmar och humanitära behov. Vi har sett det i den fruktansvärda, långdragna och komplicerade konflikten i Syrien, och vi har sett det efter tyfonen i Filippinerna. Ofta flyr människor inom det egna landet eller till direkt närliggande länder. Att bidra med resurser till dessa utsatta människor på flykt kan vara livsavgörande, och vi vill på detta område se en politik som strävar efter att på mest effektiva sätt hjälpa så många människor som möjligt.

Regeringen verkar däremot anse att det är viktigare att ägna stora ekonomiska resurser till att hjälpa de få som har möjlighet att ta sig till Sverige. Låt mig först vara tydlig med att vi, likt andra, anser att Sverige ska ta sitt ansvar vad gäller kvotflyktingar – det är beklagligt att inte fler länder i Europa gör det – och att man under konfliktperioder kan behöva ge människor tillfälligt uppehälle tills det finns möjlighet att återvända. Vi anser dock att dagens politik och regeringens prioritering är inhuman och ohållbar.

I regeringens budgetförslag görs det avräkningar i biståndet på ca 4 miljarder kronor för flyktingmottagning i Sverige samtidigt som FN:s flyktingorgan UNHCR som ansvarar för mer än 43 miljoner människor på flykt endast erhåller 500–600 miljoner kronor i basstöd per år från regeringen. Enligt sin egen hemsida har regeringen under detta år bidragit med ca 400 miljoner kronor till Syrien varav 285 miljoner kronor har varit riktade till den akuta humanitära krisen. Enligt Sida har flyktingorganet UNHCR dock endast erhållit 20 miljoner av dessa medel i extra stöd.

Det är verkligen bra att regeringen har bidragit med humanitära insatser till Syrien på olika sätt. Humanitära insatser i biståndet vill vi också prioritera. Men i proportion till de 4 miljarder som årligen läggs på asyl-

mottagning i Sverige är detta fortfarande en mycket liten insats från Sverige.

Enligt uppgifter från UNHCR har cirka två miljoner människor flytt Syrien och cirka sex miljoner syrier är på flykt i landet. Behoven i Syrien och närområdet är enorma och akuta. Sverigedemokraterna vill öka det totala humanitära biståndet med 200 miljoner kronor till nästkommande år för att generöst kunna bidra till hjälp vid katastrofer som de i Syrien och Filippinerna. Utöver regeringens bidrag till flyktingorganet UNHCR vill vi satsa 1 miljard kronor i ett öronmärkt anslag för nästkommande år, och vi ökar bidraget till UNHCR med 5 ½ miljard under budgetperioden.

Det handlar om att rädda liv. Det behövs filter för vintern, tält till familjer, skolmaterial till barn, näring till undernärda barn med mera. Vi anser det också vara en principiellt dålig utgångspunkt att betrakta kostnader för flyktingmottagande i Sverige som bistånd. Sverigedemokraterna vill under budgetperioden renodla biståndsramen och därmed prioritera fattigdomsbekämpning och hjälp till närområdet i biståndet.

Herr talman! Tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet är också en viktig fråga för mig och partiet när det gäller biståndet. Det är en avgörande faktor för hälsa och utveckling i utvecklingsländer. Brist på tillgång till vatten och grundläggande sanitet drabbar kvinnor och barn extra hårt och hindrar deras möjligheter till utveckling. I stället för att spendera en stor del av dagen på att hämta vatten skulle barnen kunna gå till skolan, och kvinnor skulle kunna ägna sig åt utbildning eller verksamhet som kan generera inkomst till familjen.

Enligt uppgifter från organisationen Wateraid saknar två och en halv miljard människor en toalett att gå till vid behov. Den del i millenniemål 7 som handlar om att halvera antalet som inte har tillgång till säker sanitet ligger långt efter. Bristen på säker sanitet bidrar till förorenat vatten, och varje dag dör ca 4 000 barn i diarré. Bristande sanitet utgör därmed den näst vanligaste dödsorsaken bland små barn i fattiga länder. Förorenat vatten och brist på tillgång till sanitet utgör också en hälsorisk för gravida och vid förlossning.

Sammanfattningsvis är tillgång till vatten, säker sanitet och hygien grundläggande mänskliga rättigheter som kan vara avgörande för människors överlevnad, hälsa, jämställdhet, utbildning, välfärd och ekonomiska produktivitet. Detta samband bör lyftas fram tydligare i den nya utvecklingsagendan efter 2015. Regeringen utlovade tidigare att öka biståndet till vatten och sanitet. Enligt uppgifter på Openaid hade det dock endast ökat till ca 600 miljoner 2012. Sverigedemokraterna anser inte detta vara tillräckligt utan vill kraftigt öka anslagen till denna typ av satsningar. Vi föreslår i vår budget 2,3 miljarder för detta ändamål nästkommande år.

Dessutom menar vi att regeringen bör verka för att det ska vara ett prioriterat mål i den nya utvecklingsagendan efter 2015 att alla ska ha tillgång till rent vatten och säker sanitet. Det bör även göras kraftanstängningar fram till 2015 för att uppnå målet om att halvera andelen som inte har tillgång till säker sanitet, då man ligger efter med denna målsättning. Det är positivt att utskottet lyfter fram dessa beståndsdelar som viktiga i betänkandet.

Herr talman! En stor majoritet av de fattigaste människorna lever på landsbygden och är beroende av jordbruket för sin överlevnad. Jordbruk är en källa till familjens livsmedel samt en möjlighet att generera in-

komster. På landsbygden i utvecklingsländer är det ofta kvinnorna som axlar ett tungt ansvar för jordbruket. Satsningar inom detta område kan lyfta kvinnor och hela familjen och ge dem förutsättningar för att förbättra sin livssituation även på andra områden. Att satsa på jordbruksutveckling är också viktigt för att kunna klara av plötsliga väderomsvängningar, förebygga svältkatastrofer och utrota världens fattigdom och hunger. Därför är detta också ett område vi vill se ökade satsningar på.

Herr talman! Barnkonventionen slår fast att alla har rätt till utbildning. Vi vill stödja biståndsinsatser som verkar för alla barns rätt till utbildning och med särskilt stöd till flickor. År 2012 satsade regeringen runt 600 miljoner på utbildning och av dessa gick endast 45 miljoner till den del av Afrika som ligger söder om Sahara och som är ett av de fattigaste områdena. 162 miljoner gick till Afghanistan som också är ett av de minst utvecklade länderna. Vi vill öka denna del av biståndet och satsa 1,4 miljarder på utbildning men då fokusera insatserna på de minst utvecklade länderna.

I detta anförande instämde Björn Söder (SD).

Anf. 110 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Jag har först ett klargörande för Julia Kronlid och hela kammaren. Julia Kronlid uppmärksammar att vi inte har reserverat oss till förmån för bland annat Miljöpartiets motion om biståndsplattformen. Det är en högst motiverad fråga Julia Kronlid ställer. Varför har vi inte gjort det? Vi uttrycker ju kritik mot hur processen sköts.

Det har den enkla förklaringen att vi vill avvakta och se om biståndsplattformen kommer och hur den i så fall ser ut. Omfattningen på den kommer att vara avgörande för Socialdemokraternas ställningstagande. Är det ett mycket omfattande dokument som gör om mål och annat på ett avsevärt sätt för biståndspolitik kommer vi naturligtvis att vara mycket kritiska till hur man hanterat den frågan och att det enbart kommer till riksdagen i form av en skrivelse. Är det smärre förändringar kommer vi säkert att kunna ha kritik mot dem också, men inte lika omfattande kritik. Vi avvaktar helt enkelt. Kommer det verkligen en biståndspolitisk plattform? Vi har hört om den ganska länge, men ständigt med nya datum. Vi får väl se när den väl har kommit fram, om den kommer fram.

Jag har en fråga till Julia Kronlid. Sverigedemokraterna är nu det enda parti i Sveriges riksdag som fortfarande vill ha ett bistånd på 0,7 procent av bni. Det är FN:s mål, påpekar du mycket riktigt. Men det är inte ett takmål, utan ett mål om ett golv för hur högt bistånd utvecklade länder ska ge till mindre utvecklade länder. Jag vill gärna höra hur ni sverigedemokrater motiverar att sänka det svenska biståndet med 30 procent.

Anf. 111 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Först skulle jag vilja anmärka på hur Socialdemokraterna motiverar att inte stödja att det ska komma i form av en proposition. Det är lite sent att klaga när skrivelsen väl kommer. Vi hade en möjlighet i utskottet att få en majoritet för att det skulle presenteras i form av en proposition, men den möjligheten tog inte Socialdemokraterna, vilket jag tycker är beklagligt.

Vår motivering till att sänka biståndet är helt enkelt att det handlar om prioriteringar. Vi anser att 0,7 procent är en högst rimlig nivå. Det är inte bara procentmålet som är viktigt, som jag sade. Det framkommer olika former av brister i biståndet. Till exempel har pengar gått till teaterföreställningar i Mellanöstern och någon utställning i Sverige om grafittikonst i Gaza. Nu gör man dessutom extremt höga avräkningar på 4 miljarder i biståndet. De avräkningarna gör inte vi. Vi har en mer renodlad biståndsram. Det handlar inte bara om vilket procentmål man har, utan också om vad man gör med pengarna. Trots att vi sänker biståndet till 0,7 procent anser vi att vi ändå kan bistå mer med humanitära insatser, hjälpa fler flyktingar i närområdet, ge fler människor möjlighet till vatten och sanitet och ge fler pojkar och flickor möjlighet till utbildning. Det handlar om prioriteringar och effektivitet.

Vi måste också se till det ansvar vi har mot våra svenska skattebetalare. När människor i Sverige dör för att de inte får en vårdplats, kan vi då motivera att bekosta teaterföreställningar i Mellanöstern? Tycker Kenneth G Forslund att det är rimligt?

Anf. 112 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Julia Kronlid för förklaringen. Julia Kronlid pekar på brister i biståndet. Ja, sådana finns. Julia Kronlid pekar på att man använder kultur som uttrycksmedel i biståndet. Ja, det förekommer. Jag skulle till och med säga att det är framgångsrikt och att det borde förekomma mer av kulturverksamhet. Det är någonting som har dragits ned ganska kraftigt under de senaste åren av den nuvarande regeringen.

Julia Kronlid menar att det går att göra mer med mindre pengar. Det är säkert fullt möjligt, men framför allt väldigt skickligt. Men i det vägval som ni sverigedemokrater har gjort, har det aldrig varit ett alternativ – och om inte, varför i så fall – att i biståndet använda även de 30 procent som ni tydligen är kritiska mot på grund av brister i biståndet, kultursatser och så vidare, men på ett enligt er klokare sätt?

30 procent av 38 miljarder är väldigt mycket pengar, men jag tror tyvärr inte att det räcker för att åtgärda de brister i det svenska samhället som Julia Kronlid pekar på. Dessa brister finns, men politik handlar om att göra både och, inte varken eller.

Anf. 113 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Vi gör inte varken eller. Vi satsar ändå så mycket som 32 miljarder på biståndet. Jag anser inte att det är varken eller. Med vår biståndspolitik vill vi göra en ansenlig insats för utsatta människor i andra länder.

0,7 procent av bni är ett golv även för oss. Det är inte skrivet i sten för all framtid att vi ska föra denna politik. Men vi måste också se till den aktuella situationen i Sverige. I den situation som råder i dag tycker vi att detta är en rimlig nivå. Vi måste kunna göra nödvändiga satsningar på vår svenska välfärd.

Med de 32 miljarder som vi har att bidra med vill vi prioritera insatser till de mest utsatta människorna, till exempel insatser för flyktingar. Vi vill öka de humanitära insatserna och insatserna för vatten och sanitet, utbildning och jordbruksutveckling. Det är några frågor som vi anser vara väldigt viktiga. Där kan vi hjälpa de mest utsatta människorna.

Ja, det finns saker som vi minskar ned på. Vi avslutar budgetstöd. Vi avslutar bistånd till europeiska länder. Vi ser det kanske inte lika viktigt med bistånd till teaterföreställningar som Kenneth G Forslund gör. En annan sak vi kritiserar är bistånd till den palestinska myndigheten, vilket vi ska få höra om senare i debatten. Det finns stora brister i hur man hanterar detta.

Ja, det finns saker vi kritiserar och minskar, och det står vi för. Men med de pengar vi har vill vi göra det bästa möjliga för att hjälpa de mest utsatta människorna. Det är jag stolt över.

Anf. 114 HANS LINDE (V):

Herr talman! Vänsterpartiets utgångspunkt när vi diskuterar Sveriges utvecklingspolitik är den internationella solidariteten. Vi vet att ett samhälle grundat i omtanke, medmänsklighet och rättvisa i grunden är ett bättre och starkare samhälle än ett samhälle där girighet får styra.

Idéhistorikern Sven-Eric Liedman har definierat solidaritet som att se sig själv i andra. Det handlar om att se att var och en av oss har samma grundläggande mänskliga rättigheter. Var och en av oss har samma grundläggande mänskliga behov, oavsett om man är riksdagsledamot i Sverige, småbonde i Burkina Faso eller för den delen flicka i Kambodja. Solidaritet innebär insikten att fattigdom, hunger och orättvisor slår sönder den enskildes liv oavsett var på jordklotet man lever och att orättvisor är ett gemensamt samhällsproblem som vi behöver möta tillsammans. Solidaritet är insikten om att ensam inte är stark, men att vi blir starka tillsammans.

Därför vilar solidariteten på jämlikhet. Den vilar på att människor i syd är aktiva allierade i ett arbete för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling, inte passiva mottagare av vår välvilja.

Vänsterpartiet står därför upp för ett högt svenskt bistånd av hög kvalitet. Vår biståndspolitik tar sin utgångspunkt i solidariteten. Det är en biståndspolitik där det är män och kvinnor i syd som sätter dagordningen, de som känner fattigdomen, orättvisorna och förtrycket i sin egen vardag. Jag är därför stolt över att Vänsterpartiets förslag till budget är det som innebär de största satsningarna på internationellt bistånd för 2014 av de fem olika budgetalternativ som nu ligger på riksdagens bord. Vi vill att dagens så kallade enprocentsmål förändras till ett enprocentsgolv. Vi avsätter strax över 3 miljarder kronor mer än regeringen på internationellt utvecklingsbistånd för 2014.

Herr talman! Vänsterpartiets många olika satsningar och förslag låter sig inte riktigt beskrivas i ett enskilt inlägg. Jag ska därför fokusera på de tre viktigaste satsningarna som Vänsterpartiet vill att Sverige genomför inom biståndet det kommande året.

För det första vill vi att Sverige inför ett nytt klimatbistånd som ska finansieras utöver enprocentsmålet. Sammanlagt avsätter vi 4,5 miljarder i klimatbistånd under kommande tre åren för klimatinsatser i syd.

Vi gör det därför att vi redan ser hur klimatförändringarna slår hårt och skoningslöst mot boskapsskötarna i Saharas utkanter, mot risbönderna i Asiens deltaområden och mot männen och kvinnorna som lever på Andernas sluttningar.

Vi ser att klimatförändringarna slår sönder enskilda mäns och kvinnors liv över hela jordklotet. Vi ser att klimatförändringarna inte är ett

individuellt problem. Mer än 70 procent av de utsläpp som skapat klimatförändringarna har skett här i nord i de rikaste länderna.

Vi har därför ett gemensamt ansvar att ställa om våra egna samhällen och också att understödja arbetet i syd med att möta klimatförändringarna. Men vi kommer inte ta vårt ansvar om vi låter våra klimatinsatser i syd finansieras genom att vi backar från andra utvecklingslöften. Därför kräver klimatinsatser i syd att vi lägger nya medel utöver enprocentsmålet.

Herr talman! För det andra tar Vänsterpartiet steg för att minska regeringens stora så kallade avräkningar. År 2014 ska enligt regeringens förslag 6,5 miljarder kronor tas från biståndet, 17 procent av den totala budgeten, för att finansiera insatser i Sverige.

De är många gånger viktiga och bra, men de kan knappast beskrivas som internationell utvecklingspolitik. Det handlar om flyktingmottagande i Sverige, kostnader för utländska studenter vid våra högskolor och ambassadkostnader runt om på jordklotet.

Det kanske mest bisarra exemplet på avräkningarna är att regeringen har tagit sammanlagt 20 miljoner kronor under de senaste åren från biståndsbudgeten för att finansiera lönen för Gunilla Carlsson och hennes statssekreterare.

Vi har räknat ut att för samma 20 miljoner kronor skulle vi kunnat se till att 50 000 flickor i Afghanistan fick utbildning under ett helt år. Det handlar om att använda 20 miljoner till arvoden och löner till borgerliga statsråd eller att skicka 50 000 flickor i Afghanistan till skolan under ett helt år. Har man solidariteten som utgångspunkt är det valet ganska enkelt.

En solidarisk biståndspolitik utgår från de fattigas behov och intressen och inte från Finansdepartementets behov att genom budgettrickande hitta möjligheter att finansiera kostnader i Sverige med bistånd. Vänsterpartiet föreslår därför att avräkningarna för flyktingmottagande i ett första steg halveras 2014.

Herr talman! För det tredje förstärker Vänsterpartiet arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter med över 2 miljarder kronor under 2014. Vårt tydliga mål är att minst 10 procent av den svenska biståndsbudgeten ska öronmärkas till SRHR-frågorna. Vi vill att minst 50 procent av det svenska biståndet ska komma kvinnorna till del.

I dag vet vi att 800 kvinnor dör varje dag i samband med en graviditet runt om på jordklotet, och de dör alldeles i onödan. I vårt land Sverige har vi näst intill utrotat mödradödligheten. Vi skulle självklart också kunna utrota mödradödligheten i Bangladesh, Mali och Nicaragua.

I går avslutades Musikhjälpen hemma i Göteborg. Det breda och folkliga engagemanget för arbetet mot mödradödlighet har varit imponerande. Jag gav själv i går ett dagsarvode på 1 940 kronor till insamlingen.

De mer än 28 miljoner kronor som samlades in till Musikhjälpen kommer att rädda många liv på unga kvinnor runt om på jordklotet. Men ska vi långsiktigt minska mödradödligheten krävs både betydligt mer resurser och politisk vilja.

Enligt Guttmacher Institute skulle preventivmedel och mödravård för alla jordens kvinnor kosta 11,8 miljarder dollar. Det är mycket pengar, men det motsvarar mindre än 1 procent av jordens samlade militära utgifter.

Men det krävs inte bara resurser. Framför allt krävs det politisk vilja. Kvinnor måste få makten över sina egna kroppar, sin egen sexualitet och sin egen reproduktion. Då krävs sexualupplysning, tillgång till preventivmedel och att kvinnor över hela världen har rätten att avsluta en oönskad graviditet.

Herr talman! Biståndsviljan är stark i Sverige. Det finns ett brett folkligt stöd för att vi ska ha ett högt bistånd av god kvalitet. Det är egentligen inte så förvånande. Det finns en lång tradition av solidaritet i vårt land när det gäller både arbete för att bygga upp en välfärd i Sverige och utrikespolitik och internationella frågor.

Prot. 2013/14:47
16 december

Fortfarande behövs solidariteten. Fortfarande lever 1,2 miljarder människor i extrem fattigdom. Vi skulle samtidigt kunna bli generationen som utrotar fattigdom. Men då krävs en bred utvecklingspolitik som sätter just fattigdomsbekämpningen i centrum.

Men i det tysta har svensk biståndspolitik förändrats. Under den borgerliga regeringen har fattigdomsbekämpning fått en alltmer undanskymd roll. Allt mindre av svenskt bistånd når de absolut fattigaste.

Förändringen syns tydligt i hur regeringen styr biståndsmyndigheten Sida. I år kommer Sida att besluta om biståndsinsatser för över 18 miljarder kronor. Men i det mycket omfattande regleringsbrev som regeringen skrivit där man ska styra Sida och avgöra vilka prioriteringar Sida ska göra nämns ordet ”fattig” bara en enda gång. Det är när man ska öronmärka 75 miljoner kronor för forskning om sjukdomar med fokus på fattiga barn.

Fattigdom, som borde vara grunden och utgångspunkten för svensk biståndspolitik, nämns bara en enda gång i regeringens regleringsbrev för Sida. Den nedprioritering som den borgerliga regeringen har gjort av fattigdomsbekämpningen inom biståndet märks.

De fattigdomsrådgivningstjänster som tidigare fanns på Sida är i dag avslutade. I sina upphandlingar nämner inte Sida längre begreppet fattigdomsbekämpning. Regeringen har dessutom valt att avsluta biståndet till några av jordens mest fattiga länder eller länder där det finns stora grupper av fattiga. Just nu har man inlett utfasning av både Burkina Faso och Bolivia. Man fortsätter att pumpa in biståndsmedel i Swedfund, det statliga riskkapitalbolaget. Det har kritiserats hårt bland annat för att det har haft ett så svagt fattigdomsfokus.

Samtidigt har vi sett hur den borgerliga regeringen alltmer fokuserat på kortsiktiga resultat i biståndet. Det har också försvårat möjligheten att bekämpa fattigdom. Effekterna har blivit att insatserna i svenskt bistånd har fokuserats på områden där man just lätt kan nå kortsiktiga resultat och att man lämnat svårare projekt där det kanske krävts ett längre arbete för att kunna göra en förändring.

Det är självklart mycket lättare att nå resultat som man kan visa svart på vitt om man jobbar med män i storstad med några års utbildning än om man väljer att jobba med kvinnor på landsbygden som kanske aldrig satt sin fot i en skola.

Det är självklart mycket lättare att nå resultat i biståndspolitik om man jobbar med grupper och människor som är inkluderade i det politiska och ekonomiska systemet än om man jobbar med de grupper som är exkluderade.

Den borgerliga biståndspolitikerna uppvisar ibland en hel del fina resultat. Men den bidrar knappast till att förändra de grundläggande strukturer som bidrar till att skapa fattigdom och att upprätthålla fattigdomen.

Denna mycket radikala omläggning av svensk biståndspolitik märks av runt om på jorden. När Indevelop tidigare i går gjorde en utvärdering av svenskt bistånd i Sidas verksamhet fann man att 40 procent av Sidas insatser över huvud taget inte nådde de fattigaste. Det som borde vara en huvudprioritet för svenskt bistånd har i bästa fall blivit en sidouppgift.

Vårt land har bedrivit bistånd i mer än 50 år. Vi vet vad som fungerar. Vi vet hur vi minskar fattigdom, och vi vet hur vi kan bidra till att fattiga

människor ska kunna förbättra sin livssituation. Vi vet att solidaritet funkar, och vi vet att solidaritet gör skillnad.

Den borgerliga biståndspolitikens blundar för den breda erfarenheten. Man utgår i stället från hemmasnickrade nyliberala teorier. Utländska investeringar, tillväxt och handel ses som ensidiga lösningar på de mycket komplexa utvecklingsproblemen vi står inför. Ökad tillväxt och ökad handel leder inte per automatik till att fler flickor får gå i skolan i Afghanistan eller att småbönder i Tanzania får stöd att utveckla sin produktion.

Bara för att de redan rika blir ännu rikare innebär det inte att smulorna från deras bord ramlar ned till de fattigaste. Det är i sammanhanget talande att den borgerliga regeringen i dag pratar om "en global arbetslinje" i utvecklingspolitiken. Den politik som i Sverige har ökat klyftor, otrygghet på arbetsmarknaden och barnfattigdom ska nu skickas på export runt om på jordklotet.

Herr talman! Det går en tydlig skiljelinje i svensk politik. Den går mellan oss som vill att omtanke, medmänsklighet och solidaritet ska vara utgångspunkten för politiken och dem som vill att girighet ska styra samhällsutvecklingen.

Denna mycket tydliga skiljelinje löper genom politikområde efter politikområde. Efter snart åtta år med borgerlig biståndspolitik är det alldeles uppenbart att den också löper genom biståndet. Därför är Vänsterpartiets mål inför valet i höst glasklart: Vi vill byta regering, och vi vill byta biståndspolitik.

Jag vill därför avslutningsvis yrka bifall till reservation 5.

Anf. 115 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Utskottsledamöter! Nio miljoner människor bedöms vara i behov av humanitärt stöd i Syrien. Omkring 300 000 kvinnor och flickor dör varje år i graviditetsrelaterade komplikationer, bland annat till följd av osäkra aborter. Nära 19 000 barn under fem års ålder dör varje dag, delvis på grund av sjukdom och näringsbrist. Två och en halv miljard människor saknar tillgång till grundläggande sanitet. Enligt organisationen Reportrar utan gränser sitter nästan 200 journalister fängslade runt om i världen.

Därför skriver regeringen följande i budgetpropositionen för 2014: "Ambitionen att utrota fattigdom och förtryck är långt ifrån uppnådd. Vi har ett moraliskt ansvar att stödja människor i förtryck, utsatthet och fattigdom." Det är ett glasklart budskap. Det är därför fortsatt angeläget att Sverige ska fortsätta vara en av världens mest generösa biståndsgivare.

Tack vare ordning och reda i den svenska ekonomin och tillväxt de flesta åren sedan 2006 har regeringen lyckats uppnå målet att avsätta 1 procent av bni till internationellt bistånd. Det är en summa som också har ökat – tack vare den goda svenska ekonomin har biståndet ökat de här åren.

År 2014 motsvarar det ca 38,4 miljarder kronor. Detta sker i en tid när omvärldens svårighet att ens komma upp i 0,7 procent till bistånd är ett problem – till och med inom EU och inom rika länder i EU – till följd av den allvarliga globala ekonomiska krisen, som har drabbat länder väldigt hårt. Jag tycker att vi ska vara stolta över att Sverige har lyckats klara enprocentsmålet. Det är jag.

Behoven är enorma, och mycket kan göras för att förbättra fattiga och förtryckta människors levnadsvillkor. Alliansregeringen strävar efter att svenskt bistånd ska göra så stor skillnad som möjligt i fattiga människors liv. Pengarna ska nå fram och göra nytta. Stora ansträngningar har därför gjorts sedan 2006 för att säkerställa att det svenska biståndet ska vara så effektivt som möjligt.

Regeringens reformering av det svenska biståndet har präglats av ett antal faktorer:

1. En ambition att bidra till konkreta förbättringar i fattiga och förtryckta människors liv genom ett tydligare fokus. Svenskt bistånd är i dag i större utsträckning riktat till fattiga människor i fattiga länder samt till förtryckta människor i ofria länder. Vi kan inte göra allt överallt i världen. Därför är det nödvändigt med prioriteringar. År 2014 fokuserar regeringen sitt bistånd till färre länder. Vi ska vara där behoven är som störst.
2. En vilja att modernisera biståndet genom att göra det mer flexibelt och innovativt. Det handlar om att hitta nya kanaler, metoder och aktörer. Biståndet ska bidra till så goda resultat som möjligt i en värld som förändras och som förutsätter nya lösningar.
3. En oro över bristande information och kunskap om biståndets effekter, det vill säga kunskap om vad som fungerar och vad som inte fungerar. Regeringen har öppnat upp biståndet och infört en transparensgaranti som säkerställer större insyn i hur biståndet används. Regeringen har i samma anda slagit fast en resultatagenda – en tydligare styrning mot resultat där kraven på uppföljning och utvärdering har skärpts.
4. En övertygelse om att ett effektivt och resultatorienterat bistånd förutsätter en tydligare styrning. Regeringen har förenklat sin styrmodell genom att skärpa biståndets resultatfokus och förtydliga roll- och ansvarsfördelning inom biståndsförvaltningen.
5. En insikt om att biståndet i sig inte är svaret på alla globala utmaningar. Regeringen är tydlig med att en stark samstämmighetspolitik för utveckling behövs. Det innebär att vi alla har ett gemensamt ansvar för utveckling – politiker, civilsamhälle, privata aktörer, företag och enskilda människor.

Regeringen tar Sveriges politik för global utveckling, PGU, på största allvar. Vi räds inte att lyfta fram svåra frågor och tala om vilka hinder som finns för att få till stånd en rättvis och hållbar utveckling. Alliansregeringen har därför uppmanat till dialog om de allra svåraste frågorna, som till exempel kapital- och skatteflykt, global livsmedelsförsörjning, migration samt företagande och mänskliga rättigheter.

Statskontoret har också fått i uppdrag att undersöka hur regeringens styrning av PGU kan bli bättre. Jag ser fram emot att ta del av Statskontorets slutsatser och förslag.

Politik för global utveckling handlar om mer än biståndet. Den handlar om vad som driver utveckling. Därför anser regeringen att det är

högst befogat att biståndsramen ska bidra till att finansiera mottagandet av människor som flytt krig, förföljelse och förtryck.

Regeringen fortsätter under 2014 att förverkliga sin biståndspolitiska reformagenda. Vi tydliggör styrningen och förbättrar förutsättningarna för uppföljning av det svenska biståndet.

Regeringen föreslår ett samlat mål för utgiftsområdet. Vi har samsyn över blockgränserna när det gäller vikten av att ha tydliga mål för biståndet. Jag är glad över att vi inom det här politikområdet har så pass stor samsyn. Det är viktigt, inte minst för att de fattiga och förtryckta människor som det svenska biståndet syftar till att nå också ska få detta.

Vi fortsätter också att fokusera på resultat. Vi upprättar nya resultatstrategier för länder, regioner, multilaterala organisationer och olika tematiska områden. Det är resultaten i fattiga människors liv som räknas. Då krävs ett målmedvetet och resultatinkänt bistånd.

Under 2014 kommer regeringen att fatta beslut om ett biståndspolitiskt ramverk. Syftet är att förtydliga regeringens biståndspolitiska inriktning och ytterligare fokusera det svenska biståndet. Ramverket svarar upp mot den kritik som Statskontoret och OECD-Dac framfört om en otydlig styrning av det svenska biståndet. Det kommer att presenteras för riksdagen i form av en skrivelse.

Alliansregeringen höjer ambitionen när det gäller transparens och öppenhet genom att ställa högre krav på användbarhet i utvecklandet av openaid.se. Ett särskilt uppdrag kommer därför att lämnas till Sida för att se till att så verkligen sker, allt för att möjliggöra så stor insyn i och öppenhet kring det svenska biståndet som möjligt. Skattebetalare, riksdagsledamöter och andra intressenter måste veta hur biståndsmedlen används för att kunna utkräva ansvar. Det gäller även de fattiga människor som biståndet är tänkt att nå.

Herr talman! Vi lever i en förändringens tid. Fattigdomen har minskat de senaste decennierna, och världen har på många sätt blivit bättre. Samtidigt lever över en miljard människor på mindre än 1,25 US-dollar per dag, och över 800 miljoner människor går hungriga. Nästan en tredjedel av jordens befolkning lever i samhällen där grundläggande medborgerliga och politiska rättigheter inte respekteras. Kvinnor och barn drabbas särskilt hårt av fattigdomens förödande effekter, och demokratiska förändringsaktörer spelar en betydande roll för att stärka kampen för mänskliga rättigheter.

Millenniemalet ska vara uppfyllt år 2015. Men tiden är knapp, och det är därför viktigt att alla bidrar för att nå de mål som har ställts upp. Regeringen kraftsamlar därför sina ansträngningar under 2014 och riktar in sig på grupper och länder som är särskilt utsatta.

Låt mig nämna några av de viktigaste satsningarna som vi avser att förverkliga under året.

Regeringen spurtar mot millenniemalet för att rädda fler kvinnor och barn. Detta gör vi genom att avsätta 500 miljoner kronor för att uppnå resultat inom områden där Sverige bedöms ha ett särskilt mervärde och som i dag är underfinansierade. Vi satsar därför bland annat på sanitet och på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Satsningen inriktas på de länder som är längst ifrån måluppfyllelse, till exempel Afghanistan, Liberia och Mali.

Regeringen satsar på frihetens försvarare i världens mest ofria länder. Vi stärker vårt redan stora engagemang för demokrati och mänskliga rättigheter genom att satsa ytterligare 185 miljoner kronor för att stödja journalister, bloggare och andra försvarare av opinionsfriheterna. Satsningen innebär att regeringen avsätter närmare 1 miljard kronor under 2014 för att mer direkt kunna stödja demokratiseringsprocesser och försvaret av de mänskliga rättigheterna där det behövs mest. Regeringen tar med andra ord sitt ansvar för att stärka demokratins ställning i världen.

Regeringen initierar en spetsinsats på miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling. Det är fattiga människor – flera debattörer i dag har tagit upp det – som drabbas hårdast av miljö- och klimatförändringarnas förödande effekter. Den ökade efterfrågan på naturens resurser, såsom mark, vatten, skog och energi, riskerar att leda till en utarmning av ekosystemen som ökar fattiga människors sårbarhet. År 2030 kommer världen att behöva 50 procent mer mat, 45 procent mer energi och 30 procent mer vatten, samtidigt som trycket på jordens resurser ökar alltmer.

Regeringen satsar därför 150 miljoner kronor för att stärka fattiga människors tillgång till ren luft, rent vatten och resurssnål energi i den lokala närmiljön i Sveriges fattigaste biståndsländer. Vi satsar även omkring 100 miljoner kronor för förstärkta insatser för ett motståndskraftigt lantbruk, med fokus på hållbar livsmedelsförsörjning, i länder där behoven är störst. Regeringen har dessutom beredskap att bidra med omkring 300 miljoner kronor till Gröna klimatfonden, under förutsättning att den blir operativ under 2014.

Regeringen har beredskap att bidra i humanitära kriser och minskat lidande, både i Syrien och i andra mer bortglömda kriser. Trots att världen på många sätt blir bättre ökar samtidigt de humanitära behoven. Den fruktansvärda krisen i Syrien och nu senast katastrofen i Filippinerna påminner oss om detta. Dessa kriser och katastrofer uppmärksammas på olika sätt av omvärlden. Parallellt pågår och inträffar även andra kriser, konflikter och katastrofer som inte bevakas i lika hög grad, till exempel i Tchad, Sydsudan och Demokratiska republiken Kongo.

Det svenska humanitära biståndet är pålitligt, och vi ställer upp även för människor i de kriser som till viss del har glömts bort av medierna. Regeringen ökar det humanitära anslaget med ytterligare 75 miljoner kronor för att kunna svara upp mot världens omfattande behov.

Herr talman! Mycket är också bra, och utvecklingen går åt rätt håll – det får vi inte glömma. Sedan år 2000 har antalet människor som lever i extrem fattigdom minskat med en halv miljard. 90 procent av alla världens barn går i dag i skolan. Mödradödligheten har minskat globalt med nästan 50 procent på 20 år. Enligt organisationen Freedom House klassas i dag tre fjärdedelar av världens länder som fria eller delvis fria.

Svenskt bistånd har verkat inom de områden där framsteg har nåtts. Regeringen har utträttat mycket sedan 2006 och har en hög ambitionsnivå även för nästkommande år. Det betyder inte att vi känner oss färdiga eller är nöjda.

Vi har kommit långt och får utmärkta betyg i internationella granskningar och jämförelser, också när man representerar Sverige utomlands, senast av OECD-Dac. Det är något vi ska ta till oss av och känna stolthet över.

Vi är dock tydliga med att vi inte stannar här. Regeringen har högre ambitioner än så. Vi vill fortsätta att utforma framtidens svenska bistånd, ett modernt och realistiskt bistånd som uppnår riktiga resultat i fattiga människors liv.
(Applåder)

Anf. 116 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att ställa frågor kring förankringsprocessen framöver. Jag har uppfattat att det är ministerns ambition att vi kanske kommer att ha mer förankring med riksdagen men också mer förankring med civilsamhällets organisation när det gäller den biståndspolitiska plattformen och även annan biståndspolitik, så jag skulle vilja höra hur ministern resonerar kring förankringen med oss folkvalda och med andra runt om i landet.

Jag vill också fråga om det som jag tog upp i mitt anförande om utfasningen av Bolivia i det här fallet. I och med att jag nyss var där är det självklart något som jag har nära på näthinnan just nu. Jag ser att den utfasning som kommer att ske går väldigt brant utför. Man har ett antal år på sig att fasa ut, men det stupar rätt ned, så att säga.

Då undrar jag: Hur tänker regeringen? För bara några år sedan var detta ett av de länder där vi skulle ha ett långsiktigt samarbete på grund av att det är så fattigt etcetera. Nu börjar vi se att fattigdomen minskar, för det gör den. Det händer väldigt mycket i Bolivia, det byggs och byggs, men det når inte alla, och när det gäller demokratifrågorna finns det väldigt mycket kvar att göra.

Vi kommer en bit på väg. Men när vi då har kommit den biten på väg säger vi helt plötsligt stopp, och då snubbar vi på mållinjen, i stället för att göra färdigt och se till att vi har gått i mål med vårt bistånd. Om vi överallt gör ungefär samma sak – påbörjar saker men sedan hoppar av innan vi är klara – tycker jag inte att det är särskilt långsiktigt över huvud taget.

Det skulle jag vilja att ministern utvecklar lite grann. Jag skulle kunna tänka mig att vi återför det bistånd som vi nu har fasat ut – för att inte snubbla på mållinjen.

Anf. 117 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Låt mig börja med Bolivia. Jag har själv inte haft möjlighet att vara där, men flera av UD-tjänstemännen och Sida har varit där.

När man tittar på vad OECD-Dac skriver i sin Peer Review, där Sverige kom ut väldigt väl, ser man att vi får kritik för att vi har ett mycket spretigt bistånd. Med stora med ändå begränsade resurser – det är närmare 40 miljarder kronor – tror jag att det är viktigt att lyssna på den kritik som finns. Vi kan inte vara överallt och göra allt, för då blir inget riktigt bra.

Därför är det viktigt att vara där de allra största utmaningarna finns, där människor har det som allra sämst. Bolivia har gått från att vara ett mycket fattigt land till att bli ett medelinkomstland. Jag tror inte heller att det går att ”göra färdigt” och bli klar. Det är en fin ambition, men jag tror inte att man kommer att bli klar i en utveckling i ett land, även om det kanske var en god ambition.

Vi tittar nu till exempel på Tanzania. Där uppmärksammar vi i år att Sverige har haft bistånd i 50 år. Det är egentligen inte något att fira utan snarast att beklaga eller uppmärksamma, vilket vi förstås också ska göra.

Det är skälet till att vi måste fokusera på att vara där människor har det som allra sämst.

Den andra frågan gäller förankring. Jag håller med Bodil Ceballos om att det är viktigt att förankra och ha en bra dialog. Ambitionen är att ha det såväl med riksdagen som med olika civila samhällsorganisationer. Där kan man alltid bli bättre, ha en ännu bättre dialog.

Anf. 118 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Om man då säger att det inte ska vara spretigt går det inte riktigt ihop för mig. Det blir ju spretigt om vi först säger att vi ska vara i ett land långsiktigt och sedan bara några år efteråt lämnar det landet och går in någon annanstans och säger att vi ska vara där långsiktigt men sedan lämnar det landet när det blir lite bättre där.

Är det inte bättre att försöka ha en givarsamordning, så att inte alla är överallt? Nu är alla i Afrika igen och nästan ingen i Latinamerika. Det handlar om att vi inte är ensamma ute på världsarenan och kan välja och vraka, utan vi måste samordna oss med andra länder, påbörja något och avsluta, så att vi ser till att det finns en kontinuitet, att någon annan i så fall tar över.

Det är inte bara i Bolivia som detta sker. Vi höll på att fasa ut även Colombia och Guatemala. Det var också helgalet, men det lyckades vi stoppa med hjälp från olika aktörer, både i kammaren och utanför.

Det handlar om att inte bara säga att vi ska vara långsiktiga utan också vara det.

En annan fråga som jag tänker på är Afghanistan. Vi kommer att diskutera den militära Afghanistaninsatsen senare i dag. Men vi har också den civila insatsen. I och med att den militära insatsen dras tillbaka från Mazar-e Sharif stänger vi också vårt kontor där. Det innebär att det är mycket svårare för vår civila insats att vara kvar i området.

När vi hade överenskommelsen och rekommendationerna som arbetsgruppen för de civila insatserna kom med menade vi att vi skulle vara kvar i norr om säkerheten så tillät. Situationen är den att säkerheten är bättre i norr än någon annanstans i Afghanistan, men ändå är det från norr som vår aktivitet går ned. Det är inte heller särskilt långsiktigt, särskilt inte när vi har skapat ett förtroende i norr bland de lokala makthavarna.

Hur resonerar ministern?

Anf. 119 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! När det gäller var man ska vara och var biståndet kan göra störst nytta: Världen förändras. Jag tror att få av oss kunde förutse den arabiska våren och vad som hände till exempel i Syrien. Det är fruktansvärda situationer som gör att även de människor som har flytt landet och befinner sig i närområdet – det är drygt två miljoner personer – kommer att behöva omfattande insatser i det landet för att över huvud taget kunna återvända. Det är en situation som har uppstått som vi inte kunde räkna med eller förutse.

Därför tror jag att vi måste vara flexibla och se vad vi kanske måste prioritera ned för att kunna prioritera upp andra viktiga delar av världen.

Sedan håller jag med Bodil Ceballos om att det är viktigt med samordning i givarsamhället så att alla inte är på samma ställe. Jag tyckte att den humanitära katastrofen på Filippinerna var ett bra exempel. Där gjorde man en bra samordning, så att inte alla länder var där samtidigt och mer eller mindre slog ut varandra. Det är en oerhört viktig fråga.

Afghanistan kommer att vara ett av Sveriges största biståndsländer. Fokus kommer att vara på kvinnor, flickor, skolgång och hälsobistånd. Jag följer noga frågan var vi ska vara och hur vi ska arbeta. Vi kommer under nästa år också att ta fram en ny strategi. Men det är ett viktigt och mycket svårt samarbetsland. Det vill jag understryka. Det är ett av världens mest korrupta länder och ett av de farligaste länderna i världen. Men att lämna Afghanistan skulle verkligen vara att svika de flickor och kvinnor som har en fruktansvärd situation där just nu.

Anf. 120 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka biståndsminister Hillevi Engström för att hon deltar i debatten och hälsa henne välkommen till sin första biståndsdebatt här.

Jag vill fråga biståndsministern hur regeringen kan motivera en prioritering, som jag ser det, i budgeten som innebär att man sänder ut budskapet att för de människor som på olika sätt, ibland via olagliga flyktmugglare, kanske riskerar livet på vägen för att ta sig hit har man möjlighet att satsa stora resurser, nämligen 4 miljarder bara genom avräkningar i biståndet. Men för de mest utsatta människorna som är kvar i närområdet kan man årligen bidra med bara runt en halv miljard till flyktgorganet UNHCR som bistår runt 43 miljoner människor som är på flykt runt om i världen och som finns på plats i krisområdets närhet.

Jag vet att regeringen också har bidragit med extra resurser till Syrien i närområdet, vilket jag tycker är mycket positivt. Men frågan kvarstår ändå varför man kan satsa så mycket mer resurser på flyktmottagning i Sverige jämfört med hjälp på plats där det handlar om akuta humanitära behov, där det kan handla om liv och där man kan hjälpa så många fler människor för samma summa pengar. Varför är de fattigaste och mest utsatta människorna mindre viktiga och prioriteras lägre i denna prioritering i biståndsbudgeten?

Anf. 121 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det finns inga människor som prioriteras högre eller lägre. Det tycker jag är grundläggande. Jag är övertygad om att vi måste göra både och. Det är också det som regeringen gör. Vi satsar stora resurser på FN:s multilaterala organisationer för att hjälpa människor i närområdet.

Jag hade själv möjlighet att besöka Jordanien och ett av världens största flyktingläger, Zaatari, för bara någon vecka sedan och kunde se det arbete som gjordes. Det som slog mig var att människor visserligen överlever i närområdet men att det är något av ett helvete på jorden.

Jag skulle önska att fler länder i Europa kunde ha samma generösa inställning som Sverige har, det vill säga att vi hjälper människor på plats men att vi också hjälper dem som har flytt till Sverige. Vi har också en

relativt sett stor kvot flyktingar som vi tar in till Sverige. Det är Sverige och Tyskland som utmärker sig.

När man ser hur människor har det i flyktingläger i närområdet blir man bestört. Jag blev bestört och illa berörd och hade svårt att sova efter att ha varit i detta flyktingläger en halv dag. Jag kunde åka därifrån i en varm och skön bil. Barnen där går omkring i foppatofflor eller flip flopskor, och det är isande kallt. Nu har det till och med kommit snö i vissa delar av området.

Det är klart att vi ska göra vad vi kan både här och där, men vi ska framför allt vara humanister och vara generösa. Vi vet att de människor som faktiskt klarar sig hit till Sverige inte kommer hit för nöjes skull, så att säga. De har haft ett helvete bakom sig. De har också haft stora utmaningar och har med sig många trauman när de kommer till Sverige. Vi måste därför finnas både där och här.

Anf. 122 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. När biståndsministern har varit där och sett vilka stora behov som finns och man vill göra både och, varför kan man då inte höja de kontinuerliga bidrag som UNHCR har så stort behov av? Varför har regeringen samma konstanta bidrag till UNHCR år efter år utan att det sker någon höjning? Det är mycket bra att man gör punktinsatser när det uppstår en kris, men varför höjer man inte det årliga bidraget till UNHCR och till organisationer i det civila samhället för humanitära insatser om man vill göra både och?

Jag tycker också att vi ska göra en insats när det gäller kvotflyktingar som kommer till Sverige. Men även om många fler länder i Europa skulle ta emot fler flyktingar kan vi aldrig komma ifrån det faktum att majoriteten inte har möjlighet att fly. Majoriteten är kvar under de miserabla förhållanden som Hillevi Engström har beskrivit. Därför måste vi öka insatserna där avsevärt.

Jag skulle även vilja ställa en fråga om bistånd till vatten och sanitet, vilket också är livsavgörande bistånd. Jag ser det som positivt att biståndsministern lyfter fram att man vill öka dessa insatser något. Men som jag förstår det vill man ge lite bidrag utifrån en kaka på 500 miljoner som man ska dela ut på olika områden och någon ökning på 150 miljoner. Detta är inte särskilt mycket om man tänker på vilka enorma behov det finns och om man ser till den totala biståndsramen på 40 miljarder kronor. Jag undrar varför regeringen inte skulle kunna prioritera detta ännu mer. Om man tycker att detta är viktigt, varför ökar man det inte ännu mer? Sverigedemokraterna vill satsa 2,3 miljarder av det totala biståndet som går via Sida på detta.

Anf. 123 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Frågan om vatten och sanitet är viktig i det svenska biståndet.

Jag ska uppehålla mig lite grann kring det flyktingbistånd som vi ger. Vi är en av de största givarna till FN:s flyktingfond UNHCR. Ett problem som finns i Syriens grannländer är att deras belastning börjar bli så stor. Vi talar om att det kommer 50 000 flyktingar till Sverige. Till Libanon, som har en befolkning på fyra miljoner, har det kommit omkring 800 000 flyktingar. I Jordanien är det över en halv miljon flyktingar. Det

är små länder som inte har så goda förutsättningar att ta emot så många fler.

Nu är det viktigt att förhållandena för de flyktingar som finns blir drägliga så att de kan överleva. Men det krävs oerhört stora insatser för att få grannländerna att fortsätta vara generösa. Där tror jag att givarsamhället har en viktig roll att fylla genom att hjälpa och stötta dem så att det finns sjukvård, utbildning och så vidare till alla i landet.

Sedan behöver vi få fler givare. Det är en stor givarkonferens i Kuwait i januari som handlar om Syrien. Att få in arabländerna och andra typer av biståndsgivare är mycket viktigt.

Jag ser med oro på att även om det blir fred och en bra lösning i Syrien, vilket kan ta tid, kommer det att dröja ofantligt många år innan detta samhälle är uppbyggt igen. Och det kommer att ta många fler år innan människor kan, vill och vågar återvända. Det är en mycket komplicerad situation. Vi kan inte göra allt. Vi kan göra mycket, och gör det, och vi försöker göra det på bästa sätt.

Anf. 124 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Nu har Hillevi Engström varit biståndsminister i lite drygt tre månader. Efter att ha hört hennes inledningsanförande kan jag konstatera att det inte har skett någon större förändring av regeringens biståndspolitik. Hillevi Engström fortsätter att förvalta den av den tidigare biståndsministern inslagna vägen.

Jag har tre frågor till biståndsministern i denna debatt.

Hur tänkte ni i regeringen när ni antog förslaget till biståndsmål, när ni lade till förtryck men tog bort fattiga människors egna förutsättningar för att förbättra sina levnadsvillkor? Hur tänkte ni när ni gjorde fattiga människor till passiva mottagare av välgörenhet i stället för aktiva aktörer i att förbättra sina egna levnadsvillkor? Det är min första fråga till dig, Hillevi Engström.

Min andra fråga är: Tänker du som biståndsminister försöka förändra regeringens passiva förhållningssätt när det gäller skatteflykt från utvecklingsländer? Synsättet att det ändå inte finns skattemyndigheter i fattiga länder som kan ta hand om denna information duger inte. Vi måste jobba på flera fronter samtidigt, och vi ska självklart stödja uppbyggnaden och utbyggnaden av skattemyndigheter i utvecklingsländer på samma sätt som vi ska stödja förbättrade regler för utökad informationsutbyte.

Avslutningsvis, herr talman: Biståndsministern tar själv upp att biståndsplattformen kommer att komma till riksdagen i form av en skrivelse – om den nu kommer. Varför har ni valt att hantera biståndsplattformen på det sättet? Ni involverar inte andra och ställer riksdagen inför fullbordat faktum – om det nu blir klart den här gången.

Anf. 125 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag ska börja med frågan som rör målet. Jag är glad att vi i dag har ett enigt utskott när det gäller målformuleringen.

Jag tror att det är viktigt att titta på vad som stod i det förslag regeringen lade fram i budgetpropositionen. Regeringens förslag löd: förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Varför föreslogs detta? Det har tagits ifrån den formulering som den

parlamentariska utredningen Globkom har gjort och varit överens om och som ligger till grund för PGU:n. Det var alltså regeringens förslag: förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Den förändring utskottet nu har gjort, som jag också ställer mig bakom, lyder: att skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det är alltså några ord som har lagts till. Det är väl bra att man kommer överens om detta mål. Det kan alltid vara så att man kan ha en bättre dialog, men i sak tycker jag inte att det ändrar det som står i förslagen och det som rör finansieringen av biståndet. Jag tror att vi är ganska överens om vad vi menar, nämligen att vi ska försöka bistå människor som lever i fattigdom och förtryck.

Jag håller med Kenneth om att vi inte ska ha några passiva mottagare av någon sorts välgörenhet. Det allra viktigaste handlar egentligen om jobb. Det är det fattiga människor allra mest vill ha; man vill ha ett arbete att kunna försörja sig på. Man vill inte ha några allmosor, utan man vill stå på egna ben. Jag har alltså ingen annan uppfattning där, men jag tycker att måldiskussionen kanske har fått något för stora proportioner – utan att säga att det blir ett dåligt mål nu, men det är ingen större skillnad i målformuleringen.

Det fanns heller inget samlat mål för utgiftsområdet, och det har regeringen också fått kritik för. Därför föreslog vi det här målet, som man var överens om i den parlamentariska utredningen Globkom.

Anf. 126 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Jag tackar biståndsministern för svaret på den första frågan. Jag är också glad att biståndsministern delar utskottets uppfattning att det är ett bättre sätt att uttrycka målet på. Det handlar nämligen inte bara om några ord som har lagts till, utan det handlar om ett synsätt på utvecklingsarbete och hur det ska göras möjligt. Det handlar om ett förhållningssätt till de länder och människor vi ska samarbeta med. Därför är de få orden så viktiga.

Sedan fanns ett annat problem med hur regeringen hade formulerat förslaget till nytt mål, och det gällde att man skriver ”fattiga och förtryckta” men inte kan reda ut ordentligt om människor ska vara båda delar eller om det räcker med det ena. När regeringsföreträdare fick frågor om det kunde de inte reda ut det på ett klart och tydligt sätt.

Nu har vi försökt reda ut det i utskottets betänkandetext, för att göra de definitionerna. Det har i alla fall förbättrat situationen, men som jag sade i mitt inledningsanförande: Jag gör inget anspråk på att det här är en perfekt eller över huvud taget slutgiltig formulering av målet för svensk biståndspolitik. Jag tror att det krävs ett betydligt mer omfattande arbete än det regeringen har gjort i en väldigt liten krets, uppenbart, och det arbete 17 personer i utrikesutskottet har gjort under några möten nu i höst. Det krävs ett betydligt större omtag vad gäller svensk biståndspolitik.

Sedan ser jag fram emot svar på mina två övriga frågor. Jag förstår att tiden är begränsad även för biståndsministern.

Anf. 127 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det finns även i strategier och policyer som styr biståndet och som är väldigt tydliga och specificerade, skulle jag vilja säga. Det är alltså inte rubriken som är det enda målet.

Jag tycker att det är viktigt att lyfta fram att det är resultatet som räknas, alltså vad man faktiskt åstadkommer för fattiga och förtryckta människor – eller fattiga *eller* förtryckta människor. Det är bra att vi är överens om den frågan.

När det gäller frågan om biståndsplattformen eller biståndsramverket vill jag återigen vara tydlig: Det kanske har varit för stora förväntningar, men det är ingen ny politik. Det är en kodifiering av redan befintlig politik, av praxis att göra den tydligare. Det finns inget vakuum i styrningen, för det finns policyer och strategier som gäller. Däremot är det för många – det är lite rörigt – och det är därför vi ska försöka samla ihop det i det biståndspolitiska ramverket.

Det är alltså ingen som kommer att göra saltomortaler och säga att det är överraskande, utan det kommer att tugga på ungefär som vi har jobbat. Det blev dock förhoppningsvis tydligare. Det är alltså ett indirekt styrdokument. Jag hoppas att det ska bli klart så att vi kan komma med skrivelsen till riksdagen.

När det gäller den tredje frågan, om skatteflykt, vill jag säga att jag inte heller gillar skatteflykt eller kapitalflykt. Det är förstås viktigt att stödja de länderna och trycka på. Det är en fråga som ytterst ligger inom Finansdepartementets ram, men inom PGU:n är hela regeringen ansvarig för frågorna. Det är viktigt att länder får bra myndigheter och institutioner och att vi hjälper till med arbetet att bygga upp dem, samt att multinationella företag också tar sitt ansvar och har ett hållbart företagande såväl socialt och ekonomiskt som klimat- och miljömässigt.

Jag har alltså ingen annan uppfattning, och vi driver på frågan också i OECD och i andra sammanhang. Kan man i grunden ha en egen skattedebitering som fungerar är det väldigt mycket mer än att bara vara beroende av bistånd. Skatter är alltid viktigare, både här och där.

Anf. 128 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag vill välkomna biståndsminister Hillevi Engström till sin första debatt med utrikesutskottet, i alla fall i den här rollen.

Ibland säger man i filmens värld: You had me at hello. Tyvärr måste jag nog säga att biståndsministern när jag lyssnade på hennes inlägg förlorade mig redan då hon inledde sitt anförande med att tala om den generösa svenska biståndspolitiken. Nej, biståndsminister Hillevi Engström – svenskt bistånd handlar inte om att vara generös. Det handlar om att vi har ett globalt gemensamt ansvar för de stora utvecklingsutmaningar vi står inför, inte minst därför att vi tillhör ett land som har bidragit till de klimatförändringar som nu slår hårt mot de fattiga och genom att svenska företag har bidragit till den kapitalflykt som har hållit nere många länder i fattigdom.

Det var dock inte därför jag begärde replik. Vi från utskottet besökte Sida tidigare i höstas. Där berättade man om sitt arbete och tog bland annat upp de insatser man gör i Uganda, där vi i Sverige i dag gör många bra projekt. Det gäller inte minst det arbete man gör med att stödja landets hbtq-rörelse, vilket jag skulle vilja framhålla. Men man beskrev

också sitt arbete med att ge krediter till det privata näringslivet i Uganda – hur man hade gått in och stöttat läkare som ville skapa privata mottagningar.

Jag är helt övertygad om att de projekt Sverige driver i Uganda när det gäller att stödja läkare uppskattas av de enskilda läkarna och de patienter som har möjlighet att gå till mottagningarna, men jag kunde inte låta bli att fråga på vilket sätt man når de fattigaste i Uganda genom det här projektet. Svaret från Sida var: Det gör man inte. Det här är inte projekt som riktar sig till de fattigaste.

Det är tyvärr inte ett isolerat fall, och det handlar inte heller om Sida eller om enskilda tjänstemän. Tyvärr vet vi att Sida har fått tydliga direktiv från regeringen om att nedprioritera frågor om fattigdomsbekämpning. I det senaste regleringsbrevet nämner man fattigdom en enda gång på 19 sidor. Varför har den borgerliga regeringen så tydligt valt att nedprioritera just fattigdomsbekämpning inom sin biståndspolitik?

Anf. 129 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag har en liten kommentar: Man kan ha olika ord för det – ”ett globalt gemensamt ansvar” eller ”generöst” – men icke förty är det såvitt jag vet Sverige, Norge och Luxemburg som har 1 procent av bruttonationalinkomsten i utvecklingsbistånd. Det är ändå någonting. Om man inte ska vara stolt eller glad eller så kan man ändå säga att det är väldigt bra.

Jag skulle önska att kollegerna i EU-kretsen, som jag träffade på FAC i veckan, kunde uppnå det rekommenderade *golvet* på 0,7 procent. Storbritannien, som är ett rikt och stort land, tror att de *kanske* kan lyckas med det. Det pågår diskussioner, bland annat med Nederländerna, om att omdefiniera ODA-begreppet för att kunna täcka in mycket mer. Det är någonting jag och den svenska regeringen är emot, vilket vi också uttryckte på FAC. Vi anser inte att den diskussionen ska föras i ministerrådet, utan det är en fråga för OECD-Dac.

Jag tycker att vi ska vara stolta och att det svenska folket ska vara stolta över att vi faktiskt är generösa som människor. Det visar vi också i vår privatekonomi när vi hjälper människor som har det svårt.

Jag delar inte uppfattningen och har aldrig hört talas om att regeringen skulle nedprioritera fattigdomsbekämpningen. Ända sedan jag fick den här portföljen och ansvaret har det varit en fråga i princip varje dag att vi bidrar till att göra skillnad i fattiga och förtryckta människors liv. Vi ska vara på de ställen där det är som allra svårast. Vi ska vara där det är som farligast och där det är som värst, om jag får uttrycka mig på det sättet. Det är alltså ett påstående som jag inte känner igen över huvud taget.

Sedan ska vi också göra andra saker. Vi ska hjälpa demokratikämpar. Vi ska jobba med det humanitära. Vi ska kunna göra många olika saker, men fattigdomsbekämpning är, som målet säger, den mest prioriterade frågan. Vi ska stötta fattiga och förtryckta människor och försöka bidra med vår del till millenniemålen, inte minst de nya post-2015-målen.

Anf. 130 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag är stolt över mycket i svensk biståndspolitik. Jag är också stolt över att det finns en så stark biståndsvilja i Sverige.

Många människor i vårt land väljer att engagera sig i frågor som rör bistånd. Inte minst har vi de senaste dagarna sett hur många människor som har engagerat sig i Musikhjälpens arbete. Men det handlar om att många människor i vårt land förenas av just solidaritet, att man ser sitt gemensamma ansvar för världens utmaningar. Det handlar inte om generositet. När vi talar om generositet talar vi i stället om välgörenhet, att man visar sin goda vilja mot någon man tycker synd om. Det är något i grunden annat.

Låt oss då tala om nedprioriteringen av fattigdomsbekämpningen i den borgerliga regeringens biståndspolitik. Jag trodde i alla fall att regeringsbrevet till Sida, den myndighet som i år har ansvar för över 18 miljarder kronor av det svenska biståndet, utgick från regeringens prioriteringar, att där lyfter man fram det man tycker är viktigt. Väljer man att på 19 sidor nämna fattigdom endast en enda gång är det svårt att tolka det som någonting annat än en nedprioritering, i synnerhet om vi tittar på tidigare regleringsbrev till Sida. Gå tillbaka till den senaste socialdemokratiska regeringen som styrde med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet! Där kan vi se hur man tydligt lyfte fram fattigdomsbekämpning och de fattigas perspektiv på utveckling i sina regleringsbrev. Det har den borgerliga regeringen slutat att göra. Man kan tro att det bara är semantik även detta, men jag tolkar i alla fall regeringens regleringsbrev som just en prioritering. Och det får också konsekvenser.

Som jag sade i mitt anförande har Indvelop gjort en studie av Sidas verksamhet där man konstaterar att 40 procent av Sidas insatser över huvud taget inte når fattiga människor. Tycker biståndsministern att det är okej att 40 procent av Sidas verksamhet inte når de fattigaste människorna?

Anf. 131 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! När det gäller myndighetsstyrningen styr regeringen myndigheten på flera olika sätt. Ett sätt är det som vi debatterar i dag, nämligen budgetpropositionen. Där är det tydligt övergripande målet för hela verksamheten, och som kommer att klubbas i morgon, att skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det är utskottet överens om, och förhoppningsvis kommer det också att bli riksdagens beslut i morgon. Det är det övergripande målet i budgetpropositionen.

Vi styr också Sida genom instruktion, genom dialog och genom regleringsbrev. Det är inte hur många gånger ett ord upprepas, om det står i versaler eller i fetskrift som är det viktiga, utan det är innehållet, sakfrågorna.

Sedan är det olika strategier för olika länder. I till exempel Afghanistan eller andra länder kan det vara flickors skolgång, mödrahälsovård, hbtq-frågor eller SRHR-frågor som vi trycker på, lite beroende på vad som bedöms som lämpligast i respektive land.

Jag tror inte att man ska övertolka att ett ord inte nämns på flera ställen. Jag vill vara tydlig med att det allra viktigaste är målhierarkin, och vi har försökt göra målhierarkin lite tydligare. Där är det fattiga och/eller förtryckta människor som ska vara målet. Vi ska bidra till att skapa förutsättningar att förbättra för just dem i största möjliga mån.

Anf. 132 CHRISTIAN HOLM (M):

Herr talman! Nu står vi här återigen och debatterar det svenska biståndet, och det är bra. Det gör vi varje år i december, och det är för min egen del den åttonde gången på samma tema. Det är också bra att vi får möjligheten att ha kontinuitet i den här debatten.

Vårt utvecklingsbistånd syftar till att bekämpa, som vi nyss har hört diskuteras, just fattigdom, såväl fattigdom på pengar som på frihet. Ekonomisk tillväxt, ökat välbefinnande, stärkt demokrati, skydd för mänskliga rättigheter och långsiktig hållbarhet ska genomsyra den svenska biståndspolitiken. Vår politik är tydligt värderingsburen.

Sedan Alliansen tillträdde har stora förändringar skett inom biståndet. Det svenska biståndet har reformerats för att skifta fokus lite mer från en utbetalningspolitik till att bli en tydlig utvecklingspolitik som levererar konkreta resultat och skapar bättre förutsättningar för fattiga människor. Vårt budskap är tydligt: Biståndet ska användas där det gör störst nytta, och vi ska kontinuerligt utvärdera resultaten av våra insatser.

I takt med globaliseringen har samhället förändrats. Tack vare handel, teknikutveckling och ökad kommunikation har framför allt låginkomstländer haft en positiv utveckling. Vi kan även se en generell inkomstökning på global nivå. Men som sagt finns det också utmaningar som bristen på demokrati och mänskliga rättigheter, miljö- och klimatförändringar, kvinnors och barns utsatthet samt extrem fattigdom i stora delar av världen. Förändrade samhällen ställer krav på en modern biståndspolitik. Vi måste ha ett bistånd som möter dagens globala utmaningar.

Herr talman! Regeringen har fokuserat biståndet avseende tematiska prioriteringar på landfokusering och resultatstyrning. I stora delar har det skett i bred samsyn med Socialdemokraterna.

Inom ramen för de tematiska prioriteringarna har vi inriktat oss på demokratiutveckling och mänskliga rättigheter. Här måste vi stödja de krafter som inriktar sig på att stärka demokratin och yttrandefriheten. Det är en förutsättning både för en god samhällsutveckling och för att bekämpa fattigdom. Det handlar om att bygga upp fungerande samhällsinstitutioner och komma till rätta med korruption eller att stödja uppbyggande av demokratiska politiska partier.

Inom vårt andra prioriterade område, miljö och klimat, har vi lagt stora resurser för att skapa en hållbar och miljömässig utveckling. Här finns god potential för samarbete mellan svenska myndigheter, näringsliv och organisationer. För att utvecklingsländer ska kunna möta de stora klimatförändringar som vi står inför måste vi stärka möjligheterna för utvecklingsländerna att handla förnybar energi.

Vårt tredje prioriterade område är främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen. Kvinnors livssituation i utvecklingsländer ser i många fall bedrövlig ut. De saknar inflytande, och den utbredda ojämställdheten skapar stora hinder för kvinnors utveckling.

Åtta miljoner kvinnor drabbas årligen av problem i samband med osäkra aborter. Det sker främst i fattiga länder. Vi gör därför stora satsningar inom millenniemålen 4 och 5 om mödra- och barnadödlighet. Samtidigt har vi stort fokus på SRHR-frågorna, alltså frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i allmänhet, frågor som inte sällan är extremt åsidosatta. Regeringen arbetar med att höja kunskapsnivån om SRHR-frågorna genom utbildning och rådgivning till ungdomar. Vi har

även gjort stora satsningar i utvecklingsländer för att öka tillgången till säkra och lagliga aborter samt för att öka tillgången till preventivmedel och sexuell och reproduktiv hälsovård.

Fattigdom samt bristen på demokrati och mänskliga rättigheter är också bidragande orsaker till mödradödlighet och barns utsatthet. Regeringen har därför aktivt arbetat med dessa frågor och har ökat anslagen till aktörer som kan bidra till att främja den utvecklingen i de svenska biståndsländerna.

När det generellt gäller biståndspolitiken och det arbete som vi gör i utskottet vill jag rikta ett stort tack till våra samarbetspartier och även oppositionen, inte minst Socialdemokraterna och den biståndspolitiska talespersonen Kenneth G Forslund, för det goda samarbete och den breda samsyn som trots allt finns i stora delar av våra frågor, även om det självklart finns skiljelinjer på många områden. Att vi har denna breda samsyn gör att vi kan bli mer effektiva och starkare internationellt.

Herr talman! Insatserna i Afghanistan är, som har nämnts tidigare, också av hög prioritet inom biståndet. Insatserna har ett brett parlamentariskt stöd i Sveriges riksdag, och vi kommer att debattera dem efter detta ärende.

Att vi har ett brett parlamentariskt stöd är viktigt av många skäl, inte minst på grund av den signal vi sänder och för säkerheten och tryggheten för våra unga tjejer och killar på plats i Afghanistan.

Våra insatser bygger på ett långsiktigt arbete för att säkra utvecklingen framåt och bygga upp säkerheten. Afghanistan är det land som Sverige har det mest omfattande utvecklingssamarbetet med och utvecklingsbiståndet till, och vi kommer att fortsätta våra insatser för att säkra tryggheten för det afghanska folket. Vårt engagemang i Afghanistan är genuint och långsiktigt.

Herr talman! För att skapa ett långsiktigt utvecklingsarbete med hög kvalitet har regeringen valt att samarbeta med färre länder än tidigare. Vi har, vilket också har nämnts tidigare, fokuserat utvecklingssamarbetet till ett mindre antal länder. Det är fortfarande många men färre än tidigare. Även detta beslut har fattats i stor enighet och med bred samsyn bland partierna här i Sveriges riksdag. Vårt bistånd ska göra nytta där det behövs som allra mest.

När det gäller ökad mål- och resultatstyrning följer vi upp och utvärderar biståndsprogrammen och redogör för om människors möjligheter till förbättrade levnadsvillkor faktiskt har uppfyllts. Denna strategi stämmer väl överens med Parisdeklarationen, som fastställer att effektiviteten i utvecklingssamarbetet måste öka.

Att regeringen arbetar för en ökad mål- och resultatstyrning är av stor betydelse för både biståndsmottagare och de svenska skattebetalarna. Det är vår skyldighet att redovisa och följa upp vart biståndspengarna går och vad de används till och att de faktiskt gör skillnad för fattiga människor.

Denna skyldighet har vi både mot dem som är mottagare av vårt bistånd och beroende av det och mot alla skattebetalare som varje dag går till jobbet och sliter ihop de kronor som vi använder för att göra livet bättre för människor som lever i utsatta miljöer.

Herr talman! Även avräkningarna inom biståndsbudgeten har vållat mycket debatt de senaste åren. Jag vill därför klargöra några saker.

Sverige följer riktlinjerna från OECD:s biståndskommitté Dac när det gäller hur och vad vi får avräkna som samtidigt kan kallas bistånd. Avräkningar från biståndsramen är alltså kostnader som ligger på andra utgiftsområden än just biståndsanslaget.

Vad innebär det i praktiken? Jo, det är främst pengar som täcker flyktingmottagande och i de fall avskrivningar förekommer till de allra fattigaste länderna i världen.

Det har i vissa lägen framförts att Alliansen urholkar biståndet. Utöver att det är osakligt och felaktigt är det så att Alliansen, även om vi ser till biståndet exklusive avräkningar, har ett högre bistånd än vad tidigare S-regeringar hade. Det är till och med så högt att om vi drar bort avräkningarna från Alliansens bistånd men låter tidigare S-regeringars bistånd ha kvar sina avräkningar är Alliansens bistånd ändå högre, med undantag av något enskilt år. Det är viktigt att poängtera eftersom det är bra att debatten är korrekt.

Emellanåt låter det nämligen som att avräkningar i enlighet med OECD:s regelverk uppfanns 2006 när alliansregeringen kom till makten. De har dock förekommit i decennier, även under S-regeringar och innan jag ens hade börjat skolan.

Herr talman! År 2014 satsar regeringen 10 miljarder kronor mer på bistånd, inklusive avräkningar, än vad Göran Perssons regering gjorde 2006.

Under hela alliansregeringens tid vid makten har vi uppfyllt FN:s mål om att 1 procent av Sveriges bni ska gå till bistånd. Det är viktigt, men det viktigaste för oss är trots allt inte hur mycket som betalas ut i procent utan vad det går till, hur det används och att det är effektivt och ger resultat.

Herr talman! Vi ser ökade flyktingströmmar i världen från konflikt-drabbade länder, inte minst från Syrien varifrån det rapporteras hemiska saker varje dag.

För oss är det en självklarhet att ta emot de människor som flyr från våld och förtryck. Vi har en mänsklig politik. Vi hjälper människor i nöd var de än befinner sig.

Vi kan göra en del i ett land som Syrien, men på grund av situationen kan vi inte hjälpa de flesta på plats eller i närområdet. Då använder vi en del av vårt bistånd, de så kallade avräkningarna, till att ge dem som behöver skydd här, tillfälligt eller under längre tid.

Det som bör förbättras är att våra grannländer inom EU också tar ett större ansvar och delar på den utmaning stora flyktingströmmar innebär.

Sverigedemokraterna har en helt annan politik. När människor flyr från gasattacker, bomber, granater och förtryckande diktatorer anser vi att Sverige bör ta emot dessa traumatiserade människor och stödja, hjälpa och integrera dem. Sverigedemokraterna däremot väljer att stänga portarna och för här en inhuman och omänsklig politik.

Herr talman! En humanitär politik utgår från standpunkten att människor ska erbjudas stöd och hjälp oberoende av vilka de är och var de ursprungligen kommer ifrån. En humanitär politik är till grunden jämlik och ser till människors behov utan att söka egen vinning. En sådan politik önskar vi och regeringen att driva.

Sverigedemokraternas framlagda budget är föga förvånande populistisk. Det är tydligt att budgeten är tänkt att plocka billiga poäng, men i

själva verket väcker den många frågor. Det är svårt att se den som ett seriöst förslag på de utmaningar vi möter. Den håller inte ekonomiskt och är till stor del ett påhitt. Man ska vara försiktig med sina ord, herr talman, men att kalla SD:s budget för ett ekonomiskt kvacksalveri är ingen överdrift.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 133 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! I går jordfästes Nelson Mandela, vilket vi alla kunde följa genom nyhetsbevakningen därifrån. Utanför kammaren finns en kondoleansbok där man kan skriva en sista hälsning till denne store ledare. Jag gjorde det innan jag gick in till denna debatt, men jag vet inte om Christian Holm har skrivit något. Moderaterna har ju genom historien haft en tvetydig relation till Nelson Mandela och anti-apartheidrörelsen, om jag ska uttrycka mig diplomatiskt.

Just i dessa dagar ska även det svenska biståndet till Sydafrika avslutas. Vid årsskiftet avslutas det drygt 50-åriga samarbete som Sverige haft med de demokratiska krafterna i Sydafrika. Sydafrika är ett land som har förbättrats till det bättre på många punkter under dessa 50 år, och därför behöver vårt samarbete och vår relation till Sydafrika självklart förändras.

Sydafrika är i dag till stor del ett demokratiskt medelinkomstland, men behoven är också stora. Det finns framför allt ett behov av samarbete inom det som kallas aktörssamverkan. Sydafrika behöver kanske inte längre resurser till fattigdomsbekämpning, för man har i stor utsträckning dessa resurser. Man behöver dock ett samarbete mellan aktörer för att kunna stärka sina institutioner och gå vidare med sin demokratiska samhällsutveckling.

Den typ av samarbete som vi har i dag med Sydafrika och som den moderatledda regeringen avslutar är till exempel samarbete mellan fackliga organisationer för att förbättra situationen på arbetsmarknaden i Sydafrika och minska fattigdomen.

Det har också handlat om att stärka de organisationer som ofta är ryggraden i en konsolideringsprocess i en demokrati. Vi har vi haft ett samarbete mellan myndigheter och kommuner för att stärka demokratisk samhällsstyrning och anti-korruptionsarbete.

Vi har även haft ett omfattande arbete kring hiv och aids.

Varför, Christian Holm, väljer den moderatledda regeringen att avsluta detta samarbete?

Anf. 134 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Hans Linde tar upp ett antal frågor. Nej, jag hann inte skriva i kondoleansboken innan jag gick in i kammaren, men jag ska göra det när jag går härifrån. Det är värt att hylla Nelson Mandela som gjorde en fantastisk resa genom livet och som betydde oerhört mycket för att ena folket i sitt land.

Det var en man som under sitt liv utvecklades och valde samarbete, utveckling och försoning snarare än konflikt. Det tycker jag är värt att uppmärksamma.

Det är också ett bra resultat och ett gott tecken när ett land efter 50 år av samarbete inte längre har samma behov av vårt bistånd. Det är, som Hans Linde korrekt säger, viktigt att vi har ett fortsatt samarbete. Men länder som har höjt sin ekonomiska nivå och standard kanske inte ska ha en del av det svenska biståndet.

Att vi avbryter biståndssamarbete innebär inte att vi avbryter relationerna med ett land. Vi fortsätter att ha kontakter. Det tycker jag att vi fortsatt ska ha för att förbättra Sydafrika. Vi vet att det finns många brister, men mycket av ansvaret för en fortsatt utveckling i Sydafrika ligger på den sydafrikanska regeringen.

Anf. 135 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Vi kan väl för protokollet konstatera att jag tror att en hel del av Christian Holms företrädare i denna kammare knappast skulle skriva under på de beskrivningar han gav om Nelson Mandela.

Christian Holm säger att Sydafrika inte riktigt har behov av bistånd längre. Det låter inte riktigt på samma sätt från Sydafrika. Där ser man att Sverige har en viktig roll att spela, precis som vi har spelat en viktig roll genom historien. Vi är en partner som har haft en mycket stor trovärdighet genom vårt historiska engagemang – må vara att Moderaterna många gånger har motsatt sig det engagemanget.

Sverige som land har i dag fortfarande möjlighet att agera i Sydafrika också i kontroversiella och svåra frågor för att bidra till att ta ytterligare steg. Det behövs i Sydafrika när det gäller att stärka de demokratiska institutionerna, bygga upp folkrörelser, bekämpa hiv/aids och så vidare.

Christian Holm säger: Det spelar inte så stor roll. Vi kan fortsätta relationen på andra sätt. Men frågan till Christian Holm blir: Hur då? Hur ska vi fortsätta relationen med Sydafrika? För nu avslutar man biståndssamarbetet. Det kommer inte att finnas några ytterligare resurser till biståndsinsatser.

De pengar som funnits fram till december för att Rikspolisstyrelsen till exempel ska kunna bedriva samarbete med polisen i Sydafrika dras in. Man drar tillbaka finansieringen till arbete som har funnits runt hiv/aids-frågorna. Samma sak gäller det fackliga samarbete som bland annat IF Metall har bedrivit under de gångna åren.

Också den samarbetsstrategi som vi har haft mellan Sverige och Sydafrika löper ut i slutet av året utan att det kommer till en ny strategi. Om man drar in pengarna, sätter punkt och väljer att inte skriva någon ny samarbetsstrategi med sydafrikanerna, hur ska då detta samarbete med Sydafrika fortsätta, Christian Holm?

Anf. 136 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! För att återgå till Nelson Mandela och hans gärningar var Nelson Mandela och ANC en stor rörelse. ANC hade olika delar och grenar och utvecklades genom åren, och det gjorde också Nelson Mandela.

Jag tycker att det är fullt naturligt att Moderaterna under 1970- och 1980-talen inte gav en tydligt socialistisk/kommunistisk rörelse ett helhjärtat stöd på samma sätt som vi inte stödde Sovjetunionen eller andra partier som Vänsterpartiet på den tiden samarbetade med.

Det är en oerhörd skillnad mellan att stödja en sådan rörelse och att stödja en person som väljer att utveckla ett land och som väljer försoning i stället för konflikt. Vi stöder en demokratisk utveckling. Det är också en väldig skillnad att inte aktivt stödja en sådan rörelse som ANC var på den tiden. Det innebär inte att man är för apartheid.

När det gäller huruvida Sverige fortsatt ska ha utvecklingssamarbete går det att samarbeta på många sätt. Vi har politiskt samarbete för att stärka de politiska partierna. Det kan vi göra. Jag antar att Hans Linde och Vänsterpartiet har relationer med andra partier i andra länder. Vi har det. Vi har diplomatiska relationer. Det finns handel. Våra fackföreningar har precis som de politiska partierna all möjlighet att samarbeta med sina rörelser i de länderna.

Debatten blir lite konstig. Under biståndsministrarnas inlägg hörde vi att pengarna inte används i de allra fattigaste områdena. Vi vet att det finns många fattiga områden i Sydafrika, men det är ett land i Afrika som har en relativt god ekonomi. Trots att vi har goda resurser är de begränsade, och då är det viktigt att vi inriktar dem på de områden där de behövs allra mest.

Anf. 137 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag begärde först ordet för att gå vidare på spåret om Afghanistan, särskilt eftersom vi ska diskutera Afghanistan senare under kvällen. Men sedan tog Christian Holm upp frågan om avräkningarna. Jag hade en interpellationsdebatt med Gunilla Carlsson för en tid sedan, i juni. Jag har den med mig.

Problemet när det gäller avräkningar för flyktingmottagande är att när vi tittar på den budget och de avräkningar som gjorts och jämför med migrationsbudgeten kan vi se att vi i princip betalar 100 procent av flyktingmottagandet – kostnaderna för boende, mat och sådana saker – direkt från biståndsbudgeten. Det belastar inte det svenska samhället alls, förutom biståndet.

Saken är den att olika OECD-länder gör olika tolkningar. I tilläggsbudgeten som kom i våras skulle 13,5 procent av biståndet gå direkt till flyktingmottagning. I slutändan blev det inte så därför att en del pengar som inte hade gått åt återfördes. Det är första gången som det återfördes någonting, såvitt jag har sett. Förut har det gått rakt in i statskassan, tror jag.

Man kan välja att räkna på olika sätt. OECD håller på att precisera reglerna. Vi drar bort allra mest proportionerligt sett. Om vi bara skulle räkna flyktingar som får stanna skulle det vara 4,7 procent av biståndsbudgeten. Om vi bara skulle räkna tiden fram till asylbeslut blir det 5,2 procent. Om vi bara skulle räkna flyktingar som får stanna och tiden fram till asylbeslutet blir det 2,4 procent. Snittet i OECD är alltså 2,5 procent. Vi ligger på 13,5, men vi räknar precis alla, inte bara de som får stanna.

Anf. 138 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Det finns mycket vi kan konstatera om avräkningarna och hur man får göra där. Jag vill återigen betona att Sverige följer det gällande regelverket.

Sedan tas det upp att det görs olika bedömningar i OECD:s medlemsländer. Så är det. Det görs också olika bedömningar av hur mycket vi ger

i bistånd. Det görs olika bedömningar av hur många flyktingar vi tar emot.

Vi vet att Sverige är väldigt generöst när det gäller hur mycket vi ger i bistånd. Sverige är också väldigt generöst när det gäller hur många flyktingar vi väljer att ta emot. Självklart går en stor del av de avräkningar vi gör till flyktingmottagandet. En stor del av flyktingmottagandet finansieras via avräkningar.

Men det är inte så att detta inte berör den svenska statsbudgeten. På precis samma sätt som varenda annan del av våra enskilda utskottsbudgetar är detta en samlad del av den svenska statsbudgeten. Det är – på samma sätt som med alla andra pengar vi använder – det svenska folkets intjänade skattepengar. Den saken spelar alltså ingen roll.

Man kan dock fortfarande konstatera fakta: Varje år Alliansen har suttit vid regeringsmakten har vi haft ett högre bistånd. Med undantag av 2010 har vi också haft ett högre bistånd om vi räknar bort avräkningarna från Alliansen och låter det vara kvar på de tidigare S-regeringarnas budgetar.

Dessa regeringar hade stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Hur vi än vrider och vänder på det har Alliansen en mer omfattande biståndspolitik.

Anf. 139 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Det är inte så konstigt att det har varit mer pengar de senaste åren i och med att ekonomin har varit bättre om man jämför med de budgetar som antogs innan regeringen tillträdde.

Sverige är ett rikt land. Vi har – här i riksdagen – valt att ha ett bistånd på 1 procent. Nu står nästan alla partier bakom det. Vi har också ett folk i Sverige som är väldigt villiga att bidra solidariskt. I alla galor på tv – Radiohjälpen etcetera – ser vi att människor faktiskt gärna vill vara solidariska med andra länder.

Vi har också ett folk som inte säger nej till att ta emot flyktingar, vilket man gör på många ställen i Europa. Vi har inte en ekonomisk kris som många av de andra europeiska länderna har – inte alls på samma sätt. Det är klart att vi kan bidra mer.

Det jag är ute efter är att vi inte ska sticka ut på det här sättet i jämförelse med de länder vi jämför oss med i andra sammanhang. Men det är inte bara avräkningar för flyktingmottagande som har gått via biståndet, utan ett tag var det biståndsministerns lön, och vi har också klimat, och det går inte in i avräkningarna, utan det tar vi direkt från biståndet.

Hans Linde var tidigare inne på att de hade mycket mer i bistånd än vad vi övriga har. Vi har valt att lägga pengarna för klimatåtgärder utanför biståndsramen, därför att det inte är bistånd, utan vi betalar faktiskt tillbaka den klimatskuld som vi i den rika världen, vi i Sverige, har gentemot de fattiga länderna. Därför ligger det 2 miljarder extra utanför biståndsramen och inte inom den.

Ministern talade om 300 miljoner till klimatfonden. Var tar ni de pengarna från? Jag kommer inte ihåg exakt, så det kunde vara bra om Christian redogjorde för det.

Anf. 140 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Efter det anförandet är det nästan så att man skulle vilja rekrytera Bodil Ceballos till Alliansen som valtalare för att berätta hur bra vi har det i Sverige, vilken fantastisk ekonomi vi har och vad välskött Sverige är. Jag kan bara instämma. Att vi har det så beror på att vi har en regering som har tagit ansvar. Vi har en arbetslinje där jobb står i fokus, och det leder till att den ekonomiska krisen i Sverige inte är likadan som den är i Grekland och andra länder. Sedan finns det många andra omständigheter, men självklart spelar det roll vilken politik vi har och vilken regering vi har. Det spelar roll också i biståndspolitiken.

Procentuellt är avräkningarna i dag, 2013, i paritet med avräkningarna 2003. Runt 1,25 procent ligger de på. Den här grafen som jag visar nu ska man egentligen inte visa när man är i tv, eftersom den kan vara svår att se, men linjen är i alla fall ganska rak. På grund av att vi har en så ansvarstagande och bra regering och en så god politik ökar ekonomin stadigt, och det gör att även avräkningarna stiger. Men återigen har vi mer pengar i bistånd än någon annan regering någonsin har haft.

Anf. 141 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Till att börja med får jag tacka Christian Holm för de uppskattande orden om gott samarbete i utrikesutskottet. Det är ömsesidigt. Jag förstår också att det säkert kan ha kostat på en del att göra upp i utrikesutskottet och så att säga spöa regeringen. Men det hade ni ändå ryggrad nog att göra, och det tycker jag är värdefullt i det här sammanhanget.

Herr talman! När det gäller diskussionen om svensk ekonomisk politik och regeringens eventuella förträfflighet antar jag att talmannen skulle avbryta mig och föra mig tillbaka till huvudämnet för den här debatten om jag skulle kommentera Christian Holms ganska euforiska beskrivning av det svenska ekonomiska läget. Men låt mig konstatera att Christian Holm väljer att jämföra Sverige med Grekland och deras ekonomi. Det säger kanske en del om regeringens ambitioner. Men innan talmannen hämtar hem mig ska jag själv återgå till ordningen.

Christian Holm gör något ganska vågat när han tar upp en diskussion om avräkningarna i det svenska biståndet. Det är nästan lite fräckt att som moderat ta upp detta, för det har blivit den nuvarande regeringens paradnummer i uppfinningsrikedom att göra avräkningar. Vi har sett ett pärlband av uppblåsta skuldavskrivningar genomföras. Det har gått så långt att regeringen är tvungen att ge sig själv ett slags avlatsbrev i årets budgetförslag och poängtera att de i år faktiskt inte gör några sådana här skuldavskrivningar. Så hård har kritiken uppenbarligen uppfattats vara, och det är ju bra att man har förstått att vi menar allvar med kritiken. Ambassader, såsom den i Reykjavik, har räknats av, och sedan säger Christian Holm att Sverige följer gällande regelverk. Men, Christian Holm, socialdemokratiska regeringar fick aldrig kritik av OECD-Dac. Ni har fått kritik upprepade gånger för att ni inte följer reglerna.

Anf. 142 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Upplysningsvis vill jag säga att jag inte jämförde Sverige med Grekland, utan jag sade att med en ansvarsfull regering kan det

gå bra för ett land, och med en mindre ansvarsfull regering kan det gå dåligt för ett land. Sedan kan man dra slutsatser av detta.

När det gäller avräkningar – de siffror som brukar vara populära att ta upp är ungefär 4 miljarder av 38 miljarder eller 20 miljarder av 120–125 miljarder – fick nog inte S-regeringarna kritik. Det granskades kanske inte på samma vis, eller också gjorde det det, men problemet var att det tidigare inte riktigt gick att se det här, för det fanns ett förvaltningsanslag som man kunde räkna av från biståndet. I det biståndet var det svårt att över huvud taget ha någon uppfattning om vilken del som avsåg vad.

Det har alltså inte gått att kartlägga hur avräkningarna för UD:s administrativa kostnader skedde före 2009. När det gjordes var även biståndsministrarnas och statssekreterarens lönekostnader med där. Man kan tycka att det är rimligt eller orimligt. Det är en liten del av biståndet, men vi tyckte att det inte var det mest optimala, och därför förändrade vi det.

Anf. 143 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Notera att det inte var jag som tog upp avräkningarna för biståndsministrarnas lön. Det var Christian Holm som gjorde det. Jag talade om de uppblåsta skuldavskrivningarna. Där handlar det om miljardbelopp. Jag kan hålla med Christian Holm i någon mån om att biståndsministrarnas lön som har räknats av under tre år, vill jag minnas, från biståndsramen är en symbolfråga i sammanhanget. Det är inte pengarna som är det viktiga i sammanhanget, men det säger en del om vilken kreativitet och vilken attityd den här regeringen har och har haft.

Jag kan bara återigen konstatera att socialdemokratiska regeringar, och det har funnits några stycken även under biståndets historia, inte har fått kritik av OECD-Dac för avräkningar. Den nuvarande regeringen har fått kritik flera gånger för de avräkningar som den har genomfört.

Anf. 144 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Jag ser inget generellt fel med att göra vissa avräkningar från biståndsramen. När det gäller skuldavskrivningarna som Kenneth G Forslund tog upp görs inga sådana under året. Såvitt jag vet är det inte heller några planerade för nästkommande år, men det är sådant som kan tillkomma. Under fjolåret var det 390 miljoner och året innan dess 16 miljoner av en biståndsram på 35 160 000 000 kronor. År 2010 var det inga alls, och 2009 var det 215 miljoner i skuldavskrivningar.

Jag kan fortsätta att rabbla upp siffrorna, men det är en väldigt liten del. Däremot har det varit en ökande del när det gäller avräkningar för flyktingkostnader, men det beror på att ansvaret och utmaningarna kring det här har ökat. Våra möjligheter att vara på plats i vissa länder där behovet är extra stort har varit små. Därför har vi valt att göra så.

För att upprepa mig, vilket är väl värt att göra, tycker jag, kan vi säga att biståndet, även om Kenneth tar bort alla avräkningar vi gör, ligger högre med den här regeringen än om vi är generösa och låter er räkna med era avräkningar som har gjorts åtminstone sedan 80-talets början. Det är högre än under någon regering som har letts av det parti som Kenneth G Forslund företräder.

Anf. 145 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! När Christian Holm kallar vår budget för kvacksalveri måste jag begära replik och försvara mig. Om Christian Holm syftar på de besparingar som vi har gjort på minskad invandring är det väldigt lågt att kalla uppgifter, noggranna beräkningar, från riksdagens utredningstjänst för kvacksalveri. Det är rent förnedrande med tanke på det grundliga arbete som de har gjort.

Ni har ju inga egna beräkningar för detta. Ni kunde anklaga oss för detta första året och andra året, men det duger inte att tredje året komma och klaga på vår budget och säga att det är kvacksalveri utan att komma med några egna beräkningar. Ni kan ju inte bevisa motsatsen när det gäller invandringens kostnader alternativt lönsamhet. Kom och bevisa det innan ni kommer med sådana anklagelser!

Vad syftar Christian Holm på när han räknar in vår biståndsbudget i anklagelsen kvacksalveri? Vi visar tydligt i vår budgetmotion vad vi vill skära ned på och vad vi vill öka. Vi minskar områden som budgetstöd, reformsamarbete i Östeuropa och bistånd till medelinkomstländer; vi stärker humanitärt bistånd och bidrag till UNHCR. Vi visar också hur vi fördelar biståndet i tematiska prioriteringar.

Vad menar Christian Holm? Är det kvacksalveri att hjälpa flyktingar i närområden till Syrien och att lindra nöd och rädda liv? Är det kvacksalveri att bidra med bistånd till vatten och sanitet?

Det är skamligt av Christian Holm att komma med sådana anklagelser.

Anf. 146 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Jag har inte för avsikt att vara vare sig förnedrande eller skamlig. Jag ser på de siffror, förslag och skrivna texter som finns.

Det är hedervärt att stödja UNHCR. Det har vi gjort. Vi gör det, och alliansregeringen har ökat satsningarna till UNHCR kraftfullt genom åren.

Vi utvärderar UNHCR:s verksamhet på samma sätt som vi utvärderar UNDP och andra FN-organ och alla andra biståndsgivare vi ger svenska biståndspengar till. Vi utvärderar och kontrollerar dem för att se hur effektiva de är, för att se hur de arbetar på bästa sätt och för att se resultatet av deras arbete. Det kan i sin tur variera från år till år.

Vi utvärderar dock också förmågan att absorbera bedömningarna och inte bara behovet. Behovet i exempelvis Syrien är ju enormt. Vad är möjligheten att de facto kunna göra något? Vi har små möjligheter att vara på plats på grund av stora hot och en regering i landet som är oerhört problematisk.

Självklart är det bra att göra den ökningen. Samtidigt skär Sverigedemokraterna i ett penseldrag ned det svenska biståndet med 9 450 657 000 kronor. Som någon annan har sagt, herr talman, är det väldigt mycket pengar. Vi ska givetvis se vilka konsekvenser det får.

Jag vill poängtera att Sverigedemokraterna säger att man vill hjälpa personer som flyr undan förtryck, fattigdom och krig. Samtidigt är det tydligt att man stänger dörren till landet Sverige. Det är inte solidaritet. Det är inte korrekt.

Anf. 147 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag fick inga svar på vad Christian Holm egentligen menar med kvacksalveri. Jag fick inte heller i dag några beräkningar som skulle kunna bevisa att våra beräkningar är fel. Det duger verkligen inte.

När det gäller flyktingfrågan och Syrien har vi aldrig någonsin sagt att vi stänger några dörrar. Vi minskar på invandringen. Ja, det gör vi. Kvotflyktingar ska vi fortfarande hjälpa, och det kan finnas behov av att under svåra konflikter ge tillfälligt skydd för människor undan krig och konflikt. Men majoriteten av människorna har inte möjlighet att betala hundratusentals kronor till illegala flyktingsmugglare för att ta sig till Sverige. Majoriteten befinner sig fortfarande i närområdet, oavsett vilken flyktingpolitik vi för i Sverige.

Då sänder det inhumana budskap att säga att det finns resurser ifall ni lyckas ta er hela den farliga vägen till Sverige. Om ni kommer hit har vi 4 miljarder som vi avräknar i biståndet varje år för att hjälpa. Men för er som har det svårast och inte har möjlighet att ta er till hit kan Sverige bidra med en halv miljard per år till UNHCR och några hundra miljoner extra i punktinsatser. Då finns det inte lika mycket resurser.

Det är en inhuman prioritering. Då handlar det inte om att hjälpa så många människor som möjligt. Det handlar om att man här i Sverige har låst fast sig i en viss politisk linje som går ut på att det enda sättet att hjälpa människor är om de kommer hit. De allra flesta människorna befinner sig fortfarande i närområdet. Det är där de största behoven finns.

Jag anser det vara en inhuman politik. När kommer vi att se en förändring av detta, Christian Holm?

Anf. 148 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Jag har svårt att se, och jag har aldrig träffat, den flykting som vid födseln drömmer om att fly. Jag har inte hört någon politiker här i kammaren från något politiskt parti som inte hellre skulle hjälpa personer på plats i deras egna länder än att låta dem komma till Sverige, om det var möjligt. De allra flesta människor vill vara kvar i sina hemländer om de inte väljer att emigrera av frivilliga orsaker. Väldigt få väljer flyktvägen för att det är bekvämt.

Därför har jag inga problem med att man väljer att satsa på UNHCR och på att hjälpa till i landet eller närområdet. Vi kan göra så gott vi kan där, men det är inte tillräckligt. Därför måste vi ta emot flyktingar och ta vårt ansvar.

Det är en utmaning för oss är att se till att våra grannländer och våra övriga kamrater inom EU tar samma ansvar. Vi tar ansvar, vi gör vårt bästa och vi tar emot både kvotflyktingar och andra och är med och bidrar till att förbättra situationen för människor i nöd. Det är för min del en human syn på politik. Jag tycker inte att Sverigedemokraterna har en human politik när det gäller det.

När vi står här i kammaren kan man höra man om ganska stora satsningar från Julia Kronlid och hennes parti, men det är till allra största delen samma besparing som ska finansiera allt. Om man tittar på många områden i budgeten kan man se att det innebär besparingar på invandring.

Det finns hur många undersökningar och studier som helst som visar på både kostnader och intäkter med flyktingmottagande och invandring.

De allra flesta visar att det kortsiktigt, dag två när en person kommer hit, kan vara en kostnad, men totalt är det en vinst för det svenska samhället. Människor från andra länder har faktiskt varit med och byggt vårt land.

Prot. 2013/14:47
16 december

Internationellt bistånd

Anf. 149 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Herr talman! Biståndsinsatser handlar om att ge förutsättningar och att skapa möjligheter för människor att ta makten över sitt liv i länder där förutsättningarna för detta förvägrats dem av olika skäl. Det handlar om att skapa förutsättningar att klara sig själv, att skapa förutsättningar för att mätta magen och få en utbildning samt att skapa förutsättningar och frihet att få staka ut en framtid för sig själv och sin familj.

Liberalism handlar om frihet. Därför är också biståndsfrågor något som står liberalismen nära. Folkpartiets utvecklingspolitik tar sin utgångspunkt i varje människas egen inneboende förmåga och tanken att vi har ett ansvar för vår omvärld, i synnerhet för människor som lever i fattigdom och förtryck. Ett generöst bistånd är ett uttryck för detta.

Bistånd och hjälp ges på olika sätt. Alla är viktiga, men har olika syften och mål. Det humanitära biståndet handlar om katastrofhjälp, att avhjälpa akut nödlidande och att rädda liv efter naturkatastrofer eller vid krig och konfliktsituationer. Fattigdomsbekämpning där människor inte har verktygen att kunna ta sig ur fattigdomen handlar om insatser som ska syfta till hjälp till självhjälp. Sist men inte minst kommer satsningar på demokrati och stöd till byggande av livskraftiga stater där folket kan välja sina företrädare.

En stat där demokrati står i finrummet svälter inte. En stat där demokrati råder krigar inte. En stat där demokrati har makten genom folket utvecklas till sina medborgares bästa.

Folkpartiet har länge ansett att demokratisering ska vara ett övergripande mål i utrikespolitiken och i svenskt bistånd. Det genomsyrar vår politik. Demokrati är nämligen det enda system som kan förenas med mänskliga fri- och rättigheter. Yttrandefrihet, politisk frihet, rösträtt och äganderätt är alla nödvändiga i ett fritt samhälle. Vi, Sverige, ska arbeta aktivt för demokratisering. Vi ska inte tuga när mänskliga rättigheter kränks. Det gäller både nationellt, inom EU och i FN.

Svenskt bistånd ska inte gå till diktaturer utan i stället bidra till demokratisering och respekt för mänskliga rättigheter. Jämställdhet och respekt för hbt-personer och minoritetsgrupper är också en del av denna demokrati.

När kriterier antas för hur biståndet ska fördelas är det därför viktigt att se den komplexa helheten. Om ett land uppnår en högre medelinkomst kan inkomstfördelningen ändå vara så stor att åtgärder kan behöva vidtas för att stödja en process till ett rättvisare samhälle. När ett land som har goda inkomster inte har demokrati kan stöd till civilsamhällesorganisationer och andra som verkar för förändringar vara nödvändiga.

Med vilka samverkar vi, och vad gör vi själva bäst? EU är den största enskilda biståndsgivaren i världen och står för mer än hälften av världens utvecklingsbistånd. FN:s millenniemål om grundläggande skolgång, avhjälpande av extrem fattigdom, bekämpande av hiv/aids med mera är viktiga.

FN står för fred, säkerhet och nedrustning med ledord som fattigdomsbekämpning, MR och demokrati. FN-systemet, som består av

många organisationer, har kritiserats på senare tid. Granskning och transparens är viktiga nyckelord i allt arbete.

Samarbete över gränser är en viktig hörnsten i liberal utrikespolitik. Sverige har länge stött fredlig konfliktlösning och fattigdomsbekämpning genom Förenta nationerna. Men världen behöver ett FN som är mer handlingskraftigt och mer trovärdigt än i dag.

En fortsatt reformering av FN behövs. Diktaturer ska inte kunna blockera enskilda internationella insatser eller åtgärder vid humanitära katastrofer. En reformering av säkerhetsrådet är nödvändig, då FN alltför många gånger blivit lamslaget vid större konflikter på grund av oenighet i rådet.

Herr talman! Starka civilsamhällesorganisationer är värt mycket. Det engagemang som finns bland deras medlemmar måste vi ta vara på. Jag träffar regelbundet i Sverige och globalt flera av de organisationer som arbetar för MR, mot hunger, för demokrati, mot terror och förföljelse, för yttrandefrihet och mot fattigdom. En investerad krona i dessa organisationer är minst 1:50 tillbaka. Låt oss se till att dessa organisationer får en central roll! Låt oss lyssna oftare på deras erfarenhet!

Hur mycket vi ska ge i bistånd har diskuterats i dag. I Gamla testamentet står det hur vi ska ge vårt tionde, 10 procent av allt vi skördar, föder upp och tjänar. I dag har vi blygsamma 1 procent av vår bni som riktmärke, och vi toppar listan tillsammans med några få andra länder. Men, herr talman, det finns ett parti i denna kammare som tycker att till och med det är för mycket.

EU:s medlemsstater ger i dag i snitt 0,43 procent. Målet är 0,7. Mer än 60 procent av medborgarna i Europeiska unionen tycker att utvecklingsbiståndet borde ökas, enligt en undersökning som gjordes förra året. Biståndet ska gå till att förbättra mänskliga rättigheter, utbildning och hälsovård.

Vad ger då biståndet för resultat, och vad har millenniemålen, som biståndet till stora delar bygger på, givit hittills? Med reservation för siffrorna: Enligt Svenska FN-förbundets hemsida har den extrema fattigdomen i världen halverats sedan 1990. Trots det lever många fortfarande i extrem fattigdom. Andelen barn i världen som börjar grundskolan ligger i dag på 90 procent. Allt fler flickor får högre utbildning. Barnadödligheten minskar. Förekomsten av hiv har minskat. Tillgången på rent dricksvatten har ökat. Trots det finns det otroligt mycket kvar att göra. En del av oss fick i dag med riksdagsposten Wateraids rapport *We can't wait* om hur många som fortfarande saknar tillgång till rent vatten, toaletter och kunskap om allmän hygien.

Det finns många orsaker till att resultatet inte blivit bättre. Det kan bero på dålig styrning och ledning av biståndsprojekt och på brister i mottagarlandets förmåga. Korruptionen nämns ofta. Den leder till att pengarna inte går dit de ska. Men det finns ett annat stort hinder på vägen som begränsar vår biståndsinsats och gör värdet av den mindre. Ni har hört mig säga det förut, kära vänner. Det är spridningen av vapen i världen.

Det finns ett nära samband mellan säkerhet och utveckling. Förtryck, konflikter och humanitära kriser gör att utvecklingen bromsar upp och stannar av. Ett land som plågas av strider, konflikter, kriminalitet och väpnat våld har inte samma förutsättningar att skapa utveckling och väl-

stånd för sina medborgare. Vi måste se den påverkan som spridningen av vapen har på utveckling och uppbyggnad av ett land. De biståndssatsningar vi gör kunde göra många gånger större nytta med en effektivare kontroll och förhindrande av spridning av dessa vapen.

Små och lätta vapen har med rätta kallats massförstörelsevapen. Varje dag dödas mellan 1 000 och 2 000 personer i världen till följd av användandet av sådana. Vapen som används av grupper av kriminella, vapen som används vid slitande av tvister i stället för att man resonerar sig fram till en lösning, vapen som används oavsiktligt, som när ett barn skjuter ihjäl ett annat när man hittat pappas undangömda pistol i garderoben – allt är exempel på vapen som med lätthet köps in, transporteras och kan gömmas, men används. Stor tillgång till vapen i ett samhälle betyder att fler människor dör – i krig, på gatan eller i hemmet. Vapnen är inte grundorsaken till våldet, men gör våldet så mycket dödligare.

EU-kommissionen riktade i ett brev från september i år ett tack till Sveriges riksdag för värdefulla synpunkter i samband med vårt utlåtande rörande kommissionens meddelande *Ett anständigt liv för alla*. Man betonar särskilt spridningen av små och lätta vapen samt okontrollerad vapenhandel. Man tillägger att detta har en stor politisk betydelse och framhåller vikten av att det sätter en ram för en hållbar utveckling efter 2015.

Totalt sett underminerar väpnat våld möjligheterna till utveckling och utgör ett direkt hinder för uppfyllelsen av millenniemålen.

Som utskottets ledamöter är väl medvetna om är kvinnor särskilt utsatta i konflikter. Lätta vapen används för att underlätta våldtäkter i konfliktområden och bidrar till stor osäkerhet. Runt om i världen görs stora insatser för att komma till rätta med detta problem. På FN-nivå jobbar man med Program of Action för att komma till rätta med den okontrollerade spridningen.

För att kunna ge ett långsiktigt och säkert bistånd måste vi vara tydliga i arbetet med att begränsa detta.

Herr talman! Konklusionen av allt detta är att bistånd behövs för att göra världen till en bättre plats för alla, att ett golv på minst 1 procent ska behållas för vår biståndsnivå och att medel och resultat ska utvärderas och följas upp. Folkpartiet vill att demokratin står högt på agendan. Bara så kan de som behöver stödet få möjlighet att själva bestämma över sin framtid.

(Applåder)

Anf. 150 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Christer Winbäck talade återkommande om länder som har goda inkomster men har drabbats av olika tillkortakommanden. Det finns också, som Christer Winbäck vet, ett antal länder som skulle kunna ha goda inkomster därför att de har stora råvarutillgångar som utvinns, men där ytterst lite av pengarna stannar i det egna landet, bland annat därför att de länderna är utsatta för skatteflykt. Det förs en diskussion i världen, framför allt inom EU, om hur man ska kunna stoppa skatteflykten och öka informationsutbytet, så att de här länderna kan beskatta den råvaruutvinning som sker i deras länder och därigenom få sina rättmätiga skatteintäkter.

Vi hörde tidigare biståndsministern tala om hur Sverige enligt henne är pådrivande i denna fråga i OECD och andra organ. Ändå har det kommit till min kännedom att regeringens förhandlingsposition och instruktion till tjänstemännen när det gäller EU-kommissionens förslag om informationsutbyte som skulle öka fattiga länders möjligheter att komma åt skatteflykten är att detta inte är så viktigt, eftersom fattiga länder ändå inte har några skattemyndigheter med kapacitet att ta hand om denna information. Tycker Christer Winbäck att det är en acceptabel inställning?

Anf. 151 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Det är viktigt att vi har öppna och transparenta regelverk som gör att vi ser hur pengar går fram och tillbaka när det gäller de här frågorna.

Jag lyssnade på biståndsministern för en stund sedan här i kammaren. Hon tryckte på att det var en viktig fråga som hon också prioriterade. Det kändes bra och angeläget att hon gjorde så.

Därmed känner jag mig väldigt nöjd med att Sverige arbetar för att få en ökad transparens och möjlighet att stoppa skatteflykt. Håller inte Kenneth G Forslund med om detta?

Anf. 152 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Nej, tyvärr kan jag inte hålla med om att det är den svenska regeringens agerande i dagsläget. Det har visat sig att inför EU-kommissionens förslag om ökat informationsutbyte är regeringen kall-sinnig och ger i ett pm förhandlingsinstruktioner till tjänstemännen som innebär: Nej, vi ska inte gå med på detta.

Man har flera motiv till detta. Ett av motiven är att det inte finns skattemyndigheter med kapacitet att ta vara på informationen i fattiga länder, underförstått: Det skulle ändå vara meningslöst. Det är en fullkomligt oacceptabel hållning av en svensk regering.

Sverige borde tvärtom, precis som biståndsministern tidigare sade, vara pådrivande i olika internationella organ för att öka informationsutbytet och därmed öka olika länders och även vårt eget lands möjligheter att beskatta företag där de ska beskattas.

Anf. 153 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Kenneth G Forslund påstår ett antal saker här. Jag kan inte bekräfta riktigheten i det Kenneth G Forslund säger.

Jag kan konstatera att jag för en stund sedan satt i samma kammare som Kenneth G Forslund och lyssnade på biståndsministern som väldigt tydligt gav uttryck för att vi inte ska ägna oss åt skatteflykt.

Vi ska se till att bekämpa det på olika sätt och också ha öppna och transparenta redovisningar av vart pengar går och se till att vi får så mycket ut av de pengar vi satsar i biståndskronor som möjligt.

Jag har väldigt svårt att verifiera riktigheten i det Kenneth G Forslund för närvarande påstår.

Anf. 154 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Christer Winbäck talade om civilsamhällets organisationer och vikten av ett starkt civilt samhälle inom biståndet.

Jag skulle vilja fråga om riktlinjerna för informationsstödet som först halverades och som man sedan ändrade så väldigt mycket att civilsamhället inte längre kan driva någon form av påverkansarbete med det stödet.

Ska man kunna samla in pengar så måste man kunna påverka. Riktlinjerna är nu att man bara ska kunna informera och inte hur som helst. Det är väldigt oklart. Många organisationer ser inte nyttan med att göra det längre.

Om Christer Winbäck skulle kunna tänka sig att driva frågan att riktlinjerna ändras så att pengarna också ska kunna användas för påverkansarbete, som det tidigare har varit, vore jag väldigt tacksam för det.

Jag tänkte också på samarbetsstrategierna. Om man tittar i budgeten ser man att det finns en mängd samarbetsstrategier. Om de allra flesta står det att strategin är förlängd att gälla under 2014 eller 2013 etcetera. Det är väldigt få om vilka det står att de kommer att fortsätta väldigt länge.

Det är många strategier som just nu är på gång och måste utarbetas. Om en del står det att utfasning pågår. Det gäller till exempel Burkina Faso. Det är inte ett rikt land. Nästa land är Burundi. Det är i princip en failed state, eller en sviktande stat. Vi borde kanske vara där och stötta civilsamhället etcetera, och likaså i Burundi.

När vi drar oss tillbaka måste vi kanske i stället öka på den hjälp och det stöd som kan komma från civilsamhällets organisationer. Kan Christer Winbäck utveckla sin syn på det?

Anf. 155 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Om vi börjar bakifrån nämner Bodil Ceballos ett antal länder där man behöver mer hjälp och stöd. Självklart behövs ytterligare biståndsinsatser från olika håll i väldigt många länder.

Sverige har valt att försöka fokusera sina insatser för att göra mer på djupet än på bredden. Jag tror att det är riktigt. Sedan kan vi ha olika syn på vilka länder som ska komma in under det paraplyet.

Vad gäller civilsamhällets organisationer står jag fast vid att de gör väldigt mycket nytta. Hur man använder pengarna kan man diskutera.

Den information som åtminstone jag får många gånger av civilsamhällets organisationer är till stor nytta för mig i de tankar som jag försöker renodla och också föra vidare på olika sätt.

Information är ett sätt att påverka. När det gäller att man sedan inte bedriver ett aktivt opinionsarbete kan man fundera på vad man ska tillåta och inte.

Att få kunskap från civilsamhället och den erfarenhet man har är för mig väldigt värdefullt. Jag brukar säga att utan kunskap kan man inte ta ansvar. Men har man kunskap kan man inte underlåta att ta ansvar.

Det är väldigt viktigt att föra en dialog med civilsamhällets representanter. Jag träffar dem nära nog varje vecka från olika typer av organisationer för att lyssna in var de står i olika frågor för att öka min kunskap. Det är bra om många andra av mina kolleger också gör så, och jag tror att de gör det.

Anf. 156 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Det svar jag fick är precis det svar jag förväntade mig av Christer Winbäck. Jag vet att Christer arbetar mycket gentemot civilsamhällets organisationer precis som många av oss andra här.

Jag instämmer fullständigt med att det är väldigt värdefullt för oss att vi får den information vi kan få från de olika organisationerna. De kan gå ned mer på djupet i olika frågor. Vi har inte den möjligheten att sätta oss in i alla dessa frågor själva. Därför är det väldigt viktigt.

Det är också därför som vi i Miljöpartiet i vårt budgetförslag återför de pengar som en gång försvann när vi halverade informationsanslaget.

Jag skulle egentligen vilja att vi utökar resurserna till civilsamhället generellt. I många länder drar vi oss tillbaka. Jag har inget emot att vi ska fokusera. Vi ska vara där vi gör bäst nytta. Men många gånger när vi har dragit oss tillbaka finns en mängd olika bra insatser som är på gång. Många av dem genomförs av civilsamhällets organisationer.

Det är i dag väldigt svårt för organisationerna att få stöd till länder som inte finns bland de ordinarie länderna för det svenska biståndet. Därför är det viktigt att man har öppningen att det ska vara väldigt lätt att också vara verksam i andra länder än dem som finns med. Det ska vara så, men det är inte så.

Det ska också vara lätt för de riktigt små organisationerna att vara verksamma. Många gånger kan de göra mer nytta än de stora i och med att de har en väldigt nära kontakt med de människor som berörs.

I dag är det väldigt svårt eftersom redovisningskraven är så höga. Ni har skrivit någonstans i budgeten att det ska förändras. Det ska bli lägre krav på de små organisationerna. Men jag har ännu inte konkret sett att det blir så. Jag vill gärna få din kommentar till det.

Anf. 157 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att Bodil Ceballos och jag är överens i mångt och mycket om detta. Regeringen har också uttalat och skrivit ned att civilsamhället är en viktig part i biståndsarbetet.

Att få ett ökat stöd långsiktigt för civilsamhällets organisationer är någonting vi ska jobba för på olika sätt. Hur man använder det kan man alltid diskutera hur inriktningen ska se ut och så vidare.

När det gäller omfattningen och målet att civilsamhället ska vara en viktig part i biståndsarbetet känner jag att regeringen också i skrift har uttryckt det väldigt tydligt.

Vi ska långsiktigt jobba mot ökat omfång, och vi diskuterar inriktningen på olika sätt. Det är viktigt att känna att vi på bästa sätt ska utnyttja det engagemang som finns i civilsamhällets organisationer och hos dess medlemmar.

Jag sade i mitt anförande att 1 krona in är minst 1:50 ut. Det är väldigt viktigt att fundera på hur vi ett antal år fram i tiden ser på att organisationerna ska få ökad möjlighet att kunna arbeta så effektivt som möjligt tillsammans med oss i olika delar.

Anf. 158 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! I dag är det, som redan har framgått, alliansregeringens åttonde budget för biståndet som vi har att diskutera. Det är den åttonde

budgeten i rad som ligger på 1 procent av bni, vilket också har framgått tidigare. Det är alltså 38 miljarder.

Detta är att jämföra med 2005, då vi senast hade ett förslag från en S-ledd regering, stödd av Vänstern och Miljöpartiet, på 0,88 procent av bni.

Herr talman! Vikten av en ansvarsfull ekonomisk politik går inte nog att understryka. Vi har sett en global ekonomisk nedgång för många länder med stora bekymmer som följd. Det har naturligtvis också haft effekt på det globala biståndet, både vad gäller effekten av att bni har sjunkit och på grund av att man dragit ned de resurser man har anslagit.

Sedan 2012 har vi sett en minskning på 4 procent. En minskning till 0,29 procent av bni blev följden för biståndet. Sedan 2010 har biståndet sjunkit med 6 procent i reala termer. I EU sjönk det med 7,4 mellan 2011 och 2012. Då var det 0,42 procent. En viss återhämtning har skett under innevarande år, och det är väl positivt. Alltjämt är ju, som framgått, EU:s bistånd lite drygt 50 procent av världens ODA.

Herr talman! Jag är glad över att mot den här bakgrunden få hälsa ytterligare ett parti välkommet till den breda skara i kammaren som står upp för enprocentsmålet för biståndet. Jag gör det inte på grund av procentsatsen i sig utan för att vi måste ta vårt ansvar för att solidariskt arbeta för allas lika rätt och värde, oavsett nationsgränser. Det är ju det, herr talman, det ytterst handlar om – att skapa en värld som håller samman och med möjligheter för alla, att ge våra medmänniskor redskap att förändra sin livssituation till hållbar och inkluderande tillväxt.

Det handlar om solidaritet i dag men också med kommande generationer. Inte nog med det – det handlar faktiskt också om vår säkerhet. Det handlar om att bygga broar över klyftor i stället för murar mellan människor.

Jag är också glad, herr talman, över den breda samsyn som finns, både om den biståndspolitiska ramen – som i allt väsentligt hela kammaren, med något undantag, ställer sig bakom – och i utskottet, där vi kunde enas om ett förtydligande av målet för utgiftsområde 7.

PGU, politik för global utveckling, ligger fast. Det är tio års erfarenhet. Vi är smått unika i den delen och ska jobba vidare för att göra vårt arbete med politik för global utveckling och för samstämmighet mer effektivt. Precis som biståndsministern ser jag fram emot det underlag som ska komma i början av nästa år för att kunna ge mer i den delen.

Herr talman! Det är tre teman för regeringens biståndspolitik som har genomsyrat och ska genomsyra biståndet: demokrati och MR, miljö och klimat samt jämställdhet och kvinnors roll för utveckling. Den biståndspolitiska plattformen ska enligt vår mening utgå från våra mål och teman. Den ska inte skapa ny politik utan skapa en tydligare politik.

Nu slutspurtar vi för att klara de åtta millenniemålen som ska uppnås till 2015. Vi har nått framgång när det gäller att halvera fattigdomen, men vi sackar efter när det gäller några andra mål. Där prioriterar vi nu särskilt mål 4 och 5 men också mål 7. Det handlar om områden där Sverige ska och kan göra skillnad. Det gäller inte minst mål 4 och 5, som handlar om kvinnor, kvinnors hälsa och SRHR – frågor där vi i många stycken är ensamma.

Sverige har fokuserat biståndet bilateralt till färre länder. Vi i Centerpartiet har särskilt fokus på några länder som vi följer för att se och säkra att vi kalibrerar detta rätt.

Huvudfokus ligger dock tydligt på de fattigaste länderna, inte sällan konflikt- och postkonfliktländer som till exempel Afghanistan och många länder i Afrika söder om Sahara. Men samtidigt som vi säger att detta fokus ligger fast finns det skäl att understryka att vi inte avser att stänga dörren för insatser i medelinkomstländer där så behövs och där vi kan göra skillnad.

Herr talman! Det allvarliga är att om vi fortsätter att vara enögda riskerar vi de resultat vi uppnått de senaste årtiondena. Vi har fått åtskilliga rapporter, och varningssignaler ljuder: Subsahariska Afrika och Syd- och Sydostasien är särskilt utsatta för klimatförändringarnas konsekvenser. Två grader mer, fyra grader mer – vi vet inte riktigt var vi landar.

Centerpartiet ser det som avgörande att vi alla ser sambanden mellan klimatåtgärder och bistånd. Vi har noterat generalsekreterare Ban Ki Moons vilja att nå en agenda för inkluderande hållbar utveckling, inklusive finansiering post-2015. Vi i Centerpartiet är beredda att medverka till en sådan framgångsrik utveckling av 2015 års uppdrag.

Centerpartiet drev på klimatsatsningen 2009 på 4 miljarder. Vi har kunnat se att Sida satsat framgångsrikt i Bangladesh, Burkina Faso, Kambodja, Mali och en del regionala organisationer. Vi har sett multilaterala satsningar – Världsbankens klimatfond och GEF.

Sida konstaterar att åtta av tio mål har nåtts på ett mycket tillfredsställande sätt. Det är en framgång. Världsbanken konstaterar att koldioxidutsläppen 2012 reducerades med 315 miljoner ton eller sex gånger Sveriges totala utsläpp. Det får väl också ses som en framgång.

Vi ser i liggande budgetförslag från regeringen att miljödelen av den totala kakan är 4,3 procent. För Centerpartiet är det inte långsiktigt hållbart. Risken för ökade katastrofer är uppenbar. Centerpartiet ser det som viktigt att förebygga lidande och därmed katastrofer och att vi som stater tar ett särskilt ansvar för att agera långsiktigt också för att förebygga. Det är nämligen, som vi ser det, bästa sättet att använda skattebetalarnas pengar – att arbeta förebyggande och för hållbar utveckling i stället för att behöva göra stora katastrofinsatser i efterhand.

Budgeten för 2014 innehåller en ny spetsatsning på 251 miljoner till biståndet. För mig och Centerpartiet är det ett litet steg, men det är ett steg i rätt riktning på en trappa som vi gärna bjuder in andra att vandra vidare uppför. Det handlar om vatten, ren luft och resurssnål energi. Det handlar om att förstärka insatser för hållbar livsmedelsförsörjning i Afrika.

Vi satsar utifrån insikten att klimatinsatser och fattigdomsbekämpning hänger intimt samman. Centerpartiet vill se additionella resurser, men biståndet måste också ta sitt ansvar.

Herr talman! Jag skulle nu ha kunnat ägna tid åt att lyfta fram vikten av det civila samhället, som får ett ökat anslag i budgeten – det gör en oerhört stor insats – och kvinnors centrala roll för att åstadkomma utveckling. Kvinnorna bär till väldigt stor del nycklar till utveckling.

Jag skulle också ha kunnat beröra betydelsen av att vi arbetar vidare med att bygga goda institutioner som verkligen skapar tilltro till samhällen, oavsett om vi pratar skattemyndigheter eller annat. Att fortsätta det arbetet är viktigt.

Men, herr talman, jag vill bara i all korthet avsluta med att yrka avslag på de 30 reservationer som finns till detta betänkande. Det finns inte någon stor reservation när det gäller nivån men beträffande delar.

Jag noterar att det finns fyra gemensamma S-V-MP-reservationer, varav en handlar om att man ska utgå från mottagarlandets behov. Det är riktigt och rimligt. Men man skriver – vilket jag noterar – att svenskt bistånd inte får förknippas med vare sig politiska eller ekonomiska villkor.

Då tänker jag på våra insatser för SRHR, jag tänker på våra insatser för hbtq-personer, och jag tänker på våra insatser för att stötta och hjälpa dem som kämpar för frihet runt om i världen och en lång rad andra saker. Jag tycker att det är viktiga ingångsvärden för vårt svenska bistånd, och jag förvånas lite över att den typen av positioner inte längre anses nödvändiga för oppositionen.

Jag beklagar att man väljer den vägen. Jag tror nämligen, herr talman, att den vägen inte leder till att vi stöttar fattiga människor och skapar förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina livsvillkor långsiktigt och hållbart, så som vi tycker är viktigt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag!

Anf. 159 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att Kerstin Lundgren har missuppfattat vår reservation. De frågor som Kerstin tog upp handlar egentligen om mänskliga rättigheter, och allt bistånd utgår från ett rättighetsperspektiv, så jag tror att det är en missuppfattning från din sida.

Men jag begärde ordet för att jag ville höra mer om det som är klimatsatsningen. Det är riktigt att ni lade 4 miljarder kronor år 2009 under en treårsperiod, tror jag att det var, och att det låg inom biståndet. Från Miljöpartiets sida har vi hela tiden protesterat mot att det låg inom biståndsramen, för vi menar att det ska ligga utanför.

Det betyder inte att man inom biståndet inte får lov att göra saker som är klimatrelaterade. Allt bistånd bör vara både miljö- och klimatsäkert, så att vi inte ställer till mer problem med det bistånd vi ger än vad vi hjälper till. Att plantera träd kan vara en klimatfråga, en ekonomisk fråga och en MR-fråga – det kan vara många olika frågor. Men det är viktigt att vi inte dubbelbokför allt utan ser på vad som är bistånd och vad som är klimatfinansiering i övrigt.

Den rika världen har åtagit sig att lägga 100 miljarder per år efter 2020. De pengarna måste till, på ett eller annat vis. Och vi bör börja mycket tidigare än 2020, om vi ska få någon verkan.

Jag tror egentligen att också Kerstin Lundgren skulle vilja – du sade det – lägga mer pengar utöver biståndsramen. Därför uppmanar jag Kerstin och övriga i Alliansen att se till att blir tillräckligt mycket sådana medel. Biståndsministern talade om 300 miljoner. Vi lägger 2 miljarder, eftersom vi menar att det är vad Sveriges andel är i det här arbetet.

Anf. 160 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det är möjligt att jag har missuppfattat, men då måste jag nog be mina kära vänner i oppositionen – i alla fall delar av oppositionen – att vara lite tydligare när man skriver.

Man skriver: ”Allt utvecklingssamarbete ska utgå från respektive mottagarlands egna behov. Det ska respektera dess suveränitet och inte

förknippas med politiska eller ekonomiska villkor. Så är långt ifrån fallet i dag. Ökat politiskt och ekonomiskt självbestämmande ska vara en av de centrala utgångspunkterna.”

Det innebär att i länder som vi i dag försöker verka i för att hjälpa kvinnor och hjälpa homosexuella eller lesbiska till exempel skulle de inte få hjälp. Det är ju inte nödvändigtvis så att det sker på mottagarlandets villkor. Hela den problematiken bortser man från i den här reservationen. Om ni menar något annat, så var snälla att skriva tydligare nästa gång.

När det gäller klimatbiståndet: Vi behöver ökade resurser för det. Men vi måste också få en enda agenda. Jag undrar hur Bodil Ceballos ser på detta. Jag delar helt Ban Ki Moons uppfattning och vilja att försöka hitta en samlad agenda för hållbar utveckling både när det gäller mål och när det gäller finansiering. I dag verkar det som om man går i spagat och lägger krokben för varandra – om nu det skulle vara möjligt om man har gått ned i spagat. Där någonstans står det just nu, och därför måste vi försöka få en samlad agenda med både mål och finansiering.

Anf. 161 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! När det gäller mottagarlandets behov är det så att i länder där man till exempel inte respekterar kvinnor kan man inte ge bistånd via staterna, men man kan ändå arbeta via exempelvis andra organisationer.

Jag står absolut bakom att man ska ha en samlad agenda. Jag tror att man måste ha en samlad agenda i världen. Men det är inte så lätt att nå den samlade agendan. Vi ser ju alla COP-möten, hur illa det går i slutet och att vi aldrig kommer vidare. Vi har haft det ena COP-mötet efter det andra, och vi kommer inte särskilt långt i de diskussionerna.

Då gäller det att vi är innovativa och hittar nya modeller, att vi kanske har den globala koldioxidskatten, att vi jobbar på att få till en sådan på EU-nivå, om vi nu inte kan få det globalt, att vi jobbar vidare för att hitta nya modeller för att få in pengar för att finansiera klimatåtgärderna. Om vi inte gör det kommer vi att stå inför ett katastrofscenario, och det vill ingen av oss.

Nu ser vi dessutom att många av de fattigare länderna, som har stora fyndigheter av fossila bränslen, skulle kunna lyfta dem ur fattigdom om de har möjlighet att utvinna och sälja dem. Men det har inte världen riktigt råd med. Det finns de länder som har haft modeller med en fond för att slippa ta upp sina fossila bränslen. Ecuador är ett sådant exempel. Man hade Yasuni-ITT-initiativet för att låta oljan ligga. Men det har man inte fått stöd för i resten av världen.

Det är ett sådant innovativt system som skulle kunna användas. All olja som ligger kvar under jordens yta är ju en bättre olja än den olja som vi faktiskt använder.

Samtidigt som vi ser till att fattigare länder kan bli rikare måste vi hitta modeller så att de inte går omvägen via de fossila bränslena. Då måste vi i den rika världen vara jättepåhittiga och komma med bra lösningar.

Anf. 162 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det låter bra att vi kan vara överens om att vi behöver få en gemensam agenda för hållbar utveckling, för ett av bekymren med de

globala mötena är att man alltid hänvisar till någon annan agenda. Det är därför det är så viktigt att komma ur de återvändsgränder som de förhandlingarna har gått in i.

Det gör vi genom att vara innovativa och jobba tillsammans, klustra som vi gör, att lyfta vissa frågor, som de kortlivade klimatgaserna.

Men det gör vi också genom att gå före från svensk sida, som biståndsminister sade tidigare, med beredskap för att tillföra Gröna fonden 300 miljoner. Det är inte så många som är beredda att göra det. Men vi är beredda att göra det från svensk sida, och vi räknar med att fonden ska vara uppe och operativ i mitten av 2014, om allt går som det ser ut just nu. Då krävs det resurser för att dra i gång det hela. Sedan måste vi tillföra resurser via budget men också via andra intäktskällor, både privat och offentligt.

Där inbjuds alla att vara kreativa i arbetet. Det finns vissa saker, som utsläppsriktigheter och annat, som man mycket väl kan diskutera i syfte att försöka skapa en säker resursbas.

Sedan är det viktigt att en gemensam agenda för hela globen säkerställer att de länder som är med tar sin del av ansvaret. Det finns många därute som kan göra mycket mer, så det är inte bara de gamla biståndsländerna som det handlar om, utan det gäller hela världen och en enda agenda för hållbar utveckling.

Anf. 163 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i det inlägg som biståndsministern hade tidigare. Jag tycker att det var en mycket bra genomgång.

Vi debatterar den svenska biståndsbudgeten. Mycket har redan sagts, men det är ändå viktigt att varje parti får möjlighet att komma med sina synpunkter.

Den svenska biståndsbudgeten är mycket omfattande. Det är en budget som alla svenska skattebetalare är med och bidrar till. Vi har inför dagens betänkande i utskottet framför allt diskuterat utformningen av biståndsmålet och landat i den definition som det har talats om här, nämligen: ”Att skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.”

För att uppnå detta krävs både resurser och gemensamma ansträngningar, inte bara från Sverige utan från hela det internationella givarsamfundet. Men jag skulle ändå vilja betona att det till syvende och sist är ledarna själva i de biståndsmottagande länderna som måste stå ansvariga inför sin befolkning och kunna visa hur man har använt biståndsmedlen på ett effektivt och solidariskt sätt. Det är de som bör ha som främsta mål att arbeta för en hållbar utveckling i sitt eget land.

Under hösten har det varit stort fokus på biståndet och vart de svenska skattebetalarnas pengar egentligen går. Det är bra när vi granskar statsbudgeten, och vi behöver saklig granskning. Men när medierna rapporterar att ingen vet vart biståndet tar vägen eller om det ens har hjälpt en enda fattig människa, då tycker jag att granskningen gör mer skada än nytta. Det blir inte seriöst, och ofta kommer mer realistiska beskrivningar fram först efter att en sådan debatt har satt i gång. Men då har biståndet redan fått sig en törn. Kanske är det ibland också avsikten.

Visst har pengar försvunnit under resans gång. Men det är någonting som vi har minimerat, och Sverige hör till de länder som i internationella utvärderingar har höga betyg när det gäller insatser och uppföljning. Senast var det i OECD-Dacs utvärdering som kom i oktober i år.

Sverige är ett av mycket få länder som satsar 1 procent av bruttonationalinkomsten på bistånd. Många når inte ens upp till målet om 0,7 procent. Nu är det bara Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Sverige som ger 0,7 procent eller mer.

Som tidigare har nämnts här ger EU:s medlemsländer tillsammans 0,43 procent av bni, vilket ger ganska ofattbara summor – 55 miljarder euro – och gör därmed EU till den största biståndsgivaren i världen. Där har vi också ett stort ansvar att använda pengarna på ett bra sätt.

Den svenska biståndsbudgeten är efter avräkningar på ca 32 miljarder kronor. Det är inte en oansenlig summa. Merparten förmedlas via Sida till de prioriteringar som vi har med mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet och klimat och miljöinsatser.

När det gäller avräkningarna har det framkommit kritik här. Men det har skett avräkningar tidigare. Även den socialdemokratiska regeringen hade avräkningar. Kanske var det då inte lika transparent. Kanske ser vi i dag mer av hur avräkningarna görs. Efter frågan om huruvida ambassaderna skulle ha en schablon gjorde vi en utredning. Denna utredning har kommit fram till att vi måste kunna visa vad vi använder pengarna till. Nu har vi ändrat detta, och ordningen är därmed lite bättre återställd.

När det gäller det långsiktiga utvecklingsbiståndet kan vi se att FN:s millenniemål som handlar om att utrota fattigdomen till år 2015 faktiskt är på god väg att uppnås. Men mer behöver göras. Varje år dör uppemot 3,1 miljoner barn under sin första levnadsmånad, och 6,9 miljoner barn dör före sin femårsdag, bland annat till följd av sjukdom och näringsbrist. 300 000 kvinnor och flickor dör i graviditetsrelaterade komplikationer. Därför tillför vi nu 500 miljoner svenska kronor till detta arbete.

Nu måste vi ha tydligt fokus på de mål som FN ska ta fram och som ska börja gälla efter 2015 med de nya millenniemålen. Det är intressant att i utkastet till de nya målen som kom från FN:s högnivåpanel i somras kan man se en förändring i inriktningen. Från att de tidigare har handlat om symtombehandling avser man numera att gå till botten med vad som krävs för att ett land ska utvecklas. Man landar i FN egentligen i en hållning som mer liknar den svenska samstämmighetspolitiken, det som vi kallar för PGU, politik för global utveckling. Det innebär att människor behöver demokrati och frihet från krig och konflikter. Skatter och avgifter för exempelvis naturresurser som man har ska stanna inom landet. Vatten och sanitet måste prioriteras. Flickors och kvinnors ställning måste lyftas fram som en viktig utvecklingsfaktor. Och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter måste ses som en självklarhet. För en hållbar utveckling i ett land krävs det att flera av dessa förutsättningar är på plats samtidigt. I stället för att titta på hur vi ska lösa barnadödligheten måste vi alltså se vad som gör att barn dör. Vi måste gå till roten av det onda.

Herr talman! Något som särskilt betonas i förslagen till de nya millenniemålen och som vi kristdemokrater är övertygade om är rätt är just betoningen på demokrati och mänskliga rättigheter som en nödvändighet

för att människor ska utvecklas till ansvarstagande men också ifrågasättande medborgare.

Vi menar att ett samhälle som saknar en kritisk röst inte kan utvecklas och förbättras. Vi kristdemokrater lyfter därför fram vikten av att via biståndet kunna stötta lokala journalister, advokater och frivilligorganisationer som kämpar för demokrati och mänskliga rättigheter i sina hemländer men också att ge stöd för exempelvis byggande av demokratiska partistrukturer, det som vi kallar för PAO-stöd och som är ett partianknutet stöd, som ett viktigt område i biståndsbudgeten. Det kanske är mer aktuellt än någonsin i dessa dagar efter Mandelas bortgång, då vi talar om ANC och stödet till ANC, hur viktigt det är att vi ibland vågar stötta politiska partier att förändra en negativ utveckling i de egna länderna.

Herr talman! En ekonomisk utveckling kräver också ett bra företagsklimat. I utvecklingsländer talar man alltmer om behov av företagande och investeringar. Det är bra att alliansregeringen har ett ökat fokus på detta område i syfte att satsa på långsiktigt och hållbart företagande. Därför tillförs också Swedfund resurser som en del i detta. Men självklart är det också viktigt att företagen tar ansvar och erbjuder arbetstagare anständiga villkor och en säker arbetsmiljö. Vi bör vara uppmärksamma när det gäller korruption i fråga om de länder som nu välkomnar företagande så att inte deras ledare skor sig för egen vinnings skull.

Tanken får inte heller vara att rika länder ska utnyttja fattiga länders naturtillgångar och utarma den egna befolkningen. Vår ambition måste fullt och fast bidra till att minimera skatte- och kapitalflykt men också skapa god infrastruktur när det gäller skatteuppbörd och andra viktiga samhällsfunktioner. Det är viktigt att EU får en stark lagstiftning på plats i syfte att motverka negativa kapitalflöden.

Beträffande det som har sagts från Socialdemokraterna i diskussionen när det gäller kapitalflykt kan jag säga att vi har haft en diskussion i EU-nämnden och redan sagt ja till land-för-land-rapportering. Jag vet inte vad som skulle ha ändrats. Från Kristdemokraternas sida har vi ingen annan åsikt än att det är viktigt med land-för-land-rapportering och att vi får ett sådant direktiv på plats i EU.

I utvecklingsländerna kan vi inte satsa enbart på stora företag. I Sverige har vi endast 0,1 procent företag som är stora, det vill säga företag som har mer än 250 anställda. 74 procent av alla företagare i Sverige är enmansföretagare. Därför vill vi förstås att man även i utvecklingsländer har fokus på att människor ska kunna försörja sig på egen hand och inte bara lita på de stora företagen. Därför stöder vi också mikroföretagande bland kvinnor så att de kan bli självförsörjande men även bidra till familjens överlevnad.

Med svenska biståndsmedel medverkar vi också till akut katastrofhjälp när det rör sig om ett stort antal människor som behöver akuta insatser, som exempelvis nyligen på Filippinerna. En stor del av dessa medel förmedlas via FN eller stora internationella organisationer som Läkare Utan Gränser som vi inte heller får glömma bort när vi talar om biståndet, som är ett stort område.

Sverige är en av världens största och mest inflytelserika givare av humanitärt bistånd. Under 2012 uppgick det till 5,2 miljarder kronor, vilket gjorde Sverige till världens fjärde största givare av humanitärt stöd i absoluta tal.

Herr talman! Det är en moralisk plikt att hjälpa människor i nöd, och det räcker med att blicka tillbaka på den gångna hösten. Svenska folket har tillsammans med resten av världen noggrant följt de avskyvärda krigshändelserna i Syrien. De vittnesmål om människor som flytt krig och förtryck över Medelhavet i alltför små båtar – och ofta farit till havets botten för att aldrig komma tillbaka – är någonting som har etsat sig fast i våra huvuden. Därför behöver vi hjälpa människor på plats i och omkring Syrien, men vi måste också ha ett väl fungerande mottagande här för dem som har flytt och tagit sig till Sverige. Behoven är skriande stora, och det är därför glädjande att vi är många svenskar som trots vårt höga bistånd skänker en gåva till organisationer för nödställda.

Vi skänker pengar för att vi inser vidden av de drabbades hjälplöshet och för att det inte går att förhålla sig likgiltig. Många väljer i dessa tider att i stället för att köpa en pryl ge en meningsfull julklapp genom att skänka en slant till en organisation som hjälper människor i nöd. Vi ska värna svenskarnas generösa inställning till enprocentsmålet i budgeten, men varje ytterligare krona till alla nödlidande via olika svenska, frivilliga organisationer är viktig – särskilt nu när julen närmar sig och många lider på flykt från hem och hus, med barn som inte får annat än oro, krig och konflikt och inte har någon julefrid.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 164 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Sverige är i dag en stor biståndsgivare till palestinierna. Sedan 2006 ger Sverige varje år svenska biståndspengar direkt till Palestinska myndigheten genom EU-kommissionen och finansieringsmekanismen Pegase. Biståndet uppgår till omkring 700 miljoner per år, varav 200 miljoner kronor är statsbyggande bistånd till den palestinska myndigheten. EU, som är den största bidragsgivaren till palestinierna, bidrar med flera miljarder varje år. Sedan 1994 har EU gett bistånd på drygt 50 miljarder kronor.

När Osloavtalet mellan PLO och Israel slöts i september 1993 ställdes krav på att PLO skulle ändra de artiklar i den palestinska nationella stadgan som förnekade Israels rätt att existera. År 1998 togs till exempel artikel 9, som handlar om att väpnad kamp är det enda sättet att befria Palestina på, och artikel 15, som handlar om att befrielsen av Palestina är en arabisk plikt och kräver att sionismen tillintetgörs, bort från 1968 års palestinska nationella stadga.

Trots detta ligger samma nationella stadga kvar på en rad olika officiella myndighetssidor och Facebooksidor för den palestinska myndigheten. Man kan alltså med fog anta att överenskommelsen från 1993 aldrig egentligen har varit aktuell att följa från den palestinska sidan. Det övergripande målet från palestiniernas sida att förrinta staten Israel och att ingen judisk stat ska få existera kvarstår inom den palestinska myndigheten. Detta styrks också av många andra händelser och ageranden.

Herr talman! I palestinska skolböcker raderar man systematiskt alla judiska och israeliska kopplingar till landet. Ett exempel är skolböcker där man visar ett gammalt frimärke från det palestinska mandatet och har raderat den hebreiska texten. Ett annat exempel är boken *Historia över gamla civilisationer*, där man skriver att Levanten numera består av staterna Palestina, Jordanien, Libanon och Syrien. Staten Israel nämns över

huvud taget inte, trots att det är en naturlig del av det område som förr avsågs med Levanten.

På en Facebooksida för den palestinska skolan Taluza från den 17 mars i år visar man hur elever målar kartor över Palestina på skolans väggar. På dessa bilder existerar inget Israel, utan endast Palestina. På en annan Facebooksida, för Iktabaskolan för flickor i Tulkarm, visas den 22 maj 2012 en bild på Adolf Hitler med texten: Jag kunde ha dödat alla judar i världen, men sparade några så ni vet varför jag dödade dem. Även på Facebooksidan för flickskolan Anabtass i Tulkarm finns den 26 januari 2012 en bild på Hitler, med samma budskap.

Det PLO-sponsrade barnmagasinet Zayzafuna, som grundades av Palestinska myndigheten, framställer Hitler som en förebild. I februari 2011 publicerades en uppsats av en flicka som beskriver en dröm i vilken hon möter prominenta personer som beskrivs som förebilder. Bland annat möter hon matematikern al-Khwarizmi, den egyptiske författaren Naguib Mahfouz, erövraren Saladin och Hitler.

Hon skriver om hur hon står framför fyra dörrar. Bakom en av dem finns Adolf Hitler. Hon ställer en fråga till honom: Är du den som dödade judarna? Han svarar: Ja, jag dödade dem så att ni alla ska förstå att de är en nation som sprider förstörelse över hela världen. Och vad jag ber dig om är att vara uthållig och tålmodig gällande lidandet som Palestina upplever från deras sida. Flickan svarar: Tack för rådet.

I ett tidningsmagasin från det palestinska utbildningsministeriet talar man om att när man är lika utrustade som israelerna ska man återvända till Haifa. Andraklassare får lära sig att Israel har ockuperat Haifa och attackerat palestiniernas land, gjort människor rädda, dödat dem och utvisat dem från platser där de levde. I textboken *Grunderna för tron* i islamiska studier, utgiven av det palestinska utbildningsministeriet, skriver man:

Kampen mot judarna och segern över dem: Allahs budbärare har redan meddelat slutet för judarnas förtryck av landet och avlägsnandet av deras korruption och erövring av det. Guds budbärare sade: Uppståndelsen kommer inte att komma förrän muslimerna bekämpar judarna. Muslimerna kommer att döda dem, och när en jude gömmer sig bakom en klippa eller ett träd säger klippan eller trädet: O muslim, o Guds dyrkare, det finns en jude bakom mig – kom och döda honom. Förutom gharquad-träd, för de är judarnas träd.

Denna text finns även på Facebooksidorna för al-Khansas nya grundskola för flickor i Jenin och Iktaba flickskola i Tulkarm. Den 17 november 2012 och den 22 januari 2012 publicerades tecknade bilder på en muslim som jagar en jude. Juden gömmer sig bakom ett träd, och trädet säger: O muslim, o Guds dyrkare, det finns en jude bakom mig – kom och döda honom.

I palestinsk barn-tv från den 22 mars i år framställer man judarna som grisars avkommor och som att de mördar barn med gevär, skär av armar och ben med sten och knivar samt våldtar kvinnor i kvartershörnen. Man ställer frågan var jihadkrigarna befinner sig och var rädslan för Allah finns i Jerusalem, som är befläckt av sionisterna.

Herr talman! Alla förstår givetvis att när lärare och utbildningsmaterial pådyvlar unga barn och elever sådana bilder odlas hat. Det är tydligen precis vad den palestinska myndigheten vill. För trots överens-

kommelsen från 1993, där ett av kraven var att ta avstånd från terrorism och andra typer av våld samt ta ansvar för alla PLO-element och personal – för att säkerställa att de lyder, förhindra överträdelser och bestraffa den som bryter mot PLO:s åtaganden – har man gjort precis tvärtom.

I palestinsk tv hyllar man kontinuerligt personer som begått terrordåd. En av dem som hyllas ledde en självmordsattack på en pizzeria i Jerusalem i augusti 2001, där 15 personer – varav 7 barn – dog. Antisemitiska budskap om en bättre värld utan Israel och judar får också spridas i palestinsk tv. Den 9 januari 2012 sändes firandet av Fatahs bildande via tv. Den palestinska myndighetens officiella mufti talade då om kriget mot apornas och grisarnas ättlingar. Man menade givetvis judarna.

Den palestinska myndigheten inte bara uppmuntrar till terrordåd utan belönar även personer som dödar judar, genom att ge dessa personer en månadslön på 25 000 kronor under fängelsetiden. Det är fyra gånger mer än en palestiniertjänare på arbeten i områden som är kontrollerade av Palestinska myndigheten.

Herr talman! I maj i år besökte jag Israel. Strax innan hade en judisk man knivmördats när han stod och väntade på bussen i en gatukorsning där vi kom körande. Gärningsmannen hade bara gått förbi och drog helt provocerat upp en kniv och började hugga ned den judiska mannen, en fembarnspappa som arbetade som sjukhusclown för att göra livet lite enklare för sjuka barn. Efter att gärningsmannen hade stuckit ned honom vid busshållplatsen drog han upp en pistol och började skjuta för att döda fler judar. Israelisk militär sköt då ned gärningsmannen med ett icke dödande skott och tog honom till sjukhus för omplåstring.

Gärningsmannen kommer nu under sin fängelsetid att bli rikligt belönad av den palestinska myndigheten som förser hans familj med pengar som kommer från den generella budgeten, som i sin tur finansieras med biståndsmedel från bland annat Sverige och EU.

En annan terrorist som är berättigad till lön enligt den palestinska myndighetens regler dömdes 2004 till 67 livstidsstraff. Han fälldes för att ha varit hjärnan bakom en serie självmordsattacker med totalt 66 döda. En annan dömdes 1996 till 37 livstidsstraff för att bland annat ha lett en terroristgrupp som utförde självmordsattacker mot en buss i Jerusalem samt en annan attack. Totalt dog 46 personer och 100 skadades.

Så sent som den 30 oktober i år släppte Israel 26 palestinska fångar som ett led i fredsprocessen. Dessa fångar fängslades innan Osloavtalet 1993 och var dömda för angrepp mot israelisk militär och civila. Den palestinska myndigheten belönade fångarna med en engångssumma på 50 000 dollar. Utöver detta får de flesta av dem nu anställning på höga positioner inom myndigheten eller som befäl inom säkerhetsstyrkorna med väl tilltagen lön.

En av dem som släpptes var Issa Abd Rabbo, som får hela 60 000 dollar. Palestinska myndigheten har också lovat honom att stå för kostnaderna om han skulle bestämma sig för att gifta sig. Issa Abd Rabbo dömdes för mord på två israeliska fotvandrande turister söder om Jerusalem 1984. Han band dem och drog en säck över huvudet på dem innan han sköt ihjäl dem. Han prisas nu av den palestinska presidenten Mahmoud Abbas.

Herr talman! Samtidigt som Sverige och EU ger bistånd till den palestinska myndigheten bromsar man projekt som skulle innebära att pa-

lestinska män i områden kontrollerade av den palestinska myndigheten skulle kunna höja sin medellivslängd från de i dag 50 åren till den medellivslängd som palestinska män i Israel har som är 76 år.

Jag var tidigare, som jag sade, i Israel på besök i maj och besökte också universitetet i Ariel. Där berättade man att man hade sökt projekt-pengar från EU för att komma till rätta med de lungsjukdomar som palestinier drar på sig när de blir förgiftade genom de uppvärmningsmetoder de använder. Likaså söker man projekt-pengar till vattenreningsmetoder.

Dessa projekt skulle leda till att palestinier fick drägligare levnadsförhållanden inne på områden kontrollerade av den palestinska myndigheten. Men universitetet fick avslag på ansökan om projekt-pengar på grund av att det ligger i Ariel, som man påstår är på ockuperat område på Västbanken.

Herr talman! Konflikten med Israel består inte i bråk kring ett eget land. I samband med att det brittiska Palestinamandatet upphörde 1948 hade palestinerna en egen stat i Jordanien. Det var uppenbart inte tillräckligt, eftersom man omedelbart när Israel utropade självständighet gick till attack och anföll Israel.

Konflikten grundar sig på självaste existensen av staten Israel och existensen av en judisk stat. Slutmålet är att eliminera den judiska staten och etablera en palestinsk stat på hela området. Konflikten kommer aldrig att upphöra förrän detta har skett.

Demoniseringen och avhumaniseringen av sionisterna, judarna allmänt, Israel särskilt och bosättarna över allt annat fortsätter. Terrorister framställs som hjältar och förebilder.

Så sent som förra veckan kom en rapport från EU-revisionen om EU:s stöd till den palestinska myndigheten. Rapporten lämnar mycket övrigt att önska. Den visar dock att stora summor av biståndspengarna, så mycket som 40 procent, går till att betala löner till människor som inte arbetar i Gaza. Det framkommer även uppgifter om hur lyxhotell i Gaza fifflar med momsåterbetalning och ger så stora summor som 9 procent av stödet trots att hotellet knappt är i bruk. Det finns således stora brister.

Det är självfallet inte försvarbart att Sverige eller EU betalar ut stora ekonomiska medel till den palestinska myndigheten utan att kräva fullständig transparens om vart pengarna går och att den palestinska myndigheten omedelbart upphör att låta högt uppsatta PLO- och Fatah-personer stoppa pengar i egen ficka, finansiera terrorverksamhet och belöna fängslade terrorister i Israel. Därför, herr talman, bör Sverige upphöra med biståndet till palestinerna.

Jag yrkar därmed bifall till reservation 4.

I detta anförande instämde Julia Kronlid (SD).

Anf. 165 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Jag satt och lyssnade här på Björn Söder och väntade på när slutsatsen skulle komma och vad den skulle bli. Den blev då att vi borde upphöra med biståndet till Palestina och palestinier.

För att peka på några av de saker som vi faktiskt gör med det svenska biståndet till palestinier är det bland annat ett riktat bistånd till Västbanken och Gaza för att ge juridisk rådgivning och rättshjälp för människor, för att därigenom stärka dem mot de egna myndigheterna faktiskt.

Det handlar om satsningar på vatten och sanitet, något som är synnerligen angeläget. Den här konflikten handlar rent praktiskt bland annat om tillgången till vatten. Det är en bristresurs i den här regionen, kan man konstatera.

Vi hörde tidigare Julia Kronlid tala väldigt varmt om vikten av satsningar på vatten och sanitet. Det är inte bara nu vi hört det, utan återkommande hör vi Julia Kronlid tala om hur viktigt det är att satsa på just vatten och sanitet. Som en följd av det som Björn Söder här föreslår, att totalt slopa biståndet till Palestina, skulle ni omöjliggöra det i just Palestina.

En viktig satsning som Sverige gör genom det svenska biståndet till Palestina är att jobba med respekten för mänskliga rättigheter. Det finns en grund för de problem som Björn Söder beskriver här. Det handlar om att man har ett förhållningssätt till varandra, inte bara mellan palestinier och israeler utan också mellan palestinier, som inte är acceptabelt. Det är inte acceptabelt att man får eller blir av med jobb beroende på vilken gruppering eller vilket parti man tillhör. Det är en av de saker som vi jobbar mot genom vårt stöd för att utbilda just om respekten för mänskliga rättigheter.

Vill Björn Söder verkligen avbryta alla dessa satsningar?

Anf. 166 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Jag tyckte att jag gjorde klart och tydligt vad pengar har gått till. De går till att finansiera terrorism i högsta grad. Utskottet skriver också i betänkandet att det finns brister som man måste jobba för att lösa långsiktigt.

Jag tog åtskilliga exempel på hur biståndspengarna går till att finansiera terrorister, hur pengar stoppas i egen ficka, hur man fifflar med momsåterbetalning och så vidare. Det finns alldeles för stora brister.

Som jag gjorde klart i mitt anförande avkrävdes PLO att ta bort vissa paragrafer ur sina stadgar 1993, i samband med Osloöverenskommelsen. Det har man inte gjort. Man påstår bara någonting ut till omvärlden, säger att man driver någon fredsprocess för att kunna erhålla pengar. Det gör man inte. Det enda som egentligen är intressant från Palestinas sida är att utplåna staten Israel. Det ska inte finnas något Israel, och det ska inte finnas någon judisk stat. Det gör man klart och tydligt när man behåller de här paragraferna i sina stadgar, trots att man tidigare har sagt att man ska ta bort dem.

Jag tog också exempel där israelerna vill hjälpa till för att förbättra levnadsvillkoren i de palestinska områdena, till exempel med andra vattenreningsmetoder, hur man kan förbättra uppvärmningsmetoder och så vidare. Där fick man avslag från EU. EU är uppenbarligen inte intresserat av att hjälpa till.

Det finns också åtskilliga exempel där israelerna har sina industriparaker på Västbanken där palestinerna jobbar under samma förhållanden som israeliska medborgare. De har samma lön som israeler, samma arbetsskydd och så vidare. De trivs mycket bättre där än inne på Palestina-kontrollerade områden. Det finns väldigt många saker som israelerna gör. Trots det nekas de bidrag och support från bland annat från EU därför att det ligger på ockuperat område. Då väljer EU hellre att stoppa pengar i

Anf. 167 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Vi talar om ett land, eller ett område i vart fall, som är utsatt för blockad, ockupationer och tidvis regelrätta krig. Det gör inte att jag försvarar allt som Palestina och palestinier gör, inte på något vis. Det finns berättigad kritik mot deras agerande, på samma sätt som det finns berättigad kritik mot hur Israel agerar.

Man ska dock akta sig för att dra alla palestinier över en kam och göra dem skyldiga för det som sker, lika lite som man ska dra alla israeler eller alla judar över en kam och göra dem skyldiga för det som staten Israel gör.

Det som inte hänger ihop i Björn Söders argumentation är att hans slutsats är att, som han uttrycker det, pengar går till att finansiera terrorister, och som jag uppfattade Björn Söders avslutning handlade den om att Sverige skulle stoppa allt bistånd till Palestina.

Det innebär i så fall bland annat ett stopp för juridisk rådgivning och rättshjälp för palestinier, i hög grad mot den egna staten.

Det innebär ett slut för satsningar på vatten och sanitet i ett område där vatten helt uppenbart är en bristresurs och en källa till konflikten.

Det innebär även ett upphörande av det svenska arbetet med att bland palestinier lära ut respekten för mänskliga rättigheter – inte bara gentemot den andra parten i konflikten utan också mellan palestinier eftersom vi inte accepterar det vi ser av hur människor får eller blir av med jobb, utbildningsplatser och annat beroende på vilken grupp, religion eller parti de tillhör.

Allt detta vill Björn Söder tydligen att vi ska upphöra med.

Anf. 168 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Man ska göra skillnad på det ena och det andra. Man kan hjälpa palestinier på många sätt även om man inte ger den palestinska myndigheten pengar. Man kan hjälpa dem genom till exempel israeliska insatser, som jag nämnde. Man kan hjälpa dem med andra insatser och genom andra organisationer.

Det jag kritiserar här, och som jag tyckte var ganska klart, är att jag motsätter mig allt stöd till den palestinska myndigheten eftersom det finns åtskilliga bevis för hur högt uppsatta tjänstemän inom PLO och Fatah stoppar pengarna i egna fickor. De går till att finansiera terrorverksamheter och terrorister och till att belöna dömda terrorister och mördare.

De går till att odla ett hat i Palestina. Jag tog upp åtskilliga exempel på hur hatet odlas hos barn och ungdomar. I palestinsk tv kallas israeler och judar för grisars avkomma och så vidare.

Det odlas ett medvetet hat från den palestinska myndigheten eftersom man egentligen inte är intresserad av en tvåstatslösning. Det är bara ett spel för gallerierna. Det handlar om att man vill förrinta staten Israel. Det ska inte finnas någon judisk stat. Det är allt vad det syftar till i slutändan.

Jag håller med Kenneth G Forslund om att man inte ska dra alla över en kam. Men vill man hjälpa dem som inte styrs av den palestinska myndigheten ska man hitta andra vägar, till exempel via israeliska insatser eller via andra organisationers insatser.

Vi ska dock sluta ge pengar till den palestinska myndigheten, för det är bara att finansiera terrorism och mord.

Anf. 169 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Herr talman! Jag behöver knappast påminna församlingen om att vi debatterar UU2 Internationellt bistånd.

Att Sverige under vår alliansregering hållit en hög nivå på sitt bistånd är något jag som moderat företrädare är stolt över. Sverige är ett av få länder som upprätthåller ett enprocentsmål för bistånd, och det ger oss en styrka och ett högt förtroende. Det ger också Sverige en stabil plattform att arbeta utifrån.

Något som ytterligare stärker vårt bistånd är att det råder stor samsyn bland sju av åtta partier i riksdagen.

Inför budgetåret 2014 fasthåller vår alliansregering enprocentsmålet, vilket innebär att vi satsar drygt 38 miljarder kronor på biståndsinsatser till de allra fattigaste människorna i vår omvärld.

Herr talman! Alliansregeringens mål med biståndet är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Sverige ska också med sitt bistånd bidra till att uppfylla millenniemålen, vilket ger oss speciellt fokus på att arbeta extra hårt med de millenniemål som just nu ser ut att bli svårast att uppfylla. Det handlar om millenniemål 4, att minska barnadödligheten och millenniemål 5, att minska mödradödligheten.

Den svenska biståndsmyndigheten Sida har för första gången presenterat en biståndsbarometer. Det är ett verktyg som ska ge en tydlig indikation om hur utvecklingen inom flera utvalda biståndsområden går och som ska göra resultaten tydliga inom olika delar av det svenska biståndet.

Först ut i biståndsbarometern är hälsosektorn, som visar på stora effekter av det svenska stödet inom hela hälsoområdet.

Herr talman! Det är helt i linje med den svenska inriktningen att ett av biståndets mest prioriterade områden är kvinnors och barns hälsa. Inom detta område är stöd till barnmorskor en viktig svensk fråga. Sverige har drivit frågan längst och hårdast av alla biståndsgivare de senaste 15 åren, även i motvind. Förra året var Sverige den största givaren i världen inom området, följt av Norge och Holland.

Vårt svenska bistånd har bland annat gjort det möjligt för 140 000 kvinnor att föda barn på institution i stället för att gå igenom en riskfylld förlossning hemma. Det svenska biståndet har också inneburit att cirka en miljon människor fått tillgång till preventivmedel. 18 miljoner kondomer har delats ut.

Vårt svenska bistånd har också inneburit att 70 000 kvinnor har fått tillgång till säkra aborter.

Dessa insatser är helt avgörande för att förbättra kvinnors och barns hälsa och för att de ska få möjlighet till en bättre framtid.

Herr talman! I dag saknar 780 miljoner människor världen över tillgång till rent dricksvatten. Tusentals barn dör varje dag på grund av smutsigt vatten, brist på toaletter och dålig kunskap om hygien.

Det svenska biståndet bidrar till att göra det möjligt att satsa stora summor pengar på tillgång till rent vatten och på förbättrade sanitetsförhållanden. Tack vare det svenska biståndets satsningar beräknas över en

miljon människor få tillgång till rent vatten, sex miljoner få förbättrade sanitetsförhållanden och ytterligare sex miljoner få hygienutbildning.

Detta främjar hälsa, minskar mödradödlighet, ökar säkerhet för kvinnor och barn och bidrar till mer jämställdhet i berörda samhällen.

Att installera skoltoaletter och att ha särskilda toaletter för flickor är ofta avgörande för att få fler flickor att stanna i skolan.

Vatten och sanitet är också viktigt för hygieniska och säkra förlossningar.

Det är också viktigt för kvinnor och barn att ha en toalett nära sitt hem, och då gärna upplyst. Risken för kvinnor att utsättas för sexuella övergrepp är stor när de tvingas gå ut på natten för att hämta vatten eller utträtta sina behov. Detta skapar både oro och rädsla.

Vårt svenska bistånd är en del i alla dessa satsningar och hjälper till att försäkra tillgången till dessa grundläggande behov och skyddar på så sätt kvinnor från våld och trakasserier.

Herr talman! Afghanistan är ett land som vid första ögonkastet ter sig ogästvänligt, kargt, bergigt och till stora delar täckt av sand. När man betraktar landet lite mer noggrant träder en helt annan bild fram, en bild av ett land med stora tillgångar, under utveckling och med stora potentialer. Givetvis finns här utmaningar, och det är inte något som afghanerna själva eller världssamfundet blundar för.

Det har funnits militär närvaro i landet under lång tid. Därför är det en naturlig del i den pågående utvecklingen av landet att land efter land nu minskar sin militära närvaro i Afghanistan. Det är något vi ska debattera i nästa debatt, så jag tänker inte uppehålla mig vid det.

Herr talman! I takt med att Sverige trappar ned vår militära närvaro ökar vi i stället vår närvaro med bistånd. Afghanistan kommer att bli det land som Sverige satsar mest bistånd på, och det har givetvis sina utmaningar i sig.

Behovet i Afghanistan är enormt. Sverige har därför valt att fokusera på områden där vi anser att vi kan göra störst skillnad. Sverige har valt att fokusera sitt bistånd på kvinnor och barn. Vi satsar på utbildning och på hälsovård.

Det är av stor betydelse att vårt svenska bistånd kan hjälpa till att bygga upp en hälsovård så att vi minskar både barnadödligheten och mödradödligheten. Vi bygger upp en mödravård med familjeplanering och med satsning på vaccinering, hälsokontroller och information.

Vårt svenska bistånd gör skillnad. Som moderat företrädare är jag stolt över att fler flickor och pojkar kan gå i skolan och själva efter avslutad utbildning ta ansvar för en demokratisk uppbyggnad av sitt eget Afghanistan.

Som moderat företrädare är jag stolt över att vårt svenska bistånd kan tillhandahålla en säker sjukvård som innebär att fler kvinnor kan föda sina barn på institution eller sjukhus.

Som moderat företrädare är jag stolt över att vårt bistånd stöttar människor med funktionsnedsättning och förbättrar deras livssituation.

Herr talman! Som moderat företrädare är jag stolt över att vårt svenska bistånd gör skillnad och yrkar därför bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på alla reservationer.

(Applåder)

Anf. 170 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Jag kände att jag måste begära ordet på nytt. Jag har sällan hört så enögda inlägg från denna talarstol som det jag nyss lyssnade till.

Visserligen har jag – och säkert fler än jag – lärt mig att Sverigedemokraterna har ett visst intresse för att fånga nätets och hatets retorik. Men det behövs arbete, herr talman, för respekt och tolerans i Mellanöstern. Det behövs att man inte lyssnar bara på den ene utan också på den andre och att man använder båda öronen och ögonen och samtalar.

Jag har mött den typ av inlägg som jag lyssnade till alldeles nyss när jag har träffat bosättarextremister – låt mig kalla dem så. De finns och de lever. Det finns extremism på både den israeliska och den palestinska sidan, men det är inte via dem vi hittar vägen framåt. De leder oss in i återvändsgränder, och de leder inte till lösningar på någon konflikt.

Jag beklagar att detta intresse finns. Det är måhända baserat på att man söker likasinnade och på ett intresse av att peka ut någon annan som fiende. Jag hoppas att sådant inte får någon större spridning, herr talman.

Anf. 171 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att jag tycker att det är lite märkligt att Kerstin Lundgren inte tog tillfället i akt att ta replik på Björn Söder när han fanns här och hade haft sitt anförande. Nu var Björn Söder tvungen att gå, men jag känner mig nödgad att bemöta Kerstin Lundgrens påståenden.

Kerstin Lundgren pratar om en oro över att man sprider hat. Det är just det vi kritiserar hos den palestinska myndigheten – det hat som sprids mot judar. Tycker Kerstin Lundgren att det är något vi ska stödja? Det är ju regeringen som stöder hat i så fall när den år efter år ger bidrag till den palestinska myndigheten. Det vill inte vi stödja.

Vi måste ställa villkoret att den palestinska myndigheten tar avstånd från hatet. Det är det vi vill göra. Vi vill se tolerans. Det vill tydligen inte regeringen. Regeringen accepterar att det sprids ett hat. Det gör inte Sverigedemokraterna. Vi vill se tolerans mellan grupperna.

Jag undrar hur Kerstin Lundgren kan stå och säga att de vill ta avstånd från hat när de år efter år ger bistånd till en myndighet som sprider just hat och stöder terrorism.

Anf. 172 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Vi har från svensk sida varit tydliga med att vi vill bygga två stater. Om vi vill bygga två stater – en stat för det palestinska folket och en stat för det israeliska folket – måste vi säkerställa att båda får möjligheter att utveckla sin egen organisation och struktur.

Israel har den kraften och möjligheten, men palestinierna har inte fått det. Därför är det viktigt att vi gör som världssamfundet har sagt.

Jag undrar om Sverigedemokraterna anser att vi inte ska fullfölja den satsning som världssamfundet, EU och vi alla varit överens om för att bygga en palestinsk stat och bygga de institutioner som krävs för att en palestinsk stat ska kunna få möjlighet att verka. Delar ni inte den uppfattningen? Är ni motståndare till den – ni vill ju uppenbarligen dra in resurserna?

Från vår sida stöder vi inte hat eller hatpropaganda vare sig här eller där. Jag har verkligen efterfrågat respekt och tolerans när jag har samtalat med, mött och diskuterat med personer på både den israeliska och den palestinska sidan.

Det handlar om att de måste se den andra, göra som Mandela och ta fasta på hans förebild. Det är det som behövs, inte mer ensidigt spridande av fördomar om den andre. Det var just extrema åsikter jag hörde när jag mötte personer i Israel, men extrema åsikter är inte vad jag vill förmedla här.

Anf. 173 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Det Björn Söder talade om i sitt anförande var extrema åsikter från den palestinska myndigheten. Det var rena fakta och citat från företrädare för den palestinska myndigheten. Det var extrema åsikter, det håller jag med om. Det vill vi ta avstånd ifrån genom att ställa villkor när man ger bistånd till den palestinska myndigheten.

Jag tycker att det är högst rimliga villkor att man ska ta avstånd från antisemitism och att man inte ska stödja och belöna terrorister eller stoppa pengar i egen ficka. Det är väl alldeles rimliga krav.

Ja, vi stöder en tvåstatslösning långsiktigt, men en tvåstatslösning där det ska finnas möjligheter till en långsiktig fred. De möjligheterna finns inte om vi ekonomiskt ska understödja en myndighet som uttalat vill utplåna staten Israel. Vad är det för en långsiktig fred?

Anf. 174 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Den palestinska myndigheten har inte som mål att utplåna staten Israel. Det pågår just nu ett arbete, understött av EU och Sverige, för att åstadkomma en fredlig uppgörelse.

En förutsättning för att man ska kunna nå fram är att de har en myndighetsstruktur som möjliggör att de kan bilda en egen stat. Där har vi varit med och skapat förutsättningar under mycket svåra förhållanden. Det är alla som har besökt området helt på det klara med.

Sedan kan man hitta citat från den ene och den andre. Jag skulle också kunna stå här och rada upp citat från israeliska extremister som har, måste jag säga, betydande positioner. Men jag tänker inte göra det för jag tycker inte att det finns skäl att måla upp den typen av hatets retorik. Jag söker verkligen respekt och tolerans och tar avstånd från hat och hatpredikanter oavsett vilken hatt de framträder under.

Anf. 175 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Jag hade återvänt till kontoret och fick springa hit för att begära replik. Jag hann inte riktigt och ville därför ha ett nytt anförande.

Jag vill egentligen replikera på Kerstin Lundgren. Hon sade att det var ett ensidigt och enögt anförande jag höll och att hon har mött israeliska extremister. Ärligt talat, Kerstin Lundgren, är det väl skillnad på vad en myndighet och enskilda individer och extremister säger?

Det jag tog upp i mitt anförande var vad den palestinska myndigheten sanktionerar via sina officiella organ, till exempel det som utbildningsministeriet manifesterar.

När det gäller det som finns på myndigheternas hemsidor har bara en kosmetisk förändring gjorts sedan Osloöverenskommelsen 1993 då de

var tvungna att stryka de artiklar som innebär att staten Israel ska utplånas. De ligger fortfarande kvar på en rad olika myndighetssidor. Jag har papper på det och kan visa dig om du är intresserad, Kerstin Lundgren.

Men ärligt talat är det väl ändå skillnad på vad en myndighet och enskilda extremister säger? Jag förnekar inte att det finns extremister på den israeliska sidan också. Jag försvarar inte dem, men det är stor skillnad.

Kerstin Lundgren säger också att den palestinska myndigheten inte har som mål att utplåna staten Israel. Men det är just det de har. De har det i sin nationella stadga. De skulle stryka den 1993, men de arbetar fortfarande efter samma mål. På flera myndighetssidor ligger, som jag sade, samma artiklar om att staten Israel ska utplånas kvar.

Det är stor skillnad på vad en myndighet säger och vad enskilda extremister säger. Jag har inte hört israeliska myndigheter uttrycka att Palestina ska utplånas. Där är en stor skillnad, Kerstin Lundgren.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

10 § Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2013/14:UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan (prop. 2013/14:33) föredrogs.

Anf. 176 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag vill först yrka bifall till reservationerna 2 och 4.

Kriget i Afghanistan har många rötter. Våld har fött våld som har fött våld i området under årtusenden. Det finns inget slut på all hämnd som måste utkrävas. Med Operation Enduring Freedom, OEF, störtade USA talibanregeringen och upplöste al-Qaidas träningsläger. Det var hämnden för det som hände den 11 september.

Imperiebyggare har hemsökt området i alla tider. På 300-talet erövrade Alexander den store området och på 1200-talet gjorde Djingis khan det. Tsarrysland och det brittiska imperiet hade området som spelbricka på 1800-talet. År 1979 anföll Sovjet Afghanistan för att hjälpa de afghanska kommunisterna. ISAF och OEF är i Afghanistan sedan 2001.

När de historiska krigen har handlat om att ta kontroll över området handlar det nuvarande kriget om att besegra det onda och bana väg för välstånd och demokrati. Problemet är att fienden, talibanerna, är mer eller mindre synonym med det pashtunska folket. Frontlinjen går alltså mellan olika folk i området. Tadzjiker, hazarer, uzbek, ajmaker, turkmener och balucher är stora minoritetsfolk. De går samman i en sak, nämligen att hålla talibanerna stången. Det går inte att komma ifrån grundproblemet som är att kolonialmakter en gång satte Afghanistans gränser utan hänsyn till de olika folkens hemvist.

Målet med allt förändringsarbete i Afghanistan måste vara att gynna folkstyre och modern utbildning för alla, naturligtvis även för kvinnor. Men de stora problemen i Afghanistan är rena systemfel – biståndspengar som fräckt stjäls av regimens egna män, korruption, en icke fungerande polisorganisation och en medeltida syn på kvinnors rättigheter. Att avskaffa dessa systemfel kräver fred, demokrati och ett fungerande utbildningsväsen. Vi får alla hålla våra tummar för att den omfattande internationella insatsen i Afghanistan har gett de goda krafterna tillräckligt bra förutsättningar inför framtiden.

Grundvalen för Sverigedemokraternas inställning till militärt utlandsbistånd är att vi nu måste ta en paus för att i stället stärka vårt nationella försvar. Sverigedemokraterna menar att eftersom det svenska försvaret har reducerats såväl ekonomiskt som i fråga om antalet förband innebär alltför stora internationella engagemang att vårt eget existensförsvar inte kan planeras eller övas. Varje självständig nation behöver ett existensförsvar. Sverige har inte detta längre. Vår primära målsättning måste vara att bygga upp ett existensförsvar för att möta framtida hot i vårt närområde. De nationella försvarsmålen ska vara dimensionerande. Internationella insatser kommer i andra hand, men de kan vara viktiga. Och om Sverige återbygger ett existensförsvar och tar upp en partiell värnplikt får vi en rekryteringsbas till framgångsrika kommande internationella insatser.

För att en internationell insats ska vara meningsfull måste det också finnas rimliga utsikter till framgång. Insatsen i Afghanistan är inte en sådan. Ju längre Sverige stannar, desto mer riskerar vi att dras in i ett moras av gerillabekämpningsinsatser som kan vara i decennier.

De svenska soldaterna i det främsta ledet har hedrat oss alla och har alla svenskers stora tacksamhet. De svenska soldaterna har möjliggjort att vi har kunnat realisera vår önskan att bistå talibanernas offer.

ISAF-operationen skalas nu ned, och det är tid för det svenska förbandet att åka hem. Vi föreslår därför att det svenska bidraget i ISAF avslutas senast den 1 juni 2014 men att det finns en rimlig tid för full avveckling fram till utgången av december månad 2014.

Mot denna bakgrund medger Sverigedemokraterna att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 400 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan till utgången av december månad 2014.

När Sverige skickar en fredsbevarande eller fredsskapande trupp utomlands är det alltid med ett parlament bakom och välmenande tankar. Andra deltagande länder är inte alltid lika välmenande. Det finns ett flertal länder inom Nato som har syften helt olika Sveriges. Det finns länder inom Nato som kan gå i krig för den sittande regimens egen skull. Det finns länder inom Nato som kan gå i krig för ekonomisk vinning. Hur dessa förhållanden påverkar taktiken för krigföring är inte givet, men det verkar många gånger som att Natotrupperna får order som inte tar fasta på de lokala omständigheterna eller möjligheten att rädda maximalt antal liv.

När naturliga befolkningsgrupper klyvs av onaturliga gränser eller befolkningsgrupper tvingas till samlevnad de inte är mogna för kan konflikter bli väldigt svåra att lösa. Det gäller särskilt när det handlar om folk utan utbildning eller erfarenheter av demokrati och mänskliga rättigheter.

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan

Jag tror att människoliv många gånger skulle kunna räddas om de fredsbevarande insatserna tog mer fasta på att hålla stridande isär på det sätt som vi minns att de FN-ledda insatserna förr ofta hade som naturligt mål. På den tiden hette det fredsbevarande insatser och inte fredsskapande. Skillnaden består alltså i att hålla isär eller att slå ut den ondaste sidan i en konflikt. Jag är inte naiv och tror att det alltid går att hålla isär parter i en konflikt, men det borde vara den taktik som man eftersträvar.

För att hålla isär krävs också en starkare militär förmåga. Efter en insats från luften som den i Libyen borde nästa steg ha blivit marktrupp, boots on the ground. Avsaknad av boots on the ground gör nu att Libyens utveckling ter sig mycket oviss. Om en fredsbevarande insats i stället inleds med att en spärrlinje sätts upp för att i huvudsak sära de stridande parterna åt måste också de med vapen som passerar en sådan linje bekämpas.

Brytpunkten mellan positiva och negativa utvecklingsspiraler är helt avgörande. Om folken i Afghanistan inte får modern utbildning kommer de inte att kunna lösgöra sig från klansamhället och extrema religiösa dogmer, och då kommer de att fortsätta att kriga och hämnas på varandra i all evighet.

Om folken i Afghanistan däremot skulle få modern utbildning skulle de kunna förstå att bygga ett demokratiskt samhälle och även börja bygga fred och säkerhet med sina grannar och internt i landet.

Innan Sovjet anföll landet och mujahidin med USA:s stöd bedrev gerillakrig mot ockupanten var Afghanistan ett tryggare land och skulle troligen kunna ha blivit än tryggare med tiden om inte krig hade förts på dem utifrån. Det fanns ingenjörer, modernt utbildade hantverkare och läkare. Dessa utgjorde ett hopp för modernisering. Men detta förstördes alltså av kriget med början 1979. Likaså förstördes kvinnornas möjligheter att utbilda sig, som de flesta känner till, av talibanerna.

En sista aspekt jag vill belysa är de omfattande opiumodlingarna som finns i Afghanistan. Vi vet i dag att det är svårt att få de afghanska bönderna att frångå denna syssla. Först när Afghanistan har andra starka inkomstkällor som mineralbrytning, industriproduktion och export kommer det att vara möjligt att slå till mot opiumodlingarna, och det är viktigt.

Anf. 177 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservationer i betänkandet, reservationerna 1, 3 och 5.

Efter mer än tio års utländsk militär närvaro i Afghanistan kan vi konstatera att den internationella insatsen har misslyckats grundligt. Våldet ökar, de civila dödsoffren ökar och hoppet om fred kommer allt längre bort. Vi ser att det som har varit huvuduppgift för insatsen har misslyckats i princip helt och hållet. Vi ser ingen ökad demokrati, ingen ökad jämställdhet – vilket var ett viktigt syfte när det så kallade kriget mot terrorismen inte var gångbart längre – och inte heller övriga utvecklingsinsatser har uppfyllts.

Det är därför anmärkningsvärt att alla andra partier här i riksdagen i princip ställer sig bakom en förlängning av den militära operationen.

I propositionen konstaterar regeringen att de afghanska säkerhetsstyrkorna har kopplingar till lokala makthavare och kriminella aktörer. Det borde ge en tankeställare inför den fortsatta utvecklingen. Vi vet också

att den afghanska regimen är en av världens mest korrupta. Det leder till att det är ytterst osäkert, eller till och med inte troligt, att den tänkta utbildningen av de afghanska säkerhetsstyrkorna leder till ökad säkerhet för den afghanska civilbefolkningen. Det är mer troligt att det får motsatt resultat. Vid den dragning som genomfördes i det sammansatta utskottet när propositionen presenterades var det också väldigt tydligt att man är medveten om att utvecklingen går åt fel håll, trots insatserna som har gjorts. Då måste man kunna tänka om.

Afghanistan väntar fortfarande på ett fredsavtal. Det USA-ledda anfallet på landet inleddes 2001. Det har nu gått tolv år sedan dess. Det bevisar, i alla fall enligt Vänsterpartiet, att den militära strategin faktiskt undergräver och motverkar en fredsprocess, en fredsprocess som också behöver komma i gång för att vi någon gång ska se en försoning mellan de olika grupperingarna inom och utom landet.

Herr talman! Nato planerar att genomföra en utbildningsinsats som kallas Resolute Support Mission, RSM. Vi menar att även det kan få motsatt verkan. Vänsterpartiet menar att det är mycket tveksamt om det leder till ökad säkerhet för befolkningen i Afghanistan. Det gör ett svenskt deltagande i uppdraget mycket diskutabelt. Att Sverige får ett närmare samarbete med Nato kan vara ett resultat, vilket också är mycket tveklöst för oss. Att vi närmar oss Nato kan dock inte vara syftet med ett eventuellt svenskt deltagande i RSM. Det kan inte heller vara ett mål i sig. I verkligheten kommer det dessutom antagligen bara att ses som en fortsatt utländsk militär närvaro i Afghanistan.

Sverige borde verka för att resurser sätts in så att FN får ett direkt ansvar för den fortsatta processen, civilt och militärt, utan Natos inblandning. Det skulle dessutom dämpa misstankarna att Nato, med USA i spetsen av de tongivande i Natomedverkan, har en annan agenda, kanske en rent geopolitisk, maktstärkande agenda från USA. Vi behöver en mer trovärdig fredsprocess.

Herr talman! Särskilt viktigt är det att inkludera kvinnorna i fredsprocessen. Det ger dem inflytande över hur situationen för kvinnornas rättigheter utvecklas. Vi menar att FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet kan bli ett viktigt verktyg i detta arbete. Hittills har det mest handlat om att Sverige har kvalitetssäkrat sina egna insatser och inget annat. Mycket mer går att göra. Vi behöver en ny inriktning där arbetet med att ta fram en nationell handlingsplan för hur resolution 1325 ska genomföras i Afghanistan måste prioriteras.

Vänsterpartiet har solidariteten med det afghanska folket som utgångspunkt. Vi ska vara med för att säkerställa ett arbete för fred, demokratisering, jämställdhet och utveckling av det afghanska samhället. Då behövs en i grunden annorlunda strategi, en civil strategi, inte militär. Centrala saker vi då behöver arbeta med är ett ökat civilt bistånd, att stödja en riktig freds- och försoningsprocess och att arbeta med att återintegrera medlemmar av det väpnade motståndet i det afghanska samhället. Dessa saker är centrala för en riktig fredsstrategi. Sveriges insatser på de här områdena är hittills otillräckliga, trots att vi har ökat biståndet till Afghanistan med uppemot 30 procent det senaste decenniet. Behoven är enorma, och vi menar att Sverige bör gå före för att visa de andra länderna vad som bör göras när den utländska truppen minskar.

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan

Afghanistan har en lång historia av krig och strider, men den visar också att det inte finns en militär lösning på landets problem. Tvärtom har den utländska militära närvaron fördjupat landets problem och förstärkt konflikterna. De civila insatserna behöver därför öka i stället för den militära närvaron. Det borde stå klart för de flesta vid det här laget. Endast så kan vi skapa fred och försoning i Afghanistan.

Sverige bör därför dra tillbaka sina ISAF-styrkor innan sommaren, avstå från att delta i RSM-insatsen och ersätta den med kraftigt ökade civila insatser.

Jag yrkar återigen bifall till reservationerna 1, 3 och 5.

Anf. 178 SOFIA ARKELSTEN (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet för ett bra arbete. Vi har fortfarande en mycket bred politisk majoritet för Sveriges fortsatta engagemang i Afghanistan, och vi har en stor samsyn.

Sveriges engagemang är ett långsiktigt engagemang, men hur det tar sig uttryck har förändrats över tid. Den militära närvaron övergår till en mer civil närvaro. Afghanistan blir vårt största biståndsåtagande.

Sverige ska fortsätta bidra till det internationella samfundets ansträngningar att stödja utvecklingen av de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att hantera säkerheten i landet. Det har vi redan gjort. Det gör skillnad, men det kvarstår betydande utmaningar.

I dag debatterar vi betänkandet som behandlar regeringens proposition. Jag kan sammanfatta det kort. Till slutet av 2014 ställer vi högst 600 personer till förfogande för Internationella säkerhetsstyrkan, ISAF, under förutsättning att det fortsatt finns mandat från FN:s säkerhetsråd. I dag finns både mandat från FN:s säkerhetsråd och en inbjudan från den afghanska regeringen. Det är viktigt att man har med båda de delarna.

Fram till maj 2014 kommer det svenska bidraget vara 300 personer på plats. Dessutom bidrar vi med svensk helikopter för medicinsk evakuering – det är bemannat med ca 40 personer – plus ungefär 170 personer som arbetar med att avveckla den infrastruktur som vi har byggt upp. Det gäller också hemtransport av utrustning och materiel.

Herr talman! Sverige kommer att bidra till Natos utbildningsinsats Rolute Support Mission, RSM. Den insatsen beslutades 2012 av Nato-länderna, ISAF-partner och den afghanska regeringen. Det finns alltså en politiskt fastställd ram, och det pågår en militär process för en operationsram. Syftet är utbildning, rådgivning och stöd till de afghanska säkerhetsstyrkorna som ska ta ansvar för säkerheten i landet. RSM är en utbildningsinsats – de har utbildningsuppgifter. Däremot får de försvara sig själva.

För att övergången mellan den insats som pågår, det svenska ISAF-bidraget, och det kommande svenska bidraget till utbildningsinsatsen, RSM, ska bli så friktionsfri som möjligt kan delarna av det svenska bidraget som sedan ska in i RSM kunna verka inom ISAF fram till hösten 2014.

Herr talman! Vi har precis innan denna debatt behandlat utrikesutskottets budgetbetänkande, i ungefär fyra och en halv timme, för utgiftsområdet som rör bistånd. Både biståndsministern och till exempel Christian Holm valde att ta upp Afghanistan. Det gjorde även Elisabeth

Björnsdotter Rahm eftersom det blir vårt största biståndsland. Jag tänkte ändå säga några ord om vad vi gör.

Det finns ett nationellt fokus för den svenska insatsen när det gäller demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Det är det ena. Det andra är utbildning. När det gäller de norra delarna stöder vi också den lokala förvaltningen – det är på provins- och distriktsnivå – och dessutom det som kallas privatsektorsutveckling.

Det största stödet som Sverige levererar går genom andra aktörer som till exempel Världsbankens fond för Afghanistans återuppbyggnad och olika FN-organ.

Sverige stöder också EU:s samarbetsavtal med Afghanistan. Det behövs en mer samstämmig och effektiv politik när det gäller just EU och Afghanistan.

Dessutom – och detta är viktigt – har Sverige åtagit sig att mellan 2015 och 2024 stödja Afghanistan med ungefär 8–8 ½ miljard kronor. Här vill vi betona ett par saker, särskilt att det svenska biståndet bygger på ett ömsesidigt ansvarstagande. Då krävs ett starkt afghanskt ägarskap och att Afghanistan lever upp till sina åtaganden. Syftet med insatsen, som bekräftar vår långsiktiga syn på detta, är demokratisk utveckling och fattigdomsbekämpning.

Dessutom väljer det sammansatta utskottet att särskilt lyfta fram situationen för de humanitära aktörerna. Säkerheten för dem är avgörande. Om vi tittar globalt ser vi att det är en stor utmaning vi står inför. Det handlar om den transition från militär till civil närvaro som pågår just nu.

Sverige ska fortsätta med ett aktivt engagemang för fred och försoning, utveckling, stabilitet och inte minst respekten för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter i Afghanistan och hela regionen. Det är lätt att tro att utmaningarna är koncentrerade till ett land, men så ser det inte ut.

När Sverige sänder väpnad styrka till ett annat land krävs att riksdagen medger detta. Det är ett ansvarsfullt beslut. Därför är jag glad att sex av åtta partier står bakom beslutet. De män och kvinnor som tjänstgör för oss i Afghanistan ska känna det breda stödet i parlamentet och den stora respekten för deras ofta farliga men alltid viktiga uppdrag.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 179 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Till att börja med yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Vi kan nu göra en summering efter ganska många år i Afghanistan. Vi fortsätter på den väg som vi slog in på för några år sedan och som syftar till att fasa ut det svenska militära bidraget och vår militära närvaro och övergå till att fokusera mer och öka det svenska biståndsinslaget i Afghanistan. Att det är möjligt att göra det beror på att situationen i Afghanistan har blivit bättre. Därmed inte sagt att den på långa vägar skulle vara bra.

Det är lite förvånande att höra Torbjörn Björlund från Vänsterpartiet beskriva situationen i Afghanistan. Jag måste nog säga att det som Torbjörn Björlund sade om utvecklingen i Afghanistan saknar stöd i aktuell statistik. Det hade varit begripligt och förstäeligt om Torbjörn Björlund

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan

utifrån sin ståndpunkt, som jag har all respekt för, hade argumenterat med utgångspunkt i att det inte blivit tillräckligt bra, att framgångarna inte varit tillräckligt stora och att den militära insatsen därför inte är av godo eller användbar. Det hade varit en begriplig och relevant argumentation. Sedan kan man ha olika åsikter om detta.

Vi går nu vidare med ett väsentligt ökat svenskt bistånd nästa år. Vi kommer under en tioårsperiod att satsa 850 miljoner kronor per år. Detta har vi lovat vid en internationell givarkonferens i Tokyo. Det sker också utifrån önskemål från de afghanska myndigheterna. De manifesterade själva vid den Kabulkonferens som hölls att de vill ta över ansvaret för sin egen säkerhet och utveckling, och det är högst rimligt att de gör det.

Mikael Janssons och Sverigedemokraternas argumentation är inte så mycket lättare att förstå än Vänsterpartiets. Den syftar också till att dra ned styrkan, men möjligen något snabbare än vad som föreslås i betänkandet. I stället för 600 personer skulle vi med Sverigedemokraternas förslag ha högst 400 personer. Jag har försökt läsa mig till vad klokskapen i detta skulle bestå i. Min enda slutsats är att det vore oklokt att göra så som Sverigedemokraterna föreslår. Det enda som det skulle förändra jämfört med det beslut som föreslås av utskottet är att vi skulle ha en sämre kapacitet att evakuera och undsätta vår svenska personal om situationen gick över styr. Om Sverigedemokraterna fick sin vilja igenom skulle vi ha ett utrymme på 200 personer färre att engagera i det arbetet. Jag har svårt att förstå nyttan och meningen med det.

Herr talman! Afghanistan är ett land som har utvecklats, men förhoppningsvis har väldigt mycket utveckling framför sig de kommande åren och i framtiden. Det behöver sannerligen hända en hel del ytterligare i Afghanistan, även om en del positiva saker har hänt de senaste åren som har förbättrat situationen, ökat människors möjligheter till utveckling, gjort det möjligt för människor att rösta i allmänna val och så vidare. Det är med en viss spänning och bävan jag ser fram emot de kommande valen i Afghanistan, som troligen kommer att ha en mycket större inverkan rent praktiskt på Afghanistans fortsatta utveckling än vad det beslut som jag antar att vi ska fatta i riksdagen i morgon kommer att ha.

Anf. 180 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Kenneth G Forslund var inne på att utvecklingen i Afghanistan går bättre. Jag har läst en del om det här. Det finns olika utlåtanden om hur det ser ut. Något som finns med i betänkandet är de stora farhågor som finns för hur de afghanska säkerhetsstyrkorna och den afghanska polisen utvecklas. Stora avhopp, problem med korruption och relationer till olika klaner gör att man inte kan lita på dem. Är det en förbättring?

Det som har burit frukt i Afghanistan har inte varit de militära insatserna. Det är de civila insatserna och biståndet som har gett något slags förbättring på olika ställen i Afghanistan, men väldigt få ställen. Den militära insatsen, som vi kritiserar, har inte gett någonting. Tvärtom har den skapat ett motstånd. Olika motståndsgrupperingar slåss hela tiden emot de styrkor som finns där. Detta bromsar den utveckling som skulle kunna komma om vi tog bort militären och körde civila insatser på ett riktigt sätt för att skapa något slags förståelse för hur Afghanistan fungerar.

Jag vill veta hur Kenneth G Forslund ställer sig till detta. Hur ska man göra för att få militären att utveckla detta? Som jag ser det finns det inte några som helst bevis på att det är den som har skapat den här situationen. Säkerheten har inte förbättrats. Demokratien har inte blivit större. Kvinnornas jämställdhet, som man försöker lyfta fram, finns i de områden där man haft civilt bistånd. I övrigt finns inget sådant. Vad tycker Kenneth G Forslund om den utvecklingen? Varifrån har han fått uppgifterna om att allt blivit bättre?

Anf. 181 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Till att börja med kan man se på Afghanistans allmänna utveckling. Det handlar om en sådan sak som att bara sedan ett par år tillbaka är Afghanistan ett land som nu har *en* valuta. Det är en ny situation för Afghanistan att ha det så. Tidigare hade man flera olika valutor inom ett och samma land, vilket kan tyckas något underligt för oss.

Torbjörn Björlund säger att demokratien inte blivit större. Men jag har mött svensk militär personal som under konstant beskjutning tagit sig ut till avlägsna byar och säkrat vallokaler, så att man i de byarna har kunnat genomföra allmänna val där människor kunnat delta utan att bli angripna av olika stridande personer och grupper vare sig under själva omröstningen eller efteråt. Så nog har militären haft en viss inverkan på demokratiseringen.

Jag vill understryka att jag inte på något vis är någon krigshetsare, militärhetsare eller vapenhetsare – tvärtom. Men vi måste inse vad det är för krafter vi utmanar i Afghanistan. De är tyvärr tungt beväpnade. En viktig uppgift måste naturligtvis vara att få dem att lägga ned vapnen och ta vapnen ifrån dem. Det är inte genom militära konflikter man kan lösa andra konflikter.

Jag vill nog hävda att den militära insatsen har haft effekt. Man är fullt fri att tro att någon annan insats hade haft större effekt. Men det är fel att säga att den inte haft någon effekt eller att den haft negativ effekt.

Anf. 182 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Tittar på man Afghanistans utveckling måste jag säga att jag verkligen högaktar de svenska soldaterna. De svenska soldaterna har fått en uppgift att göra en sak, och det gör de på ett bra sätt. Det gör svenska soldater nästan alltid.

Men situationen är den att de har fått en uppgift som egentligen inte leder någonstans, eftersom den militära insatsen visat sig vara kontraproduktiv. Man skapar mer motstånd än vad man tar bort. Det är dilemmat.

Just det att man har en utveckling där människor måste ta sig med militär till en vallokal är skrämmande i sig. Det hade kanske kunnat fungera mycket bättre om man haft civila insatser. Då hade man ha kunnat ha en bättre utveckling.

Situationen i Afghanistan må vara kaotisk, och man har svårt att se hur det ser ut. Men vid föredragningen som vi fick i utskottet när propositionen lades fram tryckte man på att det fortfarande finns väldigt stora problem. De kanske till och med är större inom vissa områden.

Det är större motstånd, och det är svårare att genomföra dessa saker än om vi haft en civil insats i stället för en militär insats. Det är den springande punkten i vår kritik. Vi ska genomföra saker på ett sådant sätt

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan

i Afghanistan att det blir resultat. Det blir det inte med en massa militärer. Det har vi sett nu i tolv år. Det blir inte bättre.

Bakom detta finns alltid misstanke om att det finns andra saker än det rent mänskliga med mänskliga rättigheter och fredsskapande insatser som ligger bakom Natos insats. Bara den misstanken är skrämmande.

Jag menar att delaktigheten i det afghanska samhället inte är mycket större. Vi har misslyckats med att skapa bättre förutsättningar för kvinnor. Det finns olika områden där det fungerar bra eller något så när bra. Sedan finns det rätt många områden där det inte alls fungerar bra.

Militären är ett hinder i vägen. Har man andra insatser får man större förståelse. Det afghanska samhället består av mycket olika grupperingar som behöver ha en förståelse och diskussion för att komma framåt och inte militära insatser som skapar ett militärt motstånd från de beväpnade grupperna.

Anf. 183 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Torbjörn Björlund hävdar att uppgiften inte leder någonstans. Jag tycker att verkligheten talar ett annat språk.

Jag möter också de afghaner, både vanlig civilbefolkning och valda företrädare, som är väldigt oroad. Hur kommer utvecklingen att bli när de internationella militära insatserna minskar i Afghanistan framför allt under 2014?

De vädjar om att vi ska stanna kvar. De är rädda för att situationen helt kommer att implodera och att de förbättringar afghaner upplever för bland annat kvinnors situation och deltagande i samhället kommer att gå totalt om intet när den utländska militära närvaron försvinner eller i varje fall kraftigt minskar.

Jag har också talat med svensk personal som varit på plats och som tidigare varit mycket pessimistisk. Hur kommer utvecklingen att bli den dag som Sverige avvecklar sin närvaro? De säger nu att den afghanska polisen och militären gjort större framsteg än vad de kanske förväntade och trodde för ett eller två år sedan.

Det kanske inte är helt omöjligt. Det kanske är så att Afghanistan kan klara sig till stor del själv och inte bli ett land som imploderar i samma ögonblick som den utländska militära närvaron dras ned kraftigt.

Det kommer säkerligen inte att vara problemfritt. Det är inte så att Afghanistan är färdigutvecklat och att allting är perfekt. Nu går vi in i en ny fas. Jag välkomnar den fasen. Jag ser den framtida svenska ökningen av biståndet till Afghanistan som en oerhört viktig nyckel för en fortsatt positiv utveckling av Afghanistan.

Jag håller definitivt inte med Torbjörn Björlund om att den militära uppgiften inte leder någonstans.

Anf. 184 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! När jag kom in i riksdagen år 2006 och fick förmånen att sitta i utrikesutskottet ärvde jag frågan om Afghanistan från mina företrädare.

Jag hade först lite svårt att förstå varför Miljöpartiet hade ställt sig bakom Afghanistaninsatsen. Jag fick också förklaringen att den dag när vi fattade det första beslutet handlade det om en väldigt liten styrka. Det

var mer tal om någon form av fredsbevarande insats. Det är någonting som Miljöpartiet brukar stötta.

Efter det förändrades insatsen, och den blev mer och mer militär på inte bara den fredsbevarande sidan. När jag kom in hade vi en situation där det gick tre fyra gånger mer resurser till den militära insatsen än till exempel till bistånd. Det var någonting som jag och Peter Rådberg i försvarsutskottet försökte förändra genom att skriva motioner och föreslå att vi åtminstone skulle ha lika mycket i civila insatser som till det militära.

Vi ser inte heller att den militära lösningen är den som är långsiktigt hållbar. För att få en fred i Afghanistan måste vi satsa på det civila. Vi måste satsa på att människor kan komma in i ett hederligt arbete, få utbildning och få hälsovård. Det är precis det som det svenska biståndet utgår ifrån.

Under valet 2010 gick vi ihop med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och ville att vi skulle lämna Afghanistan 2013, men vi vann inte valet. Det blev i stället en minoritetsregering. Jag tror att minoritetsregeringen även om den varit i majoritet hade velat ha en bred förankring om Afghanistaninsatsen.

I läget när vi inte vann valet och kunde dra tillbaka trupperna redan 2013 och öka biståndet valde vi att tacka ja till den inbjudan som vi fick från regeringen att delta i den breda överenskommelsen om den framtida Afghanistaninsatsen. Det gjorde vi och Socialdemokraterna men inte Vänsterpartiet i det här fallet.

För oss är det en självklarhet att försöka vara med och påverka när vi har en möjlighet att göra det. Man kan välja att vara jätteprincipfast och säga: Okej, vi sade 2013, och vi tänker inte avvika från det. Eller så kan man välja att vara pragmatisk och ändå vara med och göra nytta. Det är rätt tråkigt att sitta i fyra år och inte kunna påverka någonting när man är i opposition.

Vi tycker att det var ett bra val att vara med i överenskommelsen. Vi har fått stort gehör för de synpunkter som vi har haft när det gäller både tillbakadragande och att öka de civila insatserna. Vi har haft ett mycket bra samarbete med regeringen och har blivit lyssnade på.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet på en gång så att jag inte glömmer det sedan på sluttampen.

Överenskommelsen omfattade ett tillbakadragande 2014 och att det därefter kunde förekomma utbildande insatser. Den omfattade också att en arbetsgrupp för att arbeta fram en ny rekommendation för de civila insatserna skulle tillsättas. Den omfattade att den samlade insatsen skulle få en civil ledning med mera.

Vi menar att under de fyra år som har gått har vi genomfört överenskommelsen punkt efter punkt och i en normal takt. Efter debatten i dag fattar vi äntligen beslut om att ta hem ISAF-styrkan innan sommaren.

Vi fattar beslut om att ha personal på plats för att montera ned campen. Vi hade inte förväntat oss att den afghanska armén kanske inte ville ha vår camp när vi lämnar, men så kan det bli. Om vi har en camp där som vi har byggt upp måste vi också montera ned den och ta bort det som finns där. Det behövs personal även för det.

Vi fattar också beslut om att ett antal på stabsnivå kan skickas till Afghanistan för begränsade utbildningsinsatser om det finns ett FN-mandat och om den afghanska regeringen vill ha oss där. Det är inte så att vi bara

Prot. 2013/14:47
16 december

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan

skickar dit folk helt utan anledning. Det måste finnas en orsak till det. Vi måste vara önskade där.

Det handlar om icke-stridande personal. Icke-stridande personal innebär inte att de inte har rätt att försvara sig om de skulle komma i en krissituation. De får ha tjänstepistol. Men det är icke-stridande personal det handlar om.

Om något oförutsett händer och vi behöver evakuera tar vi också beslut om att det ska finnas personal till det. Det tog ju Kenneth upp här tidigare.

Biståndet och andra civila insatser som polis och sådana saker är formellt inte föremål för beslut i det här betänkandet eftersom det ligger i budgeten. Men de är nära kopplade till och högst relevanta att diskutera i samband med den militära insatsen.

Vi fasar nu ut den militära insatsen och ökar den civila. Det är nämligen bara med civila insatser vi kan stötta Afghanistan att bli ett fungerande land. Det har varit Miljöpartiets uppfattning under många år och en fråga som vi återkommit till i de motioner vi lagt fram tidigare.

Vi är medvetna om korrupsionsrisken, som måste motarbetas med alla medel. Men den enbart kan inte vara anledning att inte göra det möjligt för flickor att gå i skolan eller kvinnor att få säker mödravård, att stötta rättssystemet, utveckla det demokratiska systemet och skapa försörjningsmöjligheter för människor.

Det behövs massiva insatser för att få Afghanistan på fötter. Sverige ses som en nation som hjälper till utan egenintresse och har – i synnerhet genom Svenska Afghanistankommittén – genom alla år, även under talibantiden, stöttat civilbefolkningen i Afghanistan.

Jag antar att Vänsterpartiet egentligen också är glada över att vi drar oss tillbaka och att biståndet ökar även om det låter som om vi har bestämt oss för att förlänga insatsen när man läser reservationen om avslag på propositionen. Ett avslag på propositionen skulle ju innebära att vi drar oss tillbaka den 31 december.

Vänsterpartiet har en annan reservation som innebär att vi ska vara kvar till sommaren och ha en plan för avveckling. Då ansluter man sig egentligen till det som är propositionen – planen för avveckling finns ju redan där, och vi håller på att avveckla.

Det som är skillnaden i den reservationen från Vänsterpartiet är att man inte vill ha utbildningsinsatsen därefter. I sådana fall är det kanske det man ska reservera sig mot. Vi har en överenskommelse med regeringen där en utbildningsinsats skulle kunna fortsätta även efter 2014, och vi står fast vid den överenskommelsen.

Herr talman! Jag har haft möjlighet att besöka Afghanistan tre gånger under de senaste åren, efter att vi ingick överenskommelsen med regeringen. Det har gett mig en bra möjlighet att följa utvecklingen på plats och också tala med människor och civilsamhällets organisationer på plats för att få en bild av hur läget faktiskt är. Därför delar jag inte Torbjörns analys av hur det ser ut, åtminstone i det område där den svenska truppen befinner sig. Det är ju inte likadant i hela Afghanistan.

Vid mitt första besök var övergången till civil ledning ännu inte genomförd. Både försvarsmakten och de civila utsända hade väldigt svårt att förstå sina nya roller och vem som skulle göra vad. Vi svarade då

för ett PRT, ett provincial reconstruction team, med uppdrag att garantera säkerhet och återuppbygga området.

Från Försvarsmaktens sida talades det i huvudsak bara om uppdraget att garantera säkerheten i området och knappt något om att Sverige också skulle arbeta för återuppbyggnad. Man talade inte heller om att Sverige skulle trappa ned sitt engagemang. Snarare upplevde jag det som att Försvarsmakten gärna ville vara kvar länge.

De så kallade insurgenterna bestod i huvudsak av diverse kriminella grupperingar, men det var få talibaner. För mig kändes det uppenbart att det egentligen var en fråga för polisen, inte militären, att hantera dem, narkotikahandeln med mera. Men den afghanska polisen var fortfarande en icke-fungerande sådan. De lokala poliserna kunde ena dagen vara poliser och andra dagen vara insurgenter.

Försvarsmakten ansåg att vi skulle arbeta mer med säkerheten. Däremot arbetade Turkiet med civila insatser i området i stället för att skicka militär.

Vi hade en minimal skara civil personal på plats, och den hade uppenbara svårigheter att hävda sig i den militära miljön. När vi träffade lokala politiker klagade de över att Sverige inte var närvarande civilt, till exempel genom att bygga vägar etcetera som andra länder i andra PRT. Alla kände till Svenska Afghanistankommittén och deras arbete men kopplade inte det till det svenska biståndet, vilket de gör i dag.

Under nästa resa med utrikesutskottet till Mazar-e Sharif och Kabul var planeringen för tillbakadragandet påbörjad. Den civila representanten var på plats, och vi fick röra oss utanför campen utan full skyddsutrustning när vi besökte stan.

Den svenska truppen hade då gått från stridande till stödjande. Det innebar i praktiken att de var mer stridande än tidigare eftersom de arbetade på uppdrag av den afghanska armén och följde med den på uppdrag. De så kallade insurgenterna var fortfarande mestadels kriminella grupperingar. På Natohögkvarteret fick vi veta att den afghanska armén blivit mycket bättre och att det mesta tydde på att den skulle klara övergången 2014.

I Mazar-e Sharif och Kabul träffade vi många företrädare för afghanska hjälporganisationer, bland annat lokala företrädare för Svenska Afghanistankommittén. De uttryckte alla oro för vad som skulle ske när de utländska trupperna lämnade landet, särskilt för kvinnor och mänskliga rättigheter i stort. Men de var också tydliga med att det var rätt att trupperna lämnade landet och att afghanerna måste ta ansvar för sin egen utveckling. Truppnärvaron hade blivit en återvändsgränd.

Också regionala och nationella politiker och företrädare för andra givare gav ungefär samma budskap. Från EU:s polisinsatschef – som för övrigt är svensk och från Gävle – fick vi höra att det är av avgörande vikt att stärka den lokala afghanska polisen. Det är en analys som jag delar till hundra procent.

Herr talman! Under hösten var några från utskottet på plats igen för att se hur arbetet går. Planering för hemfärd och nedmontering av campen var i full gång. Försvarsmakten ansåg att säkerheten var god i Mazar-e Sharif men att den blivit sämre i de två provinser som redan lämnats. Inne i Mazar-e Sharif var vi helt befriade från skyddsutrustningen, till skillnad från första gången då vi var rustade till tänderna med sådant.

Prot. 2013/14:47
16 december

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan

De orosmoment jag kan se är att de civila svenska insatserna i norr, som har fortsatt även i de provinser som Sverige redan har lämnat, inte kommer att kunna genomföras som tidigare när vårt kontor i Mazar-e Sharif stängs. Sida vill såvitt jag har förstått inte längre ha utsända kvar i norr utan enbart i Kabul. Det har lett till att regeringen beslutat stänga det svenska kontoret i Mazar-e Sharif.

Våra medarbetare i Mazar-e Sharif uttryckte att det pågår en massa arbete i norr och att de i norr, där säkerhetsläget är så mycket bättre än i Kabul, också har en helt annan möjlighet att följa upp de projekt som pågår. I Kabul är det mycket svårare för våra utsända att ta sig ut för att besöka projekten.

Vi får säkert anledning att återkomma till det framöver – jag frågade biståndsministern lite om det i dag, till exempel. Det kommer ju en ny strategi för Afghanistan. Jag hoppas att vi kan få vara med och påverka den.

Men redan i propositionstexten finns en formulering inlagd som innebär att vi gärna ser en fortsättning av arbetet i norr. Förutom från Sverige utsänd personal i Mazar-e Sharif finns mycket kompetenta lokalanställda som arbetat med svenskarna i många år. Det är viktigt att inte avbryta det arbete som inletts. Det vore en mycket dålig signal att sända ut till de lokala makthavarna att vi drar tillbaka även det civila stödet när vi i andra sammanhang uttrycker att vi är i Afghanistan långsiktigt.

Herr talman! Vi talade bland annat med den före krigsherren, numera guvernören, Atta i Balkh. Han uttryckte att Afghanistan är på väg ut ur krig och konflikt och behöver fokusera på och planera för utveckling. Han berömde både Svenska Afghanistankommitténs arbete och Försvarsmaktens stöd till afghanska armén.

Enligt Atta har transitionen gått lugnt och utan att maktvakuum uppstått. En stor militärakademi har öppnat. Den afghanska polisen är färre till antalet ute i fält men mer kompetenta. Hundratusentals studerar, i norr är hälften flickor. Atta menar att afghanerna bör klara sig själva men att det behövs valobservatörer på plats till valet nästa år, vilket inte centralregeringen vill ha.

För att inte ”fienden” ska rekrytera ungdomarna behövs jobb, utveckling och infrastruktur enligt Atta. Det är också nödvändigt att arbetstagarna får bättre löner för att förhindra korruption.

Provinsen har en femårig utvecklingsplan. Bistånd behövs fortfarande för bland annat mekanisering av jordbruk, infrastruktur, utbildning, hälsa och näringsliv. Det stärker och bekräftar vår syn att det är de civila insatserna som kommer att göra skillnad i Afghanistan framöver.

Herr talman! Även om Atta säger att allt är frid och fröjd är så inte fallet egentligen. Det stämmer att det är lugnare än tidigare, men det gäller absolut inte hela Afghanistan. Den svenska insatsen befinner sig i norr, i det kanske lugnaste området. Det är inte ett talibantätt område och ”fienden” är, som jag redan tidigare sagt, väldigt diffus och något som den afghanska armén och polisen i första hand bör kunna hantera själva.

Landet som sådant är inte i ett läge att jag kan säga att de afghanska flyktingar som kommer till Sverige kan åka hem utan fara. Kriget fortsätter i stora delar av landet. Valet nästa år kommer att vara avgörande för vad som sker framöver, och dialogen mellan olika folkgrupper måste ges

tid för att hitta gemensamma lösningar. Det är något afghanerna själva måste genomföra, och det är också deras vilja.

Det är därför bra om vi ger de flyktingar som redan befinner sig här chansen att utbilda sig, jobba och skaffa sig ett yrke. Den dag de själva eventuellt väljer att återvända kan de vara en stor tillgång för landet. Det är också en form av bistånd.

Slutligen vill jag tacka alla dem som har varit i Afghanistan på uppdrag av Försvarsmakten och den svenska riksdagen under de här åren. De har gjort ett mycket bra arbete. Det ska de ha all heder för.

Jag yrkar än en gång bifall till utskottets förslag.

Anf. 185 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Flera talare tidigare har varit inne på det faktum att vi nu har befunnit oss i Afghanistan i större eller mindre format sedan nyåret 2002, vilket strax gör det till en tolv år lång insats. Som alla har vittnat om här i kväll närmar sig insatsen i dess nuvarande form sitt slut.

Då är det naturligtvis hög tid att fundera över den utvärdering som förr eller senare måste göras av den samlade svenska närvaron i Afghanistan. Det rör sig om i vart fall ett tvåsiffrigt antal miljarder som Sverige har spenderat i bistånd och militär närvaro i landet. Det handlar många tusen svenskar som har tjänstgjort kortare eller längre tid.

För fem eller sex år sedan var det en mening som jag tror ofta förekom i den här talarstolen. Den löd ungefär: Ingen säkerhet utan utveckling och ingen utveckling utan säkerhet. Det ägde sin riktighet.

När man nu konstaterar att det svenska biståndet till Afghanistan de kommande åren ökas på rejält 2015–2024 till 8–8,5 miljarder och att Afghanistan är största mottagarland, samtidigt som vi drar ned numerären militärt, ställer det lite frågor till oss i den här salen.

Det kan tyckas en smula paradoxalt att vi ökar biståndet när vi minskar numerären. Det får en att ställa sig frågan: Hur såg det ut med balansen mellan utveckling och militär närvaro då, för fyra, fem eller sex år sedan? Var den balans som Sverige hade uppnått optimal med avseende på dessa två storheter – utveckling och säkerhet?

Vi kan också konstatera att den svenska representationen i Afghanistan under de här åren har visat på en väldig bredd. Det är inte bara Försvarsmakten som har varit i Afghanistan, utan det är våra polismyndigheter, domare, biståndsarbetare av olika slag och också Utrikesdepartementet med personal.

En viktig fråga för den kommande utvärderingen blir: Var alla dessa representanter, alla dessa funktioner, tillräckligt väl samordnade? Fanns det en tillräckligt stark politisk styrning för att hålla ihop detta till det som vi brukade kalla comprehensive approach, eller är det så att vi har saker att lära?

För min del, herr talman, kan jag konstatera att idén om en civil ledning av vårt svenska PRT dök upp första gången här i kammaren 2007. Likväl dröjde det till mars månad 2012 innan detta materialiserades.

Det finns också skäl att ställa frågor kring insatsens målsättning. FS har vi alla lärt oss är benämningen på den mission som vi har i Afghanistan, och FS står för ”fortsättningsstyrka”. Den benämningen ger i sig upphov till frågor: Fortsättning på vad? Fortsättning mot vad?

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella
säkerhetsstyrkan
(ISAF) och framtida
deltagande i Natos
utbildningsinsats
(RSM) i Afghanistan*

Jag tror att man på ett övergripande plan kan konstatera att det inte skapades förutsättningar för framgång i Afghanistan. Då tänker jag inte i första hand på Sveriges roll, utan jag tänker på den scen som i första hand EU, FN och Nato hade att ställa i ordning.

Jag tror mig kunna konstatera att det inte blev någon politisk samsyn i regionen kring vilken agenda som skulle gälla i Afghanistan. Alla länderna runt omkring fortsatte att spela efter sina intressen och sin egen dagordning. De må ha hetat Pakistan, Iran, Kina eller annat – man samlade inte ihop regionen politiskt för att skapa förutsättning för framgång.

Man kan också fråga sig, i ett av världens mest språkligt, religiöst och etniskt splittrade länder: Var det rimligt att satsa på en central regim i Kabul som skulle lösa alla problem? Hade vi kunnat överväga ett större regionalt självstyre, eller hade Afghanistan kunnat överväga detta? Sådana lösningar prövades bland annat i Irak och gav ett delvis annat utfall.

Som Bodil Ceballos var inne på: Hur var det med relationen i stort mellan biståndet och den militära närvaron? Bodil Ceballos nämnde relationen 1:5. Jag tror faktiskt att det var värre än så. Stundtals var det 1 dollar satsat på bistånd mot 7 eller 8 dollar satsat på militär närvaro.

Det är viktigt, när vi genomför svenska internationella insatser, att vi har någon sorts effektmätning. Det skapar förutsättningar för utvärdering, och det ger oss möjligheter att visa svenska medborgare att de internationella insatserna spelar roll. Jag tror också att vi måste bli långt bättre på att formulera det som internationellt kallas exit strategy. Vilka villkor ska vara uppfyllda, vilka mål ska vara nådda när insatsen anses framgångsrik?

Det är som sagt många svenska medborgare och även lokalanställda afghaner som har gjort insatser i Afghanistan. Tvivelsutan har den här insatsen också gjort skillnad.

Man kan diskutera – och det är väl fortfarande osäkert – i vilken utsträckning skillnaden kan bli bestående, men att vi har varit på plats har naturligtvis inneburit förutsättningar för en uppbyggnad i delar av Afghanistan. När våra soldater har funnits på gatorna har skolflickor kunnat gå till skolan, och då har också människor kunnat ägna sig åt sina arbeten.

Den utvärdering som jag talar om tror jag också att vi är skyldiga dem som har gjort den här insatsen. De behöver veta vad de har utträttat och åstadkommit, men de vill också gärna veta vad vi tillsammans hade kunnat göra bättre.

I betänkandet på s. 13 sägs det: ”Som tragiska erfarenheter har visat kan förluster av människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser inte uteslutas.”

Herr talman! Jag kan konstatera att vår insats i Afghanistan bär tydliga vittnesbörd om detta.

Det senaste året har den svenska försvars- och säkerhetspolitiken mer präglats av diskussioner om ryska flygövningar än om internationella insatser. Så är det med både Försvarsmakten och oss försvarspolitikere: Vi har en förmåga till snabb förflyttning alltemellanåt.

Det allra bästa tack som jag tror att vi kan rikta till dem som svarade för insatsen i Afghanistan och som kommer att svara för den ännu en tid är att denna riksdag fortsatt har fokus på det internationella fredsfrämjande arbetet.

Det är inte så, Mikael Jansson, att det finns någon motsättning mellan den nationella förmågan och den internationella insatsen. Det är min övertygelse att om vi i det svenska militära försvaret inte hade präglats av det operativa allvar som vår närvaro både på Balkan och i Afghanistan har gett oss de senaste decennierna hade dess värre tillståndet varit sämre än det är.

Herr talman! Därmed yrkar jag avslag på reservationerna och bifall till utskottets förslag.

Anf. 186 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

Vi diskuterar alltså den svenska medverkan i ISAF-styrkan. Det har vi gjort under många år nu. Vi har varit på plats i tolv år; det har varit en tolv år lång insats. Det är alltså FS 26 som är på plats. Som tidigare har sagts är det alltså en fortsättningsstyrka. Vi finns där för att vi har fått ett uppdrag och en inbjudan från den afghanska regeringen och från FN:s säkerhetsråd.

Jag hade tillsammans med flera andra från riksdagen tillfälle att besöka FS 20 för två och ett halvt år sedan. Precis som de flesta andra svenskar hade jag aldrig tidigare satt min fot på Afghanistans mark. Men det var en spännande resa.

Mest minnesvärt var att träffa de svenska soldaterna och lyssna till deras berättelser, både det som var positivt och det som de upplevde som negativt. Framför allt var det intressant att få göra besök utanför Northern Lights-basen, den svenska basen, och träffa människor. Jag kommer aldrig att glömma ett besök på en flickskola. Man såg glädjen i ögonen på dem för att de fick gå i skolan, något som vi tar för givet. Det är ett påtagligt exempel på vad vi har kunnat göra tillsammans med andra. Det var tidigare i princip omöjligt för flickor att gå i skolan, vilket vi har kunnat ändra. Vi har kunnat göra förändringar så att kvinnor får sjukvård. Med det sagt är vi inte på långt när färdiga. Men våra svenska soldater har gjort en avgörande skillnad.

Nu när vi har FS 26, fortsättningsstyrka 26, på plats, vilket faktiskt är den sista, kan det finnas anledning att särskilt tänka på de tusentals soldater som har skickats ut och de fantastiska insatser som de har gjort. Dessa insatser har också kostat människoliv.

Det är åtta år sedan löjtnant Tomas Bergkwist förlorade sitt liv efter ett sprängdåd i Afghanistan. I onsdags högtidlighölls minnet av honom under en minnesceremoni på Camp Northern Lights.

Jag ska läsa vad som står på Försvarsmaktens hemsida, där man speciellt rapporterar om verksamheten i Afghanistan.

”Den 25 november 2005 färdades Tomas Bergkwist och kollegan Jesper Lindblom i ett fordon på vägen inte långt från den svenska basen Camp Northern Lights i norra Afghanistan. En hemmagjord bomb sprängdes när deras bil passerade och Tomas och Jesper skadades svårt. Tomas dog den 9 december av sina skador. Jesper dog av sina skador den 26 november på militärsjukhuset i Kabul.”

Det är alltså två av de totalt fem svenska soldater som har fått sätta livet till.

Fältprästen Anders Radix sade under högtidstalet:

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella
säkerhetsstyrkan
(ISAF) och framtida
deltagande i Natos
utbildningsinsats
(RSM) i Afghanistan*

”Det som skedde för åtta år sedan går aldrig att göra ogjort. Tomas liv är oåterkalleligt förlorat. Men Tomas minne lever. Så länge vi bär minnet av honom lever hans liv och gärning i våra liv. Det är vår uppgift att minnas och hedra Tomas. Dödens meningslöshet kan vi fylla med mening genom att föra hans verk och strävan vidare. Hans uppoffring blir en uppfordran till oss att vilja och våga tro på livet trots dödens närhet och realitet, trots alla rapporter om våld, brutalitet och kränkningar. En uppfordran att kämpa det godas kamp.”

Jag vill säga detta för att vi ska komma ihåg dem. Speciellt vill jag säga detta till Tomas Bergkwists anhöriga om den insats som han gjorde och som så många andra har gjort, även civila hjälporganisationer, för att hjälpa afghanerna.

Precis som andra har sagt här tidigare vill jag till anhöriga till dem som finns i Afghanistan som lyssnar på denna debatt säga att ni ska veta att det finns en stark uppslutning här i Sveriges riksdag för deras insats. Flera av oss här i riksdagen bär en knapp där det står: Stöd våra utlandstrupper. Ni ska känna stödet, och vi önskar att ni får en härlig jul tillsammans. Ni som finns i Afghanistan för Sverige har blivit utskickade av Sveriges riksdag.

Herr talman! Afghanska myndigheter ansvarar numera för säkerheten i hela landet, och ISAF:s roll har övergått till att vara stödjande. Övergången av säkerhetsansvar från ISAF till de afghanska säkerhetsstyrkorna har gått planerligt, och i oktober uppgick den internationella säkerhetsstyrkan till omkring 87 000 personer, och målet om 352 000 personer inom den afghanska säkerhetsstyrkan är nu uppfyllt. För svenskt vidkommande innebär det att hela det svenska säkerhetsansvaret sedan december förra året är överlämnat till afghanska myndigheter.

Som det har sagts tidigare finns Sverige kvar. Vi var det första landet som lovade att finnas kvar under en tioårsperiod och utöka biståndet. När vi var på besök för två och ett halvt år sedan var detta påtagligt. Den brunn med rent vatten som då fanns där fanns inte tidigare. Det är ett exempel på svenskt bistånd. Inte minst Svenska Afghanistankommittén har gjort ett fantastiskt arbete och kommer att göra det fortsättningsvis med stöd av Sveriges riksdag och regering.

Herr talman! Frågan om situationen för tolkarna är inte avklarad. De har gjort en fantastisk insats som var helt avgörande för att vi skulle kunna verka där. Min förhoppning är att denna fråga kommer att få en lösning så att de som vill ska kunna få en möjlighet att komma hit till Sverige.

Till sist vill jag säga att Sverige tillsammans med FN, EU och flera andra länder kommer att fortsätta sitt engagemang för Afghanistan. Vårt intresse för fred och frihet är långsiktigt. Vi har investerat många år i området, och nu är det viktigt att arbetet inte går till spillo trots att vårt engagemang nu övergår i en ny fas.

Anf. 187 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Vårt engagemang för Afghanistan är långsiktigt och brett. Det syftar till att bidra till fred och säkerhet, stärka demokratin och möjliggöra utveckling. Kvinnors situation är särskilt i fokus.

Jag besökte senast Afghanistan – Mazar-e Sharif och Kabul – för en och en halv månad sedan. Jag fick då inte bara möjlighet att ta del av den

svenska styrkans arbete på plats utan också utrymme att i Kabul träffa företrädare för den afghanska regeringen. Vid ett besök i insatsområdet blir det tydligt att det svenska militära bidraget till ISAF, och ISAF i sin helhet, har gjort skillnad. I Mazar-e Sharif kan man se mängden rondeller, man kan se den nya järnvägen och man kan se de nya skolorna. Man kan se nya hälsokliniker, där också kvinnor får ta del av vård. Det är tydliga exempel på ett lugnare läge och bättre förhållanden för folket.

Under mina möten med regeringsföreträdare i Kabul uttryckte man en genuin tacksamhet över Sveriges stöd till Afghanistan genom åren. Det är ett stöd som ju sträcker sig tillbaka till tidigt 1980-tal, då Svenska Afghanistankommittén började arbeta i landet. Jag träffade också företrädare för det afghanska parlamentets underhus och talmannen. Även de uttrycker en tacksamhet över det Sverige har gjort, men man vädjar också om Sveriges fortsatta stöd till Afghanistan.

Herr talman! Det kommande året blir mycket viktigt för Afghanistan. Ja, det har sagts inför många årsskiften att nästa år blir det avgörande året för Afghanistan, men i år känns detta om möjligt ännu tydligare än tidigare år. Politiskt står man inför presidentval och val på provins- och distriktsnivå i april. Att valen genomförs på ett fritt, säkert och rättvist sätt blir av stor betydelse för den fortsatta utvecklingen. Efter presidentvalet *kan* det finnas viss möjlighet till en nystart för en freds- och försoningsprocess, men det blir också en utmaning att genomföra maktskiftet till en ny president och en ny regering.

Säkerhetsmässigt fortsätter ANSF att ta över säkerhetsansvaret. Förtroende och stöd från befolkningen är viktigt för att ANSF, alltså de afghanska nationella säkerhetsstyrkorna, ska lyckas i sitt uppdrag. För en fortsatt internationell närvaro till stöd för de afghanska säkerhetsstyrkorna krävs att det bilaterala säkerhetsavtalet mellan USA och Afghanistan, det som kallas BSA, finns på plats. Det vi har sett nu under hösten är att det finns ett folkligt stöd för avtalet genom rådslaget *loya jirga*, men trots det har president Karzai ställt ytterligare krav på USA innan avtalet kan undertecknas.

Det har precis i dagarna kommit rykten om att avtalet kanske inte kommer att undertecknas förrän det finns en ny president på plats, det vill säga någon gång efter april. Ett uteblivet avtal kommer att få stor negativ påverkan på det fortsatta internationella engagemanget i Afghanistan, framför allt för NATO:s framtida rådgivningsinsats men även för möjligheterna att genomföra biståndsarbete.

Herr talman! Över ett decenniums militärt engagemang inom ISAF närmar sig nu sitt slut. Vi har – det har samtliga partier vittnat om – all anledning att vara stolta över vår insats. Svenska soldater och officerare har hanterat sitt uppdrag professionellt och kompetent. Insatsen har också varit viktig för Försvarsmaktens egen, interna förmågeutveckling.

Transitionsprocessen, det vill säga överförandet av säkerhetsansvar till de afghanska säkerhetsstyrkorna, har gått enligt plan. I juni 2013 tillkännagav president Karzai den femte och avslutande transitionsomgången, och i och med den milstolpen ansvarar afghanska myndigheter numera för säkerheten i hela landet. ISAF:s roll har övergått till att vara enbart stödjande. Säkerhetsstyrkornas förmåga och kvalitet ökar successivt. Lokalbefolkningens förtroende för säkerhetsstyrkornas förmåga att hantera säkerheten ökar också. Självklart kvarstår dock utmaningar när

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan

det gäller säkerhetsstyrkornas förmåga, och det är därför viktigt att vårt och det övriga internationella samfundets engagemang fortsätter.

Herr talman! Enligt den politiska överenskommelsen mellan regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna från hösten 2010 har en gradvis reducering av den svenska militära närvaron skett, samtidigt som det civila engagemanget har ökat. Det militära engagemanget har successivt förändrats från stridande trupp till stödjande insatser. För svensk del är ca 300 personer på plats i Afghanistan sedan maj i år. Till detta tillkommer det svenska helikopterbidraget med fyra helikopter 16, vars uppgift är att kunna genomföra medicinsk evakuering. Det finns också personal till stöd för avveckling av infrastruktur och hemtransport, vilket har nämnts i tidigare anföranden.

Tillsammans med Finland, Norge och Lettland lämnar Sverige stöd till de afghanska säkerhetsstyrkorna inom samarbetet Nordic Baltic Transition Support Unit. Samarbetet har varit inriktat på militära och polisiära rådgivnings- och utbildningsinsatser, främst inom Balkhprovinzen. Sverige är ramnation för samarbetet.

I propositionen, herr talman, föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka om högst 600 personer till förfogande för deltagande i ISAF till och med utgången av december månad 2014, givet att det finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av FN:s säkerhetsråd. Här har ISAF:s mandat förlängts till att gälla fram till den 31 december 2014. När det gäller den styrka som nu finns på plats, där vi har Finland, Norge och Lettland under ramnationsansvar från Sveriges sida, kommer bidraget till ISAF att avslutas vid utgången av maj månad nästa år. Då kommer som sagt det svenska bidraget att tas hem, inklusive bidraget med helikopter 16. Det samarbete vi har haft kommer också att avslutas.

I samband med det kommer även Camp Northern Lights att stängas. När det är gjort måste man fortsätta se till att det inte finns någonting kvar som Sverige har ansvar för. Vi kan nämligen inte lämna kvar grejer som inte är önskade, utan här har självklart Sverige, som alla andra länder, en skyldighet att se till att man lämnar platsen som den var när man kom dit. Därför behövs extrapersonal i form av en så kallad omstruktureringstyrka. Den ska kunna vara verksam i insatsområdet som längst till utgången av 2014. Det är också någonting som framgår tydligt av propositionen.

Efter att ha bidragit till ISAF sedan årsskiftet 2001/02 avslutar alltså Sverige sitt militära bidrag till ISAF under 2014. Regeringens inriktning är dock att Sverige även efter maj 2014 ska bidra till det internationella samfundets ansträngningar när det gäller att stödja de afghanska säkerhetsstyrkorna, som nu har uppgiften att hantera säkerheten i landet. Sverige avser därför att bidra till den kommande utbildnings- och rådgivningsinsatsen. Det finns inget bra svenskt namn på den, utan den har nämnts under debatten i dag som RSM – Resolute Support Mission.

Tanken finns fortfarande bara på planeringsstadiet, men det är en utbildningsinsats med fokus på utbildning, rådgivning och stöd till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Det gäller stabs- och ledningsnivå, och tanken är att RSM ska kunna sättas upp under hösten 2014 och vara fullt operativt den 1 januari 2015. Sveriges bidrag till RSM planeras bestå av

högst 50 personer på plats i Afghanistan, i huvudsak verksamma i de norra delarna av landet.

Innan den nya insatsen kan inledas måste det dock finnas en överenskommelse med afghanerna om insatsens innehåll. Jag nämnde tidigare frågor som handlade om det bilaterala säkerhetsavtalet mellan USA och Afghanistan, men det är naturligtvis också så att frågorna gällande mandat och det så kallade statusavtalet måste vara lösta. Hela planeringsarbetet med operationsplanen för RSM har därför skjutits upp, eftersom vi inte har ett bilateralt avtal och därmed inte heller ett statusavtal – ett så kallat Status of Forces Agreement. Vi hoppas att detta kan komma på plats så fort som möjligt. Då kan nämligen planeringen fortsätta.

Regeringens inriktning, herr talman, är att Sverige ska bidra med rådgivare till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Det är också regeringens inriktning att Sverige ska bidra med personal till de staber som leder RSM, både i norra Afghanistan och i Kabul, i syfte att få insyn och inflytande i missionens arbete. Men eftersom operationsplanen för insatsen ännu inte är färdig är det i dagsläget svårt att säga exakt vilka befattningar som kommer att vara möjliga för Sverige att söka.

Sedan är tanken, herr talman, att det svenska bidraget till RSM ska kunna fñas in i takt med att förberedelserna för insatsen genomförs under hösten 2014. Då kan bidraget komma att verka under ISAF:s mandat under denna period.

Som sagts tidigare kommer personalen i det svenska bidraget till RSM inte att ha stridande uppgifter. Det är den inriktning som regeringen sedan tidigare gett uttryck för när det gäller den svenska utbildningsinsatsen.

Herr talman! I takt med att vårt militära engagemang minskar ökar det civila engagemanget och det redan nu omfattande svenska biståndet till Afghanistan. Under den kommande tioårsperioden är ambitionsnivån ca 8,5 miljarder kronor.

Sverige bidrar också till EU:s polisinsats i Afghanistan, Eupol. Under 2013 har Sverige ökat stödet till Eupol. Inriktningen är att vårt bidrag ska ökas till ca 25 poliser i Mazar-e Sharif och Kabul.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag återigen understryka att vi ska vara stolta och tacksamma över de insatser som har gjorts. De kvinnor och män som deltar och har deltagit i insatsen har gjort ett viktigt arbete. Tillsammans med just nu 48 andra länder inom ISAF har Sverige kunnat bidra till fred och säkerhet i vår omvärld. Ett säkert Afghanistan gagnar inte bara det afghanska folket utan hela regionen och i förlängningen också vår egen säkerhet i Europa och i Sverige.

Samtidigt har vi efter tolv års bidrag till ISAF många lärdomar och erfarenheter att hämta in. Utvärderingar kommer att göras, dels av ISAF, dels av bidragande länder. Min avsikt som försvarsminister är att vi ska genomföra en nationell utvärdering, där olika dimensioner av vårt engagemang i Afghanistan kommer att utvärderas.

(Applåder)

Anf. 188 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Försvarsministern lyfte fram några intressanta saker.

Vi talar om RSM som en utbildningsinsats. Frågan är vad Sveriges insats ska vara i den utbildningen. Man ska utbilda säkerhetsstyrkor och

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella
säkerhetsstyrkan
(ISAF) och framtida
deltagande i Natos
utbildningsinsats
(RSM) i Afghanistan*

poliser att klara av någonting som blir kvar efter att de utländska truppena har försvunnit. Vad är det? Misstanken finns att det kommer att fortsätta som ett krig mot talibanerna. Är det så att afghanska säkerhetsstyrkor ska fortsätta talibankriget?

Min andra fråga gäller avtalet som försvarsministern var inne på.

Det finns inget avtal om RSM i dag. Vad jag förstår finns det vissa krav från USA:s sida för att det ska ingås. Det talas om att man till exempel vill ha permanenta militärbaser kvar i Afghanistan med bombflyg och specialstyrkor. Dessutom kräver USA åtalsimmunitet för krigsförbrytelser i Afghanistan för att ingå avtalet, enligt uppgift. Är det sådant som vi ska gå in i? Är det så man ska styra upp utbildningsinsatsen RSM? Är det detta som gäller? Jag tycker att det finns många frågetecken för att det här ska vara någonting som fortsätter.

Försvarsministern var också inne på att det inte finns några garantier för att det här kommer att bli av. Det innebär alltså att vi skulle vara kvar under ISAF:s paraply hela år 2014. När försvinner vi då egentligen från Afghanistan, och när försvinner vi i så fall från ISAF? Är vi borta 2015? Finns det garantier för det, eller kommer det att fortsätta? Regeringen har bemyndigat att ha kvar svenska styrkor hela året, ända fram till december 2014.

Frågan är vad det här leder till egentligen. Kan vi dra bort alla styrkor och vara borta från ISAF:s paraply i maj 2014? Vad kommer det att bli av det här? De här frågorna är väldigt frapperande, tycker jag, och dessa måste man ha svar på för att gå in i en sådan här insats.

Anf. 189 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet har ju varit emot allt detta hela tiden. Man har tydligen inte ens tid att vänta på att det här ska avvecklas i god ordning utan har ännu mer bråttom.

Det vi vet är att ISAF har haft ett tydligt mandat från FN:s säkerhetsråd under hela tiden och en inbjudan från Afghanistans regering. Det är utifrån detta som Sverige har skickat sitt bidrag till att delta i ISAF:s olika insatser.

Här måste vi inse både verklighet och fakta, att Sverige inte ensamt kan klara av att göra den här typen av insatser, utan här är vi beroende av att också andra länder är med och ställer upp. Jag sade att det är 48 länder förutom Sverige. När det var som flest tror jag att det var kring 50 länder som bidrog till ISAF. Det visar på bredden i det stöd som har funnits för att försöka få Afghanistan till en någorlunda säker och demokratisk plats där flickor kan få gå i skolan, en plats som inte är en tillflyktsort för kriminalitet och terrorism. Men det är tydligen inte nog.

Det som jag har försökt beskriva är just att vi är beroende av andra länder. Därför måste det finnas avtal. Det blir väldigt svårt för Sverige att skriva ett eget avtal tillsammans med 48 andra länder, ett separat avtal med Afghanistans regering.

Vi behöver spelregler, självklart, efter december 2014. Men planen är väldigt tydlig, och det är precis det som står i propositionen – jag vet inte vad Vänsterpartiet har för annan uppfattning – nämligen att ISAF ska avvecklas i god ordning under 2014, att det svenska bidraget ska avvecklas under 2014 och att mandatet räcker fram till den 31 december 2014.

Anf. 190 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att jag fick svar på mina frågor egentligen.

Vi i Vänsterpartiet har varit kritiska mot den militära insatsen hela tiden, men inte mot den civila. Det är den civila insatsen som har kunnat skapa allt det som alla har talat så gott om. Det är den som har varit förutsättningen för att det skulle bli någonting av det här över huvud taget.

Om inte afghanerna eller FN går med på USA:s krav på att få ha kvar militärbaser i Afghanistan och att få åtalsimmunitet mot krigsförbrytelser, då blir inte RSM-avtalet av. Vad händer då? Kommer RSM att avbrytas bara? Blir det ingenting av det? Tar det stopp?

Om man inte får ett sådant beslut och om vi har fattat beslut om att Sverige ska delta i RSM i alla fall, vad händer i sådana fall? Tar allting stopp? Blir vi kvar i Afghanistan under ISAF:s paraply hela 2014? Vad händer efter 2014 om det inte blir av?

Frågan är vad syftet är med RSM. Är det att utbilda säkerhetsstyrkor och polis till att hantera säkerhet eller att föra krig? Vad ingår i utbildningsinsatsen egentligen? Det finns naturligtvis ett stort frågetecken kring vad insatsen egentligen kommer att mynna ut i om vi drar oss ur ISAF 2014.

Vår inställning har varit att vi måste ha en handlingsplan för att dra oss ur militärt redan före sommaren, och sedan ska ingenting fortsätta. Vi bör inte vara med på det här, för det leder ingenstans. Det är just det som är problemet.

Vi vill ha mer civilt bistånd för att klara av det här och inte några militära insatser. Risken är att RSM blir en fortsättning på det som har varit nu, en ISAF-insats som egentligen har ett annat namn. Det är vårt stora dilemma, tycker jag. Om vi inte hanterar det kommer vi att hamna i en sits där vi återigen får titta på om vi ska vara kvar i Afghanistan militärt i alla fall, därför att vi inte kommer ur det.

Anf. 191 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! När det gäller RSM och planeringen för den har vi, vilket jag också sade i början av mitt anförande, fått stor uppskattning, och nog inte bara Sverige utan hela ISAF, för de insatser som vi har gjort för säkerheten i Afghanistan som gör att bland annat biståndet har kunnat verka. Detta bidrag har vi fått ett tack för. Det får vi när vi träffar olika afghanska företrädare och företrädare både för politiken och för frivilligorganisationer, NGO:er.

När vi träffar företrädare, både politiker och från alla håll, säger de: Vi behöver ha fortsatt hjälp och stöd. Då menar man inte bara i form av biståndsinsatser, utan man behöver fortsatt hjälp för att kunna upprätthålla förmågan när det gäller de säkerhetsstrukturer som finns i Afghanistan. Det gäller både den afghanska armén och afghanernas egen polis, lokal och nationell.

Man bönar och ber om att olika länder ska vara kvar för att stödja. Det handlar om rådgivning, utbildning och stöd. Det är uppenbart att detta kommer att bli Resolute Support Missions uppgift.

För att inte alla länder först ska åka hem och sedan komma tillbaka nästa dygn med en helt ny mission är tanken att det ska bli en smidig

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan

övergång och att denna mission ska kunna vara i gång redan från den första januari 2015.

För svensk del är det solklart; det är bara att läsa propositionen. Vår insats i ISAF kommer att avslutas. Vi har ett ansvar för att ta hem saker från Afghanistan; vi ska inte lämna sådant kvar. Vi ska också ha en möjlighet att fortsätta stödja Afghanistans utveckling genom RSM.

(Applåder)

Anf. 192 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Heder åt alla uthålliga ledamöter denna sena afton.

All heder också åt våra svenska militärer som trots svåra förutsättningar gjort det bästa möjliga av situationen och insatsen.

Herr talman! År 2014 går, som vi har hört, den militära insatsen i Afghanistan mot sitt slut. Samma år står också Afghanistan inför ett viktigt presidentval. Hur framtiden kommer att te sig för landet är osäkert, men vi vet att landet är ett av de fattigaste i världen och fortfarande har stora behov av bistånd.

I regeringens strategi för Afghanistan framkommer att Sverige liksom andra givarländer, i enlighet med Kabulprocessen, har åtagit sig att kanalisera minst 50 procent av stödet genom den afghanska regeringens system och öka anpassningen till nationella system och prioriteringar.

I propositionen framgår också att den pågående största insatsen inom svenskt bistånd till Afghanistan är stödet till Världsbankens fond för Afghanistans återuppbyggnad där inriktningen är att stödja den afghanska förvaltningen på central, regional och lokal nivå. Det framgår även i propositionen att vi genom stöd till den afghanska ekonomin kan bidra till att stärka landets möjligheter att stå på egna ben.

Även om vi kan instämma i att det finns goda syften med denna typ av bistånd för att stärka förvaltningen menar vi att det finns uppenbara risker med denna inriktning på biståndet till Afghanistan.

Regeringen själv framhåller i strategin för Afghanistan att få framsteg har åstadkommit avseende afghanska myndigheters kapacitet att hantera ökade resursflöden. Det framgår även att den politiska viljan och förmågan att hantera frågor om korruption och bristande respekt för mänskliga rättigheter kan ifrågasättas. Jag har inte sett några indikationer på att några förbättringar har skett i dessa avseenden.

Det finns också rapporter om omfattande korruptionsproblem och om pengar som forslas ut ur landet. Enligt Transparency Internationals korruptionsindex ligger Afghanistan på delad sista plats vad gäller omfattning av korruption.

För att biståndspengar ska kunna kanaliseras via den afghanska regeringens system måste det ställas tydligare villkor på afghanska myndigheter att visa en större politisk vilja att hantera den omfattande korruptionen, och vi måste se resultat. Konsekvensen blir annars att biståndet genom korruption riskerar att bidra till ändamål det långt ifrån är avsett till.

Herr talman! Sverigedemokraterna vill snarare se ett bistånd som når fram till de fattigaste och mest utsatta i landet. Det tror vi inte uppnås genom att kanalisera en så stor del av biståndet via den afghanska regeringens system när korruptionen fortfarande är så omfattande i landet.

Herr talman! Två av de mest utsatta grupperna i landet är kvinnor och barn. Insatser inriktade på hälsa, skydd och utbildning för kvinnor och barn anser vi därför vara av vikt. Insatser genom organisationer i civila samhället, humanitärt bistånd och hjälp till flyktingar i närområdet är något vi prioriterar i biståndet, och vi menar att Sverige i högre grad bör prioritera den typen av insatser i Afghanistan.

Svenska Afghanistankommittén har verkat i landet i 30 år och klarat av att genomföra insatser även innan några västliga trupper fanns i landet.

Svenska Afghanistankommittén riktar sig särskilt till kvinnor, barn och människor med funktionsnedsättning och genomför insatser inom utbildning, hälsovård, landsbygdsutveckling och rehabilitering av människor med funktionsnedsättning. De har 6 000 anställda varav 99 procent är afghaner från lokalbefolkningen. De riktar särskilt in sig på att nå ut till de allra mest utsatta grupperna, och därför bedrivs arbetet på den fattiga afghanska landsbygden.

Sådant arbete bör prioriteras högre än att kanalisera bistånd via myndigheter i ett land som har den högsta korruptionen i världen.

I detta anförande instämde Mikael Jansson (SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

11 § Vissa frågor om behörighet för personal i hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU2

Vissa frågor om behörighet för personal i hälso- och sjukvården och socialtjänsten (prop. 2012/13:175)
föredrogs.

Anf. 193 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! I kväll behandlar vi propositionen beträffande viss behörighet för personal i hälso- och sjukvården och socialtjänsten samt ett antal motioner som väckts med anledning av propositionen.

Specialistutbildning för sjuksköterskor har vi valt att dra ur vid detta tillfälle, men vi har all anledning att komma tillbaka till denna viktiga fråga.

Utbildningen för tandhygienisterna ligger kvar. Som moderat vill jag vara tydlig med att vi är för utbildning och kompetens. Dessutom ska det löna sig att vidareutbilda sig, vilket oppositionen inte verkar tycka med tanke på förra veckans votering.

Herr talman! Det finns stöd för Behörighetsutredningens förslag att förlänga tandhygienistutbildningen. Samtidigt konstaterar vi att nästan 60 procent av studenterna utbildar sig ett tredje år och att den ettåriga påbyggnadsutbildningen erbjuds vid ett stort antal lärosäten. Det finns med andra ord redan stora möjligheter för de tandhygienister som önskar att gå det tredje året.

*Vissa frågor om
behörighet för
personal i hälso-
och sjukvården
och socialtjänsten*

Vad oppositionen inte heller respekterar, med tanke på förra veckans votering, är den rambeslutsmodell som riksdagen använt för att besluta om statens budget och som varit en starkt bidragande faktor till den goda utvecklingen av de offentliga finanserna sedan mitten av 1990-talet.

Förslaget om en förlängd tandhygienistutbildning från nuvarande två till tre år innehåller inga uttryckliga budgetpåverkande förslag för 2014, men kan enligt finansutskottet innebära nya utgifter för staten. Därför ska detta beredas noggrant, och utgiftspåverkande beslut ska fattas inom ramen för ordinarie budgetprocess.

Likt finansutskottet respekterar och följer Alliansen fortsatt den ordning som tjänat vårt land så väl under lång tid.

Herr talman! Jag ska uppehålla mig lite extra vid de nya reglerna i socialtjänstlagen. De nya reglerna innebär att det införs krav på behörighet för att få utöva vissa uppgifter inom den social barn- och ungdomsvården. Det är jättebra.

Varje dag tar dessa människor beslut om mycket omfattande stöd- och helt frivilliga insatser men också tvingande beslut som måste fattas, ibland mot både föräldrars och barns vilja. Ibland tas också beslut om att inte fatta beslutet trots allt. Ibland blir konsekvenserna bra, ibland mindre bra.

De är dessutom starkt ifrågasatta av en oförstående omgivning, ibland utifrån ståndpunkten att socialtjänsten trots upprepade anmälningar inte gjorde någonting eller att den helt utan grund och på en anonym anmälan slog en familjs liv i spillror. Jag tror att ni känner igen dessa ord från löpsedlarna.

Vad jag vill säga är att socialsekreterare som utreder och förbereder svåra beslut om socialt utsatta barn alltför sällan möts av den respekt och uppskattning som deras svåra arbetsuppgifter motiverar.

Mycket har hänt under de senaste åren, och utredningar om och reformer av den sociala barn- och ungdomsvården har varit viktiga. Barnens ställning i socialtjänstens arbete har stärkts påtagligt.

Kraven på kompetens har skärpts, och tillsynen har stärkts. Det är alla viktiga steg på vägen mot ett mer kvalificerat stöd till socialt utsatta barn och för en mer respekterad socialtjänst.

Herr talman! Med denna proposition tar vi ytterligare ett steg för att säkerställa att socialt utsatta bemöts av god kompetens. Det är krav på socionomexamen eller likvärdig examen när det kommer till frågor som bedömning av om utredning behövs, utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder samt uppföljning av beslutade insatser.

Några här i kammaren har ifrågasatt ordet ”relevant” i stället för ”likvärdig”. Jag tror att ”relevant” är bra, för vi vet alla att själva socionomexamen är en generell utbildning som ska ligga till grund för många olika inriktningar efter avslutade studier. Vi som har träffat socialsekreterare runt om i landet vittnar om att det krävs betydligt mer än så när tuffa beslut ska fattas, inte minst inom områden som gäller både juridik och medicin. Tillgång till handledare, rutinerade mentorer men också rena fackkunskaper är avgörande om besluten ska bli bra.

Med det sagt vill jag ändå tala om vikten av att vi går framåt, ständigt utvecklar den sociala praktiken och hittar evidens och excellens.

Herr talman! Visst ligger det nära till hands att jämföra med hälso- och sjukvårdspersonal både när det gäller behörighet och legitimation. Det finns ingen här som skulle acceptera att en icke-kirurg gjorde kirurgiska ingrepp utan varken legitimation eller utbildning. Då kan man tycka att detta också borde gälla de mest utsatta barnen. Jag tilltalas av den tanken. Detta kommer att ta tid. Det ska nog också få göra det och ske i en takt där professionens kompetens och utbildning successivt stärks. Det ser jag fram emot.

I förlängningen är det viktigt att titta på själva ansvarsfrågan. En läkare kan bli av med sin legitimation då han har det medicinska ansvaret. Inom det sociala är det i svåra fall socialnämnden och ytterst Förvaltningsdomstolen som har avgörandet i sin hand. Innan vi kräver ett specifikt utbildnings- och specialiseringskrav och ansvarsfrågan är noggrant analyserad förminkas frågan enbart till en symbolisk form och statusfråga. Jag anser att dessa barn förtjänar betydligt bättre.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag, utom under punkt 4.

Anf. 194 AGNETA LUTTROPP (MP):

Herr talman! Jag står givetvis bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 4.

Att personalförsörjningen fungerar är grunden för all vård. Som patient vill man känna sig trygg med att det finns en fungerande vård den dag man behöver det – en sjukvård med kompetent personal som arbetar enligt de senaste rönerna och har tid och möjlighet när det gäller sina patienter.

De som utbildar sig inom vården vill å sin sida ha bra arbetsvillkor med utvecklingsmöjligheter för att kunna ägna sig åt det de är bra på.

Herr talman! I många länder har sjuksköterskor en mindre avancerad yrkesroll än i Sverige. Det finns dock en del länder där sjuksköterskans roll tvärtom har lyfts upp ännu mer, bland annat i England genom så kallade advanced nurses. Det finns även i Danmark.

Tanken är att sjuksköterskor med specialistkompetens kan få mycket mer självständiga roller än i dagsläget. Välutbildade och erfarna sjuksköterskor kan ta över en del av det som läkare gör i dag och som inte nödvändigtvis behöver kräva läkarexamen att utföra. Det går att tänka lite annorlunda, och det är dags att öppna för tanken på advanced nurses även i Sverige.

Det finns vissa utbildningar med denna inriktning som har startat i Sverige, till exempel Linnéuniversitetet i Växjö. Det råder dock oklarheter om de verkligen leder till det som utbildningen i praktiken går ut på och om sjuksköterskorna verkligen får ett utökat ansvar.

Det finns i dag heller ingen svensk yrkestitel som motsvarar detta i Sverige, men vi i Miljöpartiet vill att regeringen utreder möjligheterna och återkommer med förslag på hur en sådan utbildning skulle kunna inrättas.

Herr talman! För socionomer som arbetar med utredningar och bedömningar av barn som riskerar att fara illa föreslås ändringar i socialtjänstlagen 3 kap. Kraven är bland annat att handläggare ska ha avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen på grundnivå. Begreppet ”relevant” anser vi inte vara bra i detta sammanhang. Även

*Vissa frågor om
behörighet för
personal i hälso-
och sjukvården
och socialtjänsten*

om riktlinjer utformas om vad som är relevant finns risken att arbetsgivare gör en bedömning som inte tillräckligt säkrar det som lagändringen är tänkt att göra.

Jag skulle kunna dra en parallell när det handlar om lärare. Vi har haft det så innan legitimationen kom till. Det vet nog alla här att det var väldigt många lärare som fungerade och var lärare utan att ha erforderliga kunskaper därför att man tolkade det på ett sätt som egentligen inte var meningen. Därför tycker vi att det är viktigt att detta syns.

Vi anser att det är bättre med begreppet likvärdig examen på grundnivå som både Socialstyrelsen och Akademikerförbundet föreslagit. Vi tror naturligtvis på deras professionella syn på det här och att de vet bättre än vi politiker vad som krävs och vad som går hem.

Behörighetsutredningen föreslog att det i lag ska framgå att den som saknar tidigare erfarenhet av de arbetsuppgifter som är reglerade ska få en lämplig introduktion och stöd i yrket under minst ett år.

Under förra veckan hade vi besök av Akademikerförbundet i utskottet. Då gällde det inte just denna fråga, men det handlade ändå om introduktion. De sade att det många gånger, i svåra fall, var nyutexaminerade socionomer som utan introduktion fick agera som handläggare.

Regeringen har valt att inte gå på det förslaget utan skriver i stället i sista stycket av den föreslagna lagtexten att "Socialnämnden ansvarar för att den handläggare som självständigt utför arbetsuppgifter som avses ... har tillräcklig erfarenhet för uppgiften".

Vi ser att detta långt ifrån alltid är fallet i dag, och det vill vi göra någonting åt.

Även om det inte tidigare stått i lagen har det varit ganska självklart att arbetsgivaren ansvarar för att den som anställs ska kunna utföra arbetsuppgifterna på ett tillräckligt bra sätt. Uppenbarligen har det inte alltid blivit så. Alltför många oerfarna har förväntats utföra det som kanske är socialtjänstens svåraste arbetsuppgifter.

Jag tror att vi är många som har besökt socialkontor som skulle kunna säga: Ja, så är det ofta.

Vi tycker därför att det är fullt rimligt att föreslå den ändring som utredningen menade skulle öka skyddet. Det handlar om att öka skyddet för barnen. Det bör tas in i lagtexten att den som saknar tidigare erfarenhet av de arbetsuppgifter som är reglerade ska få en lämplig introduktion och stöd i yrket under minst ett år.

Återigen är detta samma idé som Alliansen har fört in när det gäller lärarlegitimation. Man ska ha en introduktion under ett år.

Herr talman! Både remissinstanser och Behörighetsutredningen gav stöd för att tandhygienistutbildningen ska förlängas från två till tre år. Men regeringen har svarat att det inte finns tillräckliga skäl för en förlängning av utbildningen.

I dag är tandhygienister den enda legitimerade yrkesgrupp som inte har en treårig utbildning. Miljöpartiet är glada att motioner om förlängd utbildningstid får genomslag i verkligheten med bland annat utvecklingsmöjligheter för yrkesgruppen.

Anf. 195 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Herr talman! Det här betänkandet grundar sig på en proposition om behörighet för personal inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten,

och den är angelägen. Den är ett led i Folkpartiets och Alliansens strävan att ha högsta kvalitet och bästa kompetens hos medarbetare inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten samtidigt som vi ska ha ett kostnadseffektivt utnyttjande av de här yrkesgrupperna och av den medicinska teknik och andra behandlingsmetoder och åtgärder som vidtas.

Det är här frågan om specialistsjuksköterskorna kommer in som vi skjuter på nu. De är en viktig grupp i hälso- och sjukvården och i den utveckling som vi ser som innebär att man överför uppgifter från läkarkåren till andra välutbildade personalgrupper i hälso- och sjukvården.

Det här är en trend som finns i hela världen och som har visat sig vara väldigt bra. När vi förde över ansvaret till barnmorskor att ge sex- och samlevnadsundervisning och skriva ut p-piller visade det sig att de faktiskt var bättre än gynekologerna på att göra de här insatserna. Vi ser detsamma när det gäller medicinska aborter. Det är nu ett naturligt led att sjuksköterskor med specialistkompetens tar på sig en del uppgifter som läkarna kan avlastas från och därmed få tid att utnyttja de nya medicinska framsteg som kommer och som kräver läkarkompetens. På det sättet frigör vi läkarresurser till förmån för patienterna.

På samma sätt är det inom tandvården. Jag sitter i Nämnden för statligt tandvårdsstöd, och när vi diskuterar referenspriser och sådant kommer tandhygienisterna in alltmer i bilden som den personalgrupp som på ett bra sätt kan ta hand om till exempel äldres tandhälsa, enklare undersökningar och så vidare.

Socialtjänsten har lidit av att inte bygga på samma evidens som hälso- och sjukvården, och den har inte haft samma höga krav på kompetens som hälso- och sjukvården. Nu för vi in det här inom socialtjänsten. De nya reglerna innebär att det införs krav på behörighet för att få utföra vissa uppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården. Helena Bouveng uttryckte tydligt att det handlar om en klientgrupp som är oerhört sårbar, och det är knepiga ställningstaganden som ska göras. Nu måste socialnämnden ställa krav på att de som utför de här uppgifterna också har kompetens och fallenhet för att göra det.

En sak vill jag ta upp här som är väldigt styvmoderligt behandlad. Jag har inga yrkanden, men jag vill ändå lyfta den här frågan för att den ska återfinnas i riksdagsprotokollet och förhoppningsvis också nå Regeringskansliet när man arbetar med frågor kring alternativ medicin och komplementär medicin.

Det handlar om Finn Bengtssons motion om icke legitimerade personers utövning av psykiatrisk vård. Jag har också motionerat i det ämnet men avstod i höstas för att jag insåg att det skulle bli förenklad behandling av min motion, eftersom jag har väckt den vid tidigare tillfällen. Vad det rör sig om är den så kallade kvacksalverilagen som finns införd i hälso- och sjukvården och som talar om vilka sjukdomar som man inte får behandla om man inte har läkarlegitimation eller annan behörighet inom hälso- och sjukvården. Där finns cancer till exempel, men det som inte finns är psykisk sjukdom.

Vi ser en flora av institut och terapeuter som utövar verksamhet som är inne på psykiatrins tassemarkar. Man kan bli sorgeterapeut på ett par tre dagar, och sedan har man en titel som gör att man kan hjälpa människor i sorgesituationer av olika slag, depressioner och så vidare. Det är inte acceptabelt.

Jag vill på det här sättet tydligt lyfta fram Finn Bengtssons viktiga motion. Jag hoppas att Regeringskansliet sedan läser det här protokollet och ser över situationen, för vi kan inte fortsätta på det här sättet. Kvacksalverilagen härrör från 1961, tror jag, och har inte rörts sedan dess av olika skäl under olika regeringar. Men nu är det dags, tycker jag.

Anf. 196 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C):

Herr talman! I betänkandet vi nu debatterar finns förslag till ändring i tio lagar. Jag är för alla, men det förslag som jag ser extra positivt på är de tillkommande paragraferna i socialtjänstlagen som gäller krav på behörighet för att få utföra vissa uppgifter och förtydligande av socialnämndens ansvar inom den sociala barn- och ungdomsvården. Allt som kan förbättra barns ställning är bra.

Besluts punkt 4 är ett förslag som rör budget 2015 innan vi tagit beslut om budget 2014. Jag ser inte meningen med att springa i förväg med ett förslag om att förlänga tandhygienistutbildningen med ett år när det redan finns goda möjligheter för dem som vill gå ett tredje år att göra det. Jag anser i stället att det förslaget ska behandlas inom ramen för den ordinarie budgetprocessen, eftersom det har ekonomiska konsekvenser.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande SoU2 frånsett besluts punkt 4.

Anf. 197 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Vi ska nu, denna sena kväll, debattera propositionen *Vissa frågor om behörighet för personal i hälso- och sjukvården och socialtjänsten*. Ett av områdena berör tandhygienistutbildningens längd.

Tandhygienistyrket blev legitimationsyrke 1991. Beslutet motiverades då med att arbetsuppgifterna ansågs kräva kvalificerat kunnande och skicklighet men också att arbetet i hög grad är självständigt. För att få legitimation krävs två års högskolestudier som leder till yrkesexamen. Tandhygienist är i dag det enda av 21 reglerade yrken inom hälso- och sjukvården som bara har en tvåårig utbildning. Övriga har minst en treårig utbildning.

En förlängning av utbildningen har föreslagits från flera håll, bland annat från Socialstyrelsen som anser att en förlängning till tre år av grundutbildningen gör tandhygienisterna bättre rustade för ett livslångt lärande inom yrket. Även Högskoleverket har sedan 15 år tillbaka påpekat att den nuvarande tvååriga utbildningen har svårt att uppnå högskolemässig nivå.

Behörighetsutredningen har även den föreslagit att utbildningen ska förlängas från två till tre år. Av 35 remissinstanser som har yttrat sig i frågan har samtliga ansett att man ska förlänga utbildningen från två till tre år.

Herr talman! Därför är det glädjande att vi i dag kan besluta om att regeringen bör få i uppdrag att ta fram ett förslag om att förlänga tandhygienistutbildningen från två till tre år.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Anf. 198 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 4 och 5 som gäller den sociala barnvården.

Jag är glad att vi har en majoritet i utskottet som är för att tandhygienisterna nu ska få en treårig utbildning. Det är ett gammalt krav. Högskoleverket har haft det uppe i 15 år och Socialstyrelsen i flera år. Det handlar om att man ska få den kunskap och evidens som ger möjlighet att gå vidare och lära sig att forska med mera. Jag har svårt att se varför regeringen inte har kunnat lägga fram kravet. Det är inget dyrt krav. Det är ett krav som har drivits länge och ett krav som det finns fullständig enighet om hos alla olika instanser som har tagit ställning till det.

Det låter krystat från allianspartierna när de försöker förklara varför det inte skulle gå. Ganska många läser visserligen detta frivilligt, men det handlar om att lyfta upp hela yrket och att alla ska få en grund för att förbättra tandvården. Det handlar också om att få den här yrkesgruppen att kunna samverka med andra yrkesgrupper inom tandvården framöver och inte vara den enda legitimerade grupp som har en tvåårig utbildning. Jag måste säga att det är snålt.

Vi har också diskuterat den sociala barnvården. Vi har debatterat tidigare i dag och lyft fram hur viktigt det är. Det är livsavgörande beslut för det barn som kanske blir omhändertaget och kanske ska placeras någon annanstans än hos föräldrarna, och om man inte gör det ska det sättas in olika stödinsatser. Det är livsavgörande beslut även för föräldrarna.

*Vissa frågor om
behörighet för
personal i hälso-
och sjukvården
och socialtjänsten*

Det är bra att man har tagit upp behörighetskrav på socionomexamen, men på många ställen är det vanligt att man är socionom i dag. Jag tror att det mest är i mindre kommuner som man av historiska skäl har andra utbildningar. Det finns goda skäl för att ha en likvärdig utbildning och inte nöja sig med relevant utbildning.

Socionomutbildningen har en bredd. Det finns nämligen flera olika yrkesområden. Jag har själv gått den, men jag måste erkänna att det var ganska länge sedan. Den är dock inriktad på att jobba inom dessa områden, och den innehåller praktik.

Jag vill också uppmana er att gå tillbaka till en utredning som ledde till en del framsteg, men långt ifrån allt. Det är *Barnskyddsutredningen*, Kerstin Wigzells stora utredning. Kanske ska man också göra lite besök på socialkontor och diskutera med de socialsekreterare och arbetsgrupper som jobbar med myndighetsutövning när det gäller barn. Man kan också prata med fackföreningarna som organiserar dessa yrkesgrupper.

Kerstin Wigzell lyfter i utredningen fram ett stort problem som snarare har blivit värre. Det är rörligheten, brist på lång erfarenhet och att närmast nyutbildade socialsekreterare får gå in och jobba med dessa mycket svåra ärenden. Man har i många år diskuterat att man ska fixa detta och att man ska organisera det. Det ska bli bättre, och erfarna socialsekreterare ska jobba med just dessa svåra barnärenden. Men det har inte blivit så.

I utredningen påpekar Kerstin Wigzell att Socialstyrelsen 2006 gjorde en kartläggning över hur det såg ut, och det finns inget som säger att det har blivit bättre. Jag skulle snarare vilja säga att det har blivit sämre, utifrån de signaler jag har fått. Det visade sig att bland dem som jobbade saknade 40 procent tidigare yrkeserfarenhet inom socialt arbete när de började arbeta med myndighetsutövning gällande barn och unga. Nästan hälften av de socialsekreterare som gjorde det hade arbetat tre år eller mindre med sådan myndighetsutövning. Riktigt lång erfarenhet som vi önskar att de flesta hade – mer än tio år – var det bara en femtedel som hade. Två tredjedelar av socialsekreterarna hade arbetat kortare tid än tre år i sin nuvarande arbetsgrupp. Rörligheten gällde inte bara dem som var ganska nyutbildade utan också dem med lång erfarenhet. Ungefär hälften av kommunerna uppgav att det fanns stor rörlighet bland socialsekreterare i barn- och ungdomsgrupperna, och det fanns arbetsgrupper där situationen var mer eller mindre ohanterlig.

Det här känns inte vidare bra när vi pratar om sådana beslut som att omhänderta barn, och när vi säger att det ska jobba erfarna människor där som har jobbat länge. Här ska det inte bytas personal hela tiden, och de som kommer nya från Institutionen för socialt arbete ska inte ta tag i detta. Men det ser tyvärr likadant ut i dag. Även i dag kan man träffa arbetsgrupper där folk har jobbat två år som längst.

Kerstin Wigzell och Barnskyddsutredningen lyfte fram en åtgärd som vi i Vänsterpartiet också har lyft fram. Det handlar om att det behövs en avancerad specialistutbildning på ett år. Den skulle fungera som stöd för socialsekreterarna och skulle på sikt bli lagstadgad. Det är ett förslag som vi i Vänsterpartiet har drivit i vår budget i år och förra året. Vi lyfter upp det igen. Vi tror nämligen inte att vi kan förlita oss på att det ska lösa sig av sig självt.

Barnen i de utsatta situationerna är så viktiga att vi måste se till att kompetensen blir högre. Vi måste också se till att de som ska jobba med frågorna får rimliga möjligheter för att göra det.

Anf. 199 ANDERS ANDERSSON (KD):

Herr talman! I kväll behandlar vi ett betänkande från socialutskottet som bygger på en proposition från regeringen och som avhandlar behörighetsfrågor för personal i hälso- och sjukvården samt socialtjänsten.

Den del i betänkandet som vi har en total enighet om hos socialutskottets ledamöter och olika partier är kanske den del som kommer att skapa mest uppmärksamhet hos många människor. Det är en fråga som har debatterats och analyserats under många år, och det handlar om en ny skyddad yrkestitel för landets sjukgymnaster.

Om två veckor, från årsskiftet, blir titeln fysioterapeut. Internationellt har yrkestiteln under lång tid varit just fysioterapeut. Många har också argumenterat för att Sverige bör göra den ändring som nu föreslås, bland annat för att uppnå gemensam internationell benämning när det gäller hälso- och sjukvårdsyrken. Vi tror att detta är en fördel för såväl personal som patienter.

Herr talman! Det viktiga för mig, och de argument som har varit avgörande, är att ändringen av yrkestitel till fysioterapeut bättre speglar dagens utbildning och den yrkesroll studerande förbereds för. Jag tror också att denna nya yrkestitel kommer att markera friskfaktorn, om jag får använda det uttrycket om den faktor som handlar om det friska och att bygga på det friska, som kommer att vara ännu tydligare vid olika behandlingar som sjukgymnaster kan och bör erbjuda.

Svensk sjukgymnastik är världsledande på många områden, och sjukgymnastisk forskning har tagit rejäla kliv framåt om vi tittar på de sista 20 åren. Detta bekräftades inte minst under de välbesökta Sjukgymnastdagarna i Göteborg i början av oktober då jag själv hade möjlighet att delta.

Det finns starkt stöd för att den som får professionell vägledning av en sjukgymnast har större chans till bättre funktionstillstånd och en bättre hälsa än den som inte får det. Anledningen är ganska enkel. Sjukgymnasterna är skolade att träna såväl människor med funktionshinder som att träna för att förebygga skador och ohälsa. Sjukgymnasten har även ett synsätt som tar till vara och underlättar individens fysiska aktivitet och ger stöd för sådan utveckling.

Fysioterapi leder alltså till bättre hälsa, förebygger och lindrar sjukdomar och är dessutom kostnadseffektivt när vi jämför olika sjukvårdsinsatser.

Herr talman! Självklart har det för mig som ledamot i socialutskottet varit intressant att följa samtal och diskussioner som förts i det förbund som organiserar landets sjukgymnaster. Det är inte givet att alla tycker lika, även om frågan har debatterats under lång tid. I början av december kom resultatet från extrakongressen, som hade genomförts digitalt, i Sjukgymnastförbundet. Kongressen beslutade med kvalificerad majoritet att anta förslaget från förbundsstyrelsen, nämligen att det nya namnet skulle bli Fysioterapeuterna.

Prot. 2013/14:47
16 december

*Vissa frågor om
behörighet för
personal i hälso-
och sjukvården
och socialtjänsten*

Detta ska ske under förutsättning att vi här i riksdagen vid den kommande omröstningen fattar beslut om att byta yrkestitel från sjukgymnast till fysioterapeut. Beskedet från det förbund som organiserar landets sjukgymnaster är ett besked om att regering och riksdag går i takt med den yrkesgrupp som vi nu vill lyfta fram och ge en särskild ställning i de samlade sjukvårdsinsatserna.

En fråga i anslutning till det här med en ny yrkestitel har varit sjukgymnasternas specialisering. Jag vill i kammaren säga att jag instämmer i den skrivning som finns i handlingarna från socialutskottet, där vi markerar att vi med tanke på att den medicinska utvecklingen går så snabbt kommer att fortsätta att följa frågan om behovet av en reglerad specialistordning för sjukgymnaster/fysioterapeuter. Det är beskedet i dag. Jag tycker att det är ett tydligt besked att vi byter yrkestitel men också följer utvecklingsfrågorna och inte förhastar oss.

Herr talman! I den proposition från regeringen som vi nu har att behandla finns också ett antal förslag inom socialtjänsten. Jag välkomnar de tydliga krav som finns i lagförslaget på behörighet för att få utföra vissa arbetsuppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården. För att spara tid, vilket vi nästan alltid försöker göra på kvällskvisten, vill jag instämma i de argument som Helena Bouveng förde fram i sin inledning. På det här sättet vill vi stärka barns ställning. I det lagstiftningsförslag som vi nu har stärker vi barns ställning genom att markera vilken kompetens och behörighet som krävs för att jobba med barn- och ungdomsfrågor inom socialtjänsten.

Herr talman! Jag vill också välkomna beskedet att socialnämnderna ska ha ansvar för att den handläggare som självständigt utför arbetsuppgifter inom barn- och ungdomsvården har tillräcklig erfarenhet för uppgiften. Jag vill understryka att erfarenheten ihop med den formella kompetensen är det avgörande för att barn ska kunna känna att insatserna har barnets bästa i fokus.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet SoU2 gällande behörighetsfrågor med undantag för beslutspunkt nr 4.
(Applåder)

Anf. 200 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag har lite svårt att förstå ställningstagandet att tandhygienisterna inte ska ha en treårig utbildning. Tycker Anders Andersson verkligen att det räcker med att ett antal av dem går en frivillig utbildning? Eller är det så att man bara har fastnat i den här frågan och inte driver den därför att den råkat hamna utanför budgetförhandlingarna? Det vore väldigt intressant att få höra ett verkligt argument i frågan, men något sådant har inte Alliansen gett uttryck för, tycker jag.

Vi utgår från att ni tar det här på allvar. Jag vet att förhoppningarna är väldigt stora hos alla tandhygienister i Sverige på att de ska få en treårig utbildning när en majoritet i riksdagen kommer att säga till regeringen: Kom tillbaka med detta!

Vi har haft frågan i finansutskottet, som konstaterade att detta är okej, bara man ser till att frågan blir beredd och kommer tillbaka på ett vettigt sätt när det gäller budgetfrågorna.

Vi kan i och för sig hoppas att vi efter valet har en annan regering som kan fixa det här, och det tror jag kommer att vara fallet. Men om det skulle vara så illa att vi inte har det skulle jag ändå vilja veta vilken din synpunkt är. Tycker du att det är fel att tandhygienisterna ska få en treårig utbildning? Då kan du tala om det för dem nu, för de lyssnar på debatten.

Anf. 201 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tror också att de lyssnar, precis som andra yrkesgrupper som är berörda av detta betänkande, Eva Olofsson. Vår utgångspunkt när vi har behandlat frågan om tandhygienisterna är det som tidigare har framförts av mina kolleger, nämligen respekten för budgetbeslutet. Det är av den anledningen som vi inte har gått med på det som ni andra fyra partier har skrivit in.

I grunden vill jag säga till dig och alla andra som lyssnar att Kristdemokraternas ambition är att det ska vara en treårig tandhygienistutbildning. Den inriktningen finns hos mig personligen, och den finns också i vårt parti. Däremot genomför vi aldrig reformer snabbare än att vi tycker att det finns en grund för det. Där är det finansutskottet som avgör. Våra ledamöters agerande och de synpunkter som vi har fått innebär att vi i nuläget inte tillstyrker detta.

Om riksdagen i morgon fattar ett beslut i enlighet med detta kommer den regering vi har att sätta i gång ett arbete för att verkställa det. På den punkten har regeringen varit lyhörd för tidigare tillkännagivanden från riksdagskammaren, och så kommer det att vara.

I helheten är det alltid tryggare med en alliansregering, som har ordning på finanserna men samtidigt är beredd att lyssna in och reformera. På område efter område – sociala insatser, sjukgymnastik, tandhygienisternas insatser – är vi beredda att hela tiden kompetenshöja. Vi är beredda att se till att patienterna får möjlighet att möta personer som har den absolut bästa möjliga kompetensen för att ge insatser utifrån det behov som finns.

Anf. 202 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Man hade önskat att det fanns en lite annan skrivning från regeringen. Nu svarar man att detta inte behövs eftersom ungefär 58 procent går en utbildning frivilligt. Det är så man argumenterar. Det är en väldigt konstig argumentation, tycker jag. Skulle vi börja tillämpa den på andra yrkesgrupper skulle det inte bli så värst käckt.

I den skrivning som finns i betänkandet hänvisar utskottsmajoriteten i frågan till skrivningarna från finansutskottet och säger att man tycker att det är viktigt att detta bereds på rätt sätt. Med de skrivningar som finns hade det inte varit farligt för er att stötta det här om vi hade fått ett enigt utskott.

Anf. 203 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Vi kan alltid i denna sena timma fundera över vilka skrivningar vi möjligen skulle kunna skapa. Nu finns det en reservation från oss som vi inte lyfter fram här i kammaren men där vi redovisar våra synpunkter. Vi allianspartier har alltid lyft fram kompetensen och att det är viktigt att personalgrupper ges utbildning. I det här fallet gäller det

tandhygienisterna. Jag har mött många som har gått den treåriga utbildningen eller tycker att man borde ha det som ett allmänt krav och som argumenterar i denna fråga.

Jag är övertygad om att vi kommer att hantera ett riksdagsbeslut på ett mycket klokt sätt. Det handlar om att steg för steg lyfta fram kompetensfrågor inom olika yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Detta betänkande är en del i detta. Med de här synpunkterna ser jag fram emot att vi ska ha ett ständigt kompetensutvecklingsarbete i riksdagen och regeringen.

Anf. 204 MEERI WASBERG (S):

Herr talman! Detta betänkande innehåller flera viktiga delar. Jag har valt att koncentrera mig på tre av dem.

Förändringen av yrkestiteln sjukgymnast till fysioterapeut speglar dagens utbildning betydligt bättre, och ett utvidgat titelskydd leder till ökad tydlighet för både sjukvården och allmänheten. Det är även viktigt i ett internationellt perspektiv att fysioterapeut blir en skyddad yrkestitel. Detta är alltså en mycket välkommen förändring.

Herr talman! Vidare till tandhygienistutbildningen! Här är det viktigt att understryka att det är patientsäkerheten som är grunden för att det finns krav på behörighet för hälso- och sjukvårdspersonal och att detta är reglerat i lag. Att vissa yrken är legitimationsyrken och att en del specialistutbildningar är reglerade handlar av samma orsak om att säkra att yrkesutövarna inom hälso- och sjukvården har den kunskap och förmåga och det förhållningssätt som krävs för att patienter och brukare ska få en god och säker vård.

Tandhygienistyrket blev ett legitimationsyrke 1991. Av utskottets betänkande framgår att beslutet motiverades bland annat med att arbetsuppgifterna ansågs kräva kvalificerat kunnande, stor skicklighet och noggrannhet, att arbetet i hög grad var självständigt samt att det var väsentligt att patienterna kunde bedöma vilken utbildning och bakgrund en tandhygienist hade.

För att få legitimation krävs en tandhygienistexamen bestående av 120 högskolepoäng, det vill säga två års högskolestudier som leder till yrkesexamen.

Socialstyrelsen har vid flera tillfällen under senare år uttalat att en förlängning av grundutbildningen till tre år skulle göra tandhygienisterna bättre rustade.

Högskoleverket har under de senaste 15 åren påpekat att nuvarande utbildning borde ses över både vad gäller innehållet i den yrkesmässiga delen och anknytningen till övrig tandvårdsutbildning.

Det hänger samman med att tandhygienist i dag, som har sagts tidigare i debatten, är det enda av 21 reglerade yrken inom hälso- och sjukvården som kräver en tvåårig utbildning. Övriga kräver minst en treårig utbildning.

Behörighetsutredningen föreslog i sitt betänkande *Kompetens och ansvar* en förlängning av utbildningen till 180 högskolepoäng, det vill säga från två till tre år, och att Högskoleverket skulle ges i uppdrag att utforma förslag till en ny examensbeskrivning för utbildningen.

Samtliga 35 remissinstanser som har yttrat sig över utredningens förslag i den del som avser tandhygienistutbildningen har tillstyrkt en förlängning av utbildningstiden.

Här kan vi åter konstatera att det är skattesänkningar som ställs mot nödvändiga satsningar. Att det är 16 000 färre högskoleplatser är naturligtvis en orsak till att regeringen inte vill förlänga utbildningen från två år till tre år trots att det är vad utredningen och samtliga remissinstanser föreslår.

Regeringens motiv sägs vara att många ändå studerar vidare på den ettåriga påbyggnadsutbildningen, men sanningen är att skattesänkningarna åter har fått gå före. Enskilda partier må ha olika uppfattningar och önskemål. Men när regeringen lägger fram sitt förslag finns det vara ett, och det är skattesänkningar som går före viktiga satsningar inom hälso- och sjukvården och på utbildningsområdet.

Vi Socialdemokrater anser att det är rimligt att följa utredningens förslag och göra tandhygienistutbildningen treårig. Förslag som innebär nya utgifter för staten måste naturligtvis beredas noggrant, och ett utgiftspåverkande beslut ska naturligtvis fattas inom ramen för den ordinarie budgetprocessen. Det är därför som utskottet föreslår att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om hur en förlängning av utbildningstiden för tandhygienister från två år till tre år ska se ut och gå till.

Herr talman! Till sist vill jag säga några ord om utbildning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Jag tror att vi alla förväntar oss att handläggning av ärenden och insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att verksamheten ska kunna bedrivas på ett professionellt sätt. Särskilt viktigt är det när det kommer till handläggare inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Det finns redan i dag reglerat i lag att personal ska ha viss kompetens, men det är bra med en förstärkning av dessa bestämmelser i form av reglering av vissa arbetsuppgifter. Socialnämnden ansvarar för att den handläggare som självständigt utför sådana arbetsuppgifter har tillräcklig erfarenhet för uppgifterna.

Det är sant att det är en svår utmaning i många kommuner där personalomsättningen är alltför hög, där man lider av en alltför hög arbetsbelastning och där arbetsuppgifterna upplevs som alltför tuffa.

Genom att tydliggöra vilken kompetens som behövs för detta arbete kan förutsättningarna öka för att barn och unga får lämpliga insatser av god kvalitet.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet i sin helhet.

I detta anförande instämde Ann Arleklo, Lennart Axelsson, Catharina Bråkenhielm, Christer Engelhardt, Lena Hallengren och Gunnar Sandberg (alla S).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

*Vissa frågor om
behörighet för
personal i hälso-
och sjukvården
och socialtjänsten*

12 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2013/14:48 Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val
2013/14:K6 av Jörgen Hellman m.fl. (S)
2013/14:K7 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

med anledning av prop. 2013/14:51 Förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet
2013/14:K8 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

Finansutskottets betänkanden

2013/14:FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
2013/14:FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.
2013/14:FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

13 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 december

2013/14:208 Riskkapitalet inom utbildningssektorn

av *Peter Persson* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:209 Riskkapitalbolag i skola, vård och omsorg

av *Peter Persson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:210 Riskkapitalbolag inom hälso- och sjukvården

av *Peter Persson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:211 Riskkapitalet inom vård, skola och omsorg

av *Peter Persson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

14 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 16 december

2013/14:201 Prostitution som grund för avvisning

av *Lena Sommestad* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 16 december

2013/14:141 Anmälningsplikt

av *Anders Karlsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:161 Investor och bolagsskatt

av *Peter Persson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:166 Moms på digitala medier

av *Helene Petersson* i Stockaryd (S)

till finansminister Anders Borg (M)

16 § Kammaren åtskildes kl. 21.14.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanrådets början till och med 8 § anf. 42 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 86 (delvis),

av talmannen därefter till och med 9 § anf. 115 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 163 (delvis),

av talmannen därefter till och med 10 § anf. 187 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
4 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden	1
5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	1
6 § Ärenden för förnyad bordläggning.....	2
7 § Tillgänglighet och deltagande i val.....	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU9	2
Anf. 1 JONAS ÅKERLUND (SD).....	2
Anf. 2 BJÖRN VON SYDOW (S).....	2
(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	3
8 § Hälsovård, sjukvård och social omsorg	3
Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU1	3
Anf. 3 ANDERS W JONSSON (C).....	3
Anf. 4 LENA HALLENGREN (S)	5
Anf. 5 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	8
Anf. 6 LENA HALLENGREN (S) replik	9
Anf. 7 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	9
Anf. 8 LENA HALLENGREN (S) replik	9
Anf. 9 SAILA QUICKLUND (M).....	10
Anf. 10 LENA HALLENGREN (S) replik	12
Anf. 11 SAILA QUICKLUND (M) replik	12
Anf. 12 LENA HALLENGREN (S) replik	12
Anf. 13 SAILA QUICKLUND (M) replik.....	13
Anf. 14 AGNETA LUTTROPP (MP).....	13
Anf. 15 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	15
Anf. 16 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	16
Anf. 17 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	16
Anf. 18 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	17
Anf. 19 SAILA QUICKLUND (M) replik.....	17
Anf. 20 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	18
Anf. 21 SAILA QUICKLUND (M) replik.....	18
Anf. 22 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	18
Anf. 23 BARBRO WESTERHOLM (FP).....	18
Anf. 24 LENA HALLENGREN (S) replik	20
Anf. 25 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	20
Anf. 26 LENA HALLENGREN (S) replik	21
Anf. 27 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	21
Anf. 28 PER RAMHORN (SD).....	21
Anf. 29 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	23
Anf. 30 PER RAMHORN (SD) replik.....	24
Anf. 31 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	24
Anf. 32 PER RAMHORN (SD) replik.....	24
Anf. 33 EVA OLOFSSON (V).....	24

Anf. 34	ANDERS W JONSSON (C) replik	28
Anf. 35	EVA OLOFSSON (V) replik	28
Anf. 36	ANDERS W JONSSON (C) replik	29
Anf. 37	EVA OLOFSSON (V) replik	29
Anf. 38	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	30
Anf. 39	EVA OLOFSSON (V) replik	30
Anf. 40	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	31
Anf. 41	EVA OLOFSSON (V) replik	31
Anf. 42	SAILA QUICKLUND (M) replik	32
Anf. 43	EVA OLOFSSON (V) replik	32
Anf. 44	SAILA QUICKLUND (M) replik	33
Anf. 45	EVA OLOFSSON (V) replik	33
Anf. 46	ANDERS ANDERSSON (KD)	34
Anf. 47	LENA HALLENGREN (S) replik	36
Anf. 48	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	36
Anf. 49	LENA HALLENGREN (S) replik	37
Anf. 50	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	37
Anf. 51	EVA OLOFSSON (V) replik	38
Anf. 52	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	38
Anf. 53	EVA OLOFSSON (V) replik	39
Anf. 54	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	39
Anf. 55	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	40
Anf. 56	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	40
Anf. 57	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	41
Anf. 58	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	41
Anf. 59	Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	42
Anf. 60	LENA HALLENGREN (S) replik	45
Anf. 61	Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	46
Anf. 62	LENA HALLENGREN (S) replik	46
Anf. 63	Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	47
Anf. 64	EVA OLOFSSON (V) replik	47
Anf. 65	Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	48
Anf. 66	EVA OLOFSSON (V) replik	49
Anf. 67	Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	49
Anf. 68	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	50
Anf. 69	Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	50
Anf. 70	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	51
Anf. 71	Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	51
Anf. 72	CATHARINA BRÅKENHIELM (S)	52
Anf. 73	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	54
Anf. 74	CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	55
Anf. 75	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	55
Anf. 76	CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	56
Anf. 77	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	56
Anf. 78	CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	57
Anf. 79	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	57
Anf. 80	CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	57
Anf. 81	MARGARETA B KJELLIN (M)	58
Anf. 82	CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	60

Anf. 83	MARGARETA B KJELLIN (M) replik	60
Anf. 84	CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	61
Anf. 85	MARGARETA B KJELLIN (M) replik	61
Anf. 86	MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP).....	61
Anf. 87	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	63
Anf. 88	MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	64
Anf. 89	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	64
Anf. 90	MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	64
Anf. 91	EVA OLOFSSON (V) replik	64
Anf. 92	MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	65
Anf. 93	EVA OLOFSSON (V) replik	65
Anf. 94	MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	66
Anf. 95	KARIN ÖSTRING BERGMAN (C).....	66
Anf. 96	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	66
Anf. 97	KARIN ÖSTRING BERGMAN (C) replik	67
Anf. 98	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	67
Anf. 99	KARIN ÖSTRING BERGMAN (C) replik	67
Anf. 100	MARGARETA LARSSON (SD)	67
Anf. 101	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	72
Anf. 102	MARGARETA LARSSON (SD) replik	72
Anf. 103	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	72
Anf. 104	MARGARETA LARSSON (SD) replik	72
Anf. 105	MAGNUS SJÖDAHL (KD)	72
Anf. 106	MEERI WASBERG (S).....	74
	(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	76
9 §	Internationellt bistånd.....	76
	Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU2.....	76
Anf. 107	KENNETH G FORSLUND (S)	76
Anf. 108	BODIL CEBALLOS (MP)	79
Anf. 109	JULIA KRONLID (SD).....	83
Anf. 110	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	87
Anf. 111	JULIA KRONLID (SD) replik.....	87
Anf. 112	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	88
Anf. 113	JULIA KRONLID (SD) replik.....	88
Anf. 114	HANS LINDE (V).....	88
Anf. 115	Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M)	92
Anf. 116	BODIL CEBALLOS (MP) replik	96
Anf. 117	Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik.....	96
Anf. 118	BODIL CEBALLOS (MP) replik	97
Anf. 119	Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik.....	97
Anf. 120	JULIA KRONLID (SD) replik.....	98
Anf. 121	Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik.....	98
Anf. 122	JULIA KRONLID (SD) replik.....	99
Anf. 123	Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik.....	99
Anf. 124	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	100
Anf. 125	Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik.....	100
Anf. 126	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	101
Anf. 127	Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik.....	101
Anf. 128	HANS LINDE (V) replik	102

Anf. 129	Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik	103
Anf. 130	HANS LINDE (V) replik	103
Anf. 131	Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik	104
Anf. 132	CHRISTIAN HOLM (M).....	104
Anf. 133	HANS LINDE (V) replik	108
Anf. 134	CHRISTIAN HOLM (M) replik	108
Anf. 135	HANS LINDE (V) replik	109
Anf. 136	CHRISTIAN HOLM (M) replik	109
Anf. 137	BODIL CEBALLOS (MP) replik	110
Anf. 138	CHRISTIAN HOLM (M) replik	110
Anf. 139	BODIL CEBALLOS (MP) replik	111
Anf. 140	CHRISTIAN HOLM (M) replik	111
Anf. 141	KENNETH G FORSLUND (S) replik	112
Anf. 142	CHRISTIAN HOLM (M) replik	112
Anf. 143	KENNETH G FORSLUND (S) replik	113
Anf. 144	CHRISTIAN HOLM (M) replik	113
Anf. 145	JULIA KRONLID (SD) replik	113
Anf. 146	CHRISTIAN HOLM (M) replik	114
Anf. 147	JULIA KRONLID (SD) replik	114
Anf. 148	CHRISTIAN HOLM (M) replik	115
Anf. 149	CHRISTER WINBÄCK (FP).....	115
Anf. 150	KENNETH G FORSLUND (S) replik	118
Anf. 151	CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	119
Anf. 152	KENNETH G FORSLUND (S) replik	119
Anf. 153	CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	119
Anf. 154	BODIL CEBALLOS (MP) replik	119
Anf. 155	CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	120
Anf. 156	BODIL CEBALLOS (MP) replik	120
Anf. 157	CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	121
Anf. 158	KERSTIN LUNDGREN (C).....	121
Anf. 159	BODIL CEBALLOS (MP) replik	124
Anf. 160	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	124
Anf. 161	BODIL CEBALLOS (MP) replik	125
Anf. 162	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	125
Anf. 163	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	126
Anf. 164	BJÖRN SÖDER (SD)	129
Anf. 165	KENNETH G FORSLUND (S) replik	132
Anf. 166	BJÖRN SÖDER (SD) replik	133
Anf. 167	KENNETH G FORSLUND (S) replik	133
Anf. 168	BJÖRN SÖDER (SD) replik	134
Anf. 169	ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	134
Anf. 170	KERSTIN LUNDGREN (C).....	136
Anf. 171	JULIA KRONLID (SD) replik	137
Anf. 172	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	137
Anf. 173	JULIA KRONLID (SD) replik	137
Anf. 174	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	138
Anf. 175	BJÖRN SÖDER (SD)	138
	(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	138

10 § Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) och framtida deltagande i Natos utbildningsinsats (RSM) i Afghanistan	139
Sammanatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2013/14:UFöU1.....	139
Anf. 176 MIKAEL JANSSON (SD).....	139
Anf. 177 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	141
Anf. 178 SOFIA ARKELSTEN (M).....	142
Anf. 179 KENNETH G FORSLUND (S).....	144
Anf. 180 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	145
Anf. 181 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	145
Anf. 182 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	146
Anf. 183 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	146
Anf. 184 BODIL CEBALLOS (MP).....	147
Anf. 185 ALLAN WIDMAN (FP).....	151
Anf. 186 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	153
Anf. 187 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	155
Anf. 188 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	158
Anf. 189 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik.....	159
Anf. 190 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	159
Anf. 191 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik.....	160
Anf. 192 JULIA KRONLID (SD).....	160
(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	161
11 § Vissa frågor om behörighet för personal i hälso- och sjukvården och socialtjänsten	162
Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU2.....	162
Anf. 193 HELENA BOUVENG (M).....	162
Anf. 194 AGNETA LUTTROPP (MP).....	163
Anf. 195 BARBRO WESTERHOLM (FP).....	165
Anf. 196 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C).....	166
Anf. 197 PER RAMHORN (SD).....	167
Anf. 198 EVA OLOFSSON (V).....	167
Anf. 199 ANDERS ANDERSSON (KD).....	169
Anf. 200 EVA OLOFSSON (V) replik.....	170
Anf. 201 ANDERS ANDERSSON (KD) replik.....	171
Anf. 202 EVA OLOFSSON (V) replik.....	171
Anf. 203 ANDERS ANDERSSON (KD) replik.....	171
Anf. 204 MEERI WASBERG (S).....	172
(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	173
12 § Bordläggning	174
13 § Anmälan om interpellationer	174
14 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	174
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	175
16 § Kammaren åtskildes kl. 21.14	175

Tryck: Elanders, Vällingby 2014